

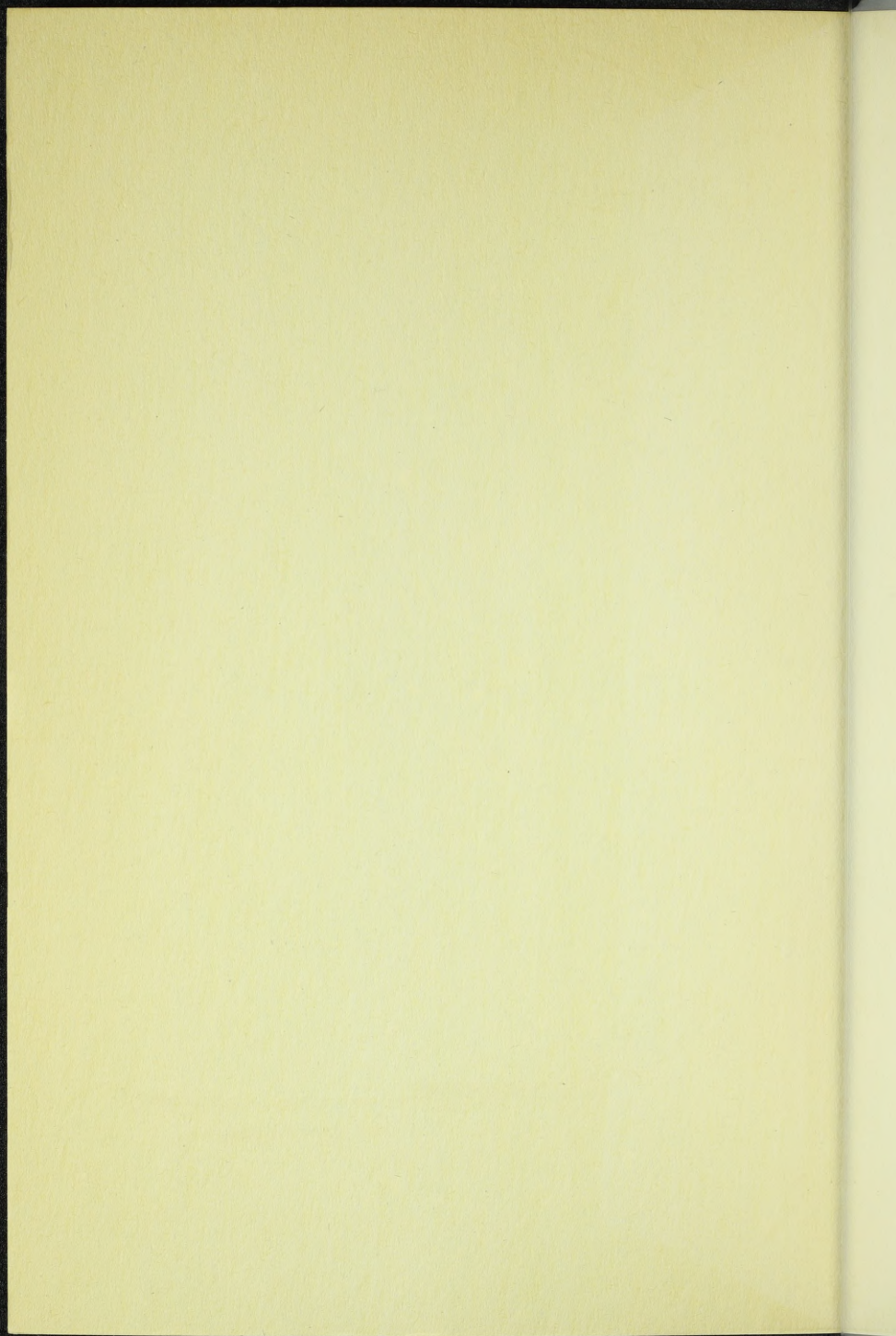
MC
111.788

Bene András – Csipes Antal

**HARMINCÖT ÉV MEZŐTÚR
TÖRTÉNETÉBŐL
1944 – 1980**



Mezőtúr, 1990







Bene András - Csipes Antal

HARMINCÖT ÉV MEZŐTÚR TÖRTÉNETÉBŐL

1944 - 1980

Válogatott közigazgatási dokumentumok

Szerkeztette

CSIPES ANTAL

MEZŐTÚR

1990

KÖTETÜNK MUNKATÁRSAI

Szerzők:

BENE ANDRÁS ny. tanácsi osztályvezetőh., Mezőtúr /IV./
Dr. CSIPES ANTAL középiskolai tanár, levéltáros /I., II., III./

Lektorok

Dr. BARTA LÁSZLÓ levéltárigazgató, Szentes
Dr. SZABÓ FERENC megyei múzeumigazgató, Gyula

MC 117.788



1991

Készült a Békés Megyei Levéltár nyomdaüzemében
ISBN 963 03 3211 6
Felelős kiadó: Papp János, Mezőtúr város tanácselnöke

T A R T A L O M

Bevezető /Papp János/:	7
A szerkesztő előszava /Csipes Antal/:	9
A jegyzetekben alkalmazott rövidítések jegyzéke:	11
A dokumentumokban idézett pártok, szervek, szervezetek:	12
I. 1944-1948 /Csipes Antal/:	15
II. 1949-1956 /Csipes Antal/:	40
III. 1957-1960 /Csipes Antal/:	84
IV. 1961-1980 /Bene András/:	131
Név- és tárgymutató:	227
Függelék:	
Mezőtúr közigazgatásának vezetői:	232
Református elnöklelkészek:	232
A főiskola Igazgatói:	232
A fiúgimnázium /Dózsa György Mezőgazdasági Szakközépiskola/ Igazgatói:	232
A Teleki Blanka Gimnázium és Szakközépiskola Igazgatói:	232
Az Ipari Szakmunkásképző Iskola Igazgatói:	232
A Kereskedelmi Szakmunkásképző Iskola Igazgatói:	232
Termelőségvetkezetek Egyesülési táblázata:	233
Ajánló bibliográfia:	235
A dokumentumok sorszám szerinti címjegyzéke:	237

SECRET

- 1. The first part of the document is devoted to a general survey of the situation in the country.
- 2. The second part contains a detailed analysis of the economic situation.
- 3. The third part deals with the social and cultural aspects of the situation.
- 4. The fourth part discusses the political situation and the role of the government.
- 5. The fifth part contains conclusions and recommendations.
- 6. The sixth part is a summary of the main points.
- 7. The seventh part is a list of references.
- 8. The eighth part is a list of abbreviations.
- 9. The ninth part is a list of symbols.
- 10. The tenth part is a list of footnotes.

SECRET

- 11. The eleventh part is a list of appendices.
- 12. The twelfth part is a list of tables.
- 13. The thirteenth part is a list of figures.
- 14. The fourteenth part is a list of maps.
- 15. The fifteenth part is a list of diagrams.
- 16. The sixteenth part is a list of photographs.
- 17. The seventeenth part is a list of illustrations.
- 18. The eighteenth part is a list of charts.
- 19. The nineteenth part is a list of graphs.
- 20. The twentieth part is a list of tables.

Approved for release by the Central Intelligence Agency on 05-12-2014.

SECRET

BEVEZETŐ

A városi monográfia első kötetének megjelenése - 1978 után - sokan a folytatás igényét fogalmazták meg. Ezért a tanács vezetése előkészítő forrásmunka megjelentetését határozta el az 1945-1980-as évekről. Ennek célja a közvélemény korhű tájékoztatása és a majdani helytörténet-írás segítése.

Jelen kötetünk szerzőit azzal bíztuk meg, hogy munkájukhoz kizárólag a közigazgatási iratanyagokat, nevezetesen: a képviselő-testületi, tanács és vb ülések jegyzőkönyveit és az azokhoz mellékelte beszámolókat, jelentéseket, valamint előterjesztéseket használják fel. Ezek az anyagok, ha mozaikszerűen is, de általános és korhű, objektív képet adnak a közigazgatás valamennyi szervének munkájáról és Mezőtúr fejlődésének főbb folyamatairól.

Véleményem szerint a szerzők ezen megbízatásuknak lelkiismeretesen igyekeztek eleget tenni.

A dokumentumkötet fő erénye az objektivitásra, pártatlanságra való törekvés. Úgy gondolom, hogy az olvasó kezébe olyan anyag kerül, amely a jövőben - más forrásanyagok felhasználásával együtt - lehetővé teszi városunk legújabbkori történetének részletes feldolgozását.

Kötetünk közreadásával semmiképpen sem akartunk személyekre vonatkozatható sebeket felszaggatni és bárkiről is ítélni. Szükségesnek tartottuk viszont, hogy idézett szemelvények lehetőleg emberközlelől szóljanak városunk közönségéhez. Forráskiadványunk erősségének tartom az ismertetteken túl azt, hogy helyesen alakította ki az arányokat. Így a valóságnak megfelelően kiemelkedő szerepet kapott városunk mezőgazdasági jellegének bemutatása, de az egyéb területek is kellő arányban jelentkeznek.

Ezen gondolatok jegyében ajánlom városunk lakosságának és minden érdeklődő olvasórnknak kötetünket - annak minden hibájával és erényével - szíves figyelmébe.

Mezőtúr, 1990 május havában

Papp János

The first part of the report deals with the general situation in the country and the progress of the work done during the year. It is followed by a detailed account of the work done in each of the various departments.

The second part of the report deals with the work done in each of the various departments. It is followed by a detailed account of the work done in each of the various departments.

The third part of the report deals with the work done in each of the various departments. It is followed by a detailed account of the work done in each of the various departments.

The fourth part of the report deals with the work done in each of the various departments. It is followed by a detailed account of the work done in each of the various departments.

The fifth part of the report deals with the work done in each of the various departments. It is followed by a detailed account of the work done in each of the various departments.

REPORT ON THE WORK OF THE DEPARTMENT OF AGRICULTURE FOR THE YEAR 1952

A SZERKESZTŐ ELŐSZAVA

Mezőtúr története 1944 utáni szakaszának legfontosabb dokumentumait tartja kezében az olvasó. Alapvető célunk az volt, hogy tükröképet adjunk egy olyan időszakról, melynek tanúi közül még igen sokan közöttünk élnek. Nekik a tények felelevenítésével kívántunk szolgálni. Talán többet hasznosíthat munkánkból az a fiatalabb generáció, mely ezt a kort - többnyire ilyen vagy olyan ideológiai torzulásokkal - csak hallomásból, felületesen, vagy éppen hamisítottan ismeri.

Mindezeket figyelembe véve feladatunk nem a tudományos igényű forrásközlés volt, ezért az iratokon túlmutató, további tájékoztatást adó kommentálásra, a vonatkozó irodalom és az országos feldolgozások teljesebb körű feltüntetésére nem vállalkoztunk, csupán szemelvényes bibliográfiai tájékoztatást adunk a kötet végén. A tudományos kutatás legalapvetőbb igényeinek kielégítését a jegyzetekben közölt levéltári jelzetek mindenesetre remélhetőleg elősegítik.

A tények bemutatására törekedtünk, mégpedig csak a Bevezetőben feltüntetett legfontosabb közigazgatási iratfajták felhasználásával. Mezőtúr 1944 utáni történetének összefoglalása - bár kívánatos lett volna - elmaradt, mert az ott leírt elemzések sok tekintetben ellentétben álltak volna a közölt dokumentumok által sugalmazott várostörténeti képpel. Ennek elkerülése céljából országunk és városunk jelenlegi helyzetében azt gondoltuk egyedüli helyes megoldásnak, ha az iratok "önmagukért" beszélnek.

A bemutatás tárgyául választott korszak történeti megítélése a mindenkori politikai változások függvényeként változhat ugyan, de bármely oldalról történő valósághű megközelítése az itt közzétett dokumentumokat nem hagyhatja figyelmen kívül.

A város irányításában rövidebb időszakonként is más - más szerepe, kisebb vagy nagyobb jelentősége volt a helyi tanácsnak és a felsőbb fórumoknak. Ezek viszonylatait az idézett iratok nem tükrözik, ezért az irányításra vonatkozó hatáskörök pontos elemzése szintén külön kutatás tárgyát képezi.

A tárgyalt időszak több, egymástól jól elkülöníthető korszakra oszlik. Ezeket római számokkal, s a rájuk vonatkozó évszámok feltünteté-

sével kívántuk érzékeltetni. Korunk jelenlegi történeti terminológiai átrendeződése folyamatában ennél többre nem vállalkozhattunk.

Szólnunk kell munkánk néhány fontosabb módszerbeli jellegzetességéről is. A forráskiadványokban általában szokásos - a teljes iratot bemutató - formáról terjedelmi okok miatt le kellett mondanunk. Az egyes idézett dokumentumok címéül nem az egykorú hivatalos, hanem a tartalomnak legjobban megfelelő és a lehető legrövidebb szerkesztői megfogalmazást adtuk. El kellett hagynunk a műfajban szokásos olyan precízebb tájékoztatásokat, mint pl. "kiadó", "címett", "tárgy", dátum, aláíró megnevezése; ülések jegyzőkönyvei esetében a határozathozatalhoz szükséges létszám megállapítása, jelenlévők felsorolása, a hitelesítők megnevezése, a napirend ismertetése, a megszólítások; ugyanígy elmaradtak az olyan megjelölések, mint: "eredeti", "másolat", "kapják" stb. Mindezekből az idézett szövegrészek utáni jegyzetben csak annyit adtunk meg, ami az iratok levéltári - irattári azonosításhoz feltétlenül szükségesnek tűntek. A szövegekből is történtek kihagyások abban az esetben, ha a lényegét nem érintő résszel találkoztunk. Ezt a /.../ jelzés alkalmazásával érzékeltettük.

Az iratokat szó szerint idézzük, ezért a művet szükségszerűen a bürokratikus, sematikus stílus uralja. A műfaj követelményei ennek megváltoztatására nem adtak lehetőséget. Csak a nyilvánvaló gépelési hibákat /betűcserék stb./ javítottuk ki.

Munkánk elkészítésében nélkülözhetetlen segítséget nyújtottak lektoraink. Rajtuk kívül köszönettel tartozunk a Csongrád Megyei Levéltár Szentesi Fióklevéltára és a Szolnok Megyei Levéltár munkatársainak, akik önzetlen támogatásukkal segítették elő kötetünk anyagának összeállítását, továbbá a Békés Megyei Levéltárnak, amely a mű megjelenését gyors és alapos munkájával a megszokottnál sokkal rövidebb idő alatt biztosította.

Csipés Antal

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

áb	=	állandó bizottság
bcs.	=	begyűjtési csoport
besz.	=	beszámoló, beszámolója
bh.	=	begyűjtési hivatal
biz.	=	bizottság, bizottsági
cs.	=	csoport, csoportja
csv.	=	csoportvezető
ea.	=	előadó
eln.	=	elnök, elnöke, elnöki
é.n.	=	év nélkül
ép.	=	építési
eü.	=	egészségügy, egészségügyi
főm.	=	főmérnök, főmérnöki
h.	=	helyettes
hat.	=	határozat, határozata
ig.	=	igazgatási
ip.	=	ipari
ir.	=	iratok, iratai
it.	=	irattár, irattára
jav.	=	javaslat, javaslata
jel.	=	jelentés, jelentése
jkv.	=	jegyzőkönyv, jegyzőkönyve
k.	=	kötet
képv.-test.	=	képviselő-testület, képviselő-testületi
ker.	=	kereskedelmi
komm.	=	kommunális
közeg.	=	közegészségügyi
közgy., kgy.	=	közgyűlés, közgyűlési
közl.	=	közlekedési
m.	=	megye, megyei
M.	=	Mezőtúr
mg.	=	mezőgazdasági
munkaü.	=	munkaügyi
műsz.	=	műszaki
műv.	=	művelődési, művelődésügyi
népj.	=	népjóléti
népm.	=	népművelési
o.	=	osztály, osztálya
okt.	=	oktatási
ov.	=	osztályvezető
ovh.	=	osztályvezető helyettes
polgm.	=	polgármester
pü.	=	pénzügyi
sz.	=	szám, számú
SZML	=	Szolnok Megyei Levéltár
sz. n.	=	szám nélkül
tan.	=	tanács, tanácsi
term.	=	termelési
titk.	=	titkár, titkárság
tsz	=	termelőszövetkezet
tü.	=	tanácsülés, tanácsülési
tv.	=	törvény
tvr.	=	törvényerejű rendelet
üo.	=	ügyosztály
V., v.	=	város, városi

váll.vez. =	vállalatvezető
vb =	végrehajtó bizottság
vez. =	vezető, vezetője
vkg. =	városi és községgazdálkodási

A KÖTETBEN SZEREPLŐ PÁRTOK, SZERVEK, SZERVEZETEK

DÉFOSZ	= Dolgozó Parasztok és Földmunkások Országos Szövetsége: a FÉKOSZ és az UFOSZ egyesítésével létrehozott egységes tömegszervezet, amely 1948. dec. 18 - 1952. jan. 19-ig, a MEDOSZ megalakulásáig működött.
FÉKOSZ	= Földmunkások és Kisbirtokosok Országos Szövetsége: a dolgozó paraszti rétegek érdekvédelmi tömegszervezete. 1945. május 5-6-án tartott földmunkás kongresszuson alakult meg és a DÉFOSZ megalakulásáig működött.
F.M.	= Fölművelésügyi Minisztérium
GF	= Gazdasági Főtanács: a Magyar Köztársaság gazdaságirányító szerve 1946. jan. - 1949. jún. között. Fontos szerepet játszott a tőke korlátozására és kiszorítására irányuló politika végrehajtásában, az újjáépítés, az első hároméves terv megvalósításában, az első ötéves terv kidolgozásában. Feladatkörét 1949 után a Népgazdasági Tanács vette át.
HNF	= Hazafias Népfront: a magyar nép "tömegeit átfogó mozgalom". Külön tagsága nincs. Résztevői lehetnek mindazok, akik hívei voltak a szocialista társadalmi rendszernek, és az MSZMP által meghatározott program megvalósításán munkálkodtak.
KGP	= Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Agrárpárt /közkeletű néven Kisgazdapárt/: elsősorban a birtokos parasztok politikai pártja. 1909-ben alakult, többféle néven 1949-ig működött.
KIOSZ	= Kisiparosok Országos Szövetsége: 1945-ben alakult azzal a céllal, hogy segítsen a kisiparosság termelési tevékenységében, anyagellátásában, hitelek biztosításában, betegségi biztosításában, üdülésükben, a helyes és arányos adóztatásában.
K.M.	= Közellátási Minisztérium
K.M.É.M.	= Közmunkaügyi és Építésügyi Minisztérium
M.E.	= miniszterelnök, miniszterelnöki
MEDOSZ	= Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi dolgozók Szakszervezete: 1952. jan. 19-20-án alakult meg, s tárgyalat korszakunkban mindvégig az állami gazdaságok, erdőgazdaságok, egyéb mezőgazdasági üzemek és kutatóintézetek,

- valamint a vízgazdálkodás munkásait és alkalmazottait tömörítő tömegszervezet maradt.
- MDP = Magyar Dolgozók Pártja: 1948. jún 12-14-i kongresszuson egyesült a Magyarországi Szociáldemokrata Párt és az MKP a fenti néven, és 1956. novemberéig működött. Utódja az MSZMP /Magyar Szocialista Munkáspárt/ lett, mely korszakunkban mindvégig a kommunista politika irányítója maradt.
- MKP = Magyar Kommunista Párt: 1944 októberében negyedszázados illegális közdelem után alakult meg, s ezen a néven 1948. júniusáig működött.
- MINSZ = Magyar Ifjúság Népi Szövetsége: az ifjúság rétegszervezeteit összefogó, kommunista irányítású tömegszervezet. A Magyar Ifjúság Országos Tanácsa utódként 1948-1950 között működött.
- MNDSZ = Magyar Nők Demokratikus Szövetsége: az MKP kezdeményezésére 1945. februárjában alakult tömegszervezet, célja a magyar nők minden rétegének összefogása, politikai, gazdasági, társadalmi és szociális tevékenységének előmozdítása volt. 1956 nyarán beolvadt a Hazafias Népfrontba. Feladatait 1957-től a Magyar Nők Országos Tanácsa vette át.
- MNFF = Magyar Nemzeti Függetlenségi Front: az antifasiszta demokratikus erőket tömörítő politikai egyesülés. 1944. dec. 2-án alakult meg Szegeden valamennyi demokratikus párt és a szakszervezetek részvételével. Helyébe 1954 őszén a Hazafias Népfront lépett.
- M.T. = minisztertanács
- NPP = Nemzeti Parasztpárt: 1939. júniusában Makón alapított politikai párt. Célkitűzése a népi demokratikus átalakulás és az agrárreform volt. Önálló tevékenységét 1949 tavaszán szüntette meg.
- ONCSA = Országos Nép- és Családvédelmi Alap: 1940: 23. törvénycikkkel jött létre az egyre feszítőbbé váló társadalmi problémák enyhítésére. Döntően a sokgyermekes családok intézményes támogatását, a főként mezőgazdasággal foglalkozó családok házhoz juttatását végezte.
- OTI = Országos Társadalombiztosítási Intézet: 1928-ban szervezték meg. A munkavállalók által kötött olyan biztosítási forma, amely betegség, baleset, rokkantság stb. esetén az elvesztett keresetért anyagi kárpótlást nyújtott. Az 1949. évi Alkotmány mindezeket a szakszervezetek feladatává tette /SZTK/.
- SZÖVÖSZ = Szövetkezetek Országos Szövetsége: 1949-ben jött létre. Funkciója a földművesszövetkezeti hálózat útján iparcikkkel ellátni a vidéki lakosságot, valamint mező-

gazdasági termékek felvásárlása és belföldi értékesítése volt.

UFOSZ = Újgazdák és Földhözjuttatottak Országos Szövetsége: 1946. szeptemberében alakult. A földosztásban részesült parasztság társadalmi, érdekvédelmi szervezeteként a DÉFOSZ megalakulásáig működött.

I

1944 - 1948

1

1944. október 30.

A VÖRÖS HADSEREG SZEREPE AZ ÚJ ÉLET MEGINDÍTÁSÁBAN

A Vörös Hadsereget, bár volna oka rá, bosszúállás irántunk nem vezetői [...] minden demokratikus politikai szervezkedést szívesen lát, de ugyanakkor a fasiszta elemeknek a közéletből és hivatalokból való eltávolítását kívánja. Ezenkívül azt kívánja, hogy a város lakossága az utak javításával, romtakarítással, kórházak takarításával legyen segítségére a hadseregnek, - amit eddig is szívesen megtettünk. Ha a Vörös Hadsereg éveken át viselte a faszizmus elleni háború fő súlyát, ezt a szolgálatot nekünk is készséggel kell vállalnunk.

A templomi istentiszteletek megtartása, esketés, temetés egyáltalán nincs akadályozva, ahonnan a lelkes elmenekült, ott a presbiterek, hívek vegyék gondozásba a templomot.

Az új orosz városparancsnok jóváhagyólag tudomásul vette, Erdei István a város ügyeit polgármesteri címmel tovább vezeti.

A Helyzet Híradó c. helyi lap cikke az 1. számban 1944. október 30-án.

2

1945. n. n.

A NEMZETI BIZOTTSÁG ÉS AZ IGAZOLÓ BIZOTTSÁG MEGALKULÁSA

[...] A nemzeti bizottság, mint népi testület 1945. január 20-án alakult meg a MKP, az SZDP, az NPP és a szakszervezet képviselőiből.

[...] A nemzeti bizottság fellépett minden fasiszta, antidemokratikus magatartás ellen. Aktívan bekapcsolódott a szociális problémák megoldásába, határozottan fellépett a feketézőkkel szemben, szervezte és irányította a közigazgatás újjászervezését, ellenőrizte annak tevékenységét.

[...] 1945. szeptember 15-én a nemzeti bizottság határozott követelésére összeült a város képviselőtestülete. A közgyűlés egyetlen napirendje: a képviselőtestület újjászervezése a szakszervezetek képviselőinek bevonásával.

[...] A nemzeti bizottságnak tényleges tekintélye volt 1945 őszéig, ellenőrző, irányító tevékenységét következetesen végrehajtotta.

[...]

1945. január közepén megalakult az igazoló bizottság, melynek legfőbb feladata biztosítani az állami szervek, intézmények, közigazgatás demokratikus vezetését.

Bene András: Mezőtúr város közigazgatásának fejlődése a város felszabadulásától napjainkig. Mezőtúr, 1985. Díjnyertes pályamű, kézirat.

3

1945. december 21.

FUVARSZOLGÁLTATÁSOK KÖRÜLI NEHÉZSÉGEK

140/kgy. 1945. Napirend előtt polgármester bejelenti, hogy a várost, illetve annak lakosságát terhelő fuvarok szolgáltatása tekintetében azt tapasztalja, hogy a fuvar szolgáltatásra kijelöltek kötelezettségüknek nem akarnak eleget tenni, igen sok esetben a vonatkozó felhívásra meg nem jelennek, elő sem jönnek, sőt még olyan is volt, aki arra hivatkozott, hogy neki a városgazdai hivatalban, de nem a városgazda azt mondotta, hogy menjen a szekerevel a tanyák közé úgy, hogy ne találják meg. Kéri képviselőtestületi tagokat, hogy a maguk részéről is hassanak oda, hogy a kijelöltek a fuvar teljesítésére pontosan jelenjenek meg, értessék meg az emberekkel, hogy a fuvarszolgáltatás elől kitérni nem lehet, ezt a város és lakosság érdekében mindig teljesíteni kell. Tanácsosnak látná, hogy a képviselőtestület olyan határozatot hozna, hogy azok a fuvarszolgáltatásra kötelezettek, akik a felhívásnak nem tesznek eleget, 1 napi elmulasztott fuvar helyett 3 napi fuvar szolgáltatásra lennének kötelezhetők.

A fuvar szolgáltatása tekintetében közgyűlési tagok között nagyobb vita alakult ki. [..] A felszólalók egy része abban a tekintetben foglal állást, hogy a fuvar teljesítésére kötelezett nagyjából részben kiegészítik a fuvar szót nélkül teljesítik, de az elmaradók is készséggel teljesítenék azt, ha azt látnák, hogy nemcsak minden szolgáltatás elsősorban őket terhelné, hanem azt látnák, hogy ha ők mint most, nagyobb mennyiségű fatörzs ingyenes beszállítására vannak kötelezve állataikkal együtt, ugyanakkor a beszállítani szükséges nagyobb mennyiségű fatörzs felvágása, illetve szállíthatóvá tétele ellenértékeként az arra hajlandónak mutató munkások teljesíthetetlen igényekkel lépnek fel. Több felszólaló viszont arra hivatkozik, hogy a számbajöhető munkások se lábbelivel, sem megfelelő ruházattal, de még élelmiszerral sincsenek ellátva, így télvíz idején végzendő hasonló munkák díjtalan eszközölését azoktól kívánni sem lehet, viszont a fa beszállítására a fuvar igénybevételén kívül más mód nincs s így azok a város érdekében csak teljesítendő, ha súlyosan érinti is az állattartókat. Ellenben méltányos és sorrendben való kijelölésről kell gondoskodni.

Ezután Várady József tanácsnok bejelenti, hogy éppen most kapta a Magyar Közlöny 203. számát, amelyben megjelent a Gazdasági Főtanács 4/1945. G. F. sz. rendelete, amely az igásállatok és fogatos járművek közérdekű bérmunkára való igénybevétele tekintetében részletes intézkedéseket tartalmaz s az igénybevételt nem teljesítőkre alkalmazandó büntetéseket is meghatározza, így e tárgyban a határozathozatal felesleges.

Közgyűlés a rendeletre vonatkozó ismertetés tudomásulvétele mellett az ügyben való határozathozatalt mellőzi.

1945. december 21.

A VÁROSI KÉPVISELŐTESTÜLET A SZABAD SZAKSZERVEZETEK KÖVETELÉSEIRŐL

A város képviselőtestületi közgyűlése az előtte [...] felolvasott jegyzőkönyvben foglaltakat áltatánosságban tudomásul véve az egyes pontokkal kapcsolatban a következő megállapításokat teszi:

Az 1. és 2. pontban foglaltakkal szemben meg kívánja állapítani a közgyűlés, hogy a gazdasági ügyekkel és kérdésekkel is foglalkozó városi képviselőtestület a vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően az 5 demokratikus párt és a szakszervezet kiküldötteiből lett összeállítva, minden egyes városi bizottságban is a pártok és a szakszervezet egyenlő képviselőre jutottak, így e tekintetben semmiféle mellőzés nem érte a szakszervezetet. A 15 tagú közellátási bizottságot pedig, s annak intéző szervét, az ötös tanácsot nem a képviselőtestület hívta életre, hanem az 5 demokratikus párt pártközi értekezlete, de végeredményben az 5 demokratikus párt tagjai sorában a szakszervezeti tagok majdnem mindannyian helyet foglalnak, ennél fogva az egész bizottság felállításában és kiküldésében a szakszervezeti tagok is részt vettek, sőt a bizottsági tagok sorában, bár a pártok által kiküldve, de szakszervezeti tagok is helyet foglalnak, így sérelem e tekintetben sem érte a szakszervezetet. Ettől függetlenül azonban a képviselőtestületnek nincs észrevétele az ellen, ha az ötös bizottság a szakszervezetek egy külön képviselőjével is kibővíti, ebben a kérdésben azonban nem a képviselőtestülethez kellene fordulni, hanem a közellátási bizottság felállító, illetve kiküldő 5 demokratikus párt vezetőségéhez, illetőleg a pártközi értekezlethez. A közgyűlés tudomása szerint egyébként a közellátási bizottság a maga részéről az ily kibővítéshez készséggel járul hozzá.

[...] Az 5. pontban foglaltakkal kapcsolatban megállapítja közgyűlés, hogy a temető fenntartása az egyháznak törvényadta joga, ami képviselőtestületi határozattal meg nem változtatható, így a sírhelyek árát is az egyház, illetve illetékes szerve, a presbitérium állapítja meg, e tekintetben tehát a szakszervezet oda fordulhat, a maga részéről azonban képviselőtestület ezt szükségesnek nem látja azért, mert az igazolt szegények az egyháztól ma is teljesen ingyen kapnak sírhelyet eltekintve attól, hogy temetkezési célokra tulajdonképpen városi tulajdont képező terület, illetve temető is áll rendelkezésre.

A 6. ponttal kapcsolatban az a megállapítása képviselőtestületi közgyűlésnek, hogy a zsír beszállításánál a beváltási árat, nemkülönben a jegyre kiadott zsír árát mindenkor kormány, illetve közellátásügyi miniszteri rendelet állapítja meg, e tekintetben képviselőtestületnek semmiféle hatásköre nincs. Az árak megállapítása mindenkor országosan történik, s az már ma sem az, mint ami a megküldött jegyzőkönyvben fel van tüntetve.

A 7. pontra vonatkozólag közgyűlés észrevétele az, hogy a magántulajdont képező malmok, gyárok, vagy téglagyárok köztulajdonba való vételére sem képviselőtestületi határozattal, sem más módon ez idő szerinti törvényes lehetőség nincs. Ezen kérdés megoldása a törvényhozásra vár, de a most kiadott rendeletekből következtetve a demokratikus kormányzatunknak is az a felfogása, hogy az iparüzés nem községi feladat, így a

köztulajdonba való vétel lehetőségének törvényhozásilag való biztosítása esetén is, azok átvétele illetve üzemtartása előreláthatóan nem a községek útján történhet majd meg.

A 8. pontban foglaltakkal, vagyis a hadbavonultak és hozzátartozóik lehető legmesszebbmenő támogatásának szükségességével a közgyűlés teljesen egyetért a szakszervezetekkel s ő maga is felkéri, illetve utasítja a város polgármesterét és a közellátási bizottságot, hogy idevonatkozólag minden lehető intézkedést a mai nehéz körülmények között továbbra is tegyen meg.

[...] A 9. pontban foglaltakra az a megállapítása közgyűlésnek, hogy a törvények alapján megszerzett nyugdíj jogosultságot, illetve a nyugellátás fizetését törvényes akadály hiányában csupán azért, mert valamelyik nyugdíjas munkabíró, közgyűlésnek megszüntetni joga nincs.

[...] A 10. pontban foglaltakra az észrevétel az, hogy sem a képviselőtestület, sem a város vezetősége soha vetemények vagy más termelvények árát nem maximálta, ez jogában, hatáskörében soha nem is állott. A beszolgáltatandó termények illetve termelvények árát itt is mindenkor a közellátási miniszter állapítja meg, az árak felügyelete tekintetében pedig a gazdasági rendőrség bír intézkedési joggal.

A 11. pontban foglaltak tekintetében közgyűlés megállapítja, hogy oly általános szabályt, miszerint tüzelőellátásban azok a családok, ahol férfi van a háznál, nem részesülnek, a közellátási bizottság soha nem hozott, hanem abban foglalt állást, hogy tüzelőellátásban a rendelkezésre álló készlet szerint elsősorban a férjhozzátartozókkal nem bíró hadisegélyezettek, illetve hadigondozottak részesítendők, viszont azok a családok, ahol rendszeres elfoglaltsággal bíró férjhozzátartozók vannak, abban egyáltalán nem részesülhetnek. A közellátási bizottság ezen intézkedését a közgyűlés a maga részéről csak helyeselheti.

[...] A 12. pontban foglaltakra tekintettel a közgyűlés megállapítása az, hogy ha bármelyik városi tisztviselővel szemben bárkinek komoly panasa van, úgy a konkrét adatok és bizonyítékok bejelentésével a város polgármesteréhez kell fordulni, aki a jogában álló és hatáskörébe tartozó felügyeleti intézkedéseket meg fogja tenni, de az aránytalanul kevés fizetésért nehéz munkát végző tisztviselőknek minden fegyelmi eljárás mellőzésével, konkrét panasz nélkül való elmozdítására törvényes lehetőség nincs.

[...] Ezek megállapítása után közgyűlés kéri a szakszervezeteket, hogy a jövőben a nehezkesebb és bürokratikusabb írásbeliség mellőzésével, illetőleg azt legalább megelőzőleg szíveskedjenek a város polgármesterét a közvetlenség szem előtt tartásával felkeresni [...] az esetleges kérdések tisztázása végett, hogy a városi képviselőtestületnek ne kelljen [...] a hatáskörébe semmi esetre sem tartozó ügyekben is tárgyalni, amikor [...] igen sok hatáskörébe tartozó feladat vár megoldásra. [...]

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 157/8412/1945. Kgy. sz. hat., dec. 21.

A Mezőtúri Szabad Szakszervezetek össz-szakmai értekezletén felvett, s a képviselőtestület közgyűlése elé terjesztett jegyzőkönyv észrevételeire reagáló határozat, ami sok tekintetben tisztázta a városi képviselőtestület hatáskörét.

1945. december 21.

A TÉGLA ÉS CSERÉPANYAGOK ÁRÁNAK EMELKEDÉSE

Határozat. Képviselőtestületi közgyűlés tudomásul veszi, hogy az érvényben lévő rendelet szerint a téglá és cserépanyagok árát az 1943. évi 45.300/1943. K. M. sz. rendelet alapján az 1943. év aug. 1-én érvényes árát a Közellátási Minisztérium által megállapított szorzószám szerint kell megállapítani.

Tudomásul veszi képviselőtestületi közgyűlés, hogy a legutóbb december 5-én megállapított szorzószám 1350 s ennek megfelelően a téglá és cserépárak a következők:

1000 db	I. o.	nagyfali téglá	161.951,- P
1000 db	II.o.	" "	139.353,- P
	[..]		
1000 db	I. o.	vasas "	178.169,- P
	[..]		
1000 db	I. o.	lapos cserép	158.836,- P
1000 db	II.o.	" "	139.352,- P
1000 db	I. o.	görbe "	716.851,- P

1 köbméter téglá-, cseréptörm és salak 21.400,- pengő.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 178/8220/1945. kgy. sz. hat., dec. 21.

Fenti adatok az inflációs folyamat mértékére, a pengő elértéktelenedésére utalnak. Az idézett szorzószám alapján kiszámítható, hogy 1943-ban 1000 db I. osztályú nagyfali téglá ára 120 pengő körül mozgott. Inflációra vonatkozik még a 7., 11., 28. sz. irat.

1945. december 21.

MEZŐGAZDASÁGI NÉPISKOLÁK ÁLLAMOSÍTÁSA

[..] Mezőtúr m. város képviselőtestületi közgyűlése tudomásul veszi, hogy a Magyar Földművelésügyi Miniszter úr 54073/1945. X. 2. sz. átiratában a mezőgazdasági népiskolák államosítását rendelte el.

Utasítja a képviselőtestület a közigazgatási tanácsnokot arra, hogy a mezőgazdasági népiskola¹ által használt földnek a tulajdonjog megagyasával az örök használati jogot a földművelésügyi miniszter tárcája javára a telekkönyvben jegyeztesse fel s amennyiben ez a feljegyzés a kultusztárca javára még fennáll, azt töröltesse és erről úgy a vállás és közoktatásügyi miniszter, mint a földművelésügyi miniszter urat értesítse.

[..]

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 158/7069/1945. kgy. sz. hat., dec. 21.

1: Az iskola a jelenlegi Szociális Otthon területén volt.

1945. december 21.

TELKEK ÁRAINAK MEGÁLLAPÍTÁSA

[..]

Képviselőtestületi közgyűlés tekintettel arra, hogy az utcaszabályozások alkalmával egyes telkekből levágandó és telkekhez csatolandó területek egységárát az árak és pénzértékek állandó változása miatt helyesen megállapítani nem lehet, az előkészítő bizottság javaslatát fogadja el és kimondja, hogy a területek egységára esetről-esetre az építési engedélyek kiadásakor külön-külön állapítandó meg. Utasítja polgármestert, hogy az építőbizottság javaslata alapján a kisajátítási egységárat minden építkezési engedély kiadásakor a területek becsértéke alapján külön-külön állapítsa és fiztessék meg.

Amennyiben a telek vagy pénzérték állandósulni fog, a kisajátítási egységáraknak az egész város területére vonatkozólag történő megállapítására javaslatot terjesszen be.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test jkv., 172/7257/1945. kgy. sz. hat., dec. 21.

Az inflációs jelenségekre utalnak még a 5. sz. és 11., 28. sz. iratok.

1946. február 1.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KIKIÁLTÁSÁNAK ÜNNEPLÉSE

Napirend előtt elnöklő polgármester emelkedik szólásra. Méltatja a mai nap jelentőségét, amikor az egész világ legdemokratikusabb választójoga alapján összeült nemzetgyűlés a magyar köztársaságot kikiáltotta és ezzel a magyar államnak új, demokratikus államformát adott. Ezen napot a régi feudális Magyarország megszűnésének jelképes napjául tekintik. Hálát kell hogy érezzünk a ország ügyeinek mai irányítói és egyben demokratikus pártok vezetői iránt. Mi is tegyünk félre minden személyes hajszát és gyűlöletet, vegyük kezünkbe mindannyian a munkaszerszámot és dolgozzunk az új Magyarország felépítésén. Felhívja képviselőtestületi tagokat, hogy a mai ünnepnap jelentőségének felállva hódoljanak.

Közgyűlésen jelenlévők a Magyar Köztársaság mai ünnepét felállva ünneplik.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 3/1946. kgy., febr. 1.

1946. február 1-jén a királyság végleges megszüntetésével deklarálták a köztársaságot, amely 1949. augusztus 20-ig, az un. szocialista alkotmány elfogadásáig /1949: XX. tv./ állt fenn.

1946. február 1.

KÖZKÓRHÁZ LÉTESÍTÉSE

A város képviselőtestületi közgyűlése egy Mezőtúron létesítendő köz-kórház felállítását [..] kívánatosnak tartja és feltétlenül szükségesnek állapítja meg.

A kórház létesítése ügyében teendő lépések megtárgyalására és eszköz-lésére, a kérdés napirenden tartására a népjóléti minisztérium, nemkülönben a Mezőtúron lévő honvéd laktanyának kórház céljára történő átengedése ügyében a honvédelmi minisztérium illetékes osztályával való megbeszélések lefolytatására és előzetes megállapodások megkötésére s a képviselőtestülethez megfelelő, konkrét javaslatok felterjesztésére a képviselőtestületi kgy. bizottságot küld ki.

A bizottságban való közreműködésre a város polgármestere mellett dr. Ábrahám János állami tisztiorvos és dr. Jelinek Károly városi orvost, valamint az 5 demokratikus párt és szakszervezet egy-egy képviselőtestületi tagját kéri fel.

Felhívja a pártok és a szakszervezet vezetőségét, hogy a kiküldöttek nevét a város polgármesteréhez mielőbb jelentsék be.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 20/574/1946. kgy. sz. hat., febr. 1.

1946. március 29.

FÁSÍTÁS ELRENDELÉSE

[..] Előadó ismerteti, hogy a Mezőtúri Méhészkör [..] azon kérelemmel fordul a város képviselőtestületéhez, hogy a rendelkezésre álló akác és egyéb mézelő-facsemeték felhasználásával az elmúlt év folyamán csaknem teljesen kipszultult faállomány pótlására a faültetést úgy a város kül, mint belterületén tegye kötelezővé.

Az előkészítő, valamint gazdasági pénzügyi bizottság kérelmet teljes egészében magáévá tette és egyező véleményük alapján kihirdette a polgármester a képviselőtestületi közgyűlés alábbi határozatát.

A város képviselőtestületi közgyűlése a háborús inség következtében csaknem teljesen kipszultult faállománynak pótlására elrendeli a városnak úgy a bel, mint külterületén a kötelező faültetést.

Kimondja azt, hogy a város belterületén lakók kötelesek az előttük lévő útszakaszt befásítani, s a külterületeknek is kötelességévé teszi, hogy még ez év folyamán minden tanyatulajdonos legalább 40 db fát ültessen el a tanya környékén vagy a dűlőutakon.

Felhatalmazza a képviselőtestületi közgyűlés polgármestert, hogy több alkalommal dobszó útján hívja fel a lakosság figyelmét fásítási kötelezettségére s hogy a fásításhoz szükséges facsemeték az államerdészeti csemetekertben teljesen díjtalanul lesznek rendelkezésre bocsátva.

Felhívást kap a magyar államrendőrség mezőtúri kapitánya, hogy a fá-

sítási kötelezettség teljesítését [...] szigorúan ellenőriztesse.

[...] Polgármestert felhatalmazza a képviselőtestület még arra, hogy az összes tanítókat igazgatójuk útján hívja fel a kiültetett fák védelmére és azok sokoldalú hasznosításával kapcsolatos előadások tartására.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 60/999/1946. kgy. sz. hat., márc. 29.

11

1946. március 29.

TELEKÁRAK ÚJABB MEGÁLLAPÍTÁSA

Képviselőtestületi közgyűlés, tekintettel arra, hogy telekérték és részértékváltozása miatt a területek egységárát meghatározott összegben megállapítani nem lehet, kimondja a képviselőtestület, hogy a telekekből levágandó és hozzácsatolandó területek egységárát a 2256/1946. sz. határozattal megállapított egységárnak 1200-szeresében állapítja meg adópengőben számítva, tehát az 1200-szeres egységárral kiszámított összeg a fizetés napján érvényes adópengőben fizetendő be a v. közpénztárnál kisajátítási alapba.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test jkv., 79/202/1946. kgy. sz. hat., márc. 29.

Inflációs folyamatra utalnak a 172/7257/1945., a 178/8220/1945. sz. kgy. határozatok, 5., 7. sz. iratok.

1: A pengő inflálódásáról részletesebben írunk a 28. irat jegyzetében.

12

1946. május 14.

KÜLTERÜLETI ISKOLÁK FENNTARTÁSÁNAK AKADÁLYA

A mezőtúri külterületen létesítendő iskolák fenntartásával kapcsolatos összes dologi terheket a város jelenlegi anyagi helyzetében nem tudja vállalni és ezért a létesíteni kért iskolák f. évi megszervezésétől eltekint, mert az iskolák céljaira kijelölt épületek kivétel nélkül a háborús behatások során megsérültek s berendezés nélkül állnak s a helyreállítással kapcsolatos kiadásokat és beruházásokat a város most biztosítani nem tudja, mivel saját háztartásának dologi kiadásai is alig tudja fedezni.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 108/8571/1946. kgy. sz. hat., máj. 14.

Fenti határozat válasza volt a Vallás és Közoktatási Minisztérium 79164/1945. sz. leiratára, mely a külterületi iskolákban folytatandó tanítás megkezdését írta elő.

1946. augusztus 27.

A MINDENNAPOS ÉLELMISZERPIAC RENDSZERESÍTÉSE ÉS A TEJ SZABAD FORGALMÁNAK BIZTOSÍTÁSA

A képviselőtestület elhatározza, hogy a kedd és pénteki hetipiacon kívül lehetőséget nyújt a mindennapi, nyári időszakban 9, téli időszakban 10 óráig történő élelmiszerpiac tartásához. [...] Ezeket a napi piacokon csupán gyümölcsöt, zöldséget, baromfit és élelmicikkeket lehet árulni.

[...] Elhatározza továbbá képviselőtestület a tej és tejtermékek forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló rendelet megjelenéséig [...] a tejbeszolgáltatási kötelezettségnek ideiglenes felfüggesztését kérelmezi vármegyei közellátási kormánybiztostól, ugyanis a stabilizáció után megállapított tejár literenként 90 fillér az arra rászorultaknak igen magas és mivel a szabadforgalomban 50 fillérért lehet tejet vásárolni, a beszolgáltatási tej értékesítése gyakorlatilag csaknem teljesen lehetetlenné vált. Képviselőtestület fenti kérelmével kívánja elérni a tej és tejtermék minél nagyobb mennyiségben lehessen vásárolni a napi piacokon és az árúböcség megfelelő olcsóbbodást eredményezzen. A fogyasztóhoz kerülő tej így egészségesebb is, mert közvetlenül kerül a fogyasztóhoz. Utasítja a képviselőtestület továbbá polgármestert, hogy a helyi fogyasztók ellátásban biztosítására dobszó útján hívja fel a vidéki tejtermékszállítók figyelmét, hogy a napi piacokon csak 9 óra után vásárolhatnak tejterméket.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 146/4970/1946. kgy. sz. hat., aug. 27.

Az idézetben a stabilizáció az 1946. aug. 1-jén kibocsátott, a teljesen elértéktelenedett pengő helyett forgalomba hozott "stabil" új pénzre, a forintra utal.

1946. augusztus 27.

A VÁROS 1946/47. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

A háztartási alap 1946/47. évi költségvetését Mezőtúr m. város polgármestere beterjeszti és annak

3.021.495,- Ft szükséglettel

1.101.684,- Ft fedezettel és

1.919.811,- Ft hiánnyal való elfogadását javasolja.

Ugyancsak beterjeszti a kötött gazdálkodási alap 1946/47. évi költségvetését 112.779,- Ft szükséglettel és 112.779,- Ft fedezettel.

Az erdősítési alap költségvetését 10.080,- Ft szükséglettel és 10.080,- Ft fedezettel, újjáépítési közmunka alap költségvetését 117.354,- Ft szükséglettel és 117.354,- Ft fedezettel. Továbbá a villamosüzem költségvetését 1.290.000,- Ft szükséglettel és 1.290.000,- Ft fedezettel téglagyár költségvetését 252.037,- Ft szükséglettel és

252.037,- Ft fedezettel, műjéggyár költségvetését 25.200,- Ft szükséglettel és 25.200,- Ft fedezettel való elfogadását javasolja polgármester.

A pénzügyi-gazdasági bizottság, valamint előkészítő bizottság javaslata ugyanaz.

A [...] számvevőségi főnök részletesen ismerteti fenti költségvetéseket.

[...]

A költségvetés részletes ismertetése közben feltett kérdésekre megválaszolva a polgármester felteszi a kérdést a költségvetés elfogadására vonatkozólag, melynek eredményeképpen meghozta a következő egyhangú határozatot:

A képviselőtestület a beterjesztett költségvetéseket [...] változatlanul elfogadja. A háztartási alap költségvetésénél mutatkozó 1.919.811,- Ft hiány fedezetére közületek támogatási alapjából való segítség kérelmére a város polgármesterét a képviselőtestület felhatalmazza.

SZML, Mezőrtúr V. Képv.-test. jkv., 176/4532/1946. kgy. sz. hat., aug. 27.

15

1946. december 10.

VÁROSI KÓRHÁZ LÉTESÍTÉSE

Polgármester ismerteti dr. Jelinek Károly Mezőtúr m. város szükségkórháza vezető orvosának beadványát, amelyben bejelenti, hogy az 1944 novemberében létesült városi szükségkórház állandó kórházzá való alakításához képviselőtestületi határozat szükséges. Polgármester ismerteti a kórház létesítésével kapcsolatos kedvező előfeltételeket az Ugray féle kórházalapítványból 100 k. hold a földreform során visszahagyott, a laktanyaépületben a Népjóléti Miniszter úr megfelelő pavilonokat bocsát rendelkezésre, a megfelelő orvosi és egészségügyi szaksemélyzet városunkban rendelkezésre áll.

[...]

Előkészítő pénzügyi-gazdasági bizottságok egyöntetű javaslatával a képviselőtestület elfogadta és elnök kihirdette a következő határozatot:

Képviselőtestület szükségesnek tartja a felszabadulás óta működő városi szükségkórház állandó városi kórházzá való átszervezését. Megbízta ezért a város polgármesterét, hogy az Ugray féle alapítványból visszahagyott 100 kat. hold földet vegye át házi kezelésbe és városgazda hivatal útján, valamint a közüzemi felügyelő bizottság hatáskörének a város kórházra való kiterjesztésével gondoskodjon az alapítvány jövedelmének rendeltetés szerint felhasználásáról. Megbízta képviselőtestület dr. Jelinek Károly v. orvos, szükségkórház vezető orvost és Várady József tanácsnokot, hogy járjanak el a Népjóléti Minisztériumban a laktanya pavilonok városi kórházzá való végleges átengedése végett, továbbá állítsák össze a városi kórház szabályrendeletét, hogy az mielőbb jóváhagyás végett a Belügyminisztériumba felterjesztessék.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test, jkv., 273/8033/1946. kgy. sz. hat., dec. 10.

1946. december 10.

KÖZMUNKÁK SZERVEZÉSE MEZŐTÚRON

Szegedi Imre mérnöki hivatalvezető ismerteti, hogy Mezőtúr m. városban a munkanélküliség enyhítésére a MÉKM 80.130,- Ft államsegélyt utalt ki. [...] A munkálatokat azonnal meg lehet kezdeni, kifizetése hetenként a minisztérium által megszabott órabérek illetve szakmánybérek szerint történik. Az összmunkákra engedélyezett 21.516,- Ft nap-szám a következő munkálatokon oszlik meg: városi vízvezetető árok kiásása, városi megrongált járdák javítása, ONCSA telepi téglajárda kiszélesítése, a városháza kiegészített szárnyának részbeni rendbehozatala, a város határában 3 kat. hold terület erdősítése.

[...]

Ismerteti továbbá, hogy bár alkalmaztatás a kollektív szerződés feltételei mellett történik mégis a minisztérium részéről a munkabérek megállapítása olyan alacsony, hogy a helybeli munkavállalók ezen összegért nem hajlandók munkába állni.

Többek hozzászólása után kéri a képviselőtestület felhatalmazását arra nézve, hogy a minisztériumban eljárva a munkabéreket a kollektív szerződésben lefektetett órabérekre emelje fel.

[...]

A képviselőtestület helyt ad az előterjesztésnek és megbízza Szegedi Imre mérnöki hivatalvezetőt, hogy a minisztériumban eljárva az ott megállapított órabér és a kollektív szerződés közötti lefektetett órabérek különbséget szerinti túlfizetésre az engedélyt és a különbséget megkérje.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 328/8376/1946. kgv. sz. hat., dec. 10.

1947. február 21.

INTÉZKEDÉSI TERVEZET A VÁROSBAN MUTATKOZÓ
MUNKANÉLKÜLISÉG ENYHÍTÉSÉRE

Polgármester ismerteti a január hó 31-én hozott pártközi munkaügyi bizottság azon határozatát, mely szerint a munkanélküliség megoldásával kapcsolatban felajánlott önkéntes hozzájárulás megállapítása végett a város képviselőtestülete egy bizottságot küldött ki.

[...] a pártokból kiküldött és a szakszervezetek vezetésével megalakult pártközi munkaügyi bizottság február hó 3-án tartott értekezletén az az egyhangú határozat alakult ki, hogy a társadalom által a munkanélküliség megoldásával kapcsolatban felajánlott önkéntes hozzájáruláson kívül keresse meg a város vezetősége kérelemmel a Közmunkaügyi és Építészügyi Minisztériumot a Mezőtúron befolyt közmunkaváltságból a 10 %-os részesedési hányadnak 60 %-ra való felemelése, illetve visszaengedése iránt.

[...]

Beszámol polgármester arról is, hogy a [..] küldöttség a Közmunkaügyi és Építésügyi Minisztériumnál nem tudott eredményt elérni, mivel a Minisztérium 32.078/1946. IX. sz. határozatával a város részére a munkanélküliség enyhítésével kapcsolatban már összesen 132.260,- Ft államségélyt utalványozott. A Minisztérium a kiküldötteknek az általa vezetett statisztikai kimutatásból kimutatta, hogy Mezőtúr városa a területén befolyt közmunkaváltásnál így többet kapott vissza, de lényegesen többet is kapott, mint a környező többi városok. A kiküldöttek szóbeli jelentése alapján a polgármester azonnal megkereste a Belügyminisztériumot a munkanélküliség megoldásával kapcsolatos folyamatba tendő intézkedések végett és a minisztériumhoz intézett kérelemben rámutatott a városnak [..] súlyos pénzügyi helyzetére, s a város részére azonnal kiutalandó 100.000,- Ft államségély utalványozását kérte. [..] a kiküldöttek a belügyminisztériumtól ígéretet kaptak arra, hogy a minisztérium a maga részéről a városnak államségély [..] iránti kérelmét hathatósan támogatja és a város részére az illetékes szakminiszter útján államségélyt utalványoztat.

Javasolja polgármester, hogy a tett intézkedését a város képviselőtestülete tudomásul venni szíveskedjék s már most utasítsa a műszaki osztályt és a városgazdát, hogy az államségély megérkezéig is dolgozzanak ki egy, az összeg felhasználására vonatkozó pontos munkatervet úgy, hogy az összeg a leggazdaságosabban felhasználható legyen.

Javasolja továbbá polgármester, hogy mondja ki a város képviselőtestülete határozatilag a következőket:

1./ Tudomással a munkanélküliség leküzdéséhez fűződő közérdekre és a Mezőtúron jelentkező munkanélküliek nagy számára a képviselőtestület a maga részéről mindent el kíván követni ennek leküzdésére, tekintettel azonban a város teherbíró képességére, valamint az állam által kilátásba helyezett államségély csekély voltára, már most felkéri a pártközi munkaügyi bizottságot és a szakszervezetek vezetőit, hogy eredményes munkájukkal a város képviselőtestületét, valamint a város vezetőségét támogatni szíveskedjenek. A város képviselőtestülete a maga részéről munkával elsősorban a nagyobb családú és arra leginkább rászoruló egyéneket kívánja csak foglalkoztatni.

2./ A képviselőtestület felkéri a szakszervezetek titkárságát, hogy a munkanélküliek pontos nyilvántartását foglalkozási ágak szerint csoportosítva bocsássa a pártközi munkaügyi bizottság rendelkezésére, hogy a pártközi munkaügyi bizottság a szakszervezetekkel összhangban tudja megvalósítani a munkások [..] foglalkoztatását.

3./ A szakszervezetek vezetősége kövessen el mindent tekintetben, hogy a Mezőtúron lévő különösképpen pedig ipari szakmunkások és segédmunkások a budapesti szakszervezetek útján vidéken is megfelelő szakmunkához jussanak, annál is inkább, mivel a város anyagi helyzete a helyben való elhelyezkedésüket részben lehetlenné teszi.

4./ Felkéri a város képviselőtestülete a szakszervezetek vezetőségét - különösképpen a mezőgazdasági termelésünk fokozása végett arra is -, hogy a pártközi munkaügyi bizottsággal karöltve gondoskodjék a munkanélküli mezőgazdasági alkalmazottaknak a helyi kis paraszt gazdaságokban való éves foglalkoztatásáról s így legyen

segítségére részben a földmunkásság, illetve a mezőgazdasági munkásság munkanélküliségének megoldásában, nem számítva az itt elért eredményt, mely mezőgazdasági többtermésűnköz szorosan kapcsolódik.

A földmunkások köréből az így el nem helyezhető munkásságot részben vidéki, részben pedig turnusonként váltott helybeli munkák biztosításával próbálja a szakszervezet a pártközi munkaügyi bizottsággal egyetemben elhelyezni.

[..]

6./ Már most keresse meg illetve utasítsa a város képviselőtestülete a város polgármestere útján a városi közmunkahivatalt, hogy a városban közmunka kivetésére kötelezett egyének [..] megadóztatását a lehető legpontosabban munkálja ki és kövessen el mindent, hogy a kivetett közmunkaváltság összege a város közpénztárába pontosan be is fizetődjenek.

7./ Utasítsa a város képviselőtestülete a műszaki osztályt, a városi téglagyár üzembe helyezése és kapacitásának növelése végett dolgozzon ki egy pontos ütemtervet és ennek fedezetére - mivel a városnak forgótőkéje nincs - az Iparügyi Minisztérium útján iparindítási kölcsönt kérjen. [..]

8./ A pártközi munkaügyi bizottság által javaslatba hozott társadalmi gyűjtést, mivel azt a felsőbb felügyeleti hatóságok amúgy sem engedélyeznék, csak egy hónapi időre mondja ki a város képviselőtestülete és a gyűjtés eredményessé tétele végett a pártközi munkaügyi bizottságot és a szakszervezetek vezetőségét kérje fel.

[..] a város képviselőtestülete meghozta és elnök kihirdette a következő határozatot.

A város képviselőtestületének rendkívüli közgyűlése teljes egészében elfogadja a polgármester jelentése kapcsán tett intézkedéseket s a maga részéről is [..] mindent el kíván követni, hogy a városunkban élő nagyszámú ipari és mezőgazdasági munkásság biztos kenyérkeresethez és munkához jusson.

[..]

Felkéri a város képviselőtestülete a pártközi munkaügyi bizottságot és a szakszervezetek vezetősége nevében a szakmaközi bizottsági titkárt, hogy a munkanélküliség leküzdésében a város képviselőtestülete által is elfogadott 1-8. pontok alatti előterjesztésben foglaltakat tegye magáévá. [..] A pártközi munkaügyi bizottság ezzel kapcsolatban amennyire a rendelkezésére álló összeg nagysága megengedi, szorosan kapcsolódják be a város újjáépítési programjába is.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 41/ad 1258/1947. kg. sz. hat., febr. 21.

1947. február 28.

A KÖMÜVES IPARBAN MUTATKOZÓ MUNKANÉLKÜLISÉG MEGSZÜNTETÉSÉNEK TERVE

[...]

A mezőtúri építőipar és a mezőgazdaság fellendítésére ez az egyetlen elgondolás az, mely a legkisebb állami támogatással óriási eredményt jelentene úgy országos, mint mezőtúri viszonylatban. A kiosztott földken lévő gazdasági épületek lebontása, melynek kikerült anyagából 200 új földhözjuttatottnak lehetne a mai kornak megfelelő tanyai lakást és hozzá szükséges gazdasági épületeket felépíteni. Sajnos a 40-50 ilyen lebontható gazdasági épületcsoport már eddig is több, mint százezer forint értékű kárt szenvedett 2 év alatt. [...] Ezért bármilyen formában még menthető anyagot biztonságba kell helyezni [...] mert a mezőtúri építőipar csak ezen munka megindulásával tud befolyjni az ország gazdasági vérkeringésébe, mely 95 %-ban 1946. november 15-től beláthatatlan ideig állami segítség nélkül amúgy sem tud megindulni, ismerv a lakosság anyagi helyzetét. [...] A terv megvalósítása után a város 200 családjának jelentene tisztességes lakásba való elhelyezkedést és [...] 200 család tudna a mezőgazdasági munkába bekapcsolódni ott, ahol kell és abban az időben, amikor szükséges, nem pedig 15-20 km-es gyaloglás után. [...] a városból való gazdálkodással elfecsérelt időt az új gazda sok hasznos munkára tudná felhasználni.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., Fási Balázs közművesmester beadványára hozott 73/2150/1947. kgv. sz. hat., febr. 28.

A terv a következő években meginduló téészesítés miatt nem valósult meg.

1947. április 29.

TISZTIORVOSI BESZÁMLÓ A SZÜKSÉGHÁZRÓL

Előadó ismerteti a városi szükségkórház megalakulását működését a mai napig.

A szükségkórházat Mezőtúron a kényszerítő szükségszerűség hozta létre. Kevés volt az orvos, nem lehetett a betegeket elszállítani, lehetőség szerint itt kellett megoldani a problémákat. Dr. Folkmann vezette a szükségkórházat kezdetben, a Stefánia szülőotthonot dr. Földessy. 1945 júniusában dr. Jelinek átvette a kórház vezetését és a Stefánia szülőotthonát dr. Thöresz. Gazdasági és egyéb okokból a szükségkórházat és a szülőotthonot egy épületbe, közös gazdasági vezetés alá helyezték a város tulajdonát képező Dobogó épületbe. Példátlan Nehézségek árán sikerült az intézményt fenntartani, úgy, hogy a szükségkórház sebész-szülész-nőgyógyász szakorvosi munkájával a város és környékének áldásos következmény lett. Az 1944. csonka és 45. évben 1214 beteget, 8732 ápolási nappal gyógykezelték. A betegek között helybeliek, kör-

nyékiek, hadifogságból visszatértek és az orosz hadsereg tagjai is nagy számban szerepeltek. Ez évben 314 műtétet végeztek és 234 szülést vezettek le. 1946. évben 804 beteget 8756 ápolási nappal ápoltak, végeztek 353 műtétet és 258 szülést vezettek le. 1946. évben a betegek közül 400 volt szegényjogos és 404 fizető, illetve valamely biztosító intézet tagja. A kórház személyzete elismerésre méltó munkát végzett. A kórház megindulásakor 20 fizetett alkalmazott működött, ma a kibővült intézmény csak 11 fizetett alkalmazottal végzi feladatát. Nehéz helyzetet teremtett a szanálás, amikor egyik napról a másikra 5 alkalmazott került B listára. A pártok és a Nemzeti Bizottság felszólítására az 5 B listás alkalmazott közül 4 munkájának megszakítása nélkül továbbra is működött.

[..]

Figyelemre méltó az a körülmény, hogy pl. 1946. évben 400 szegényjogos beteget kezelte a városi kórház, amelynek, ha nem lett volna a városnak Kórháza csupán a legközelebbi kórházakba való szállítása több ezer forinttal terhelte volna meg a város közpénztárát, miután a legtöbb esetben a betegeket kísérvővel kell küldeni, súlyosabb esetben pedig mentőautón szállítani.

Ezután előadó ismerteti részletesen a kisebb és nagyobb küldöttségek útját a Népjóléti és Honvédelmi Minisztériumban, hogy a kórház céljaira a helybeli gyalogsági laktanya egy részét a város megkaphassa. Sajnos ezek az utak nem jártak sikerrel, komoly tárgyalások ebben az ügyben csak a békeszerződés ratifikálása után várhatók.

[..]

Előadó javasolja, hogy a kórház színvonalának emelésére az eddigi évi 32 ezer forint hozzájárulást 100 ezer forintra emeljék fel.

Polgármester, pénzügyi - gazdasági és előkészítő bizottság javaslatának elfogadásával képviselőtestület elfogadta és elnök kihirdette az alábbi véghatározatot:

Képviselőtestület [..] Megállapítja, hogy a kórház [..] a város lakosságának legfontosabb és állandóan sürgetett problémája. Szükségesnek tartja a képviselőtestület a kórház fenntartását minden körülmények között és ha az elkövetkezendő költségvetési évben még az állam nem is tudja anyagilag segíteni, saját erejéből kíván gondoskodni és fenntartását biztosítani, miért is további működésének és fejlesztésének biztosítása céljából az eddigi 32 ezer forint hozzájárulást a következő évre 100 ezer forintra emeli fel.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., dr. Jelinek Károly szükségkórház igazgatójának besz., és az erre vonatkozó 181/b/4229/1947. kgy. sz. hat., ápr. 29.

A szükségkórház városi közkórházzá történő átalakítása ez ideig még nem történt meg, noha ezt a 20/574/1946. és a 273/8033/1946. kgy. sz. határozatok már elrendelték.

1: Dobogó épület = a jelenlegi tanyai általános iskolai kollégium, a rendőrkapitánysággal szemben.

1947. június, 27.

MEZŐTÚR 1947/48. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

[...]
Képviselőtestület [...] a város háztartási alapjának 1947/48. évi költségvetését

2.233.860,- Ft szükséglettel
1.111.286,- Ft fedezettel
1.422.580,- Ft hiánnyal elfogadja

Képviselőtestület a költségvetés miniszteri tárgyalásán való részvételre a politikai pártok elnökeit jelöli ki azzal a feladattal, hogy amennyiben a költségvetési hiány eltüntetése végett a szükségletek további mérséklése szükséges, ők jelöljék meg, hogy mely szükségletek legyenek későbbi időpontra halasztandók.

Képviselőtestület változatlanul elfogadja a következő költségvetéseket:

Szükségkórház	szükséglet: 156.351,- Ft fedezet: 156.351,- Ft hiány: ---
Egészségügyi Központ	szükséglet: 107.112,- Ft fedezet: 107.112,- Ft hiány: ---
Villamosüzem	szükséglet: 1.273.468,- Ft fedezet: 1.273.468,- Ft hiány: ---
Téglagyár üzem	szükséglet: 239.435,90,- Ft fedezet: 239.435,90,- Ft hiány: ---
Műjéggvár	szükséglet: 30.000,- Ft fedezet: 30.000,- Ft hiány: ---

[...]
Tudomásul veszi képviselőtestület, hogy a Műjéggvár az általa elfogadott költségvetés alapján üzemét megindítani nem bírja, mivel ahhoz nagyobb összegű beruházás volna szükséges.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 218/563/1947. kgy. sz. hat., jún. 27.

1947. szeptember 30.

HIÁNYOSSÁGOK A KÖZELLÁTÁSBAN ÉS A MÉRNÖKI HIVATAL MUNKÁJÁBAN

[..] Tudva van az, hogy Mezőtúron a tejbeszolgáltatást kötelezővé tették. A súlyos aszály következtében a jószágok takarmányozása nagy gondok elé állítja a gazdaközösséget. Igaerő hiány miatt jószágokat járomba kell fogni. Városunkban több mint 10.000 zsirjegyes ellátatlan van, akik a tejtermék vásárlásával igyekeznek szükségletüket kielégíteni. A város a lakosságát zsírral nem tudja ellátni. Arra kéri a város vezetőségét, hasson oda a közellátási szerveknél, hogy Mezőtúr a fenti indokok alapján mentesüljön a tejbeszolgáltatási kötelezettsége alól.

Napirend előtti felszólaló [..] előadja, hogy a város a háborús események következtében nagy rombolásokat szenvedett. Ezeket saját erejéből helyreállítani nem tudja. Jelenleg legfontosabb kérdés az ártézi kút fúrása. A képviselőtestület által hozott határozat értelmében az Újváros nagy népességű lakosságának jó ivóvízzel való ellátása sürgősen megoldandó feladat. A kút fúrására a városnak nem volt meg a kellő fedezete, ezért az Országos Közegészségügyi Hivatalhoz fordult anyagi támogatásért. Az ügyirat hosszú ideig elintézetlenül feküdt a mérnöki hivatalban és így anyagi segélyben való részesítés az illető intézet részéről elmaradt.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 288/947. kgy. sz. alatt Hodos János képviselőtestületi tag napirend előtti felszólalása a szept. 30-án tartott képv.-test. közgy. ülésen.

1948. január 16.

KÖRZETI SZAKIRÁNYÚ TANONCISKOLA LÉTESÍTÉSE

[..]

Mezőtúr m. város képviselőtestületének valamennyi tagja feltétlenül szükségesnek tartja a mezőtúri általános irányú iparostanonciskolának körzeti szakirányú iparostanonciskolává való fejlesztését. Az ezzel összefüggő három éves tervében fokozatosan megnyilvánuló állami támogatást a város részére biztosítani kívánja. E célból képviselőtestület Szőke György és Szőke István háborús távollévő tulajdonát képező Kosuth út 61. sz. beltelkes házingatlant tartozékaival együtt megvásárolja oly módon, hogy a vételárból 40.000,- Ft most, 20.000,- Ft pedig a következő költségvetési év első hónapjában fizetendő.

Képviselőtestület a város nehéz anyagi helyzetét igen részletesen megvitatta, mégis a megvásárlás mellett döntött, mivel a szakiskola létesítéséhez fűződő állami támogatást elmulasztani nem kívánja.

[..]

Megbízta képviselőtestület Korom Gyula iparostanonciskolai igazgatót, hogy az állami támogatást a maga részéről is állandóan szorgalmazza, ezen túlmenően a környező és a mezőtúri szakirányú tanonciskolához

tartozó községek iparos tanonciskoláinak felügyelő bizottságával, községi előljárással, ipartestületi elnökeivel a kapcsolatot haladéktalanul vegye fel és a Mezőtúr részére eszközözlendő hozzájárulást konkretizálja és biztosítsa.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 2/245/1948. kgv. sz. jan. 16.

Az iparügyi miniszter 693/IV. d.-1948. sz. utasításában felszólította a város polgármesterét, hogy sürgősen jelentse, miszerint biztosítani tudja-e a város az iskola működéséhez szükséges helyiségeket. Ha nem, akkor az állami támogatást más városnak fogja biztosítani. E leirat nyomán határozott a képviselőtestület a fentiek szerint. A megvásárolt ingatlant akkoriban Mezőtúron Bachrach-féle háznak ismerték.

23

1948. január 30.

HATÁROZAT AZ 1848-AS EMLÉKMŰ FELÁLLÍTÁSÁRÓL

[..]

"1948. január 1-én a Nemzeti Bizottság a városháza közgyűlési termében ünnepélyesen nyitotta meg a centenáriumi évet. Részletesen foglalkozott a Nemzeti Bizottság azzal a gondolattal, hogy maradandó emléket állítson a szabadságharc és hősei emlékének. Megbízta ezért Várady Lajos tanárt az emlékmű terveinek elkészítésével, akinek munkáját a már felállított orosz hősi emlékmű is hirdeti. Az elkészített terveket a Nemzeti Bizottság megvizsgálta és azokat megfelelőnek találta. Elgondolása az, hogy a képviselőtestület alakítson egy pártokból és szakszervezetből, valamint ifjúsági szervezetekből és társadalmi egyesületi küldöttekből álló szoborbizottságot, amely az előállítás költségeit társadalmi úton előteremtí és minden részletproblémát megold.

[..]

Miután az emlékmű nemcsak jelkép marad, de szépségével a város képét is emeli és maradandóságával méltó jele marad a megemlékezésnek, kérjük a képviselőtestületet, alakítsa meg a szoborbizottságot és indítsa megvalósulás útjára a kezdeményezett akciót, hogy az emlékmű március 15-én felállítva hirdethesse az utódok számára is a szabadság és a márciusi ifjúság lelkületét."

Pénzügyi-gazdasági és előkészítő szoborbizottság egyhangú javaslatának elfogadásával képviselőtestület meghozta, elnök kihirdette az alábbi határozatot.

Mezőtúr m. város képviselőtestülete a helyi Nemzeti bizottság beadványában foglaltakat egyhangúan magáévá teszi és 1848 emlékének méltó módon kíván áldozni, ezért a Nemzeti bizottság emlékmű létesítési akcióját minden erejével támogatja és a megalakítandó szoborbizottságba a pártok és szakszervezetek részéről Cs. Tóth Ferenc, Korom Kálmán, Csatári Ferenc, L. Nagy András, Hodos János és Rácz Kálmán képviselőtestületi tagokat delegálja.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 52/1053/1948. kgv. sz. hat., jan. 30.

Az emlékmű jelenleg a kórház kertjében - eredeti helyén - áll.

1948. február 27.

VÁROSI MÚZEUM LÉTESÍTÉSE

Olvastatott a beadvány.

"Mezőtúr m. város 3 éves tervében a különböző létesítmények cím alatt 2. sorszámon a városi múzeum létesítése szerepel.

Városunkban több alkalommal felvetődött annak szükségessége, hogy azokat a tárgyakat, bútorokat, közszükségleti cikkeket, edényeket, fegyvereket, amelyek ma már csak néhány helyen található, összegyűjt-sük. Ugyanez a gyűjtemény felölelné magába az ásatási leleteket, amelyek a város régi települési helyéről, valamint a körösmenti honfoglalás előtti sírokból származnak. Mindaddig, amíg talán külön épülettel megvalósulhat Mezőtúr város múzeuma, szükségesnek tartom a pusztulástól és az elkallódástól megmenteni a közhasználatban teljesen értéktelen, múzeális szempontból azonban igen nagybecsű tárgyakat leleteket. Különösen szükségesnek tartom azért, mert középiskoláink leltári anyaga legnagyobb részben megsemmisült és az oktatás elmélyítése és a szemléltetés szolgálatában tanulóifjúságunk képzésénél is hasznos segítséget adna a városi gyűjtemény anyaga."

[...]

Képviselőtestület Várady József közigazgatási tanácsnok beadványát egyhangúlag magáévá teszi és városi múzeum létesítését határozza el. Megbízta város polgármesterét, hogy a város pedagógusaiból egy a célt szolgálni kívánó lakosaiból alakítson egy múzeum-bizottságot, amellyel mindazokat a tárgyakat, edényeket, fegyvereket, bútorokat, ásatási leleteket stb. a tanulóifjúság bekapcsolásával gyűjtse össze és a városháza megfelelő helyén mindaddig helyezze el, amíg megfelelőbb elhelyezés lehetővé válik.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 76/1760/1948. kg. sz. hat., febr. 27.

1948. február 27.

MEZŐTÚR IPAROSÍTÁSÁNAK ELŐSEGÍTÉSE

Várady József közigazgatási tanácsnok beadvánnyal fordult a képviselőtestülethez a város iparosításának elősegítésére.

"Mezőtúr azok közé az alföldi városok közé tartozik, melyek mint mezőgazda városok csaknem teljességgel csupán mezőgazdasági vonalon szerveződtek, ipari vonatkozásban teljesen elmaradottak. Az általános és a mai napig is még a legtöbb helyen külterjes gazdálkodás oka nagymértékben a lakosság alacsonyabb életszínvonalának is.

Ugyanakkor, amikor a külterjes mezőgazdaság, az új földhözjuttatottak még évekig fennálló termelési nehézségei a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság általános szegénységét jellemzi, több ezerre tehető azoknak a munkavállalóknak a száma, akik városunkban kereseti lehetőséghez jutni nem tudnak. Közismert az a tény, hogy kifejezetten a város ipa-

rának fejletlensége miatt a háború előtt is több ezer mezőtúri munkavállaló Budapesten és az ország legkülönbözőbb pontjain volt kénytelen munkát keresni.

[...] A képviselőtestület a felszabadulás után addig nem tapasztalt lendülettel indította meg a város fejlődését. Bár az eddigi aszályos évek szegénysége miatt elsősorban csak a háború nyomainak eltüntetése volt a cél és csak részben sikerült új létesítményeket életre hívni, a jövő fejlődését szolgálni és olyan városfejlesztési politikát követni, amely évtizedekre kihat, mindannyiunk kötelessége.

Városunk iparosításának elősegítésére javaslom a képviselőtestületnek, hozzon olyan elvi határozatot, hogy Mezőtúrra települni kívánó gyárnak, ipartelepnek ingyen bocsát telket rendelkezésére. Különösen olyan vállalkozásnál adandó ez a kedvezmény, amely a munkavállalók minél nagyobb számú és állandó foglalkoztatottságát biztosítja."

Mezőtúr m. város képviselőtestülete Várady József közíg. tanácsnok beadványában foglaltakat egyhangúlag magáévá teszi. A város iparának fejlesztésére elő akarja segíteni ipartelemek, üzemek létesítését, miért is elhatározza, hogy a város Mezőtúrra települni kívánó gyárnak, ipartelepnek ingyen bocsát telket rendelkezésre. Különösen olyan vállalkozásnál kívánja ezt a kedvezményt nyújtani [...] amelyek belterjes gazdálkodásra való áttérést segítik elő. [...] Megbízta ezért képviselőtestület a város polgármesterét, hogy ezen határozatról az illetékes kormánytényezőket, továbbá napilapok szerkesztőségét, rádió vezetőségét és áttelepítési kormánybiztosságot felirattal értesítse.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 112/2079/1948. kg. sz. hat., febr. 27.

A város ezen törekvését az 1970-es évek elejéig nem koronázta siker.

26

1948. május 4.

A VILLAMOSÜZEM JÓ MUNKÁJÁNAK MÉLTATÁSA

A képviselőtestület a termégbizott jelentését jóváhagyólag, elismerőleg tudomásul veszi és a város minden üzemét, gyárát, magánosait a 3 éves tervnek hasonló példás végrehajtására hívja fel. [...] megállapítják, hogy az az erőfeszítő munka, amelyet a villanytelep dolgozói végeztek, elismerésre méltó. Köztudomású, hogy a háborús pusztítások a villamosüzem felszerelésében mintegy 50-60 %-os kárt okoztak, éppen a villamosüzem munkásai voltak azok, akik leghamarabb fogtak hozzá az okozott károk helyreállításához és aránylag rövid idő alatt rendbehozták úgy a távvezeték, mint más berendezések hibáit és éppen annak köszönhetjük most, hogy úgy ipari, mint közvilágítási árammal el vagyunk látva.

Szeretné, ha a villamosüzem munkásainak ez a példaadó magatartása ösztönzően hatna a többi üzem munkásaira is. A jelentésből, valamint a Hodos János előadásából kitűnik, hogy a 3 éves tervet a villamosüzem dolgozói 2 év alatt fogják végrehajtani, ezért a szakszervezetek és a Magyar Dolgozók Pártja nevében a legteljesebb elismerését és köszönetét fejezi ki a villamosüzem munkásai felé.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 176/4775/1948. kgy. sz. hat., máj. 4.

27

1948. június 1.

AZ ISKOLÁK ÁLLAMOSÍTÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

Kerek Sándor városi képviselő napirend előtti felszólalásában a következőket adja elő: Nemzeti Parasztpárt részéről és mint a róm. kat. egyház tagja az iskolák államosítására vonatkozóan kérem a következőket elfogadásra: javaslom, hogy okiratban értesítse a kormányt a képviselőtestület, hogy az államosítást a képviselőtestület támogatja. A dolgozó parasztság és munkásság az államosított iskolán keresztül várják az új népoktatási szellem kibontakozását.

Határozat

A város képviselőtestületi közgyűlése napirend előtt felszólaló javaslatát egyhangúlag elfogadja. Az iskolák államosítását a képviselőtestület tagjai követelik és jelen határozattal feliratban fordulnak az illetékes kormánytényezőkhöz, hogy az iskolák államosítását a kormányzat haladéktalanul valósítsa meg.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test jkv., 194/1948. kgy. sz. hat., jún. 1.

28

1948. szeptember 7.

1944-45. ÉVI, VALAMINT 1946. JANUÁR 1-TŐL JÚLIUS 31-IG TERJEDŐ KÖLTSÉGVETÉSI ÉVEK ZÁRSZÁMADÁSAI

[...]

A zárszámadások az alábbi eredménnyel nyertek elfogadást:
1944. évi zárszámadás

Háztartási alap: 2.090.688,32 P bevétellel
2.073.317,71 P kiadással és
17.380,61 P maradvánnyal

[...]

1945. évi zárszámadás

Háztartási alap: Késspénz Érték
Bevétel: 248.753.936,65 P 31.056.294,33 P
Kiadás: 240.245.768,82 P 423.000,- P
Maradvány: 8.508.167,83 P 30.633.294,33 P

[...]

1946. január 1-től július 31-ig terjedő időre szóló zárszámadások.

Háztartási alap:		Kézpénz: sima
Bevétel:	264.697.225.873.864,88 P	
Kiadás:	225.060.804.335.833,50 P	
Maradvány:	39.636.421.538.031,38 P	

Bevétel:	110.340.878.304.719,- Mill P
Kiadás:	20.688.169.887.955,- " P
Maradvány	89.652.708.416.764,- Mill P
" sima pengő	39.636.422,- " P
	89.652.748.053.186,- Mill P

Bevétel:	
Mill P maradv.	89.652.748,- B pengő
Bevétel:	147.988.661,- B "
Kiadás:	188.794.744,- B "
Maradvány B.pengő forintban	48.846.665,- ---

	Adópengő
Bevétel:	83.628.918.800,- P
Kiadás:	82.431.577.200,- P
Maradvány:	1.197.341.600,- P
forintban:	6,- Forint

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 251/9845/1947 /téves! Helyesen: 1948./ kgy. sz. hat., szept. 7.

Jól kivethető a pengő inflálódása. Ez a pénz bevezetésekor /1927/ igen jó volt /1 kg színarany 3800 pengővel volt egyenértékű. A II. világháborút követő súlyos infláció idején értéke rohamosan zuhant, 1946 első felében már tulajdonképpen semmit sem ért. A csillagászati számok csökkentésére bevezetett millpengő, billpengő, quadrillió pengő és az adópengő hasonló sorsra jutott. A forint bevezetésekor, 1946. aug. 1-én /stabilizáció/ 1 Ft 400.000,- quadrillió pengőt, illetve 200 millió adópengőt ért.

29

1948. október 30.

KÉPVISELŐTESTÜLETI BIZOTTSÁGOK UJJÁALKÍTÁSA

Mezőtúr m. város képviselőtestülete a városi képviselők közül választott bizottságok ujjáalakítását határozatilag kimondja és tagjai közül a bizottságokba a következő képviselőtestületi tagokat választja meg:

Előkészítő bizottság: 1. Molnár Lajos /MDP/, 2. Fási János /MDP/, 3. Hodos János /MDP/, 4. Cs. Kiss Ferenc /MDP/, 5. Balog Gáspár /Szakszerv./, 6. Kerékgyártó Sándor /Szakszerv./, 7. Németh István /Kisg./, 8. Medveczki István /Kisg./, 9. Bartha József /MDP/, 10. Lévai József /MDP/

Pénzügyi-gazdasági bizottság: 1. Köteles Sándor /MDP/, 2. Guba Jánosné

/MDP/, 3. Seres Antal /MDP/, 4. Nyitrai Gábor /MDP/, 5. Fási Mihály /Szakszerv./, 6. Takács Sándor /Szakszerv./, 7. Debreczeni András /Kisg./, 8. Roszik Pál /Kisg./, 9. K. Tóth Lajos /MDP/, 10. Szarka András /NPP/

Számvizsgáló bizottság: 1. Őri Zoltán /MDP/, 2. Tuzsony Menyhért /MDP/, 3. Korom Gyula /Szakszerv./, 4. Kávási Lajos /Kisg./, 5. K. Tóth Lajos /NPP/

Becslő és szakértő bizottság: 1. Boros Lajos /MDP/, 2. Véha Károly /MDP/, 3. Fási Mihály /Szakszerv./, 4. Herbály Imre /Kisg./, 5. Balogh István /MDP/

Építési bizottság: 1. Fási Balázs /MDP/, 2. Boros Lajos /MDP/, 3. Fási János /MDP/, 4. id. Darin Antal /MDP/, 5. Sörös Sándor /Szakszerv./, 6. Boros Pál /Szakszerv./, 7. Molnár György /Kisg./, 8. Vass András /Kisg./, 9. Bartha József /NPP/, 10. Vásárhelyi Gábor /NPP/

Szocialista bizottság: 1. Boldog Andrásné /MDP/, 2. Szabó Istvánné /MDP/, 3. Németh Ferencné /Szakszerv./, 4. Medveczki István /Kisg./, 5. G. Balogh István /NPP/

Mézőgazdasági bizottság: 1. Cs. Kiss Ferenc /MDP/, 2. Erdei Sándor /MDP/, 3. Seres Ferenc /Szakszerv./, 4. Magda László /Kisg./, 5. Ny. Szabó Sándor /NPP/

Közüzemi bizottság: 1. Tuzsony Menyhért /MDP/, 2. Csuka Lajos /MDP/, 3. Sörös Sándor /Szakszerv./ 4. Németh István /Kisg./ 5. Szarka András /NPP/

Nyugdíj választmány: 1. Kovács Lajos /MDP/, 2. Kádár István /MDP/, 3. Szabó István /Szakszerv./, 4. Németh András /Kisg./ 5. Lévai József /NPP/

Egészségügyi bizottság: 1. Fási János /MDP/, 2. Szabó Istvánné /MDP/, 3. Németh Ferencné /Szakszerv./, 4. B. Tóth Sándor /Kisg./, 5. Tóth Lajos /NPP/

Kórházi bizottság: 1. Boldog Andrásné /MDP/, 2. Guba Jánosné /MDP/, 3. dr. Tanka Gyula, tisztiorvos /városi/, 4. Németh István /Kisg./, 5. Lévai József /NPP/

Igazoló választmány: 1. Hodos János /MDP/, 2. Molnár Lajos /MDP/, 3. Takács Sándor /szakszerv./, 4. Németh István /Kisg./, 5. Kerek Sándor /NPP/.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 318/2/12 422/1948. kgy. sz. hat., okt. 22.

1948. október 22.

A VÁROS 1949. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

Városi képviselőtestületi közgyűlés Mezőtúr m. város háztartási alapjának 1949. évi költségvetését

3.638.502 Ft szükséglettel
 2.720.157 Ft fedezettel

 918.345 Ft hiánnyal

a városi munkás-betegotthon költségvetését

181.964 Ft szükséglettel
 181.964 Ft fedezettel

 -- hiánnyal

a városi villamosmű költségvetését

1.210.250 Ft szükséglettel
 1.210.250 Ft fedezettel

 -- hiánnyal

a városi téglagyár költségvetését

10.081 Ft szükséglettel
 10.081 Ft fedezettel

 - Ft hiánnyal

a városi műjégygyár költségvetését

682 Ft szükséglettel
 682 Ft fedezettel

 - Ft hiánnyal

általánosságban és részleteiben elfogadja.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 323/12658/1948. kgv. sz. hat., okt. 22.

1948. november 26.

FELHÍVÁS RÁKOSI MÁTYÁS BESZÉDÉNEK MEGHALLGATÁSÁRA

Fási János napirend előtti felszólalásában hangoztatja, hogy a közgyűlésen ma már csak a dolgozók képviselői vesznek részt.

Örömmel állapítja meg, hogy a dolgozók között szükséges összhang ma már egyre határozottabb formában érvényesül és a MDP vezetésével egy új ország építése halad előre egyre fokozottabb ütemben. Bejelenti [..] hogy Rákosi Mátyás a MDP főtitkára szombaton este 6 órai kezdettel rádióbeszédet tart, melyben nagy fontosságú és közérdekű bejelentéseket tesz. Kéri a képviselőtestület tagjait, ki ki a maga hatáskörében a beszéddel kapcsolatban fejtsen ki komoly tevékenységet a tekintetben, hogy ezt a nagy fontosságú beszédet a város közönsége minél nagyobb számban személyesen hallgassa végig.

Közgyűlés a bejelentést taps mellett örömmel veszi tudomásul és a felhívásnak a közgyűlés minden tagja örömmel kész eleget tenni.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 338/1948. kgy. sz., nov. 26.

32

1948. november 26.

BÖLCSŐDE LÉTESÍTÉSE

Előadó ismerteti, hogy Mezőtúr m. város közönségének áldozatkészséges támogatása révén a ligeti pavilonban lévő bölcsőde megnyílt.

[...]

Képviselőtestületi közgyűlés örömmel veszi tudomásul a bölcsődének, ennek a dolgozó osztálynak segítséget nyújtó szociális intézménynek megnyitását és annak létesítését az 1891. évi XV. 8. § 3. bek.-ben foglaltak alapján kimondja. A bölcsőde neve Mezőtúr m. város "Erzsébet" bölcsődjé. Gerő Ernő miniszter úr feleségéről, annak hozzájárulásával. A bölcsődébe 8 napos kortól 3 éves korig vehetők fel gyermekek gondozásra és pedig a szociális helyzet figyelembevételével. A felvételre az engedélyt Mezőtúr város egészségügyi szervei adják meg a fentiek szerint. A gyermek ellátási díja naponként 1 forint, melynek esetleges elengedéséről a felvételeket intéző szerv a szociális körülmények figyelembe vételével határoz. A bölcsőde fenntartásáról Mezőtúr m. város, a társadalom, és a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége támogatásával, valamint az erre a célra évenként kapott államsegéllyel gondoskodik és a bölcsőde fenntartási költségeit vállalja.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 359/13.462/1948. kgy. sz. hat., nov. 26.

II.

1949 - 1956

33

1949. május 28.

A VÁROS 1947/1948. ÉVI HÁZTARTÁSI ALAP ÉS BERUHÁZÁSI ALAP ZÁRSZÁMADÁSA ÉS AZ 1948. ÉV VÉGI VAGYONKIMUTATÁSA

[...]

A képviselőtestület az 1947/48. évi háztartási és beruházási alapjának zárszámadását, valamint az 1948. év végi vagyonkimutatást [...] az alább részletezett eredményekkel elfogadja.

[...]

I. Háztartási alap:	Bevétel:	5.379.773 Ft 48 fill.
	Kiadás:	5.331.663 Ft 48 fill.
	Maradvány:	48.110 Ft -- fill.
II. Beruházási alap:	Bevétel:	162.214 Ft 57 fill.
	Kiadás:	114.622 Ft 78 fill.
	Maradvány:	47.519 Ft 79 fill.
III. Vagyonkimutatás:	Vagyon:	12.104.330 Ft 10 fill.
	Tartozás:	142.942 Ft 49 fill.
	Tiszta vagyon:	11.961.387 Ft 61 fill.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 115/4558/1949. kgy. sz. hat. máj. 28.

34

1949. július 9.

KÖZMUNKASZERZÉSRE ELŐIRÁNYZOTT ÖSSZEG FELHASZNÁLÁSA

[...]

Mezőtúr m. város képviselőtestülete elfogadva a városi tanács és előkészítő bizottság javaslatát a költségvetésben közmunkaszerzésre előirányzott 42.194 Ft összeget az alábbiak szerint oldja fel illetve biztosítja:

Vásártér kihelyezésére:	10.400,89 Ft
1 ásott kút készítése a vásártéren:	2.500,- Ft
Régi cédulaház épületének lebontása:	2.500,- Ft
A város belterületén lévő kövesutak és betonjárdák valamint áttereszek javítási	

40

munkadíjaira: 23.653,11 Ft
1 db téglagyári szín lebontása: 3.140,- Ft

INDOKOLÁS

Mivel a vásárteret a házhelyosztás céljára igénybevétték, így a vásártér kihelyezése és az új helyen egy kút ásása szükségessé vált, a régi cédulaház helyén a gépállomás fog építkezni s így azt le kell bontani, a téglagyári szín lebontása valamint a kövesutak és betonjárdák javítása szükségessé vált, képviselőtestület a rendelkező rész szerint határozott.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 150/5572/1949. kgy. sz. hat., júl 9.

A cédulaház a vásárosok helyét kijelölő és a helypénzek beszedéséről gondoskodó vásárbíró irodája volt. A vásárteret ekkor a jelenlegi főiskola és szolgálati lakás-sor, valamint az Ifjúsági lakótelep Beloianisz út felőli részéről a jelenlegi főiskolai tanüzem és a Fazekasok Szövetkezete helyére telepítették át.

35

1949. július 9.

A TERVGAZDASÁG JEGYÉBEN ÖSSZEÁLLÍTOTT 1950. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS TÁRGYALÁSA

[...]

Elnök ezután ismerteti, hogy rendkívüli közgyűlést a múltban is tartottak. A múltban azonban legtöbb esetben olyan körülmények tették szükségessé, melyek nyilvánvalóan olyan befolyásos egyének érdekeit szolgálták, mely halasztást nem tűrt. A régi és mostani között alapvető különbség van. Most nem azért ült össze, hogy befolyásos valaki fellett döntsön, hanem azért, hogy megtárgyalja azt, amire még ebben az országban példa nem volt. Azért, hogy megtárgyalja az 1950. évi költségvetést, melyet ebben a városban a lakosság százai és ezrei tekintettek meg, mielőtt idekerült. Hatalmas jelentősége az, hogy ebben az országban első eset, hogy költségvetésünk mint nemzeti költségvetésnek kiegészítő része került a képviselő testület elé. Ilyen fejlődést értünk el a felszabadulás óta. Ez a költségvetés bizonyítja, hogy ezt a társadalmi rendet, melyet fel akarunk építeni, csak tervgazdálkodás útján lehet. Az 1946/47. évi költségvetés 1.266.000 forintos, 1947/48. évi költségvetés a kiegészítő költségvetéssel együtt 2.700.000 forintos, ezzel szemben a most tárgyalandó költségvetés 3.800.000 forintos. Az 1950. évi beruházás kivételével. Ezek az emelkedő arányszámok bizonyítják a tervgazdálkodás jelentőségét és a szocialista építés jelentős voltát. Államunknak a legfontosabb feladata az embert tekinteni mindenek előtt szem előtt. Ez a költségvetés, melyet most tárgyal a képviselőtestület, megteremtője lesz annak a szocializmusnak, mely a megvalósítást fogja jellemezni.

[...]

Képviselőtestület elnök bejelentését tudomásul veszi.

SZML, Mezőtúr, V. Képv.-test. jkv., 151/a/1949. kg. sz. alatti elnöki bejelentés, határozathozatal nem történt. Júl 9.

36

1949. július 9.

A VÁROSI KÓRHÁZNAK TUDÓOSZTÁLYAL VALÓ KIBŐVÍTÉSE

Mezőtúr m. város képviselőtestülete elfogadva a városi tanács és az előkészítő bizottság egybehangzó javaslatát, kimondja, hogy a Városi Munkásbetegotthon mellé a Thöresz féle épületben egy tudóosztállyal kibővíti. Utasítja a város polgármesterét, hogy a fentiek céljára 1950. évi költségvetésben Thöresz féle épület átalakítási munkálataira 3.495 Ft-ot, a tudóosztály felszerelésére pedig 30.000 Ft-ot állítson be.

[..]

Indokolás.

Tekintettel arra, hogy Mezőtúron a tbc. betegek száma nagy és legtöbb esetben a beteget hely hiányában nem tudják elkülöníteni a családtól és fertőzi tovább az egészséget, viszont a kórház is nagyon messze van, s így a Munkásbetegotthon mellé a tudóosztály felállítása feltétlenül szükséges, képviselőtestület a Magyar Dolgozók Pártja javaslata alapján a rendelkező rész szerint határozott.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 154/5141/1949. kg. sz. hat., júl. 9.

37

1949. július 9.

SPORT- ÉS SZOCIÁLIS EGYESÜLETEK 1950. ÉVI TÁMOGATÁSA

[..]

Mezőtúr m. város képviselőtestülete elfogadva a városi tanács, előkészítő bizottság és Sörös Sándor képviselőtestületi tag javaslatát az 1950. évben a következő egyesületeket kívánja a feltüntetett összegekkel támogatni:

Magyar Szabadságharcos Szövetség:	4.800 Ft
Magyar Szovjet Társaság:	2.400 Ft
Úttörő mozgalom:	6.000 Ft
MINSZ helyi szervezete:	6.000 Ft
MNDSZ helyi szervezete:	2.400 Ft
Mezőtúri MAFC sport egyesület:	3.000 Ft
Tömegsport fejlesztése:	12.000 Ft

Utasítja a város polgármesterét, hogy a fenti összegeket a háztartási alap 1950. évi költségvetésében a megfelelő alrovatokon állítsa be.

Indokolás.

42

Mivel a fent nevezett sport és szociális egyesületek a megfelelő anyagi támogatás nélkül a szocialista Magyarország kiépítésében az ifjúságnak szocialista művelt emberekké való nevelésével valamint a munkás és tömegsport kifejllesztésével kapcsolatban rájuk váró nagy feladatokat megvalósítani nem tudják, képviselőtestület a rendelkező rész szerint határozott.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 155/5767/1949. kgy. sz. hat., júl. 9.

38

1949. július 9.

A VÁROSI HÁZTARTÁSI ALAP 1950. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

Előadó városi fogalmazó ismerteti a városi háztartási alap 1950. évi költségvetését, mely szerint

szükséglet:	3.841.354,- Ft
fedezet:	<u>2.122.926,- Ft</u>
hiány:	1.718.428,- Ft

[...]

Bejelenti ezután, hogy mivel a jelen közgyűlés előbb hozott 155-5767/1949. kgy. sz. határozatával a sportegyesületek támogatására a költségvetés 7.371.199 alrovaton előirányzott összegnél a tömegsport támogatását 12.000 Ft-ra emelte fel, ezen rovat végösszege 15.000 Ft lesz.

[...]

A városi képviselőtestület a városi háztartási alap költségvetését ezek után

3.848.354 Ft szükséglettel
<u>2.122.926 Ft fedezettel</u>
1.725.428 Ft hiánnyal

elfogadja. Tudomásul veszi képviselőtestület, hogy ezen költségvetés "területi önkormányzatok" elnevezés alatt az állami költségvetés egyik részét képezi.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 158/5574/1949. kgy. sz. hat., júl. 9.

Itt utalás történik a 155/5767/1949. kgy. sz. határozatra.

39

1949. július 15.

KUNSZENTMÁRTON KÖZSÉG TERMÉNYBEGYŰJTÉSI VERSENY- KIHÍVÁSÁNAK ELFOGADÁSA

Mezőtúr m. város képviselőtestülete elfogadja Kunszentmárton község

versenykihívását és vállalja az alábbi kötelezettségek teljesítését:

- 1./ hogy 1949. évi augusztus 20-ig Mezőtúr m. városra eső 620 waggon terménybegyűjtési kötelezettségét, melyben 90 waggon mezőgazdasági fejlesztési járulék is benne foglaltatik 100 %-ban teljesíti.
- 2./ ezenfelül begyűjtünk a vetőmag és kenyérgabona szükséglet után fennmaradó feleslegből szeptember 15-ig 343 waggon búzát, 30 waggon árpat és ezzel Mezőtúr m. város terménybegyűjtési előírányzatát 165 %-ban teljesítjük.
- 3./ vállaljuk, hogy a DÉFOSZ-on keresztül minden becsületes dolgozó paraszttal beszélünk, megmagyarázzuk a cséplés és terménybegyűjtés célját, hatalmas politikai jelentőségét és hogy annak jó végrehajtása újabb győzelmet jelent az ellenség ellen. Ezzel megerősítjük a munkásosztályt és szövetségését a hatalomban és valamennyi dolgozó parasztot mozgósítunk a terménybegyűjtési versenyre.

Terménybegyűjtési versennyel előre az 5 éves tervért, népi demokráciánk, további felvirágoztatásáért.

[...]

Végül arra kéri az elnök a tagokat, hogy ez a most elfogadott javaslat, melyet mi a kormányhatóságokhoz továbbítani fogunk, kötelezzen bennünket arra, hogy mindent elkövetünk ennek érdekében, hogy végre tudjuk hajtani. Mutassuk meg, hogy milyen döntő jelentősége van. Ez a begyűjtés az 5 éves terven túl a béke ügyét is van hivatva szolgálni.

Ez a terménybegyűjtés bizonyítani fogja, hogy ebben az országban a dolgozó parasztok is egységes táborban állanak az államhatalom mellett. Ezzel is a magyar nép egységét tudjuk dokumentálni. Ezt a munkát, melyet a Függetlenségi Népfront végez, megzavarni nem hagyjuk. Minden áldozatra készek vagyunk.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., 160/6059/1949. kgy. sz. hat., júl. 15.

40

1949. szeptember 13.

RAJK LÁSZLÓ ÉS TÁRSAI PERÉNEK MEZŐTÚRI VISSZHANGJA

[...]

Mielőtt elnök rátérne a tárgysorozat tárgyalására felhívja a képviselőtestületi tagok figyelmét az elmúlt napok napilapjaiban megjelent Rajk és társairól szóló aljas árulásra. Kiderült, hogy Rajk és társai árulók voltak, akik a magyar dolgozó nép vezetőit akarták megsemmisíteni és ha ez sikerült nekik - gondolták - azután a néppel könnyebben elbírnak. Láthatjuk, hogy Rajk és társai a dolgozó népet nyomorba akarták ismét dönteni, rabszolgasorsot szántak dolgozó népünknek. De az éberség idejekorán leleplezte és ártalmatlanná tette őket. Nem lehet szó nélkül elmenni ezek felett a dolgok felett és a képviselőtestületre vár az a feladat, hogy ők maguk is foglalkozzanak ezekkel a kérdésekkel.

SZML, Mezőtúr V. Képv.-test. jkv., szám nélküli elnöki bevezető a képviselőtestület 1949. szept. 13-án tartott rendkívüli közgyűlésén.

1949. jún. 19-én indítottak koholt vádak alapján eljárást Rajk László és 19 más kommunista ellen. A bíróság szept. 24-én Rajk Lászlót, Szalai Andrást és Szónyi Tibort halálra ítélte.

41

1950. augusztus 19.

AZ ALKOTMÁNY JELENTŐSÉGÉNEK MÉLTATÁSA HATÁLYBALÉPÉSÉNEK ELSŐ ÉVFORDULÓJÁN

[...]

Kalocsai Béla vb. elnök a végrehajtóbizottság nevében köszönti a megjelent tanácsstagokat, az ünnepi tanácsulást megnyitja. Ismerteti, hogy azért jöttünk most össze, hogy méltóképpen a dolgozók nagy tömegéhez felsorakozva megemlékezzünk az alkotmány 1 éves évfordulójáról. Az ulést megnyitja. [...] Majd megtartja beszámolóját.

[...]

Az alkotmány törvényünk életbelépése óta eltelt egy esztendő minden eseménye azt bizonyítja, hogy dolgozó népünk világosan és tisztán látja az alkotmány jelentőségét. Azok az eredmények, melyeket alkotmányunk kifejez, nem jöhettek volna létre Pártunk harca, szervező, irányító munkája nélkül. Minden lépéshez, melyet dolgozó népünk a felemelkedés útján tett a Párt adta a kezdeményezést, az erőt, a lendületet. Nyugodtan mondhatjuk, hogy a Párt nélkül egyetlen lépést sem tudtunk volna előre tenni. A Párt irányításával, segítségével végezte dolgozó népünk az országépítés nagy munkáját. A Párt irányításával semmisítette meg dolgozó népünk a munkást, parasztot egyaránt kizsákmányoló régi úrrendszert. Felemelkedésünk újabb győlemel, biztató jövőnk záloga a párt. Éppen ezért az Alkotmány évfordulóján a dolgozó nép hálatelt szívvel, szeretettel fordul Pártunk, dolgozó népünk bölcs vezetője Rákosi Mátyás elvtárs felé. Az a körülmény, hogy dolgozó népünk világosan és tisztán látja az alkotmány jelentőségét, nagy mértékben hozzájárul, hogy Népköztársaságunk építése és megszilárdítása terén újabb és újabb sikereket érthettünk el.

[...]

[...] Ez a fejlődés szele csapta meg városunk dolgozó parasztságát is, amit bizonyít az a tény, hogy mai napig mintegy 150 család lépett be városunk termelőcsoportjaiba, rálépve a szocialista építés, a társas gazdálkodás útjára. Az a tény, hogy meglévő termelőcsoportjaink így a Rákóczi tszcs, amelynek tagjai számára a fejadagon kívül mintegy 9-10.000 Ft évi jövedelmet, a Haladás tszcs, amely tagjai számára a fejadagon kívül mintegy 8.000 Ft évi jövedelmet, a Bercsényi tszcs, a Dózsa tszcs, a Szabadság tszcs, és a többiek, amelyek megközelítően a fent elmondott jövedelmeket biztosítják tagjai számára, kézzelfoghatóan bizonyítják a társasgazdálkodás előnyeit. Termelőcsoportjaink szélesedése nemcsak dolgozó parasztságunk jólétének emelkedését jelenti, hanem jelenti népgazdaságunk komoly erősödését és ezáltal szilárdítja harcunkat békérik megvédése érdekében. Dolgozó parasztságunk termelőcsoportokba való belépése bizonyítja, hogy magukévá tették alkotmányunk szellemét. Bizonyítja azt, hogy Mezőtúr népe nem felejtette el, mit

jelentett a múlt rendszer. Milyen volt az élet akkor, amikor a hatalom nem a dolgozó nép, hanem a báró Harkányik, a gróf Almásik, a herceg-asszony és a többi népetnyúzó földbirtokos kezében volt. A múlt szenvedéssel teli esztendő és a jelen nagy eredményei figyelmeztetnek mindenkit, hogy csak a dolgozó nép hatalma lehet a fejlődés forrása.

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü. jkv., elnöki besz., 1950. aug. 19.

A Magyar Népköztársaság új Alkotmányát az országgyűlés 1949. aug. 18-án iktatta törvénybe. Május 18-án megjelent az 1950. évi I. törvény a helyi tanácsokról. Ezzel megszűntek a korábbi közigazgatási kategóriák és elnevezések, mint pl. polgármester, képviselő-testület stb. A helyettük használatba jött fogalmak a következőkben idézett iratok jegyzeteiben találhatók.

42

1950. szeptember 18.

MEZŐTÚR KÖZIGAZGATÁSÁNAK ÁTSZERVEZÉSE

[...] Titkárság bejelenti a Végrehajtó bizottságnak, hogy a megyei tanács végrehajtó bizottsága a tanács tagjainak rendes számát 91 főben állapította meg, póttagjait pedig 46 főben, míg a végrehajtó bizottság tagok számát pedig 11 főben. Megszervezte továbbá az osztályokat, amelyek a következők: I. Pénzügyi osztály, II. Igazgatási osztály, III. Ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági osztály, IV. Építésügyi és közlekedési osztály, V. Oktatási, népművelési közegészségügyi és népjóléti osztály, valamint a Terv, statisztikai és munkaerőgazdálkodási csoportot.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1950. II. félév, 5205-7/1950. titk. sz. jel., aug. 20.

Valójában az I-V. számok alatt hivatalosan "ügyosztályokat" értettek, s ez az iratokon is így szerepelt néhány évig, míg a tényleges ügyintézés tüköröző konkrét osztályfeltüntetés lassanként ki nem szorította.

43

1950. szeptember 18.

A TANÁCSVÁLASZTÁSOK ELŐKÉSZÍTÉSE

[...] a választási munkálatok fennakadás nélkül folynak. [...] A választási névjegyzékbe felvettek száma 16.588. [...] A Pótjegyzékbe felvettek száma 486 egyén. Nincs választójoga 115 egyének.

[...] Az egész ország területén október 22-én kezdődik a választás. Az ellenség most erre a frontra összpontosítja erejét. Meg akarja akadályozni, hogy a választások simán, zökkenőmentesen lefolyjanak. Meg akarja akadályozni, hogy az államapparátusba dolgozók kerüljenek be.

46

Éppen ezért az ellenséggel szemben fokozott éberségre van szükségünk, hogy az ellenség minden támadását vissza tudjuk verni. A tanácsok megalakulása jelenti, hogy dolgozó népünk Pártunk politikáját az államparátusban érvényesíteni tudja. Megyénkben 500 tanácstag van jelölve, akiknek 50 %-a olyan pártunkívüli dolgozókból tevódik össze, akik [...] bebizonyították, hogy dolgozó népünkhöz, valamint a demokráciához s annak vívmányaihoz hűek, akik elismerték, hogy a Magyar Dolgozók Pártjának politikája az egyetlen helyes út, amely a dolgozó tömegeket az emberi szabadságot eltipró kapitalista rendszerből az emberi szabadság megvédését, a jólét és a kultúra emelését célzó szocialista társadalmi rendszerhez vezet.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1950. II. félév, 5251-3/1/1950. vb sz. jel., szept. 18.

44

1950. november 6.

A VÁROSI KÖZÜZEMEK ÁLLAMI VÁLLALATTÁ ALAKÍTÁSA MEZŐTÚRON

[...]

Jelentem, hogy a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága 196/1950. VB sz. határozatával a költségvetésben szereplő Vágóhíd, Jéggyár- és Gőzfürdő, Szeszfőzde, Mérleg állami vállalatokká alakításához és 1950. október 1-től a vállalati pénzgazdálkodás keretébe vonásához hozzájárult.

Az 1950. évi 32. sz. törvényerejű rendelet értelmében a vállalat alapítását rendelő határozatot a városi tanács hozza olyan vállalat tekintetében, amely a városi tanács irányítása alá kerül.

A Végrehajtó Bizottság a jelentést tudomásul veszi és a következő határozati javaslatot hozza:

[...]

5./ A vállalat elnevezése: Mezőtúri Vágóhíd. Székhelye: Mezőtúr. Tárgya: közfogyasztásra állatok levágása. Irányító szerve: Mezőtúr Városi Tanács VB III. Ipari, Mezőgazdasági és Kereskedelmi Osztálya. A vállalat 1950. okt. 1-én a Mezőtúr Városi Közvágóhídból alakult.

6./ A vállalat elnevezése: Mezőtúri Jéggyár és Gőzfürdő. Székhelye: Mezőtúr. Tárgya: műjég előállítás, gőz- és kádfürdő és uszoda üzemeltetése. Irányító szerve: Mezőtúr Városi Tanács VB III. Ipari, Mezőgazdasági és Kereskedelmi Osztálya. A vállalat 1950. október 1-ével a Mezőtúr Városi Jéggyár és Gőzfürdő Üzemből alakult.

7./ A vállalat elnevezése: Mezőtúri Szeszfőzde. Székhelye: Mezőtúr. Tárgya: bor- és gyümölcsesz bérfőzése. Irányító szerve: Mezőtúr Városi Tanács VB III. Ipari, Mezőgazdasági és Kereskedelmi Osztálya. A vállalat 1950. október 1-ével a Mezőtúri Városi Bor- és Gyümölcseszszeszfőzdeből alakult.

8./ A vállalat neve: Mezőtúri Mérleg. Székhelye: Mezőtúr. Tárgya: hídmérleg, mérlegelés. Irányító szerve: Mezőtúr Városi Tanács VB II. Igazgatási Osztálya. A vállalat 1950. október 1-ével a Mezőtúri Városi Mázsházából alakult.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1950. II. félév, 5205-1/4/1950. pü. ov. jel., nov. 6.

1950. december 2.

A TERMELŐSZÖVETKEZETEK 1950. ÉVI ZÁRSZÁMADÁSA

[..]

Csoportjaink jó része a zárszámadást befejezte. Igen jó eredményt ért el a Zalka Máté tszcs, 33.80 Ft. munkaegységet¹ számolt, de nem sokkal maradt le az Ady Endre tszcs. sem, ahol 33.35 Ft-os munkaegységet osztott a csoport, úgyszintén a Vas Zoltán tszcs, ahol 28.34 Ft-os munkaegységet számoltak el. Ugyanez az eredmény a Gorkij tszcs-nél is, ahol szintén 28. Ft-os munkaegységet számoltak el. Jó eredmény mutatkozik még a Szabadság tszcs-nél is, ahol szintén 23.- Ft-os munkaegységet fognak szétosztani, s emellett komoly beruházást eszközöltek és a szövetkezeti alapra is 14.000 Ft-ot bent hagynak azaz az osztandó összegnek 10 %-át.

Befejezte zárszámadását a Bercsényi, Haladás, Vöröscsillag, Tánacsics, Szabadföld tszcs-k, ezek a csoportok deficittel zártak, leggyengébb eredményt a Szabadföld érte el, ahol 9.90 Ft jutott egy munkaegységre. Ezek a csoportok prolongálásra lettek felterjesztve a Földművelődésügyi Minisztériumhoz.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1950. II. félév, mg. o. dec. 2.

1: munkaegység = a termelőszövetkezeti mozgalom kezdeti szakaszában az elvégzett munka mérésére alkalmazott mértékegység, egy adott munkafélelenség pénzbeli, munkabérbeli kifejezése, amelynek kifizethető forintértékét a gazdasági év végén realizálták.

1950. december 15.

A BEGYŰJTÉSI HELYZET, A TANÁCS MEGALKULÁSÁNAK JELENTŐSÉGE ÉS A KÖLTSÉGVETÉS ÉRTÉKELÉSE

[..]

Városunk kenyérgabona beadási kötelezettségét 92 %-ra, árpa beadási kötelezettségét 65 %-ra, zabbeadási kötelezettségét 70 %-ra, kukorica beadási kötelezettségét 28 %-ra, burgonya beadási kötelezettségét 8%-ra teljesítette. Ezek a tények azt bizonyítják, hogy nem végeztünk jó munkát. Nem tudjuk meggyőzni dolgozó parasztságunkat, aki egyébként - amint ezt a M.T. vándorzászlója is bizonyítja a tarlóhántás, az őszi vetés és mélyszántás munkálatait határidő előtt elvégezve bizonyította be hűségét és békeakarátát - hogy a termés begyűjtés hazafias kötelessége mindenkinek. Az a tény, hogy ez irányú kötelezettségét a tanács tagjainak mintegy fele maga sem teljesítette, azt bizonyítja, hogy saját magunkat sem tudtuk erről meggyőzni. Elfelejtettük, hogy nekünk élen kell járnunk, példát kell mutatnunk és nem egyszer fordul elő, hogy tanács-tagjaink beleestek a siránkozásba. A begyűjtés sikertelenségét rossz természettel vagy azzal magyarázva, hogy nincs gumi-csizma nincs cipő a gyermekeknek. Elfelejtettük, hogy az ellenség nem alszik és ha mi nem

harcolunk keményen, kihasználja és igyekszik zavar okozni. Most újult erővel megindult terménybegyűjtés bizonyítja, hogy dolgozó parasztságunk rendelkezik feleslegekkel és ezeket a feleslegeket kellő felvilágosító munka után szívesen adja a dolgozók államának.

Városunknak az 55 vagonos kukorica beadási köteleességéből /dec./ 19-ig 5 vagonnal kell teljesítenie, ami annyit jelent, hogy az eddig begyűjtötttel együtt 36 %-ra teljesítjük még mindig az állammal szembeni kötelezettségünket. Ennek begyűjtéséért elsősorban mi, a Tanács vagyunk felelősek. A tanács tagjainak mindent el kell követni személyes példa mutatással és kitartó felvilágosító munkával, hogy városunk teljesítse köteleességét.

[..]

Varga Antal tanácsstag hozzászólásával kapcsolatban: tudjuk, hogy sok hiba van még nálunk a tanács igazgatási apparátusában. Minden kilátásunk megvan arra, hogy az állandó bizottságok megalakításával nagymértékben meg fog javulni a közigazgatás. Az állandó bizottság tagjai közvetlenül nyerne irányító betekintést az egyes osztályok munkájába. Azonban rá kell mutatni arra is, hogy nem minden esetben az apparátus hibájából származnak a hiányosságok. Emlékezzünk csak arra, hogy az aratás után sok esetben előfordult, hogy a város határából szaladtak be, hogy a gabona lapot behozzák, hogy a cséplésnek ne legyen akadály. Számtalan esetben fordul elő, hogy a cséplő gép ott állott és nem tudott csépelni, mert nem volt ott a gabona lap.

[..]

Hodos Albert rámutatott arra, hogy megállapítást nyert, hogy elvándorolt egyrésze a gabonának. A tagosítás során 130-140 kulákot mozdítottunk meg akik terményüket szét szórták. De egy biztos, hogy ha mi a munkánkat jól végezzük el, akkor egyetlen hely sem marad, ahol eldugták volna a kukoricát. Meg tehetjük azt, hogy még egyszer elszámoltassuk a kulákokat, lehet, hogy lenne eredmény, lehet, hogy nem. Ha a Tanács tagjai hozzá segítik a Végrehajtóbizottságot, hogy ha meghallják, hogy ez és ez ilyen módon akar kitérni a köteleesség teljesítése alól és nem szállítja be a kiszabott mennyiséget, akkor a tanácsstagoknak meg kell keresni a módját, hogy ezek a mennyiségek az ország éléskamrájába kerülnek. Arról van szó, hogy nekünk ki kell állni keményen, ha meg akarjuk valósítani a feladatainkat.

Varga elvtárs felajánlása követésre méltó példa volt, de túl nagy visszhangra nem talált 19-ig 5 vagon tengerit kell begyűjteni. Mi nem rimánkodunk, mi azért megyünk a dolgozók felé, hogy a köteleességüket teljesíttessük velük. Azért megyünk, hogy feltárjuk előtte, hogy a köteleességét teljesítse. Ez az állami fegyelemnek a megszilárdítása. Ezen a területen kell nekünk a munkánkat, tevékenységünket megfelelő módon végezni. Persze ez nem népszerű feladat. Egy azonban biztos, hogy tudjuk biztosan, hogy amit teszünk, dolgozó népünk érdekében tesszük.

[..]

Az elnök bejelenti, hogy a tárgysorozat második pontja a Tanácsok megalakulásáról szóló 1950. évi törvénycikk értelmében a Végrehajtóbizottság ügyszáljai és csoportjai mellé állandó bizottságok megszervezését javasolja.

Igy 9 állandó bizottság lesz megszervezve, melyek közül a Mezőgazdasági a Kereskedelmi osztályhoz 9-9 tagút, a többi osztályokhoz pedig 7-7 tagú bizottság lesz állítva.

[..] Elnök megállapítja, hogy a Tanácsülés [..] a bizottság megalakítását elfogadja.

A tárgysorozat 3. pontja az 1951. évi költségvetés ismertetése.

[..] A fejlődés természetesen magával hozta a költségvetés meg-

változtatását is. A politikai és gazdasági fejlődés tette szükségessé az 1948 évben megvalósított költségvetési reformot is, mely a költségvetés alaki felépítésében hozott nagy jelentőségű változást. [...] Természetesen az alaki változásoknál sokkal fontosabbak a tartalmi változások. Ilyen nagy jelentőségű tartalmi változást hozott a Tanácsok megalakulása is és a széles néptömegeknek az államigazgatásba való bevonása. Az önkormányzatok most lettek valójában igazi önkormányzatok. A múlt rendszerben is meg voltak az önkormányzatok, de ezek az önkormányzatok csak látszatzból voltak. A városi képviselőtestület inkább csak érdek képviseleti testület volt, ahol a virilisek¹ éberen örködték osztályérdekeik felett. Ha be is került oda valaki a dolgozó nép közül, szava elveszett, mint csepp a tengerbe. A demokratikus Alkotmányunk alapján megválasztott tanácsok valóban a dolgozó népet képviseli és a helyi tanácsok hatáskörébe utalt feladatok valóban a legszélesebb önkormányzat elve alapján utaltattak oda. Ez a valóban önkormányzati elv tette lehetővé és szükségessé az idáig központilag kezelt de a helyi tanácsok feladat körébe tartozó feladatok decentralizálását.

Az 1951. évi költségvetés az első [...], amely a Tanácsszervezetre épült fel, mely már a fejlesztési előterv alapján készült. Terv gazdálkodást folytatunk s gazdaságilag is egyre erősebbek leszünk s így dolgozó népünk érdekében újabb és újabb feladatokat oldhatunk meg. Az egészséges fejlődést biztosítja a fejlesztési előterv. A városi Tanács fejlesztési terve és költségvetése összhangban van a [...] népgazdasági tervvel és beilleszkedik az állam egész költségvetésébe.

[...]

A városi Tanács 1951. évi költségvetésének főösszegei a következők:

Kiadás:	rendes 5.718.295 Ft	rendkívüli 400.705 Ft	együtt 6.119.000 Ft
Bevétel:	942.000 Ft		942.000 Ft
A saját bevételeiből nem fedezhető hiány:			5.117.000 Ft

[...]

	1951. évi	1938. évi
1. Ágazat. Igazgatás	22.97 %	53.71 %
2. Ágazat. Gazdálkodás	14.28 %	20.24 %
3. Ágazat. Népjólét	28.47 %	14.28 %
4. Ágazat. Kultúra	34.28 %	11.77 %

A fenti adatokból nemcsak az tűnik ki, milyen sokba került dolgozó népünknek saját ügyeinek intézése, vagy helyesebben ellene való intézése, de az is kitűnik, hogy a múlt fasiszta rendszernek egyáltalán nem volt szívügye a dolgozó nép jólétének és kultúrájának az ügye.

[...]

Most pedig a városi Tanács Végrehajtóbizottsága titkárságának és osztályainak látszámát kívánom ismertetni. Az engedélyezett normál létszám:

A titkárságnál:	8 fő
I. Pénzügyi osztálynál	45 fő
II. Igazgatási osztálynál	28 fő
III. Ipari, Kereskedelmi mezőgazdasági osztálynál	14 fő
IV. Építési és Közlekedési osztálynál	4 fő
V. Oktatási, közegészségügyi és népművelési osztálynál	10 fő
A terv, statisztikai és munkaerőgazdálkodási csoportnál	3 fő
Összesen:	112 fő, mely



maradéktalanul be van töltve, így az osztályok munkáját létszámihiány nem gátolja.

[...]

Igen fontos tényként kell megemlíteni azt aényt, hogy a városi Tanács költségvetésének hiánya döntő részben nem állami támogatásból, hanem az állami bevételek egy részének átengedéséből nyer fedezetet. A helyi Tanács költségvetési hiányainak ily módon való fedezésének döntő jelentősége van és ennél a kérdésnél nem kis feladat hárul magára a tanácstagokra sem. A tanácstagoknak minél jobban ki kell építeniük a széles néptömegekkel való közvetlen kapcsolatot a bevételi tervek teljesítése érdekében.

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü jkv., 5205-21/1950. ikt. sz., dec. 15.

1: virilisták = azoknak a legtöbb adót fizető lakosoknak a közkeletű neve, akik a törvényhatósági bizottságok, a rendezett tanácsú városi, illetve községi képviselő-testületek tagjainak felét adták. A virilizmus [lat. vir: férfi szóból] az 1870. évi törvényhatósági törvény porosz mintára bevezetett rendelkezése. Korabeli indoklás szerint egyrészt a legvagyonosabbakat érdekli leginkább, hogy a törvényhatóság, a város és a község ügyei miként folynak, másrészt a polgári vagyonosodásnak a nagyarányú közteherviselésnél fogva is szükséges és méltányos megfelelő súlyhoz juttatása. A virilizmus érvényben volt 1945-ig azzal a változtatással [1929: 30. tc.], hogy a megyék és a törvényhatósági jogú városok esetében a tagoknak csak 2/5 része került ki a virilisták közül.

47

1951. január 10.

CUKOR- ÉS FINOMLISZTJEGY BEVEZETÉSE

[...]

A Belkereskedelmi Minisztérium rendeletére városunkban is 1951. január hó 1-ével bevezettük a cukor és finomliszt jegyet. Az összírásokat január hó 2-án megkezdtük, amelybe belevontuk az MNDSZ-t, üzemeket és a tanítói és tanári kart. Az összeírás meg is történt s az összeírók és a tanyán a mezőőrök a jegyek kiosztását f. hó 6-án szombaton megkezdték. A lakosság körében nagy megnyugvást keltett, mondták azt, hogy így legalább mindnyájan sorba állás nélkül hozzá tudunk jutni a cukor és finomliszt kiszabott mennyiségéhez. Ezen idő alatt észlelhető volt kisebb mennyiségű felvásárlások - petróleumból és gyufából - de ez rövid ideig tartott. A pótjegyek kiosztása felől az összírásokat f. hó 8-án eszközöljük, amely összeírás vonatkozik minden közületnél és szocialista szektorban dolgozó munkásokra.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 5205-25/2/1951. eln. sz. vb-titk. jel., jan. 10.

1951. április 14.

A MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐSZÖVETKEZETI MOZGALOM GYORS ÜTEMŰ FEJLESZTÉSE

A városi Tanács végrehajtóbizottsága számos olyan feladatot megoldott az elmúlt negyed év folyamán, ami jelentős mértékben előbbre vitte városunk fejlődését. Ilyen feladatot jelentett a vb. számára a termelőségmozgalmi mozgalom tavaszi felfejlesztése. Pártunk irányításával és vezetésével városunkban történelmi jelentőségű fejlődés ment végbe. Városunk dolgozó parasztságának jelentős része szakított a régi külterjes egyéni gazdálkodással és rátért az egyetlen helyes útra a komoly korszerű gépesített nagyüzemi gazdálkodás útjára. Ezen munkából városi Tanács Mezőgazdasági Osztálya igen nagymértékben kivette a részét. Ezen hatalmas munkálatoknál vissza kell hogy pillantsunk a megtett útra, mert akkor látjuk csak, hogy milyen hatalmas lépést tettünk meg. Városunk területén a felfejlesztés megindulása előtt 11 termelő csoport volt. Ebben a 11 termelő csoportban 1204 család 1596 taggal, 10789 kat. hold földdel. Ezen tagok közül 311 volt a középparasztok száma. A tavaszi felfejlesztés után napjainkban a nagyüzemi gazdálkodás útjára lépett dolgozó parasztság a következőképpen mutatkozik meg számarányokban: Jelenleg van 2 önálló termelőszövetkezet, melynek családjainak száma 1447, tagjainak száma 1993, 9816 kat. hold földdel. Ebből 421 középparaszt van.

Jelen van 9 III. típusú termelő csoportunk, mely csoportokon belül a családok száma 4.324, tagok száma 5.854, 32.410 kh. földön és 1300 középparaszt van önkéntes elhatározás útján a termelő csoportok tagságában. Ezen kívül van 5 I. típusú termelő csoportunk, mely csoportokban 812 a családok száma, 1249 taggal, és 7545 kh. föld van az I. típusú csoportok tulajdonában. Az I. típusú csoportoknál a középparasztok száma 398. Mindezen részletezett számadatokat ha összeadjuk, a következő számadatokat kapjuk: Városunk területén azon dolgozó paraszt családok és családtagjaik száma, akik a nagyüzemi gazdálkodás útjára léptek a következőképpen oszlik meg: 6583 család, 9069 tag, 2119 középparaszt, 49.771 kat. hold föld.

[...] Az agronómusok a termelő szövetkezeteknél személyileg legyenek felelősek a tavaszi munkák jó elvégzéséért. Ha megvizsgáljuk ezen munkálatok elvégzését, termelőszövetkezeteinknél ezen a téren is igen nagy hiányosságok mutatkoznak. Ezek a hiányosságok legnagyobb mértékben megmutatkoznak a munka szervezés terén. Legtöbb termelő csoportjainknál nincsenek meg a függetlenített brigádfőnökök. A brigád területe s a területének megműveléséhez szükséges igaerők kisebb gépi és kézi felszerelések nincsenek jegyzőkönyvileg átadva a brigádfőnököknek. Ezek hiányában a brigádfőnökök nem ismerik fel az egyéni felelősség teljes súlyát, s nem tudják a munkát helyesen megszervezni. Másik nagy fontosságú hiányosság mutatkozik a brigádok keretein belül azáltal, hogy legtöbb termelő csoportjainknál még most sincsenek meg a lerögzített munkacsapatok, a tagoknak nagy százalékára még ma sem tudja, hogy hova menjen dolgozni. Ennek következtében áll elő az, hogy vannak tagok, akik egyik nap ebben, másik nap abban a brigádban mennek dolgozni, beleunva ebbe az örökös ide-oda küldözgetésbe, a következő héten pedig egyszerűen sehova sem mennek dolgozni.

Találkozunk olyan tagokkal, akik még a csoport területén - mivel a

vezetőség még nem szólt neki - egyszer sem volt kint dolgozni. A legnagyobb hiányosság az, hogy ezen túrhetetlen állapotot maga a vezetőség is látja és nem tesz semmi intézkedést ... megszüntetésére.

De nagy hiányosság mutatkozik azon keresztül, hogy a tagság nem ismeri a működési szabályzat alapszabályait és a munkaegység számolást. Ezen hiányosságok eredménye az is, hogy a csoportok tagjainak nagy százaléka idegen vállalatoknál és állami gazdaságokban dolgozik. Ezért fordul elő az, hogy egy 8-900 tagból álló tszcs-nél [...] csak 2-300 tag vesz részt a termelő munkában. Ezért van lemaradás a tavaszi vetések elvetésében és a rizs telepek beépítésében is. De ezen hiányosságok bekövetkezéséért, illetve ezeknek megszüntetéséért nemcsak a termelőszövetkezetek vezetői, hanem mi a Tanács minden egyes tagjai is felelősek vagyunk.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü. jkv., eln. h. besz. 1951. ápr. 14., a tü. 4/1951. I. sz. határozattal elfogadta.

1: a felfejlesztés az MDP II. kongresszusának [1951. febr. 24 - márc. 2.] azon határozatára utal, ami - mint később kiderült - a népgazdaság irreálisan feszített ütemű fejlesztését irányozta elő, és ezért az életszínvonal süllyedéséhez vezetett. A meghirdetett lenini szövetkezeti elvek megsértése, a mezőgazdaság erőltetett szocialista átszervezésében elbizonytalanította a parasztságot, "meglazította" a munkás-paraszt szövetséget, tehát éppen az ellenkezőjét érte el, mint amit célul tűzött ki.

2: I. típusú vagy táblás termelőszövetkezeti csoport: A szövetkezeti tagok által önként a csoport művelésébe vitt saját vagy haszonbérleti földek megművelésére alakult. A földeken táblás művelést, közös szántást, valamint gépi erővel elvégezhető közös vetést szervezett, termelési szerződéseket kötött, előmozdította a szövetkezeti tagok terszerű gazdálkodását. A csoport közös vetésterv alapján dolgozott. A közös szántás, illetve a közös vetés után az egyes növények területét a tagok között felosztották sorshúzás útján. A kimért területeket mindenki egyénileg művelte, ugyancsak egyénileg végezték a betakarítási munkákat. A közös költségekhez, ha volt, a közös állatállomány eltartásához a szövetkezeti tagok a vetéstervben való részesedésük arányában járultak hozzá.

II. típusú vagy átlagelosztású termelőszövetkezeti csoport: Hasonlóan az előző típusúhoz, a szövetkezeti tagok saját vagy bérelt földjén alakult. A föld művelése azonos módon történt, mint az I. típusú csoportban. Lényeges különbség a betakarítás és az eredmény elosztása tekintetében volt. Aratás után a terményt közös szűrőre hordták, ahol a cséplést közösen végezték, a költségeket a szövetkezeti tagok vetésterületük arányában viselték. A zöldtakarmányok egy részét egyénileg takarították be, a közös állattartás céljára termelt takarmányt pedig közösen. A termelés eredményéből az intéző bizottság a csoport kötelezettségeinek fedezésére és a következő évi gazdálkodás folytatására, valamint tartalékokra bizonyos takarmánymennyiséget visszatartott, a fennmaradó termésrészt pedig a szövetkezeti tagok közös vetésterülete arányában felosztotta oly módon, hogy minden szövetkezeti tag az összeredmésből átlag szerint részesedett. A termelés kockázatát tehát az I. típusú csoportban a szövetkezeti tagok teljesen egyénileg viselték, a II. típusban pedig közösen.

Az I. és II. típusú csoportba a szövetkezeti tagok a tulajdonukban vagy használatban levő föld egy részével is beléphettek. A be nem vitt földön, vagy állatállománnyal továbbra is egyénileg gazdálkodtak.

III. típusú vagy közösen termelő szövetkezetek: A csoport tagjai a közös termelésben a művelésük alatt álló összes ingatlannal vettek részt, tekintet nélkül arra, hogy azt milyen jogcímen használták. Egyéni művelésre a tagok másfél kat. hold /0,9 hektár/ földet hagyhattak meg. A csoportba be kellett vinni az összes igavonó állatot, aminek értékét kifizették. Haszonállatokból, ha azok tenyésztésével a gazdaság is foglalkozott, a tagok csak annyit tarthattak meg, amennyi szükségletüket fedezte. A III. típusú szövetkezet a művelésbe vont földeken tervszerűen, közös szövetkezeti üzemben, társas munkaszervezetben folytatta a gazdálkodást. Az üzemterv alapján szervezték meg az egyes munkák végzését. Erre a célra munkacsoportokat szerveztek, amelyek összetételét egy éven belül nem volt szabad megváltoztatni. Az elévgett munkáért munkaegységet kaptak, aminek alapján az év végi elszámolást végezték. /A munkaegység fogalmát a 45. sz. dokumentum jegyzetében ismertettük részletesen./

Városunk egyébként 1951. februárjában lett termelőszövetkezeti város /Tiszavidék, 1951. febr. 21./.

49

1951. június 16.

AZ EGÉSZSÉGÜGYI HÁLÓZAT FEJLŐDÉSE

[..]

1. Kórháza Mezőtúrnak volt, az úgynevezett járványkórház, mely a város szélén egy ósrégi épületben és egy istállóból átalakított épületben volt elhelyezve. Ennek a kórháznak nem volt szakmai felszerelése, egyetlen laikus gondnoka volt, ágynemővel nem rendelkezett, konyhája nem volt, a betegeknek a hozzátartozói vitték az élelmet és nagyon természetes, hogy a városba azért is hordták a járványt. Az ide véletlenül, vagy kényszerítő körülmények hatása alatt bekerült szerencsétlenek az orvosi kezelése nem volt biztosítva, mert a járványkórházban fekvő betegek kezelését a hatósági orvosok csak kutya-futtában végezték, /csak megnézték őket egy pillanatra/, ha egyéb elfoglaltságuk és nagy magánpraxisuk miatt idejük azt éppen megengedte. [..] Ezt már sikerült felszámolnunk, ugyanis az Eü. minisztérium 70.000 Ft-ot bocsájtotott a városi Tanács rendelkezésére, hogy az újonnan szervezett 150 ágyas kórház a keretén belül a régi dobogón maradó belgyógyászati osztállyal kapcsolatban fertőző betegek elkülönítőt építsünk, illetve alakítsunk át. Ezzel biztosítva lesz a fertőző betegek jó elkülönítése és korszerű kezelése. A felszabaduláskor a városi minden eü. intézet elpusztult és felbomlott a város eü. apparátusa. A város orvos nélkül maradt. A felszabadító vöröshadsereg szükségkórházat állított fel, ebben kezelték a vöröskatonákkal együtt a város lakosságát is a vöröshadsereg orvosai. 1945-ben megalakult Nemzeti Tanács átvette ezt a szükségkórházat és az MKP kezdeményezésére fenntartásáról gondoskodott, később pedig az akkori városi Tanács ugyancsak Pártunk helyi szervezetének indítványára felfejlesztette a kórházat oly módon, hogy fenntartására fokozatosan mindig nagyobb összeget fordított. Ez a kórház amely ebben a formában működött, 1950. júl. 30-ig magába foglalta az akkori kórházon kívül a szülőotthont is, amelyet már a Horty-korszakban hoztak létre, társadalmi akciók keretén belül. Ez a kórház papírból /sic:/ 60 ágyból állott de a napi forgalma a szülőotthonnal együtt 60

ágy volt, ennek jórészt is 60-70 százalékát a kórház vezető orvosának magán betegei foglalták el. A kórházban botrányos viszonyok uralkodtak: nem volt megfelelő berendezés, csak szedett-vedett megrongált bútorai s ágyai voltak, nem volt ágyneműje, fehérneműje, még a szülőosztály részére sem volt elegendő. A betegek maguk vitték az ágyneműt. Az ápoló személyzetnek a beteghez való viszonya rossz volt. Szakmai felszerelése nem volt, a szükséges műszereket az orvosok a magán rendelőkükből vitték fel. Egy sebész és szülész orvosa volt a kórháznak, akik közül egy a városi orvosi teendőket is ellátta. Idejük nagy részét a nagy magánpraxis kötötte le, mint főfeladat, csak néhány órát töltöttek el a kórházban, a nap legnagyobb részében a betegek minden orvosi felügyelet nélkül maradtak. Ez a kórháznak nevezett intézmény volt minden, ami a mai kornak megfelelő mai kórház, ezért az Eü. kormányzatunk fel akarta oszlatni az egészséget. Ismét Pártunk helyi vezetése lépett közbe, hogy Mezőtúr lakosságának részére megmentse a kórházat. Pártunk városi bizottságának kezdeményezésére és irányítására hozzáállott az orvos egészségügyi szakszervezet a kórház újra szervezésének és megfelelő szakmai felszerelés és berendezés biztosításához, a kórház egészségügyi dolgozóinak mennyiségi és minőségi feltöltéséhez. Pártunk segítségével a kórházat 95 ágyas létszámmra emelték fel, a kórház élére új igazgató sebész főorvost állítottak, belgyógyászati főorvost és egy alorvost, valamint 4 szigorló orvost alkalmaztak. Az eü. alkalmazottak létszámát, mely 1950. júl. 1. előtt 11 volt, 34-re növelte fel és ebben az állapotban működik még ma is a kórház, de aki a régi kórházat látta, nem ismer rá a kórházi tisztaság és rend megfelelő módon helyreállított úgy, mint az eü. dolgozóknak a munkafegyelme. Az orvosok idejük javarészt a kórházban töltik, állandó orvosi felügyelet van. Megváltozott az eü. dolgozók viszonya a betegekhez, általában kórházi kultúra nagymértékben emelkedett. A szakmuködében a kórháznak óriási mértékben megjavult, úgy hogy a kórház mára nemcsak Mezőtúr és közvetlen dolgozói között szerzett hírnevet, hanem jóhíre messze vidékekre is eljutott, ahonnan felkeresik a betegek a kórházat. A kórházi fejlődés képét a következő számadatok adják: az ápolott betegek száma 1949-ben 1.120, 1950. júl. 1-től 1951. máj. 31-ig [..] 2.085, ugyanezen időszakban az ápolási napok száma 1949-ben 8.086-ról 27.040-re emelkedett.

A műtétek számát 1950. júl. 1-e előtti időkről nem ismerjük, mert nem vezettek műtéti naplót, most az eltelt utolsó 11 hónap alatt 1224 volt. A kórházi alkalmazottak számának alakulása: 1949-ben = 11, [..] 1951. júl. 1-től kezdve pedig a felfejlesztett új kórházban 63 lesz.

A kórház fejlődése a maga nagyságában júl. 1-től kezdődően fog megmutatkozni, ekkorára kész lesz és működésbe állítjuk a volt járásbírószálg épületéből átépített kórházat, itt nyer elhelyezést a főépületben a sebészeti és nőgyógyászati. 25 ágyas lesz. A régi börtönt és börtönöri lakást gyermekosztály részére [25 ágyas lesz] átalakítottuk. A régi dobo-gó épületben marad a belgyógyászati osztály, mely fertőtlenítő elkülöníté-vel 50 ágyas lesz. Ebben az épületben nyer elhelyezést a belgyógyászati szakrendelés, a röntgen és laboratórium szakrendelésekkel együtt. A kórház átalakítására szükséges összeget, kb. 135 ezer Ft-ot, amihöz még hozzájárul a központi fűtőberendezéshez szükséges összeg kb. 250 ezer Ft-ot a megyei Tanács bocsájította rendelkezésünkre. A berendezést és a szakmai felszerelést a kor színvonalán az Eü. minisztérium biztosította, ennek ellenértéke kb. 300 ezer Ft. A nagy röntgen apparátus nélkül, amelyet csak Pártunk országos központjának a közbe-lépésére tudtunk a napokban biztosítani kórházunk részére. A kórház a kor színvonalán álló működését biztosítja az, hogy a kórház egészség-ügyi személyzetének [köztük hat gyermekgondozónőnek] egy osztályos

főorvosnak, három szak orvosnak, egy orvosnak, két segédorvosnak [négy szigorló orvos is működni fog], fizetését valamint a fenntartási költségeket pénzügyi kormányzatunk már biztosította. A július 1-től meginduló új kórház költségvetése valamivel több, mint másfél millió Ft, ha ehhez hozzávesszük még azt a kb. félmillió Ft-ot, amelybe a többi egészségügyi intézmények fenntartása kerül, akkor látjuk, hogy milyen hatalmas összeget áldoz szocializmust építő társadalmunk Mezőtúr dolgozó népe részére. Az a két millió Ft, amely évenként visszatér a mezőtúri egészségügyi apparátusának fenntartásához, nagyobb összeg, mint amennyit egész Horty korszak alatt ezen a vonalon a beruházásokra és fenntartásra költött.

[..]

4./ Negyedik komoly intézetünk az egészségház, mely a Kossuth utcán van elhelyezve, ebben az épületben van [..] a csecsemő védő intézet a terhesvédelem, 1950 óta az iskolafogászat, folyó évtől kezdve a gyermek gyógyászati szakrendelések [..] az iskola orvosi vizsgálatok és itt nyert elhelyezést július 1-től kezdve a rákszűrő állomás is. Ezen intézet működését ékesen bizonyítja, hogy a csecsemőgondozásban résztültek száma 1945-től 1950-ig 174-ről 3448-ra emelkedett, terhesvizsgálatok száma 53-ról 1699-re. [..]

5./ Legújabb eü. intézetünk a központi orvosi rendelő, amely a dolgozók alulról jövő kezdeményezéséből jött létre. Ez intézet a Dózsa György úton levő Mészáros féle házban van. Az épület rendbehozásának és átalakításának költségeit a Megyei Tanács rendezte [kb. 65 ezer Ft.] A rendbehozásához hozzájárultak a tömegszervezetek és üzemek dolgozói is munkájukkal. Ebben az intézetben nyert elhelyezést társadalombiztosítás 4 belterületi körzeti orvosa részére rendelési helység / [..] később bővítve lesz [..] a körzeti orvosok száma Eü. minisztérium rendelkezésére 3-mal.] Itt a körzetorvosok a rendelést reggel 8 órá-tól este 7 óráig végzik. Ebben nyer elhelyezést a sebészeti, nőgyógyászati, orr-₁ fül- gégegyógyászati rendelés, valamint a szemészeti és elketroráfia¹ szakrendelés is, amelyek az elkövetkező félévben fognak indulni. Itt lesz elhelyezve a 9 órás rendelési időben működő fogszak-orvosi rendelés is, valamint a bőr- és nemibeteg gondozó intézet. Ennek az intézetnek a berendezését ugyancsak az Eü. Minisztérium biztosítja, a berendezéseknek és a szakmai felszereléseknek szükségességeknek a Budapestről való lehozatala már a jövő héten megkezdődik.

Ez a hatalmas fejlődés [..] ugrásszerűen a Tanács megalakulása óta [..] következett be.

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü. jkv., 1951. az eü. 4b jel., jún. 16.

1: helyesen = elektrokardiográfia: a szívbetegség vizsgálatának egyik legfontosabb módszere. Segítségével olyan elváltozások is felismerhetők, amelyek különben észrevétlenek maradnának. Az e célra használt készülék felfogja és görbében [elektrokardiogram, EKG] rögzíti a szív működése során keletkező elektromos áramingadozásokat. Az áramok elvezetése a testfelszínről elektródok segítségével történik.

1951. augusztus 18.

A VÁROS OKTATÁSÜGYÉNEK HELYZETE

[...]

Beiratkozott összesen 3.993 ált. isk. tanuló. Ebből a belterületre 2.569, a külterületre 1.424 tanuló esik. A belterület az alsótagozatban 1.408, a felsőtagozatban: 2.479, míg a külterületen az alsótagozatban: 821, a felsőtagozatban 603 tanuló iratkozott be. Mezőtúr belterületének 14 iskolájában: 2.569, külterületének 23 iskolájában: 1.424 ált. isk. tanuló kezd meg, illetve folytatja szeptember 1-én a tanulmányát.

Általános iskolák személyi feltételei:

Az ált. iskolákban folyó oktató és nevelő munka, az ellenőrzés megköveteli, hogy városunkban az Igazgatóságokat átszervezzük. Ezt az átszervezést végrehajtottuk. A 23 külterületi iskolát V. igazgatósághoz osztottuk be, így tehermentesítettük az egyes igazgatóságokat attól a nehézségtől, melyszerint az egyes igazgatóságokhoz a külterületi iskolák zöme, míg másokhoz egy külterületi iskola sem tartozott. Ezzel az igazgatókat hozzásegítettük ahhoz, hogy az arányosan szétosztott külterületi iskolákba az ellenőrzést havonta végrehajthassák, és az esetleges tapasztalt hibák, hiányosságok megszüntetésére a Tanács az intézkedést nyomban megtehetette. A belterületi igazgatósághoz 15 külterületi iskola tartozik tanügyi igazgatás szempontjából, míg a Pusztapói külterületi iskolák igazgatóságához 8 tanyai iskola tartozik. Mezőtúr belterületén 14 iskola épületben a külterületen 23, összesen 37 iskola épületben kezdődik meg az új [tan]évben a tanítás.

Az ált. iskola fejlesztése során Mezőtúr [...] 10 okleveles tanítót, 1 tanárnő jelöltet, és 6 gyakorlóéves tanítójelöltet kapott. Így a pedagógusok száma bel- és külterületen egybevéve a következő: 5 igazgató, 5 ált. isk. tanár, 25 szaktanító, 78 tanító, 1 tanárjelölt, 6 gyakorlóéves tanítójelölt, összesen 117 pedagógus látja el az ált. iskolákban az oktató és nevelő munkát. Ebből 78 pedagógus a belterületi iskolában, míg 39 pedagógus a külterületi iskolában nyer beosztást.

[...]

A nevelők továbbképzése.

Kormányzatunk Pártunk útmutatása alapján gondoskodott a pedagógusok nyári továbbképzéséről. Pedagógusaink mind nagyobb érdeklődést mutatnak a különböző szakmai tanfolyamok iránt, mert világosan látják, hogy egyre szélesebbkörű szaktudásra van szükségük ahhoz, hogy a szocialista nevelést és oktatást nagy és szép feladatait becsülettel megoldhassák, a jelen nyári időszakban is sok pedagógus vett részt a K. M. által szervezett szaktanfolyamokon és orosznyelvi kezdő és haladófokú tanfolyamon. Az új iskolai év megkezdésével azok a pedagógusok, akik nem vettek részt a különböző szaktanfolyamokon, kétéves egyéni és ideológiai [...] tanulásban és szakszervezeti oktatásban vesznek részt.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü jkv., 1951. okt. népm. ov. besz. aug. 18.

1951. szeptember 25.

FOKOZOTT BEGYŰJTÉSI FELADATOK - KÖLTSÉGVETÉSI HIÁNY

Az egész ország rohamos fejlődése biztosítja városunk fejlődését is. Természetes, hogy városunk dolgozóinak ki kell venni a részét az új országot formáló erőfeszítésekből. Új gazdag országot formáló felemelt tervünk teljesítése fokozottabb, jobb munkát követel dolgozó népünk-től, így magától a dolgozó parasztságtól is. Dolgozó parasztságunknak a békearatás és a cséplés sikeres befejezése után győzelemre kell vinni a begyűjtés sikeres végrehajtását olvashatatlan szótág IS TELJESÍTENI KELL. A városra kivetett gabona beadási kötelezettséget, mely szerves része felemelt öt éves tervünknek. Az öt éves terv törvény, dolgozó népünk akarata. Ez a törvény, ez az akarát viszi előre a dolgozó népünket a felemelkedés, a szocializmus útján.

Felemelt öt éves tervünk a biztosíték arra, hogy országunkat, mint ahogyan azt Gerő elvtárs Pártunk II. Kongresszusán meghatározta, hogy az eddiginél is gyorsabb ütemben formáljuk át virágzó szocialista országgá hazánkat, hogy még erősebbé tegyük, hogy ezen keresztül fokozzuk népünk felemelkedésének ütemét, nagyobb mértékbe növeljük népünk életszínvonalát, amit ezen a téren magunk elé célul tűztünk ki. Dolgozó parasztságunk most bizonyítja be azt, hogy hogyan tesz eleget a nép törvényeinek, hogyan szereti hazáját, miképpen szavaz kötelezettségének teljesítésével, vagy túlteljesítésével a békére, öt éves tervünk sikeres befejezésére, országunk építésére.

Felvetődik a kérdés, hogy miért fontos a terv teljesítése és miért törvényszerű? Ha megvizsgáljuk ezt a kérdést, akkor tisztán és világosan látjuk, amint azt Rákosi elvtárs kongresszusi beszédében megállapította, hogy az ország dolgozó parasztsága sokkal jobban él, jobban ruházkodik, mint a múltban, vagyis jómódú lett, többet fogyaszt a mezőgazdaság termékeiből, valamint a külföldről beszerzett nyersanyagokból készült árukból, vagy hogy egyszerűbben világítsuk meg a kérdést, dolgozó parasztságunknak megnöttek az igényei. Hogy dolgozó parasztságunknak ezen követelményeit, illetve igényeit ki tudjuk elégíteni első és legfontosabb kötelességünk az, hogy érvényt szerezzünk az állam törvényeinek és biztosítsuk a begyűjtés sikerét. A begyűjtés kérdésével eddig is sokat foglalkoztunk, mert példaként áll előttünk a tavaji év tanulságai, amikor háromszor-négyszer kellett nekifogni a begyűjtésnek, mert a kezdetnél mutatkozó hiányosságokat csak így tudtuk némileg kiküszöbölni, de a termény begyűjtési tervünk megvalósítását a legnagyobb erőfeszítések árán sem sikerült elérni.

[...] a begyűjtés terén fennálló lemaradás sikerének végrehajtása nem magyarázható csupán a cséplésben mutatkozó hiányosságokkal. A lemaradás oka az is, hogy a Tanács tagjai a tömegszervezetek vezetői, valamint az I. típusú csoportok elnökei nem tettünk meg mindent a begyűjtés sikerének érdekében. Nem vittünk kellő felvilágosító munkát a dolgozó parasztság felé, nem magyaráztuk meg a dolgozó parasztjainknak, hogy a részére kivetett gabona beadási kötelezettség az mindenkire nézve törvény, a beadási kötelezettség túlteljesítése pedig hazafias kötelesség. Nem magyaráztuk meg kellően, hogy minden métermázsa gabona beadásán keresztül hogyan erősítik a békét és milyen iparcikk vásárlási lehetőségeket biztosít a dolgozó parasztság számára. Nem tudatosí-

tottuk kellően, hogy a "C" jegyes gabona után milyen jutalomban részesül dolgozó parasztságunk. Nem tudatosítottuk kellően, hogy a jegyre leadott gabona után a fejadagon felül megőrölt gabona lisztjével szabadon rendelkezik, ill. azt szabadon értékesítheti. Mindezen felvilágosító munkánk hiányosságának eredményeképpen mutatkozik meg az, hogy városunk a begyűjtési terv végrehajtásában a Megyei Tanács kiértékelése szerint a szövethetesi városok közül a negyedik, illetve az utolsó helyen van.

[..]

Kovács István vb elnökhelyettes a kukoricabegyűjtéssel foglalkozik. Előadja, hogy ha a határban széjjelzünk, megállapíthatjuk, hogy a kukorica munkák lassan már befejeződnek és a begyűjtés még most nagyon lassan halad. Tegnap estig csak 580 q. kukorica nyert beadást. Előadja továbbá, hogy a kukorica kezd a feketepiacra kerülni. A kukoricabegyűjtéssel kapcsolatosan szeretné, ha a pedagógusok iskolai dolgozatot iratnának a tanulókkal, hogy ezzel is serkentsék a szülőket a beadásra. A begyűjtést fel fogják bontani egyénekre és ki fogják adni a népnevelőknek, hogy akik már elvégezték a kukorica munkákat, azokkal elbeszélgesenek, hogy mit jelent az, ha beadási kötelességét mindenki teljesíti.

[..]

Beterjesztjük a városi Tanács 1952. évi költségvetését s kérjük annak

8.186.663:	Kiadással
453.387:	Bevétellel
<u>7.733.276:</u>	Hiánnyal való elfogadását.

Jelentem, hogy az 1952. évi költségvetést a Végrehajtóbizottság 1951. szeptember 14-én tartott ülésében tárgyalta és azt a Tanácsnak elfogadásra ajánlja.

[..]

A költségvetési hiánnyal kapcsolatban ismertetni kívánom, hogy a városi Tanácsok, illetve minden önkormányzat költségvetése szerves részét képezik a költségvetésnek s abban területi önkormányzatok elnevezése alatt mind a bevételek, mind a kiadások beillesztést nyernek. Tehát a városi Tanács költségvetése a Népgazdasági Terv egy része, ahogy ezt a költségvetést végrehajtjuk, úgy teljesítjük a Népgazdasági Terv egy arányos részét is. Ebből a rendszerből fejlődött ki a költségvetési szabályozás rendszere, amely a területi önkormányzatok költségvetési hiányainak fedezését szabályozza. Az első pillanatban az 1952. évi költségvetésünk hiánya 7.733.276 Ft egy kissé megdöbbentően hat. Az elmúlt reakciós rendszerben az állam az állami adók egy bizonyos %-át, átlag 30-35 %-át engedte át a városoknak költségvetési hiányaik fedezésére, s ez esetben az ezen felüli hiányt a városok pótdadó formájában hárították át a dolgozó lakosságra. Ez a rendszer igazságtalan és az egyenlő fejlődést akadályozó rendszer volt. Egyes városok, amelyek nagyobb iparral rendelkeztek fejlődtek, míg a mezőgazdasági jellegű városok fejlődésére lehetőség egyáltalán nem volt. Ezt az igazságtalan rendszert a szocialista pénzügyi gazdálkodás megszüntette, a bevételek legnagyobb részét központi helyre irányította, ahonnan a tervszerű és igazságos elosztás történik. Ez a rendszer lehetővé teszi a falu és város közötti különbség megszüntetését. A költségvetési hiány fedezése úgy történik, hogy a költségvetés jóváhagyása után a pénzügyminisztérium a búzaföldadó, a mezőgazdaság fejlesztési járulék és az egyenesadó bizonyos %-át, ha a hiány úgy kívánja 100 %-át a városi Tanácsnak engedti át s ezen felül mutatkozó hiányt a feleslegben lévő városok adóbevételeiből fedezi, államsegély formájában. A fenti rendszer azt eredményezi, hogy a helyi Tanács is érdekelve van az adóbehajtásban és az

adófizetés alakulásában. A helyileg kivetett adók kb. 50 %-át fedezik a költségvetési hiánynak. A költségvetést tehát úgy tudjuk maradéktalanul végrehajtani, ha adófizetési kötelezettségünknek is maradéktalanul eleget teszünk. Így lettünk a saját magunk gazdái, ha becsületesen teljesítjük adófizetési köteleességünket, úgy maradéktalanul végre tudjuk hajtani költségvetésünket, ha nem teljesítjük, nem tudjuk megvalósítani a költségvetésbe felvett feladatokat. Ezért is fontos nagyon az önkéntes adófizetés szellemének megvalósítása s ezért kötelessége a Tanács minden egyes tagjának és minden dolgozójának ezen a téren fáradhatatlan népnevelő munkát végezni és jó példával előljárni. Ezért fontos, hogy az adót havonta pontosan fizessék, ne egyszer 1 évben, mert akkor a nagyobb adófizetés idején lesz csak pénze a Végrehajtóbizottságnak a feladatok nagyobb részének megvalósításához, ami a feladatokat összezsúfolja és a végrehajtást akadályozza.

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü. jkv., 1951. szept. 25.

1: magyarázata a 48. sz. alatt irat jegyzetében található.
2: ugyanott.

52

1951. október 21

A PARASZTSÁGGAL KAPCSOLATOS POLITIKA KÉRDÉSEI

[..]

Dolgozó parasztságunknak nem magyaráztuk meg, hogy a terv az törvény és a törvényt minden embernek be kell tartani. Amikor dolgozó parasztságunkat behívtuk, hogy összeegyeztessük termés eredményüket és teljesítésüket, akkor alkudozásba kezdtünk és megelégedtünk azzal, hogy kötelességének bizonyos hányadát, sok esetben 10-15 kg. gabona beadását teljesítse. Ezeket a súlyos hibákat és hiányosságokat csak akkor tudjuk nagyságukban felmérni, T. tanácsülés, kedves elvtársak, ha felmérjük, hogy mi lenne akkor, ha az ipari dolgozók hasonló módon gondolkodnának. Ha nem 100 %-on felül hanem ugyanilyen mértékben teljesítették volna tervüket, vagy ugyanannyi iparcikket adnának nekünk, mint amilyen mértékben parasztságunk teljesítette beadási tervét. Azt hiszem nem kétséges, hogy nem állnánk meg szó nélkül. Ezzel kapcsolatban Gerő elvtárs megyei Párt értekezleten felhívta figyelmünket "Elterjedt az a nézet, hogy a törvényt a Kormány rendeleteit a Párt és a hatóságok utasításait csak a kulákok kötelesek betartani. A kuláknak a törvényt megszegni nem szabad, ha még is megszegné, akkor meg kell büntetni, elvenni a földjét, pénzbüntetést kell rá szólni, be kell csukni. De ha nem kulák az aki megsérti a törvényt, akkor semmi egyebet nem lehet csinálni, mint felvilágosítani, rábeszélni, s ha a szép szó nem használ, akkor be kell rendelni. Ez a liberalizmus teljesen helytelen és tovább fenn nem tartható. A mi Pártunk és Népidemokráciánk - folytatta Gerő elvtárs - természetesen alapvető különbséget tesz a dolgozó parasztkok és a kizsákmányoló kulákok közt. Ez a különbség abban áll, hogy mi a falun a Lenin jelszót követve szilárdan a szegény kisparasztkokra támaszkodunk és szövetségre, még pedig tartós és szilárd szövetségre törekszünk a középparaszttal, a kulákot pedig állandóan mint ellenséget kezeljük és szüntelen harcot vívunk vele. Ez a különbség

azonban nem abban áll, hogy a dolgozó parasztnak szabad megszegni a törvényt, a kuláknak nem szabad. A törvényt mindenki számára írják és a törvényt mindenki számára kötelező."

[...]

Ha értékeljük a tanács végrehajtóbizottságának egy éves munkáját, akkor meg kell, hogy állapítsuk azt, [...] az eredmények mellett [...] is vannak hiányosságai. Ilyen hiányosság volt például az, hogy szövetkezeti várossá alakulásunk óta benthagytuk rombolni a kulákokat és a spekulánsokat a termelősövetkezetekben. Engedtük azt, hogy ezek az elemek a még egyrészt ingadozó parasztságunkat, akik nem egészen értettek egyet a szövetkezeti mozgalom jelentőségével, azokat hagytuk, hogy még jobban megingasság munkájukban. Akkor tettünk lépéseket ezen elemek eltávolítására, amikor pártunk ráirányította figyelmünket arra, hogy milyen káros a szövetkezeti mozgalom megszilárdításában az, hogy ezeket az elemeket benttűnjük a termelősövetkezeteinkben. Ennek eredményként 65 kulákok és spekulánst zártunk ki termelősövetkezeteinkből, amellyel komoly lépést tettünk ahhoz, hogy szövetkezeteinkben úgy a munkafegyelem megszilárdítása, mint a munkához való viszony megjavuljon.

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü. jkv., 1951. okt. 21.

Az idézett jegyzőkönyv már sejteti azon politikai és gazdasági problémák felismerését, amelyeket az MDP Központi Vezetősége november 30-án a következő határozattal kívánt megszüntetni: a jegyrendszer megszüntetése, ár- és bérrendezés, a mezőgazdasági áruk szabad forgalma, valamint a termelősövetkezetek munkafegyelmének megszilárdítása.

53

1952. január 16.

A VÁROS IPARI ÜZEMEI MUNKÁJÁNAK ELSŐ ÉRTÉKELÉSE

[...]

1./ Sütőipari Vállalat az 1951. évre 1.257.000 Ft tervteljesítést irányzott elő ezzel szemben 1951. évi tervét 2.110.000 Ft összegben teljesítette vagyis %-ban kifejezve 159 %. Az 1 munkásra eső termelési érték állandóan növekvőben van, míg 1951. évi I. negyedévben 1 munkásra eső termelési érték csak 8.514 Ft volt, addig a IV. negyedévben 39.100 Ft. [...] az átlagos munkabér is állandó növekvő tendenciát mutat, míg 1951. I. negyedévben 1 munkás átlagos órájára csak 2.80 Ft volt ezzel szemben a IV. negyedévben 3.80 Ft volt. Úgyszintén az önköltségsökkenés is eredményesen érzékelhető, amikor is a vállalat működésének megkezdésekor 100 Ft munkabérra eső termelési érték 808 Ft volt, úgy a IV. negyedévben már 966 Ft. ez az emelkedés különösen be-tudható a darabbérezés bevezetésének, mely a dolgozók munkához való viszonyát jelentősen megváltoztatta.

[...]

2./ Temetkezési Vállalat 1951. évi terve 300.000 Ft volt ezt a Vállalat 343.000 Ft összegben teljesítette, %-os arányban kifejezve 114 %. 100 Ft kifizetett munkabérra eső termelési érték 1321 Ft. A vállalat dolgozói időbérben dolgoznak. A vállalatban belül munkaverseny nincs ki-épitve.

A vállalat tervét ugyan túlteljesítette azonban a teljesítést még fokozni tudta volna tekintettel arra, hogy a vállalat vevőjeit november és december hónapokban teljes egészében nem tudta kiszolgálni mivel korszoranyag nem állt rendelkezésre. Ez a vállalat vezetés hanyagságának tudható be mivel a szállító cégeknél az anyagok leszállítását nem megfelelően szorgalmazta.

[...]

3./ Vágóhíd Vállalat 1951. évi terve 892.000 Ft volt ezzel szemben [...] tervét 1.151.000 Ft teljesítése mellett 129 %-ban teljesítette. [...] Ezen vállalat azonban átszervezés folytán a Szolnok megyei Vágóhíd és Húsfeldolgozó Vállalathoz olvadt be és Mezőtúron mint kirendeltség működik tovább. Hiányossága az, hogy a vágóhíd kellően felszerelve nincsen, továbbá a kirendeltség vezetője még nem érzi a felelősség kérését (nem jelölte ki a bél tisztítására szolgáló helyiséget, nem jelölte ki a bemérlegelést végző személyt, sem a vágóállatok átvevőjét stb.).

[...]

4./ Szeszfőzde Vállalat csak idény üzemeltetést folytat 1951. év folyamán csak 40 napig üzemelt, mely idő alatt [...] mintegy 5.000 Ft nyeresége származott. Hiányossága ezen vállalatnak az, hogy mivel idény szerű üzemeltetést végzett, a vállalat vezetője nem sok gondot fordított az üzem rendben tartására.

[...]

5./ A Jéggyár és Gőzfürdő Vállalat jéggyártó részlegének leválasztása, Műjéggyártó Vállalat alapítása 1951. évben megtörtént. Azonban a teljes működés különválasztása a vállalat egyszámlájának való megnyitása után fog megtörténni. A vállalat 1951. évi tervét teljesíteni nem tudta, aminek oka az, hogy a fürdőt megfelelő számú fürdőközőnség nem látogatja, mert a tömeges látogatottságot a vállalatvezető nem szervezte meg dacára, hogy a megszervezésre a figyelme fel lett hívva.

[...]

6./ A kisipari termelőszövetkezetek úgymint a Lábbelikészítő KTSZ, Ruházati KTSZ, Fodrász KTSZ, Mezőgazdasági Felszereléstgyártó KTSZ, Háziipari KTSZ, Szőnyegszövő Háziipari Szövetkezet 1951. évi tervüket teljesítették illetve túlteljesítették, kivéve a Ruházati KTSZ-t és Szőnyegszövő Szövetkezetet. Azonban e két szövetkezet működésében kifogás nincs és nem rajta múló okok miatt maradt le az előirányzott terv teljesítésében, hanem azért mert azokat az anyagokat, amelyekből az árúit állítja elő, nem kapta meg. A ktsz-ek között különösen kimagasló eredményt ért el a Mezőgazdasági Felszereléstgyártó KTSZ, amikor is tervét 137 %-ban teljesítette és főleg akkor amikor 3 részlege mint a kötélgyártó, kovács, szíjgyártó részlege, egész évben hulladék anyag feldolgozását végezte és a többi részleg is állandóan termelvényeinek mintegy 20-50 %-át hulladék anyagok felhasználásával állította elő. De ugyancsak kimagasló eredményt ért el a Lábbelikészítő KTSZ is amikor tervét 1951. évi december hó 15-re befejezte és terven felül vállalt 600 pár női félcipőt is [...] továbbá pedig hulladék anyagból 300 pár gyermek szandál felsőrészt, valamint megtakarított anyagból 200 pár női felsőrészt.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1952. I. félév, ip. cs. jel., jan. 16.

1952. június 9.

KÖZÉPISKOLAI BEISKOLÁZÁSOK, VALAMINT AZ ÓVODÁK HELYZETE

[..]

2./ A beiskolázásokról.

[..] A Megyei Iskola Bizottság Mezőtúr város területéről a megye kö-zépiskoláiba a következő tanulókat vette fel:

Szolnoki Ipari Technikumba:	8 tanulót
Közgazdasági Középfiskola, Szolnok:	4 -"-
A Kunszentmártoni Óvónőképzőbe:	2 -"-
A Jászberényi és a Szarvasi Tanítónőképzőbe:	2 -"-
A mezőtúri Mezőgazdasági Technikumba:	19 -"-
A mezőtúri ált. fiúgimnáziumba:	28 -"-
a mezőtúri ált. Leánygimnáziumba:	51 -"-

3./ A napköziotthonok, óvodák munkájáról és azok kiszélesítéséről, az idénynapközi megszervezéséről.

[..]

Városunk területén 4 óvoda van, mind a 4 napközi otthonos óvoda. A gyermekek száma igen nagy az óvodákban átlagosan lehet számítani 100-at. Ezzel szemben a napközis gyermekek száma igen csekély. Pl. az újvárosi óvodánál csak 8. A legmagasabb a Petőfi úti óvodában is csak 36. Az oktatási osztály kivizsgálta, hogy mi az oka ennek, kiderült az, hogy a szülők sokallják az 1 Ft 60 fillért az egész napi ellátásért. Itt az óvónőkre vár még az a komoly feladat, hogy felvilágosítsák és meggyőzzék a szülőket arról, hogy a népi demokráciában államunk, Pártunk gondoskodik a dolgozó szülők gyermekeiről de ezt a hatalmas segítséget ingyen nem fogadhatjuk el, tehát minden szülőt fel kell világosítani, hogy egy napi ellátásért az 1,60 Ft csekély összeg.

Az elmúlt hónap 19-én beindítottuk a Városi Tanács által fenntartott I. idénynapközi otthont a Földvári út 33. sz. alatt. A gyermekek száma 12. E hónap 15-én az alsórészen a Fóti úti kaszinó helyiségében beindul a II. idénynapközi otthon. Mind a 2 idénynapközi otthonban gondoskodva van a gyermekek szórakozási lehetőségéről, amennyiben kocsik homokot vitettünk a gyermekek számára.

Az ebéd utáni pihenés megoldására vesszöböl kis ágyakat, székeket és asztalokat csináltatunk ezáltal még sokkal nagyobb kényelmet akarunk biztosítani a dolgozók gyermekei számára, hogy a szülők nyugodtan végezhessek munkájukat a termelésben.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1952. I. félév, okt. és népm. ov. jel., jún. 9.

1: Ez volt a híres régi főgimnázium /ma Dózsa György Mezőgazdasági Szakközépfiskola, mely 1980-ban ünnepelte fennállásának 450 éves évfordulóját.

1953. január 5.

INTÉZKEDÉSEK A HITTAN OKTATÁSA ELLEN

[..]

- b./ Az igazgatók szervezzék meg és írásban rögzítsék a hittanórák ellenőrzésére beosztott nevelőket. Határidő január 15.
- c./ Az igazgatók azonnal jelentsék az esetleges illegális hitoktatást.
- d./ A pedagógusok a hittanlemorzsolódás érdekében fokozottabb mértékben végezzenek családlátogatást, felvilágosító munkával egybekötve.
- e./ Osztályfőnökök egyénileg is foglalkozzanak a vallásos beállítottságú tanulókkal.
- f./ A békeharc kapcsán meg kell győltetni a külső és belső ellenséget! [Vatikán, USA, klérus, kulákság].
- g./ Megmutatni, bebizonyítani a tanulók előtt, hogy a klérus minden időben a haladás ellensége volt és az ma is. A klerikális reakció ma háborúra spekulál. Az igazgatók a rendszeres havi hittan jelentésüket a jövőben a fenti szempontokkal, konkrét adatokkal egészítsék ki.
- 4./ Az igazgatók azonnal vizsgálják felül, hogy a hittanbeiratás alkalmával adott szülői írásbeli nyilatkozatok aláírása valódiak-e vagy hamisítottak-e. Felelős [..] valamennyi igazgató. Határidő: 1953. január 20.
- 5./ Az oktatási osztály vezetője január havában tartson összevont igazgatói értekezletet, melynek tárgya: a szociáldemokratizmus és idealizmus megnyilvánulásai. Erre az értekezletre hívja meg a Párt és a Végrehajtóbizottság kiküldöttjeit, valamint az Okt. Áll. Biz. elnökét. Felelős: Keresztes Károly. Határidő: január 30.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1953. I. félév, okt. és népm. ov. jel., jan. 5.

1953. július 19.

NAGY IMRE KORMÁNYÁNAK ÚJ MEZŐGAZDASÁGI POLITIKÁJA

[..] a hiányosságokat Pártunk Központi Vezetősége felismerte és

[..] intézkedéseket tett annak érdekében, hogy megszilárdítsuk az önkéntesség, valamint a fokozatosság elvét és ennek folytán a Kormányunk programja kimondja azt, hogy év végén azok a dolgozó parasztok, akik szövetkezeten kívül látják biztosítva megélhetésüket, azok kiléphetnek, sőt azt is felveti a Kormány programja, hogy amely termelőszövetkezetben a tagság többsége ki akar lépni a termelőszövetkezetből, feloszolhat a szövetkezet.

[..]

Pártunk Központi Vezetősége megállapította, hogy a felszabadulás óta eltelt időben eredményesen építettük országunkat. Azonban az eredményeink mellett követtünk el hiányosságot is [..] mint a felemelt ötéves tervünk beruházása, amit 61 milliárd Ft-ról 81 milliárd Ft-ra emeltük fel. [..] ez az emelés túlságosan magas volt és nem vettük figyelembe gazdasági erőnket így az következett az utóbbi időben, hogy elhanyagoltuk a mezőgazdaságot és [..] az életszínvonal az elmúlt két év alatt nemhogy emelkedett, hanem csökkent. [..] Kormányunk kiadta azokat a rendelkezéseket, amelyek lehetővé teszik, hogy termelőszövetkezeteink gazdaságilag megszilárduljanak, hogy [..] parasztságunknak az életszínvonala is emelkedjen. Elsősorban, ami már mindegyiköknél előtt ismeretes a július 1-ével beállott árleszállítások a ruházati cikkek és lábbelik vonalán.

A másik kedvezmény pedig az, hogy az I., II. és III. típusú termelőszövetkezetek beadási kötelezettségüket 10 %-al csökkentik. Ez a következőképpen néz ki a városunk területén:

A város terve búzából 35.555 q. a 10 % levonás 2.649 q. ami csökkentés Ft értékben 211.920 Ft.

Árpából a város terve 9.921 q. a 10 % csökkentés 864 q. ami Ft értékben 69.120 Ft.

Kukoricából a város terve 12.076 q. ami 10 % csökkenés 947 q. ami Ft értékben 75.360 Ft.

Zabnál a város terve 1.954 q. a 10 % levonás 151 q. ami Ft értékben 12.080 Ft.

Napraforgónál a város terve 6.463 q. a 10 % levonás 611 q. ami Ft értékben 58.656 Ft.

Burgonyából a város terve 954 q. és a 10 % levonás 8 q. ami Ft értékben 2.400 Ft.

Lucerna szénából a város terve 1.262 q a 10 % csökkentés 117 q. ami értékben 70.200 Ft.

Réti szénából a város terve 225 q. a 10 % csökkentés 20 q. ami Ft értékben 2.260 Ft.

Borsóból a város terve 1.331 q. a 10 % csökkentés 83 q. ami Ft értékben 6.640 Ft.

Hízottsertésből a város terve 530 q. a 10 % csökkentés 153 q. ami Ft értékben 298.000 Ft.

Vágómarhából a város terve 1.174 q a 10 % csökkentés 116 q. ami Ft értékben 5.800 Ft.

Tejből a város terve 17.003 liter, a 10 % csökkentés 1.037 liter, ami Ft értékben 3.111 Ft.

Baromfiból a város terve 605 q. a 10 % csökkentés 51 q. ami Ft értékben 61.200 Ft.

Tojásból a város terve 503 q. a 10 % csökkentés 39 q. ami Ft értékben 58.500 Ft.

[..]

SZM., Mezőtúr V. Tan. tü. jkv., 1953., Papp József vb-eln. besz., júl. 19.

Nagy Imre az országgyűlésen júl. 3-4-én ismertette az új kormány programját: az új gazdaságpolitika fő irányvonalát.

1954. január 5.

**A VÁROS TERMELŐSZÖVETKEZETEINEK 1953. ÉVI ÁLLATTENYÉSZTÉSI
TERVTELJESÍTÉSE**

	terv	teljesítés
Szarvasmarhából	3.796 db	1.859 db
Lóból	1.810 db	1.234 db
Sertésből	11.550 db	4.264 db
Juhból	4.960 db	3.257 db
Baromfiból	16.750 db	2.900 db év végén meglévő törzsszállomány.

Az 1953 évi tervteljesítés az 1952 évvel szemben [...] globálisan 50-55 %. Az 1953. évi tervteljesítés aránytalan kis százaléka abból adódik, hogy a termelőszövetkezetek 1953. évre olyan feszített állatfelfejlesztési tervet kaptak, hogy a teljesítése sem megfelelő tenyészanyag, sem takarmánybázis miatt lehetetlen volt.

Az 1953. évi magas tervszámokkal szemben 1954 végére szarvasmarhából 2.356 db-ot kell elérni.

Lónál 1.529 db-ot [...]. Elérendő koca létszám 2.798 db, juhnál 4.053 db.

Összehasonlítva az 53 egészségtelenül betervezett létszámot az 1954. évi tervszámmal, világosan kiütöközik az 1953. évi felfejlesztés lehetetlensége.

Termelőszövetkezeteinknél [...] a tejtermelés és tojás termelés kivételével 1953-ban a termelés növekedett.

A tejtermelésnél mutakozó esés betudható az 1953. évi takarmányhiány miatt rosszul előkészített tehének s vemhes üszök tartásának.

Az elkövetett hibák a takarmányalap nem biztosítása. A juhoknál a télire való ellés beütemezése, annak ellenére, hogy a takarmány a létfenntartáshoz sem volt biztosítva.

Sertésenyésztés területén takarmányhiány ellenére igényes fehér húsertés fajtának a nagymérvű beállítás.

A terv mindenáron való teljesítése érdekében történt nagy létszámú állat szaporodáshoz nem csak a takarmányalap nem volt biztosítva, hanem az elhelyezéshez szükséges korszerű épületek sem.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb-jkv., 1954. mg. ov. jel., jan. 5.

1954. január 4.

JELENTÉS AZ ÁLLATBEADÁSOK TELJESÍTÉSÉRŐL

Az állat és állati termékek teljesítése szektorális bontásban a következő:

Sertés				
Tsz. terv.	1068 q	teljesítés	908 q	85 %
dolg. paraszt	225 q	"	241 q	107,1 %
kulák	6 q	"	6 q	100,0 %

A hátralék nagy termelőszövetkezetünknel van: Haladás, Petőfi, Ber-csényi és a Sallai tsz-nél. Ebből két tsz van, mely a legközelebbi át-vételi napon a hízott sertését átadja, a Petőfi és a Haladás tsz.

Vágómarha				
Tsz. terv.	949 q	teljesítés	1214 q	127,9 %
dolg. paraszt	105 q	"	221 q	210 %
kulák	4 q	"	4 q	100 %

Baromfi				
Tsz. terv.	354 q	teljesítés	237 q	66,9 %
dolg. paraszt	128 q	"	152 q	118,7 %
kulák	3 q	"	3 q	100 %

A baromfi terv teljesítésnél a lemaradás a tsz-eknél van, itt a hát-ralékokat hízott sertésbe ütemeztük át, melyet 1954. március 31-ig kell teljesíteni.

Tojás				
Tsz. terv.	226 q	teljesítés	123 q	54,4 %
dolg. paraszt	149 q	"	154 q	103,3 %
kulák	2 q	"	2 q	100 %

A tsz-eknél a hátralék tojást hízottsertésben ütemeztük át, melyet 1954. márius 31-ig kell teljesíteni.

T e j				
Tsz. terv.	7080 hl	teljesítés	3851 hl	54,3 %
dolg. paraszt	6347 hl	"	5368 hl	84,5 %
kulák	69 hl	"	61 hl	88,4 %

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb-jkv., 1954. I. félév., a bcs. jel., jan. 4.

1954. január 21.

HIVATALOK MULASZTÁSAI A TERMELŐSZÖVETKEZETEKBŐL KILÉPETT PARASZTOK ÜGYEINEK INTÉZÉSÉBEN

Végrehajtó bizottság a kilépett tsz tagok elszámolásával foglalkozva meghozza az alábbi határozatot.
26/1954. vb sz.

Határozat

A vb megállapítja, hogy a 147 kilépett tsz tag elszámolásával kapcsolatban nem csupán a tsz-ek követtek el hibát, hanem a végrehajtó bi-zottság és a mezőgazdasági osztály is. Nem tartottuk be a törvényessé-get a tsz-ek önállóságára való hivatkozással, azonban ez nem volt

helyes, mert ha a vb a felsőbb szervek rendelkezése folytán követelés-sel él a tsz felé, akkor azt a tsz-nek végre is kell hajtani, illetve ennek végrehajtását meg kell követelni. Ez még nem jelenti a tsz-ek belső ügyébe való beavatkozást. [..] A vb megállapítja, hogy igen nagy mulasztást követett el a mezőgazdasági osztály akkor, amikor nem adta fel a föld átvételi jegyzőkönyveket a pénzügyi osztályra és így még a pénzügyi osztály meg sem tudta kezdeni az állammal szembeni tartozások behajtását, de nem kisebb hiányosság az sem, hogy a begyűjtési csoport kivetette azokra is a beadási kötelezettséget, akik jegyzőkönyvileg nem vették át a földjeiket.

[SZML, Mezőtúr V. Tan. vb-jkv. 1954. I. fél év, fenti sz. vb-hat. 1954. jan. 21-én.]

60

1954. január 28.

PATYOLAT VÁLLALAT MEZŐTÚRI KIRENDELTSÉGÉNEK LÉTREHOZÁSA

[..]

A végrehajtó bizottság a Patyolat Vállalat létesítésével foglalkozva meghozza az alábbi határozatot.

32/1954. vb sz.

Határozat

A vb utasítja az igazgatási osztályt, hogy a Mezőtúr, Szolnoki út 17. sz. alatt lévő [Szász féle malom] épületet tartozékaival együtt a Patyolat Vállalat Mezőtúri Kirendeltségének utalja ki. Amennyiben szükséges, az eddigi intézkedések alapján a kiutalás tekintetében keresse meg a Begyűjtési Minisztérium raktárgazdálkodási csoportját, mivel az épület kiutalása így biztosítva lesz.

Indoklás

A vb így határozott, mivel városunkban is a szocialista ipar fejlesztése valamint népgazdaságunk szempontjából szükséges, hogy városunkban Patyolat Vállalat működjön, [..] közületek és a lakosság szükséglete ezt kívánja.

[..]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1954. I. félév, fenti sz. vb hat., jan. 28.

Az eredeti elképzelések ellenére Mezőtúron máig is csak Patyolat felvevőhely működik.

1954. január 19.

A LAKOSSÁG ÉLETSZÍNVONALÁNAK EMELKEDÉSE 1952 ÉS 1953 KÖZÜTT

[...]

Addig, amíg a város cukorfogyasztása 1952-ben 2.520 q volt, amelyből egy családra átlagosan 37 kg esett, addig 1953-ban a fogyasztás 2.900 q volt, amelyből már egy családra átlagosan 43 kg jutott.

[...]

Addig, amíg 1952-ben 10.535 pár cipő vásárlására a lakosság 1.800.000 Ft-ot költött, addig 1953-ban már 18.704 pár cipőre 3.200.000 Ft-ot, vagyis 8.169 pár cipővel többet vásároltak 1.400.000 Ft értékben. A város általános fejlődése mellett nem maradtak el termelőszövetkezeteink erősödése és azok tagságának fejlődése sem.

Pl.: 1951-ben a városban lévő termelőszövetkezetek oszthatatlan alapja alig érte el a 3.100.000 Ft-ot, [...] 1952-ben már felemelkedett közel 4.900.000 Ft-ra.

Annak ellenére, hogy az 1952-es gazdasági évben az aszály nagymértékben sújtotta termelőszövetkezeteink gazdasági alapját, mégis 1953. év végén már a szövetkezetek oszthatatlan alapja kis híjával elérte a 6.000.000 Ft-ot.

[...]

1951-ben a fejlesztés évében a szövetkezeteink taglétszáma összesen 3.910 fő volt. Ez a szám 1952. év végére 3.246-ra csökkent, vagyis ebben az évben 664 taggal már kevesebb [...] volt a szövetkezetekben. 1953-ban újból megnövekedett és jelenleg a tsz-ek tagságának létszáma [...] 3.309-et számlál.

[...]

Termelőszövetkezeteink tagságának állandó gyarapodását igazolják az alábbi szám adatok is.

Pl.: 1952-53-as gazdasági évben a tsz tagok háztáji gazdaságában 1.342 kh terület volt és most a Kormányprogram megjelenése után ez a terület 2.147 kh-ra fog növekedni, vagyis 805 kh-val több lesz, mint a múlt gazdasági évben volt.

[...]

[...] amíg 1952-ben a város területén mindössze 660 tehén volt a tsz tagok háztáji gazdaságában, 1953-ban már 1.057-re növekedett azoknak a száma, akik [...] tehenet tartottak.

[...]

Termelőszövetkezeteink tagságának erősödését jelenti továbbá az is, hogy [...] 1953-ban 51 tsz-tag vásárolt lakóházat a város területén, és 110 termelőszövetkezeti tag és gépállomási dolgozó adta be igényét a kis lakásépítésre bocsájtott kölcsön alapján hozzánk.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü. jkv., 1954. vb eln. besz., jan. 19.

1954. szeptember 7.

A KISIPAROSOK LÉTSZÁMÁNAK ALAKULÁSA

A kisipari engedélyek kiadását a 24/1954. évi törvényerejű rendelet módosította és a 63 iparágat 91 iparágra bővítette ki, ugyancsak módosult a rendelet azzal, hogy a kérelmezőknek kivétel nélkül, ha azok a törvényerejű rendeletben foglalt követelményeknek megfelelnek, ki kell adni. Ennek megfelelően az iparendedélyek kiadása a következően áll:

A 24-es törvényerejű rendelet megjelenése előtt összesen kiadva: 66 ip. eng. Ezek szakmankénti megoszlása: asztalos 4, késes 1, férfiszabó 4, sütő 4, szabó 5, lábbelikészítő 3, szobafestő 4, fényképész 4, kőműves 8, bognár 3, ács 3, borbély 2, szűcs 1, géplakatos 3, beton- és cementárú készítő 1, fehérnemű készítő 2, fazekas 1, kovács 3, fűzőkészítő 1, takács 1, gumijavító 1, kalapos 1, mézeskalácsos 1, bádogos 1, kézimunka előnyomda 1, villanszerelő 1, szikvízkészítő 1, fogtechnikus 1.

A 24-es törvényerejű rendelet óta: összesen 27. Ezek szakmankénti megoszlása: asztalos 5, férfiszabó 6, női szabó 2, lábbelikészítő 1, szobafestő 3, kőműves 1, bognár 1, borbély és fodrász 1, géplakatos 3, kovács 1, hentes és mészáros 2, fogtechnikus 1.

/SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1954. II. fél év, ip. csv. jelentése 1954. szeptember 7-én/

1955. február 18.

AZ 1954. ÉVI ZÁRSZÁMADÁS

[...]

45/1955. vb. sz.

Határozat

A végrehajtóbizottság a pénzügyi osztály vezetője által előterjesztett és részleteiben ismertetett 1954. évi zárszámadást

12.957.288 Ft bevétellel,

12.696.714 Ft kiadással

260.574 Ft maradvánnyal elfogadja az indoklások alapján.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1955. I. félév, fenti sz. hat., febr. 18.

1955. március 24.

**A "KULÁKOK ÉS OSZTÁLYIDEGENEK" ELTÁVOLÍTÁSA A SZÜVET-
KEZETEKTŐL ÉS VÁLLALATOKTÓL**

[..]

A végrehajtóbizottság a vita után egyhangúlag meghozta az alábbi határozatot.

57/1955. vb sz.

Határozat

A Végrehajtóbizottság megbízza Hegyi István és Suba István vb tagokat azzal, hogy a termelőszövetkezetekben derítsék fel az ott lévő kulákokat a tsz pártalapszervezetének és az elnökének segítségével és ezek eltávolításáról gondoskodjanak.

Határidő: április 30.

Felelős: Hegyi István és Suba István.

Értesítendő: Hegyi István vb elnökhelyettes

Suba István mg. oszt. vez.

58/1955. vb sz.

Határozat

A Végrehajtóbizottság megbízza Papp József vb elnök elvtársat azzal, hogy a tanács alá tartozó üzemek és Vállalatok vezetőjével és párt alapszervezetével vegye fel a kapcsolatot és az ott lévő osztályidegenek eltávolításáról gondoskodjon.

Határidő: április 30.

Felelős: Papp József vb elnök.

Értesítendő: Papp József vb elnök.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1955. I. félév, fenti sz. vb hat., márc. 24.

Az ismét kiéleledő osztályharc annak következménye volt, hogy az MDP Központi Vezetősége márc. 2 - 4-én határozatot hozott, melyben többek között elítélte Nagy Imrét, mint jobboldali opportunistá nézetek fő képviselőjét. Ettől kezdve 1956 októberéig politikai és gazdasági szektás-dogmatikus visszarendeződés figyelhető meg országszerte, így Mezőtúron is.

1955. április 5.

**KIMUTATÁS A GÉPÁLLOMÁS ÉS A MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐ-
SZÜVETKEZETEK GÉPPARKJÁRÓL**

A mezőtúri gépállomás a Városi Tanács VB-nek a következőkben teszi meg jelentését:

1./ A gépjavítás állása:

A gépállomás az 1955. február 25-én megtartott szemle jegyzőkönyv alapján az alábbi gépek javítását végezte el:

	van	kijavítva	%
Erőgép	101	101	100
Kombájn	17	9	53
Aratógép	53	31	59
Cséplőgép	42	20	48
Rendsodró	7	-	-
Eke	75	76	100
Tárcsa	50	53	101
Kultivátor	35	35	100
Műtrágyaszóró	15	15	100
Vetőgép	30	33	110
Fűkasza	3	3	100
Borona	80	80	100
Szelektor	9	9	100
Gyűrűshenger	23	13	56
Silótöltő	9	4	45
Kazalozó	41	-	-

A fentiekből tehát látható, hogy a kombájn, cséplőgép, aratógép, gyűrűshenger, silótöltő és kazalozók javítása globálisan mintegy 50 %-ban van csak elvégezve.

A silótöltők javítását május 15-re befejezzük, ugyanakkor kívánjuk megjegyezni, hogy a mezőgazdasági munkát végző kombájn cséplőszekrény valamint aratógépek javítását, amelyek még hátra vannak a minisztertanács határozata értelmében a javítási határidő május 31.

Kívánjuk megjegyezni, hogy a fent nevezett aratási és cséplési munkát végző gépek kijavítása azért nem lehetséges, mivel traktoristáink kinn a területen szántási munkát végeznek és a belső munkások pedig a traktoristák szántási, vetési, munkáit vannak hivatva elősegíteni. Azonban előre láthatólag a minisztertanácsi határozat alapján megjelölt határidőt a gépállomás be tudja tartani.

Tsz neve	Gépek megnevezése					
	erőgép	kombájn		vetőgép	kult.	
		cséplőgép	aratógép			
1. Béke	17	5	4	8	7	7
2. Bercsényi	17	6	3	12	7	8
3. Haladás	15	5	3	9	7	6
4. Szabad Nép	14	4	2	7	5	6
5. Petőfi	10	3	3	5	4	5
6. Törő Pál	7	2	1	5	3	3
7. Új Élet	4	1	1	1	1	3
8. Rákóczi	4	1	-	2	1	2
9. Sallai	4	2	-	2	1	3
10. Gorkij	3	1	-	2	1	2
11. Előre	2	1	-	-	1	-
12. Lenin	1	1	-	-	-	-
13. Egyéniek és egyéb	3	4	-	-	-	-
Összesen:	101	36	17	53	38	45

[...]

1955. június 7.

MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐSZÖVETKEZETEK MEGERŐSÍTÉSE

[...]

A Minisztertanács 1050/1955. sz. határozatának ezek a megállapításai teljes mértékben fennállnak mezőtúri viszonylatban, és vonatkoznak a mezőtúri termelőszövetkezetekre, a mezőtúri Városi Tanács a Végrehajtóbizottság munkájára is. Hogy mit nem tettek meg a termelőszövetkezetek, a Gépállomás, a Városi Tanács, a Végrehajtóbizottság, a Mezőgazdasági Állandó bizottság, a helyi Földművesszövetkezet és különböző társadalmi szervek a termelőszövetkezetek megszilárdítása érdekében, úgy gondolom, hogy ösmeretes. Munkánk hiányossága ezen a téren kifejeződik abban, hogy 1954-ben búza termésátlagunk kh-ként 4.11 q, volt hogy általában termésátlagaink alatta maradtak az egyéni termelők termésátlagainak, hogy a tsz-tagok jövedelme alacsonyabb volt sok termelőszövetkezetben, mint egy középparaszté, hogy 1954-ben szántóterületünknek a 20 %-a helyett csak 10 %-át istállótrágyáztuk meg, hogy vannak olyan termelőszövetkezeink [Új Élet] ahol a termelési színvonal a múlthoz viszonyítva nem javult, ahol a részes műveléssel kívánták megoldani a széna betakarítást, kukorica kapálást stb.

Másik lehetőség ezévi jövedelmünk növeléséhez a baromfitenyésztés. A baromfitenyésztésből már ősszel pénzt kapunk abban az esetben, ha fokozottabb ellenőrzést gyakorolnak a tsz-ek vezetői az osztály főállattenyésztője ezen a vonalon. A tapasztalat az, hogy a termelőszövetkezeti tag részére a tyúk 70-80-100 tojást tojik egy évben, a közös gazdaság részére pedig 20-25-öt.

Ugyan ez vonatkozik az elhullási százalékra is. A közös állománynál általában nagy az elhullási százalék, a gondozónál viszont, aki ugyanolyan körülmények között neveli baromfiát, az elhullási százalék alacsony. Felvetődik a kérdés ha ott többet tojik a tyúk, ha ott kevesebb az elhullási arány, miért ne lehetne ugyanolyan eredmény a közös baromfitelen.

A baromfitenyésztésen belül döntő pénzforrássá válhat a víziszárnyasok tenyésztése, hizlalása. **Bátrabban kell alkalmazni termelőszövetkezeinkben a baromfi hizlalást is.** A Mezőgazdasági Osztály főállattenyésztője és a termelőszövetkezetek vezetői vizsgálják felül még e hónapban a baromfitenyésztés helyzetét és a lehetőséghez mérten tegyék meg az intézkedést a baromfitenyésztés jövedelmezőbbé tételére.

A termelőszövetkezeti tagság részéről pedig fokozni kell a követelményeket, és az áldozathozatalt a soronlévő feladatok végrehajtására. Ebben a munkában adjon messzemenő segítséget a termelőszövetkezeteknek a mezőgazdasági osztályvezető, és a tsz szervező. A termelőszövetkezetek gazdasági megszilárdításának egyik fontos eszköze ha a **fő üzemágak mellett kifejlődnek és jövedelmeznek olyan fontos segédüzemágak mint a kertészet és a mezőgazdasági termékeket feldolgozó üzemek.** Jövedelmező nagyüzemi kertészet létesítéséhez kivétel nélkül minden mezőtúri termelőszövetkezetnek meg van a lehetősége. Ezzel szemben majdnem minden termelőszövetkezet kertészete ráfizetéses. Ebből a tényből világosan

következik az a feladat, hogy a mezőgazdászok, a termelőszövetkezetek elnökei nagy gondot fordítsanak a kertészetre. Külön fel kell hívni a Szabad Nép, Gorkij, Rákóczi, Törő Pál, Sallai termelőszövetkezetek figyelmét, hogy jó természeti adottságaikat kertészeti vonalon fokozottabb mértékben használják ki. Ebben az évben több termelőszövetkezetben üvegház építését kell beindítani, hogy már kora tavasszal jövedelmezzen a termelőszövetkezet részére.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1955. I. félév, mg. o. jel., jún. 7.

67

1955. július 28.

A MEZŐTÚRI VÍZMŰ VÍZTORNYÁNAK HELYKIJELÖLÉSE¹

Mezőtúr Városi Tanács VB. IV. V. K. G. csoportja a Végrehajtóbizottság elé terjeszti a mezőtúri Vízmű helykijelölésével kapcsolatos javaslatát.

Az elhelyezéssel kapcsolatosan a következő javaslatok merültek fel:

1./ A víztornynak a József A utcában való elhelyezése.

Kétségtelenül a város legmagasabb részén fekszik, ez a torony megépítése szempontjából előnyös. Hátránya, hogy a város peremén van elhelyezve, így pl. Az Újváros végétől kb. 3 km távolságra van, jelentős nyomás veszteséggel kell számolni. Stratégiai szempontból sem legcélszerűbb az elhelyezés, ugyanis majdnem vonalba esik a két Hortobágy-Berettyó csatorna híddal.

2./ A víztornynak a vásártéren való elhelyezése.

Előnye, hogy a város középpontjában van, úgy a nyomásvesztések a város peremén azonosak. A városnak aránylag magasan fekvő területén fekszik. A városrendezési tervben megszabott parkban célszerűen el lehetne helyezni.

Hátránya stratégiai szempontból, hogy a téglagyárhoz, villanytelephez közel esik, de ezek a hidaknál alacsonyabb rendű célpontok. A víznek a kútrendszerától a víztornyig való elvezetése mindkét esetben közel azonos csővezeték-hosszat igényel.

A fentiek alapján javasolja a V. K. G. csoport a víztorony - amennyiben a vásártéren kerül elhelyezésre - az esztétikai szempontok figyelembevételével legyen megtervezve úgy, hogy a létesítendő park képét és a város képét ne zavarja.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1955. II. félév, vkg. ov. jel., júl 28.

1: Megvalósult a jelenlegi strandfürdő és fedett uszoda mellett.

1956. február 9.

AZ 1955. ÉVI ZÁRSZÁMADÁS ELŐTERJESZTÉSE

[...]

Az 1955. évi zárszámadást tárgyalta és elfogadta a városi tanács végrehajtóbizottsága 1956. februárjában. A pénzügyi állandóbizottság által részleteiben is átvizsgált 1955. évi zárszámadást elfogadásra javasolja. A bevételi tervet, elhagyva belőle a vállalati elszámolási részt, 102 %-ra teljesítette a városi tanács. A vállalati elszámolást azért kell figyelmen kívül hagyni, mivel a felettes szerv ezen tervszámot tévesen adta meg. A kiadási tervet a tanács több mint 99 %-ra teljesítette, ugyanis úgy a bevételeknél, mint a kiadásoknál jó eredményt ért el.

Határozati javaslat

A tanácsülés a végrehajtóbizottság és a pénzügyi állandóbizottság előterjesztése alapján a részleteiben ismertetett 1955. évi zárszámadását az indoklás alapján elfogadja éspedig:

tanács zárszámadását

13.825.951 Ft bevétellel,
13.671.782 Ft kiadással,
 154.169 Ft maradvánnyal,

letét zárszámadását

468.729 Ft készpénzbevétellel,
422.730 Ft készpénzkiadással,
 45.999 Ft készpénzmaradvánnyal,

6.840 Ft értékbevétellel,
6.840 Ft értékkiadással,
 - Ft értékmaradvány nélkül,

községfejlesztési alap zárszámadását

273.033 Ft bevétellel,
175.870 Ft kiadással,
 97.163 Ft maradvánnyal,

kultúrotthon zárszámadását

247.642 Ft bevétellel,
239.793 Ft kiadással,
 7.849 Ft maradvánnyal,

szociális otthon gazdaságának zárszámadását

19.514 Ft bevétellel,
13.304 Ft kiadással,
 6.210 Ft maradvánnyal,

Legeltetési bizottság zárszámadását

612.460 Ft bevétellel,
319.356 Ft kiadással,
 293.104 Ft maradvánnyal jóváhagyja.

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü. jkv., 1956. vb. jav., jún.

A vb a 23/1956. vb sz. Határozat-ban hagyta jóvá, febr. 9-én.

69

1956. január 27.

AZ 1956. ÉVI TANÁCSI KÖLTSÉGVETÉS

A tanácsülés a végrehajtóbizottság és a pénzügyi állandóbizottság előterjesztése alapján a részleteiben ismertette 1956. évi tanácsi költségvetést az indoklás alapján:

1.477.600 Ft átengedett [saját] bevétel,
14.184.540 Ft kiadással
12.706.940 Ft költségvetési szabályozó bevétellel.

valamint 79.200 Ft kiegyenlítő kiadással és
79.200 Ft kiegyenlítő bevétellel elfogadja.

Elfogadja a tanácsülés a városi kultúrotthon 1956. évi költségvetését
207.000 Ft kiadással
147.000 Ft bevétellel
60.000 Ft tanácsi hozzájárulással.

Elfogadja a tanácsülés a szociális otthon gazdasága 1956. évi költségvetését
66.000 Ft saját bevétellel
79.500 Ft kiadással,
13.500 Ft tanácsi hozzájárulással

Elfogadja továbbá a tanácsülés a Legeltetési bizottság 1956. évi költségvetését:
1.881.690 Ft bevétellel,
1.773.660 Ft kiadással
108.030 Ft eredménnyel.

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü. jkv., 1956. vb. jav., jan. 27.

70

1956. február 4.

JELENTÉS A SZOCIÁLIS OTTHONBAN GONDOZOTTAK ELLÁTÁSÁRÓL

A gondozottak ellátása étkeztetés szempontjából általában kielégítő. A 7 Ft napi étkezési pénz mellett is, ami annak tudható be, hogy a szociális otthon az önellátottságot igyekszik megteremteni, melynek alapján kevesebb forintból jobb élelmezést tud biztosítani.

76

Nem kielégítő részünkről a tisztálkodás biztosítása a téli hónapokban ugyanis ez idő szerint még az intézet nem rendelkezik annyi ruhane-művel, hogy 2 váltást tudna biztosítani, tekintettel arra, hogy a mo-sott ruhát csak a padláson tudjuk szárítani, ami huzamosabb idő alatt szárad meg.

Nem rendelkezik az intézet fürdőszobával sem, ami elengedhetetlenül szükséges lenne ennyi ember részére. Megpróbáltuk az évi költségveté-sünkben a szükséges hitelt fürdőszoba létesítéséhez biztosítani, de a megyei Tanács ezen előirányzatot nem hagyta jóvá.

Ennélfogva a teljes fürdés, illetve a mosakodástól az ápoltak el van-nak zárva, mivel a hideg miatt a fürdőben való járást egészségügyi szempontból helytelenítjük.

Az intézet költségvetésében biztosított hiteleket a takarékoság szem előtt tartásával igyekszik helyesen felhasználni. A költségveté-sét az intézet a kiadásoknál 98 %-ra a bevételnél 94 %-ra teljesítet-te.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1956. I. félév, Herczeg István szoc. otthon vez. jel., febr. 4.

Ebben az időben az intézménynek 50 lakója volt.

71

1957. február 26.

MEZŐTÚR 1958. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

37/1957. T. sz.

H a t á r o z a t

A Városi Tanács a Költségvetési csoport vezetője által előter-jesztett és a Tanácsülés előtt teljes terjedelmében ismertetett 1958. évi költségvetés, úgy bevételi, mint kiadási előirányza-tát ellenvetés nélkül az alábbiak szerint hagyja jóvá:

Városi Tanács összköltségvetése:

Bevételek:

Saját bevételek:

Intézmények, gazdálkodó szervek működési bevétele:	2.261.000 Ft
Tanácsi váll. nyereség befizetése:	396.000 Ft

Állami adóbev. részesedése:

Együttesen kezelt adók:	5.040.000 Ft
Magánosok forg. adói:	60.000 Ft

Állami hozzájárulás:

Hozzájárulás:	9.617.000 Ft
Összesen:	17.374.000 Ft

Kiadások:

Költségvetési címek kiadási főösszege:	17.624.000 Ft
--	---------------

Hiány:	273.000 Ft
---------------	-------------------

77

1957. március 30.

MEZŐTÚR HELYZETE AZ 1956. OKTÓBER 23-ÁT KÖVETŐ NAPOKBAN

Valamennyien tudjuk, hogy a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége és a Kormány egészen 1949-ig helyesen, a magyar sajátosság, a nemzetközi kooperációt figyelembe véve helyesen alakította ki gazdaságpolitikáját. 1949-től kezdve azonban sorozatosan követte el a hibát, nem vette figyelembe az ország adottságait, gazdasági erejét.

A hiba először ott kezdődött el, hogy az Ötéves tervet indokolatlanul megemelték és ez rendkívüleg hatott az életszínvonal csökkenésére. Hiba volt az is, hogy a Párt Központi Vezetőségén és az egész Párton belől nem volt meg az egység főleg az elkövetett hibák miatt. Azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a nemzeti hagyományainkat semmibe sem vettük és sárba tapostuk. A személyi kultusz, amely az MDP-n belül volt, felmérhetetlen károkat okozott az egész népünk és e miatt egyrészt ellenségeskedésből, másrészt pedig szándékosságból több elvű elvtársakat, mint Rajk elvtársék kivégeztek.

[...]

Korábban sokat vitáztak azon, hogy október 23 és november 4 között forradalom volt, vagy ellenforradalom. Ez a kérdés pedig világos. A forradalom feladata és célja a tulajdoni viszonyok megváltoztatása. Ha ezt teljesítik, a forradalom elérte a célját. Tulajdoni viszonyok megváltoztatása azt jelenti, hogy a földbirtokosoktól, a kapitalistától elveszik a földet és az üzemet és átadják a nép jogos tulajdonosának. A marxizmus-leninizmus ezt nevezi forradalomnak. Október 23-án pedig november 4-ig ennek a fordítottját akarták. El akarták venni a szegény paraszttól a földet, a munkásoktól az üzemet és visszaadni a kapitalistáknak és földesuraknak.

Ezért mondjuk hát, hogy október 23-tól november 4-ig nem lehetett más, mint ellenforradalom. Hogy mennyiben így van, ezt igazolja az a tény is, hogy az ellenforradalom az első csapásait a Pártra, az államhatalmi és államvédelmi szervekre és a szocialista vívmányokra mérte. Azon is sokan vitáztak még ma is, hogy október 23-a az elmúlt 12 év alatt lett előkészítve: a nemzetközi imperializmus és a belső reakciós erők összefogásával.

[...]

Mezőtúron 1956. október 23-tól kezdve a Párt Végrehajtóbizottságával és a Rendőrséggel együtt megszerveztük a munkásörseget, hogy esetleges provokációkat vissza tudjunk verni. Október 23-tól az ellenforradalom szele Mezőtúrra is érkezett. Több esetben hívtuk a megyei szerveket, hogy most már kezd a helyzet nálunk is rosszabbra fordulni és mit tegyünk, lehetünk-e? A válasz az volt, hogy megőrizni a nyugalmunkat, beszélni a tömegekkel, másrészt pedig megkérdezték, hogy éltek e még, örülünk, hogy meg vagyunk. Meg kell mondani, hogy a Párt Végrehajtóbizottsága és a Tanács Végrehajtóbizottsága ura volt a helyzetnek október 27-ig. 27-én a városi Pártbizottság határozata alapján demokratikus üzeni és termelőszövetkezeti küldöttekből megválasztottuk a Forradalmi Tanácsot. Ennek a Forradalmi Tanácsnak, amely 27-én alakult meg, az összetétele megfelelő volt. Megfelelő volt azért, mert kb. 60 %-a a

Forradalmi Tanács tagjainak kommunista volt és a 40 %-a pedig a különböző társadalmi rétegekből tevődött ki, aminek szintén többsége becsülhető ember volt. 27-én este a Forradalmi Tanács megtartott első ülését, azonban befejezni nem tudta, mivel a csőcselék a tanácssterembe való berohanásával az ülést megzavarta.

Akkor úgy állapodtunk meg, hogy 28-án vasárnap reggel 9 órakor folytatjuk a Forradalmi Tanács Ülését. Szombaton este a csőcselék ledöntötte a szovjet emlékművet, utána pedig feltörték a Párt székházát, elégették a Párt iratait, elégették a vörös zászlót és levették a vörös csillagot.

Meg kell mondani, hogy ezek barbár cselekedetek, amit szombaton este tettek nem spontán, hanem szervezett intézkedés volt, amelyet maga az ellenforradalom irányított.

28-án vasárnap reggel 9 órakor megkezdjük a Forradalmi Tanács Ülést. Meg kell mondani, hogy ezen az éjszakán az ellenség nem aludt, hanem olyan taktikai húzást alkalmazott, amelyen keresztül, teljesen kizárta a kommunisták részvételét a Forradalmi Tanácsban.

Vasárnap reggel Szücs László, aki különben ellenforradalmár a kis-tanácssteremben felkeresett és közölte velem, hogy azt a Forradalmi Tanácsot amelyet szombaton választottunk nem ismerik el, mert nem a nép választotta. Egy félféves papíron papoktól kezdve kulákokig fel volt írva, hogy ők kiket gondolnak a forradalmi tanácsba.

Mi, kommunisták, akkor a következőket mondtuk neki: mi pedig a szombaton megválasztott forradalmi tanácsot ismerjük el, mert az üzemekben termelészövetkezetekben és hivatalokban demokratikusan megválasztották és létjogosultsága ennek a forradalmi tanácsnak van. A vasárnap reggel tisztelet a kivételnek a csőcselék nyomására a szombaton megválasztott forradalmi tanács tagjainak névsorolvasás után ki kellett állni az erkélyre, hogy a csőcselék elfogadja e, vagy nem.

Nyilván, a csőcselék összetételénél fogva valamennyi kommunista vezetőt lehurrogta és a Szücs László által javasolt fasiszták és kulákok be lettek választva az ellenforradalmi tanácsba.

Miután ez a tervük sikerült, követelték a Párt teljes megsemmisítését a hatalom átvételét, a fegyveres alakulatok irányítását.

Meg kell mondani, hogy a fegyveres alakulatok közül a rendőrséget sikerült oldalukra állítani, akiknek jó része az ellenforradalommal lepaktált. Persze ezek a rendőrök ma már el vannak távolítva és akik maradtak és akik újak jöttek a rendőrség kötelékébe, a rendőrkapitányság vezetőjével az élen szilárd, megbízható kommunisták és készek életüket is adni a proletár hatalomért.

Ezen a bizonyos vasárnapi napon a kunmadarasi repülő tisztek közül egy páran megjelentek Mezőtúron és az ellenforradalmi tanácsnak rendkívül nagy segítséget nyújtottak a hatalom megtartásában és abban, hogy a fegyveres alakulatokat hogyan kell irányítani. Vasárnap este a csőcselék kivonult a laktanyába és követelte, hogy fegyverezék fel őket, mondván: biztosítani akarják a város csendjét és nyugalmát. A honvédség ekkor még szilárd volt és a fegyverek kiadását megtagadta, mivel a tömeg nem támogatta és nem engedett elgondolásából, a helyőrség parancsnoka tüzet vezényelt föléjük.

Ezen a vasárnapi napon megkezdődött a kommunisták üldözése, elmentek több elvtárs lakására, ahol több esetben megfélemlítették őket. Az ellenforradalmárok megszervezték, hogy 11 kommunista, beosztásuknak legfontosabb vezetőket ki kell még a városból is telepíteni. Szólni kell röviden a forradalmi tanács elnökének ténykedéséről. Sokan azt mondták rá ebben az időben, hogy nagyon népszerű, lojális és igazságos ember. Ezt bizonyos vonatkozásban még mi is vallottuk. Azonban ez a népszerűnek látszó ember nagyon ügyes taktikával dolgozott és ebben

a kialakult történelmi helyzetben nehéz volt felismerni igazi célját. Ez az ember saját kezűleg írt levelet Szolnok megye helyőrségi parancsnokának, amely a következőket tartalmazta:

Most elküldök 4 kommunistát, ezeknek az legyen a sorsuk, ami általában ilyen embereknek szokott. Az utóiratban pedig az volt; hogy 3-4 napon belül még küldök kb. 50-60 kommunistát, akiknek a sorsuk szintén az legyen!

A mezőtúri események konkrét értékelését azzal kezdtük, hogy sokan azt mondják, Mezőtúron nem történt semmi, hogy történt-e vagy nem, erre később választ kapunk. Íme, elvtársak röviden ez a válasz. Akik azt mondják és úgy értik, hogy nem történt semmi, hogy Mezőtúron nem öltek meg senkit, így igaza van. De meg kell mondani, hogy ez nem az ő jóindulatukon és humanitásukon múlt, hanem azon múlt, hogy a becsületes munkások, parasztok és értelmiségiek nem álltak az ellenforradalom mellé, és végül ami legfontosabb, a szovjet hadseregén múlt. Hála a Szovjet Kommunista Pártnak, hadseregének, hogy a proletár internacionalizmus szellemében visszaadta újra a proletár hatalmat.

Vannak elvtársak olyanok, akik a "nem történt semmi" jelszó alatt azt értik, hogy a szocialista vívmányok nem voltak veszélyben, csupán a múlt hibáinak kijavításáért folyt a harc. Ezeknek nincs igazuk. Nincs igazuk azért, mert az ellenforradalom teljes egészében a párt, a tanácsra, a fegyveres alakulatokra és a szocialista vívmányokra mérte első csapását és ideiglenesen a hatalmat sikerült is átvenni. Persze azok, akik ezt mondják, ezeknek több része még ellenség, hazaáruló. Őrülünk is neki, hogy nem értenek velünk egyet. És ezek, akik azt hangoztatják, hogy nem történt semmi, ha a szovjet csapatok nem segítene nekünk, akkor történt volna valami és ez a valami a kapitalizmus teljes visszaállítása lett volna.

Tisztelt tanácsülés!

A mezőtúri események konkrét értékelésének bármelyik része a november 4. utáni helyzet, valamint az, hogy ettől az időtől kezdve a Végrehajtóbizottság milyen intézkedéseket tett. Ismeretes az elvtársak előtt, az új Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány rádióbeszéde, amelyben utasította a helyi tanácsok végrehajtóbizottságainak elnökét és az egész végrehajtóbizottságot, hogy november 9-én a Forradalmi tanácsok kezéből át kell venni a város irányítását. Mi ezt betartottuk, a hatalmat átvettük. Azonban meg kell mondani, hogy az ellenforradalmi tanács ezt nem valami jószívvel tette. A végrehajtóbizottság, miután átvette a gazdasági élet irányítását, meg kell mondani őszintén és nyíltan, hogy rendkívül nehéz körülmények között végezte munkáját. Egyrészt azért, mert a forradalmi tanács igyekezett népszerűségét megszerezni azzal, hogy bőkezűek voltak, aki be mert jönni a forradalmi tanácshoz 100 Ft segélyt kérni, akkor az feltétlen 200 Ft-ot kapott. Rengeteg pénzt elköltöttek italozásra és étkezésre. A tanács pénzből ettek, ittak a rendőrség és a kulákok, de a forradalmi tagjai is. Másrészt pedig azért volt nehéz ebben az időben dolgozni a végrehajtóbizottságnak, mert még ebben a kialakult történelmi helyzetben is az ellenség propagandája érvényesült, a gazdasági élet majdcsak minden területén, de nehéz volt azért is, mert nyíltan megmondták, hogy rákosisták, sztálinisták vagyunk és nincs helyünk, mint kommunistáknak a vezetésben. A legelső tennivaló a végrehajtóbizottságnak az volt, hogy azt a bőkezűséget, ami volt, felszámolja. Másrészt pedig az, hogy a város valamennyi üzemében és ktsz-ekben a munkát beindítsa. Ismeretes az elvtársak előtt, hogy ebben az időben valamennyi üzemben sztrájkoltak, amit igen szívós politikai munkával tudunk csak felszámolni. Másrészt az is fontos feladatunk volt, hogy az iskolákban beindítsuk a taní-

tást, de még nehezebb volt az, hogy felszámoljuk azt az állapotot, az ellenforradalomnak az iskolákra mért taktikáját, ami ebben az időben uralkodott. Ismerik az elvtársak egész biztosan amikor is jelszó indult az orosz nyelv tanítás ellen és harc indult azért, hogy az iskola egésze járjon hitoktatásra. Ezt az állapotot nehéz volt felszámolni, de mégis sikerült. Ma már elmondhatjuk, hogy az általános iskolákban kizárólag orosz nyelv tanítás folyik, másrészt pedig megszűnt az az állapot, hogy akik nem jártak hittanra, azokat különböző módon kigúnyolták és tetteleg is bántalmazták, és teljes egészében visszaállítottuk a hitoktatás területén az 1956 szeptemberi állapotot. A Végrehajtóbizottságnak ebben az időben komoly nehézségbe ütközött a városi elemekkel, ruházati cikkekkal és tüzelővel való ellátása. Azonban kisebb hiányosságok ellenére e kérdésben is sikerült rendet teremteni. A végrehajtóbizottság a kormány rendelete alapján átszervezte a szakosztályokat, valamint ezzel párhuzamosan 11 %-kal kellett csökkenteni az apparátus létszámát. Ezt a létszámcsoökkentést a végrehajtóbizottság összekapcsolta a politikai tisztogatással, és azokat a személyeket, akik nem megbízhatók és ellenforradalmárokká váltak, mint pl. Dr. Nagy Elemér városi tisztiorvos, fegyelmi úton eltávolítottuk. De intézkedéseket tettünk abban is, hogy a tanácsshoz tartozó vállalatoknál az ellemeséges elemeket funkciójukból eltávolítsuk. Az ellenforradalmi események következtében a végrehajtóbizottság tervbe vette, hogy az értelmiséggel és ezen belül a pedagógusokkal foglalkozzon. Ugyanis ebben az időben az értelmiség távoltartotta magát tőlünk, jó része félre lett vezetve és kis része pedig meg kell mondani őszintén, hogy az ellenforradalommal lepaktált.

Egy olyan hír terjedt el a városban, hogy értelmiségellenes hangulat van, hogy az értelmiség egésze ellenforradalmár. Ez nem igaz, ezt csak azok mondják, akiknek érdekük, hogy az értelmiség becsületes részét megingassák, munkájukban bizonytalanná tegyék és leválásszák tőlünk. Éppen ezért a végrehajtóbizottság elsősorban az iskolák igazgatóival folytatott tanácskozást, ahol fölvetette őszintén és nyíltan a pedagógusok politikai magatartását, az ellenforradalom alatt. És leszögezte a végrehajtóbizottság, hogy elítéli mindazokat, akik az értelmiséget ilyen értelemben egy kalap alá veszik. Nem lehet az értelmiséget az októberi eseményekért többért felelősségre vonni mint magunkat. Miután az igazgatókkal tárgyaltunk, tervbe vittük, hogy igazgatóságokként a végrehajtóbizottság függetlenített tagjai politikai és gazdasági tájékoztatást fognak adni a nevelők számára. Ezt végre is hajtottuk és többé-kevésbé az eredménye nevelőink munkájában meg is mutatkozik, mivel nincs meg a bizonytalanság, az az értelmiség ellenesség, amely korábban volt. Azokat a pedagógusokat viszont, akik az ellenforradalom alatt forrófejűsködtek és besározták magukat, a végrehajtóbizottság most vizsgálja az ügyét és a vizsgálat eredménye alapján, ki milyen hibát követett el, vállalnia kell érte a felelősséget. Ugyancsak azoknak az ellenforradalmároknak a gyermekeit, amelyek középiskolákba járnak, innen ki fogjuk tiltatni. Nem engedhetők meg, hogy az állam pénzén ellenforradalmárokat neveljünk az iskolákban. Ez az idő lejárt, október 23-nak ez is egyik tanulsága és a jövőben ezt nem fogjuk megengedni.

Ugyancsak a végrehajtóbizottság mindazon iparengedélyeket, amit 23 előtt és után kiadtunk. Az iparengedélyeket szintén bevontuk több olyan kisiparostól, akik nem megfelelő politikai magatartást tanúsítottak az ellenforradalom alatt. Persze meg kell mondani, hogy tudunkkal nem minden ilyen embertől vontuk be az ipart, de mivel minden embernek a politikai magatartását nem ismerjük és elég sok kisiparos is van, kérjük a tanácsstag elvtársakat, ha tudnak olyan kisiparost, aki nem méltó az elmondottak alapján az iparjogosítványra, vessék fel a

tanácsülésen.

Mondhatnánk, hogy a végrehajtóbizottság munkájának legnehezebb része és legfelelősségteljesebb a 10. számú tvr. végrehajtása. A Végrehajtóbizottság beszámolója már beszélt arról, hogy az ellenforradalom a csapásokat a szocialista vívmányokra mérte. Nálunk is igyekezett ezt a csapást a termelőszövetkezetekre mérni és 3 termelőszövetkezet kivételével valamennyi termelőszövetkezet feloszlott, megalakították a felszámoló bizottságot, és a termelőszövetkezet vagyónának többségét jogtalanul széturcolták. Amikor az említett rendelet megjelent és amit a dolgozó parasztság és elsősorban a szegény parasztság, a kubikosok támogatottak sikerült elérnünk, hogy Mezőtúr újra termelőszövetkezeti város maradt. Következő a helyzet elvtársak a termelőszövetkezetek vonalán: a termelőszövetkezetek száma; 25. A 25 tsz 27.652 kat. holdon dolgozik 1.650 családdal. Október 23 előtt a termelőszövetkezetek területe 34.000 kat hold volt. A 25 termelőszövetkezeten kívül van még 3 termelőszövetkezeti csoport, amely 1.321 holdon, 163 taggal dolgozik. A termelőszövetkezetből az október 23-i események után 836 tsz-tag lépett ki és ezek a törvényerejű rendelet értelmében a termelőszövetkezet által meghatározott táblából 4700 kat holdat mértünk ki.

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü jkv., 1957., vb eln. besz. márc. 30.

73

1956. november 26.

SPEKULÁCIÓ ÉS TÜZELŐELLÁTÁSI NEHÉZSÉGEK 1956 KÉSŐ ŐSZÉN

Papp József vb elnök beszámolójában megállapítja, hogy kereskedelmi vonalon a lakosság nem minden esetben a szükséges cikket vásárolja, hanem fél az inflációtól és igyeksenek a családok többségében a rendelkezésükre álló pénzmennyiséget elkölteni. Úgy gondolja, hogyha ezekbe a kérdésekbe adminisztratív eszközökkel akarna a Végrehajtóbizottság nyúlni, nem volna politikus állásfoglalás és nem lehetne ezzel a lakosság részéről egyetérteni. Ahhoz, hogy ez megszűnjön az szükséges, hogy a dolgozók felvegyék a munkát és termeljenek. Javasolja, hogy a végrehajtóbizottság bízta meg a kereskedelmi csoport vezetőjét, hogy ruhaneműt a lehetőséghez mérten Budapestről és más városokból hozzanak, hogy a város lakosságának igényét ki tudjuk elégíteni.

Az inflációtól való félelem megmutatkozik a szabadpiacon is, főleg a terménypiacon, ahol 5-600 Ft-ért adják a búzának és a kukoricának q-ját. Vannak, akik saját szükségletükre vásárolnak, de vannak, akik a pénzüket fektetik bele a terménybe és ezek nem törődnek azzal, hogy mennyiért adják és így felverik az árakat. Ebben a kérdésben azonban véleményem szerint adminisztratív eszközökkel nem avatkozhatunk bele.

Ennél még nehezebb a probléma a város tüzelőellátásának megoldása. Elérkeztünk oda, hogy a közületeknek, vállalatoknak, egészségügyi intézményeknek egy-két hétre való tüzelőjük van. Ezeket a nehézségeken nem sokat tudunk helyileg segíteni. A Vízügyi Igazgatóság és az Üt-fenntartó Vállalat szénkészletét felül fogjuk vizsgálni és amennyiben lehetséges, ezt igénybe fogjuk venni a vállalatok, intézmények részére, hogy a munka ne álljon meg.

A Vízügyi szeknek egész jelentős szénkészlete van az esetleges belvizek levezetésére.

Sok ember van olyan, akiknek nincsen, vagy igen kevés tűzrevalójuk van és ez nagyon nehezíti a helyzetet. Felvetődik a veszélye annak, hogy ha ez így marad, az emberek nekiállnak az útmenti fáknak és kiírtják és ezt nem akadályozhatjuk meg, ha tűzrevalónélkül marad a város és a gyermekek száza fázna. Javasolja, ha nem kap szentet a város szervezett formában valamilyen képpen biztosítani kell a város minimális igényeinek kielégítését. Ha ehhez nem nyúlunk a lakosság fogja megkezdeni és nem vonhatjuk őket felelősségre. Ebben a kérdésben is biztosítani kell, hogy a Végrehajtóbizottság ura legyen a helyzetnek.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1956. II. félév, vb eln. besz. nov. 26.

III.

1957 - 1960

74

1957. március 11.

A VÁLLALATOK ÉS KISIPARI SZÖVETKEZETEK 1956. évi
TEVÉKENYSÉGE

A Községgazdálkodási vállalat Javító részlegének teljesítése.

I. n.évi terv:	349.000 Ft	tény	86.100 Ft	173,6 %
II. n.évi terv:	111.000 Ft	"	128.700 Ft	116,8 %
III. n.évi terv:	121.000 Ft	"	135.700 Ft	112,1 %
IV. n.évi terv:	67.000 Ft	"	106.900 Ft	159,5 %
Összesen:	348.000 Ft		457.400 Ft	131,2 %

A Vállalat a kezelésében lévő államosított épületek karbantartására 1956. évben 166.768,49 Ft-ot fordított, mely összegből mint bontási anyag értéke 10.028,69 Ft térült vissza. A vállalat saját munkaerejére támaszkodva ezen munkából 145.575,11 Ft értékű munkát végzett el, míg a fennmaradó összeg erejéig idegen munkaerő alkalmazásával végeztette el.

Községgazdálkodási Vállalat fürdő részlegének teljesítése.

I. n.évi terve:	20.000 Ft	tény:	20.800 Ft	104, - %
II. n.évi terve:	16.000 Ft	"	10.500 Ft	65,6 %
III. n.évi terve:	16.000 Ft	"	6.900 Ft	43,1 %
IV. n.évi terve:	20.000 Ft	"	6.000 Ft	30, - %
Összesen:	72.000 Ft	"	44.200 Ft	61,4 %

/.../

Községgazdálkodási Vállalat kertészeti részlegének teljesítése.

I. n.évi terve:	68.000 Ft	tény:	52.100 Ft	76,6 %
II. n.évi terve:	81.000 Ft	"	101.900 Ft	125,8 %
III. n.évi terve:	75.000 Ft	"	77.300 Ft	103, - %
IV. n.évi terve:	81.000 Ft	"	72.600 Ft	89,6 %
Összesen:	305.000 Ft		303.900 Ft	99,6 %

A vállalat kertészeti részlegénél mutatkozó I. negyedévi terv lemaradásának oka, hogy a téli hideg idő erősen kihúzódott, s így a tavaszi

parkosítási munkákat csak áprilisban tudta a vállalat beindítani.

A IV. n.évi terv lemaradását pedig az októberi események indokolják. Ugyanis a Vállalatnak be volt tervezve forgalmába a Halottak napjára történő nagyarányú virágvásárlás, valamint a szokásos nov. 7-i koszorúzások. Ezek a forgalmak 1956. év ezen időszakában elmaradtak.

[...]
A Községgazdálkodási Vállalat Ingatlankezelő részleg bérlemény előirányzata.

A Vállalat 1956. évi lakbér-előirányzata 335.000 Ft volt, tényleges előirányzata 308.200 Ft, mely a megadott irányszámnak 92 %-át teszi ki. Befolyt lakbér 307.344,29 Ft, mely összeg az előirányzatnak 99,7 %-a.

A Községgazdálkodási Vállalat létszám és beralap gazdálkodása.

	Létszám		Beralap.	
	terv	tény	terv	tény
I. n.év	34	34	85	86
II. n.év	45	41	114	110
III. n.év	44	42	115	115
IV. n.év	36	37	95	107,5

A Vállalat létszámánál minden n.évben figyelembe kell venni azt, hogy az összlétszámban 9 fő műszaki, és adminisztratív dolgozók száma is bentfiglaltatik.

[...]

Vasipari Javító és Alkatrésztgyártó Vállalat 1956. évi, valamint 1957 január és február havi működéséről.

I. n.évi terv	450.000 Ft	tény	498.000 Ft	110,6 %
II. n.évi "	440.000 Ft	"	496.000 Ft	112,7 %
III. n.évi "	440.000 Ft	"	554.000 Ft	125,9 %
IV. n.évi "	820.000 Ft	"	590.000 Ft	72,- %
Összesen:	2.150.000 Ft		2.138.000 Ft	99,4 %

[...]

Villamos és Géptechnikai Cikkek Gyára 1956. évi, valamint 1957 január február havi működéséről.

I. n.évi terv	360.000 Ft	tény	263.000 Ft	73,- %
II. n.évi terv	360.000 Ft	"	426.000 Ft	118,3 %
III. n.évi terv	370.000 Ft	"	415.000 Ft	112,2 %
IV. n.évi terv	Összevontan szerepel a Vasipari Vállalattal.			
Összesen:	1.090.000 ft		1.104.000 Ft	101,2 %

Lábbeli Készítő Kisipari Szövetkezet 1956. évi, valamint 1957. január és feruár havi működése.

I. n.évi terv	800.000 Ft	tény	710.200 Ft	88,8 %
II. n.évi terv	650.000 Ft	"	655.100 Ft	100,8 %
III. n.évi terv	620.000 Ft	"	594.600 Ft	95,9 %
IV. n.évi terv	710.000 Ft	"	460.000 Ft	64,7 %
Összesen:	2.780.000 Ft		2.419.900 Ft	87,- %
január havi	200.000 Ft	"	261.300 Ft	133,- %
február havi	200.000 Ft	"	260.000 Ft	130,- %

A Szövetkezet csupán a II. n.évi tervét teljesítette, míg az I. III. és IV. évi terv teljesítésében lemaradások mutatkoznak. Az I. n.évi terv lemaradást anyagiányok befolyásolták, míg a III. n.évi lemaradást pedig a nagyarányú nyári szabadságolások befolyásolták.

[...]

Építőipari Kisipari Szövetkezet 1956. évi, valamint 1957. január és február havi működése.

I. n.évi terv	514.000 Ft	tény	545.000 Ft	106,- %
II. n.évi terv	780.000 Ft	"	839.200 Ft	107,6 %
III. n.évi terv	800.000 Ft	"	869.800 Ft	108,7 %
IV. n.évi terv	700.000 Ft	"	513.300 Ft	73,3 %
Összesen:	2.794.000 Ft		2.768.200 Ft	99,1 %
január hó terv	150.000 Ft	"	122.100 Ft	81,4 %
február hó terv	150.000 Ft	"	126.600 Ft	84,4 %

A Szövetkezet termelését vizsgálva az állapítható meg, hogy a termelés II. n.év végén állandó emelkedést mutat. Viszont a IV. n.évi jelentős visszaesés mutatkozik, mely visszaesést az októberi események okozták.

[...]

Ruházati Kisipari szövetkezet 1956. évi, valamint 1957. január és február havi működése.

I. n.évi terv	570.000 Ft	tény	417.000 Ft	73,- %
II. n.évi terv	560.000 Ft	"	682.000 Ft	121,- %
III. n.évi terv	560.000 Ft	"	574.000 Ft	102,- %
IV. n.évi terv	590.000 Ft	"	475.000 Ft	80,- %
Összesen:	2.280.000 Ft		2.148.000 Ft	94,- %

[...]

Fazekasok Népművészeti Háziipari Szövetkezet 1956. évi, valamint 1957. január, február havi működése.

I. n.évi terv	251.000 Ft	tény	157.300 Ft	62,6 %
II. n.évi terv	345.000 Ft	"	234.000 Ft	68,- %
III. n.évi terv	350.000 Ft	"	342.000 Ft	98,- %
IV. n.évi terv	350.000 Ft	"	226.000 Ft	64,2 %
Összesen:	1.296.000 Ft		959.300 Ft	74,- %

[...]

Szőnyegszövő és Fonalkiszerező Háziipari Szövetkezet 1956. évi, valamint 1957. január és február havi működése.

I. n.évi terve	591.000 Ft	tény	625.900 Ft	105,9 %
II. n.évi terve	1.822.000 Ft	"	1.944.700 Ft	106,7 %
III. n.évi terve	3.500.000 Ft	"	2.996.000 Ft	85,6 %
IV. n.évi terve	3.000.000 Ft	"	2.424.900 Ft	80,8 %
Összesen:	8.913.000 Ft		7.991.500 Ft	89,7 %

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1957. I. félév, ip. és műsz. cs. jel. márc. 11.

75

1957. március 30.

A GAZDASÁGI KONSZOLIDÁCIÓVAL KAPCSOLATOS CÉLKITŰZÉSEK

[..]

2./ A termelőszövetkezetek gazdálkodásának segítése.

Itt le kell szögezni, hogy a régi erőszakos állami irányítása a termelőszövetkezeteknek nem engedhető meg. Itt az a feladat, hogy segítsünk a termelőszövetkezeteknek szaktanácsokon keresztül a belterjes gazdálkodás kialakításában és az állattenyésztés fellendítésében.

Itt a Végrehajtóbizottságnak az lenne a fő feladata, hogy a termelőszövetkezeti közgyűlés által elfogadott alapszabály szerint dolgozzanak a termelőszövetkezet és a munkájukban említett negatív jelenségek kiküszöbölésére hívja fel a végrehajtóbizottság.

3./ Nagyon fontos dolog, hogy az üzemekben a termelést megjavítsuk.

Meg kell mondani, hogy a Pártszervezetek és a munkás tanácsok a termelés megjavítása érdekében már tettek komoly intézkedést, de még ez mindég nem kielégítő. Itt az a legfontosabb tennivaló, hogy az üzemekben át kell térni olyan bérezési formákra, amelyek a termelést elősegítik, a termelékenységet növelik. Tehát meg kell keresni és összhangba kell hozni a bérezés és a termelés kapcsolatát. Erre azért van szükség, mert jelen pillanatban még üzeink egy részében a kifizetett bérrel nincs összhangban a termelékenység emelése, de ha olyan bérrendszer van, amely a termelékenység fokozásával összeillő, akkor jobb a munkásnak és magának az államnak is.

Másrészt a feladat az, hogy a munkafegyelmet teljes egészében helyre kell állítani és a legkeményebb kézzel el kell járni azokkal szemben, akik a munkafegyelmet igyekeznek lazítani.

SZML, Mezőtúr V., Tan. tü. jkv., 1957. vb eln. besz., márc. 30.

76

1957. március 30.

TANÁCSI ÁLLANDÓ BIZOTTSÁGOK ÚJJÁALKÍTÁSA

[..] az oktatási és népművelési állandó bizottság helyett Művelő-

87

désügyi állandó bizottságot alakít.

3./ A Pénzügyi állandó bizottság létszámát	7
a Mezőgazdasági állandó bizottság létszámát	11
a Művelődésügyi állandó bizottság "	7
az Ipari és Műszaki állandó bizottság "	9
a Kereskedelmi állandó bizottság "	7
az Egészségügyi és szoc. pol. ab. "	7

A fenti állandó bizottságok elnökévé, titkárává és tagjaivá a tanács-
tagok kívánságának a lehetőségen belüli figyelembe vétele mellett,
képzettségüknek körülményeinek megfelelően az alábbi tanácsstagokat vá-
lasztja meg:

1./ Pénzügyi állandó bizottság:

Elnök: Hodos Albert
Titkár: Zornek Henrik
Tagok: Tóth Mihály
Szilágyi István
Knapcsek Béla
Sólyom István
Szerémi János.

2./ Mezőgazdasági állandó bizottság:

Elnök: Németh István
Titkár: Dr. Szűcs Károly
Tagok: Soltész Gábor
Lévai József
Molnár János
V. Nagy Sándor
id. Takács Sándor
Rédei Sándor
Király László
Füstös István
Derecskei Sándor.

3./ Művelődésügyi állandó bizottság

Elnök: Boldogh Andrásné
Titkár: Berczeli Gyula
Tagok: Berényi Zoltánné
Molnár János
Pető Sándor
Őri Zoltán
Schwarcz Géza.

4./ Ipari és Műszaki állandó bizottság:

Elnök: Boros Lajos
Titkár: Molnár Mihály
Tagok: Rácz Mihály
Egyed János
Rácz János
Magyar Pál
Papp Sándorné
Rácz Albert
Szín László.

5./ Kereskedelmi állandó bizottság:

Elnök: Csipes János
Titkár: Busi Gyuláné
Tagok: Szücs Árpád
Kozák Antalné
Szonda Lajosné
Papp Béláné
Jakab Istvánné.

6./ Egészségügyi és Szociálpolitikai áb.:

Elnök: Dr. Szappanos Zsigmond
Titkár: Farkas Andrásné
Tagok: Farkas Györgyné
Salánki István
Hegedüs Antal
Spitzer József
Kovács Gábor.

Értesítendő: valamennyi tanácsstag.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü. jkv., 1/1957. tü sz. hat., márc. 30.

77

1957. június 1.

INGATLANOK, FÖLDEK VISSZAADÁSÁNAK HELYZETE

Végezetül rövid tájékoztatást kívánok adni a 10. számú törvényerejű rendelet végrehajtásáról. Mint ismeretes a 10. számú tvr. értelmében a tavasz folyamán mintegy 850 kilépett termelősövetkezeti tagnak adtunk ki ideiglenesen földet.

A kilépett tagok részére kimért föld területe 4.700 kh. Feladatunk ezen a téren most az, hogy 1957. október 1-ig a kilépett termelősövetkezeti tagok részére véglegesen birtokba kell adni a nekik járó földet. Ehhez a munkához a mezőgazdasági osztály már április hónapban hozzáfogott és úgy néz ki, hogy a kilépett tagok részére a végleges birtokbaadást július 15-ével megkezdjük és azt határidőre be tudjuk fejezni.

1957. február 28-ig a mezőgazdasági osztályhoz 1.684 db kérelem érkezett be, amelyben a felek kérték vissza az államnak korábban felajánlott ingatlanokat, vagy kártalanítást kérnek a korábban betagosított földeikért. Ezeknek a kérelmeknek a felülvizsgálását a mezőgazdasági osztály a mai nappal befejezte és megállapította, hogy az 1.684 kérelemből 433 olyan kérelem, amelyet a 10. számú tvr. értelmében jogosnak kell elismerni és így a kártalanításról, illetve a föld visszaadásáról 1957. október 1-ig gondoskodni kell.

1.251 olyan kérelem érkezett be, amelyet a 10. számú tvr. értelmében nem jogos és a Végrehajtóbizottság ezeket a kérelmeket felülvizsgálta és meghozta rá az elutasító határozatot.

Az elutasító határozatok kikézbésítése június 3-tól kezdve folyamatosan fog megtörténni.

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü. jkv. 1957., vb eln. besz. jún. 1.

1957. augusztus 3.

A MŰVELŐDÉSÜGYI HELYZET ÉRTÉKELÉSE

1./ Az iskoláskor előtti nevelés helyzete.

A kicsiny gyermek óvodába lépésekor kerül a pedagógia sodrába. Ettől kezdve a pedagógus előtt folyik élete, aki kezébe veszi és kovácsolja, míg acéllá nem edződik. /Makarenkó - Osztrovszkij./ Városunkban 5 óvoda épületben 16 óvónő és 10 dajka felügyelete alatt 350 gyermek van elhelyezve. Egy óvónőre jutó átlag: 22 gyermek, - tehát a személyi feltételek kielégítőek. A gyermekekkel való bánásmód - egy esettől eltekintve - jónak mondható.

Az óvodahelyiségek száma még nem elégíti ki a szükségleteket. Az Újvároson és a Felsőrészen még egy-egy óvodát kellene építeni, mert férőhely hiánya miatt sok gyermek jelentkezését el kellett utasítani.

Javaslom, hogy az Újváros-Mészáros telepen társadalmi úton felépítendő bölcsőde helyiségeit - az idény-szakasz elmúltával - óvodai célra vegyük igénybe.

Városunkban 2 idényjellegű és 1 állandó bölcsőde működik. Ezekben 22 dolgozó felügyelete mellett közel 80 csecsemő, illetve három éven aluli kisgyermek van elhelyezve. A helyiségek tiszták, - a bánásmód megfelelő. Az óvodákon kívül 2 idénynapközit tart fent városunk a munkába járó szülők 3-6 éves gyermekei számára, melyekben 6 dolgozó 40-50 gyermek felügyeletét látja el. - A belterületi iskolák mellett összesen 4 napközi működik. A tanulók száma 154. /26-tal több, mint a múlt tanévben volt./ Délelőtt egy-egy állandóan beosztott alsótagozatos nevelő látja el a felügyeletet, - délután szaktanárok korrepetálnak. A tapasztalat azt mutatja, hogy az állandó felügyelet és a korrepetálás jó hatású a gyermekekre. Jó a fegyelem és javul a tanulmányi eredmény. Legjobb tanulmányi eredményt értek el a Kossuth-téri és az Újvárosi napközi tanulóit. Folyó tanévben - Molnár Győző kartárs vezetése mellett - sokat fejlődött az Újvárosi napközi munkája. A Petőfi-úti napközi nem felel meg rendeltetésének, mert a tanulóhelyiség sötét és nehezen fűthető.

2./ Az ált. iskolák és a középiskolák helyzete.

Általános iskoláinkban 123 nevelő, - a három középiskolában pedig 51 nevelő végzi felelősségteljes munkáját. A nevelők összlétszáma tehát: 174. Az ált. iskolai nevelők létszáma a múlt évhez viszonyítva 11-gyel növekedett. Az ált. iskolai nevelők közül 49 rendelkezik szakképesítéssel. Magyar, történelem, földrajz, biológia és rajz tárgyakból még nem kielégítő a szaktanár ellátásunk. - A tanulók létszáma: általános iskolában: 3016, - középiskolában: 701 - összesen: 3717. A tavalyi 38-as átlaggal szemben az idén csak 25 ált. iskolai tanuló jut egy nevelőre. A középiskolai átlag: 14. Az összehasonlítás világosan mutatja, hogy személyi ellátottságunk évről évre javul s ma már kielégítőnek mondható. A tanulók létszáma az előző iskolai évhez viszonyítva csak minimális mértékben emelkedett. Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni az országos statisztikai felméréseket, melyek szerint 1960-ig kb. 160.000-rel fog emelkedni az ált. iskolai tanulók száma. /"Magyarország" c. lap, - 1957. ápr. 17. - "Mi gátolja közoktatásunk további fejlődését?" - Táncsics Mihály Kör Pedagógiai Szakoszt. Intéző Biz./ Ez a felmérés

kötelességünké teszi, hogy idejében gondoskodjunk tantermeink számának növeléséről. A Kossuth-úti Szász-iskola körzetében pl. már a következő tanévben erős emelkedés várható az I., II. és III. oszt. tanulók létszámában. - Tanévünk lefolyását az alábbiakban ismertetem:

Az év eleji ismétlések után csak okt. 23-ig haladhattunk folyamatosan a tananyaggal. Ekkor, - egy időre, - mintha megállott volna az élet! Aggodalom és teljes bizonytalanság lett urrá a lelkeken. A jóérzésű emberek megütközéssel figyelték az elfajuló eseményeket. Felszabadulásunk óta ez az időszak állította legnehezebb feladatok elé a nevelőket. A szocializmus melletti állásfoglalásnak, - az emberies gondolkodásnak és a becsületes helytállásnak a vizsgálója volt ez a történelem ítélszéke előtt.

Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy városunk pedagógusainak túlnyomó többsége jó eredménnyel vizgázott ebben a nehéz időszakban. A szocializmus eszméje mellett tettek hitet akkor, amikor nem vállaltak semmilyen szerepet a termelőszövetkezetek felbontására irányuló akciókban. Emberi gondolkodásunkról tettek bizonyosságot akkor, amikor egyértelműen elítélték az ellenforradalmi túlkapasokat és becsületes helytállásukat bizonyítja az a tény, hogy mindvégig kitartottak munkahelyeiken, - akkor is, - amikor egyes iskolákban heteken át 90 %-a is hiányzott a tanulóiifjúságnak. Legmagasabb volt a mulasztók száma november első felében. Ekkor nem is tudtunk tervszerűen továbbhaladni az anyaggal, csak ismételtünk és korrepetáltunk, - de munkahelyünkön, minden nap megjelentünk. Nehezítette munkánkat, hogy a felsőbb szervek sokáig hallgattak s amikor megszólaltak, - homályos, szűkszavú s nemegyszer egymásnak ellentmondó rendelkezéseket küldözgettek. Ebben a tisztázatlan helyzetben értekezletre ültek össze városunk ált. és középiskolai igazgatói és egységes irányelveket dolgoztak ki az iskolai munka minden fontos kérdésében. Ez megnyugtatta a nevelőket és könnyebbé tette munkájukat. Dec. 1-ig a mulasztások normalizálódtak s megindulhatott a rendszeres munka. Dec. 20-tól jan. 28-ig kiadtuk a téli szünetet.

3./ Városi Kultúrotthon.

A Berszeli Gyula kartárs vezetése alatt álló Kultúrotthon szellemi vezetője és igazi otthona a különböző szakköröknek és kultúrcsoportoknak. Áprilisban itt kapott otthont a Pedagógusok Szakszervezete is. A múlt évben alig volt olyan üzem, vagy termelőszövetkezet, melynek nem lett volna önálló kultúrcsoportja. Az októberi események e téren is súlyos zavarokat okoztak. Jelenleg csak a Téglagyárnak, - a Zöld Mező Izs-nek és a Földműves Szövetkezetnek van önálló Kultúrcsoportja. A múlt évben működő 14 szakkörből 4 megszüntette működését. Jelenleg a Színjátszó, - Énekes, - Szimfónikus, - Népizenész, - Képzőművész, - Műhész, - Rep.modellező, - Gazdasszony, - Sakk és Fotó kör szolgálgják a kulturális továbbképzést. /.../ Elismeréssel kell megemlékezni Kávási Sándor énekkörvezető kiváló munkájáról, ki 1948 óta szervezi a több, mint 50 tagú Petőfi vegyeskart. Munkája nyomán az énekkar megyei viszonylatban is a legjobbak közé emelkedett. A jún. 30-án megtartott hajdúszoboszlói dalosversenyen kitüntető oklevéllel jutalmazták szereplésüket. Ugyancsak elismeréssel szólok Csabai Wagner József festőművész lekiismeretes munkájáról, ki a képzőművészek szakkörében sok névtelen tehetségnek segítette elő művészi fejlődését. Az októberi események bomlasztó hatása a Kultúrotthon vezetőségét is rendkívüli feladatok elé állította. Össze kellett fogni a serdülő ifjúságot, ki kellett emelni az utca zürzavarából. Berczeli Gyula kartárs megértő munkatársainak segítségével eredményesen megoldotta ezt a fontos feladatot. Pingpong asztalt állítottak fel és átmenetileg engedélyezték a nyereszkedéstől mentes kártyajátékot. Volt olyan nap, hogy 130 fiatal is szó-

rakozott a Kultúrotthonban. November 12-én már megkezdtek a zeneiskola szervezését. Ettől kezdve egymást érték a különböző tanfolyamok, szerep-próbák és kiállítások. Decemberben már 5330 látogatója volt a Kultúrotthonnak.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. tú jkv., műv. áb besz. aug. 3.

79

1957. november 9.

A VÁROS 1958. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

137/1957. vb sz.

H a t á r o z a t

A Végrehajtóbizottság a költségvetési csoport vezetője által előterjesztett és a Végrehajtóbizottság előtt teljes terjedelmében ismerttetett 1958. évi költségvetésnek úgy a bevételi, mint a kiadási előirányzatát ellenvetés nélkül az alábbiak szerint hagyja jóvá:

Bevételek:

Saját bevételek:

Intézmények, gazdálkodó szervek működési bevétele:	2.261.000,- Ft
Tanácsi váll. nyereség befizetése:	396.000,- Ft
Állami adóbev. részesedés:	
Együttesen kezelt adók:	5.040.000,- Ft
Magánosok forg. adói:	60.000,- Ft
Állami hozzájárulás:	9.594.000,- Ft
<u>Összesen:</u>	<u>17.351.000,- Ft</u>

Kiadások:

<u>Költségvetési címek kiadási főösszege:</u>	<u>17.601.000,- Ft</u>
Hiány:	250.000,- Ft

/.../

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1957. II. félév, a fenti sz. vb hat., nov. 9.

80

1958. január 13.

IRÁNYELVEK VÁROSUNK MEZŐGAZDASÁGI FEJLŐDÉSÉHEZ AZ 1958-as ÉVRE

[...]

Éves irányelvünk célja, hogy városunk mezőgazdasági termelését a lehetőségek kihasználása mellett a belterjesség felé vezesse. Ennek

érdekében az alábbi tényezők figyelembevételét javasoljuk:

1./ Mindenekelőtt javítanunk kell a talajerőgazdálkodást, szélesítenünk kell az öntözéses gazdálkodást, növelni kell a takarmányelosztást, ezen belül elsősorban a pillangósokét és a legelő- rétgazdálkodást. Feltétlenül alkalmaznunk kell a helyi adottságoknak legmegfelelőbb agrotechnikai módszereket.

2./ Nagy gondot kell fordítanunk a helyi viszonyoknak megfelelő fajták megválasztására, a minőségi és hibrid vetőmagvak alkalmazására. A talaj és növényápolási munkákat megfelelő időben a legjobb minőségben végezzük el. Ennek érdekében a gépállomás szerezzze be a mi viszonyainknak alkalmas gépeket.

3./ Zöldség- és gyümölcsstermelésünket a jövedelmezőség határáig fokozzuk és korszerűsítjük. Tovább kell folytatnunk a mezővédő erdősávok telepítését az utak és legelők fásítását. A továbbiakban vizsgáljuk meg a szempontok megvalósításának útját.

I.

A talajerőgazdálkodásról.

A város mezőgazdaságának fellendítése szempontjából talajerőgazdálkodásunk megjavításának alapvető jelentősége van. Ezt szembetűnően bizonyítják az évenként ingadozó termésátlagok, melyeket néhány növényünknel megvizsgáltunk.

	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957
Növény	t e r m é s á t l a g			m á z s á b a n .			
Őszibúza	8,2	7,5	9,5	4,3	7,9	6,8	9,2
Ősziarpa	7,5	7,6	12,3	4,1	11,2	8,1	12,5
Tavaszi							
Árpa	7,3	7,5	8,5	6,6	7,4	6,9	11,2
Zab	8,-	5,5	6,4	6,7	4,8	6,9	8,-

A kapásnövényeknél még némileg rosszabb a helyzet. Ezek a számok azt mutatják, hogy gazdálkodásunk menetében eddig nem tudtuk biztosítani, hogy akárcsak legfontosabb növényeink, mint pl. a búza, kukorica, terméshozamait évről-évre emeljük, ha kismértékben is. Van azonban néhány termelőszövetkezet, amely már három négy év óta állandóan emelkedő terméshozamot mutat fel, különösen a kalászosoknál a növekvő talajerő és talajjavítás következtében. Ilyen volt a Törő Pál Tsz, amely 1954 óta az akkori 2,6 q/kh. búzatermését 1955-re 8,4 q-ra, 1956-ban 9,8 q-ra, 1957-ben 10,5 q-ra emelte. Hasonló javulást ért el a Szabad Nép és a Sallai Tsz-ek, ahol 1 mázszával, vagy inkább a Petőfi Tsz, ahol másfél, két mázszával növelték évenként a kalászosok hozamát.

A következőkben vizsgáljuk meg azokat a tényezőket, amelyek a visszaeséseket megszüntetik, az emelkedő termésátlagok alapját megvetik és az időjárás káros befolyását csökkentik.

A/ Már a következő gazdasági évben földjeinkre az eddiginél több és jobb istállótrágyát hordjunk ki. E nélkül tartós eredményeket nem tudunk elérni, a talaj humusz-gazdálkodását nem tudjuk elősegíteni.

Az elmúlt 3-4 évben városi átlagban szántóterületünknek évenként még 5 %-át sem részesítettük szerves trágyázásban. Így pl. 1955-ben mindössze 7 %-ot, 1956-ban 11 %-ot, 1957-ben 13 %-ot. Ebbe nem nyugodhatunk bele. Évenként legalább a szántóterület 20 %-át feltétlenül meg kell trágyázni és pedig már 1958-tól kezdődően. Ez megfelel a szövetkezetek évi kapásterületek arányának.

Vizsgáljuk meg ennek lehetőségeit.

Véleményünk szerint a szövetkezetek szántóterületük 13-14 %-ában eleendő szervestrágyával rendelkeznek, 3-4 %-ra megfelelőt biztosít a várososon és tanyán lakó tagság háztáji gazdasága, a fennmaradó mintegy 3-4 %-nyi területre javasoljuk zöldtrágya növények felhasználását. Erre legalkalmasabb növény a szikes talajon a napraforgó, egyéb talajokon pedig a somkóró, műtrágya kiegészítéssel. A megfelelő állatállománnyal még nem rendelkező szövetkezetek szükségletüket fedezni tudták a városban kitermelhető fekáltrágyából és a lakosságnál összegyűlő istállótrágyával. Ezért haladéktalanul meg kell akadályozni, hogy városunkból szervestrágyát szállítsanak ki, mivel ez veszélyezteteti célkitűzéseinket. Gondoskodni kell arról is, hogy a szervesanyag jó minőségben és időben kerüljön talajainkra. Ennek elérése érdekében 1958-tól kezdve minden szövetkezet valósítsa meg végre a szakaszos kezelést egy külön trágyamester beállításával, a napi mennyiséget pedig vigyék ki szarvasba a soronlévő tábla szélére. Ezt egy-két állandó fogat beállításával mindenkor biztosítani tudjuk. Ezzel a módszerrel jól kezelt trágya, az elmúlt évekkel szemben felényi idő alatt lesz kihordva munkacsúcsok idején is. A helyes kezelésre a Rákóczi tsz igen jó példát mutat. Nagy gondot kell fordítani arra, hogy a kihordott trágya szétterítés után azonnal leszántásra kerüljön. Ennek végrehajtásával a tsz-en belül az agronómust, a gépek időbeni biztosításáért pedig a gépállomás vezetőjét terhelje a felelősség.

B/ A terméshozam emelésének másik fontos tényezője a műtrágya szakszerű használata. A mennyiségre általános szabály nem adható. Ez talajonként változik, mégis törekedjünk arra, hogy már 1958 őszén minden kalászos alá holdanként legalább 100-150 kg szuperfoszfátot és 50 kg pétisót biztosítsunk. Tavaszai fejtrágyázásra pedig 50 kg pétisó adagolása célszerű. Ezt a mennyiséget bátran javasoljuk az egyéb gazdasági növények alá is, egyes szövetkezeteink erejéhez mérten azzal a kiegészítéssel, hogy a burgonya, cukorrépa és dohány alá ezen felül még 80-100 kg kálisót is adjunk kat. holdanként. Ennél nagyobb adagok alkalmazását üzemi kísérletek előzzék meg. Felhívjuk minden tsz figyelmét arra, hogy a fejtrágyázáshoz szükséges pétisót legkésőbb január 31-ig, a többit pedig március 1-ig rendeljék meg.

C/ A talajerőgazdálkodás helyreállításának harmadik fontos feltétele a helyes vetésforgó kialakítása, vagy ahol ez nem lehetséges, a szakszerű növényi sorrend biztosítása.

Ezzel elősegítjük a talaj tápanyagegyensúlyát, a gyomok és kártevők elleni védekezést, a talajszerkezet javítását és egyben szilárdítjuk a munkaszervezést is. Azok a tsz-ek, amelyeknél a végleges vetésforgó kialakítására még nincsenek meg a lehetőségek, a helyes vetési sorrend megvalósítását tűzzék ki célul már az 1958-as gazdasági évben. Pl. amennyiben kalászt kalászosnak kell követnie, akkor feltétlenül az őszi tavaszi kövesse, lehetőleg zab, árpát árpa után sohasem vessünk. Gyomnövelő növény után /kalászos/ gyomirtó növény /kapás/ vagy herefélék kerüljenek. Ha nagyobb arányban kell kalászt természetünk, akkor ezt hüvelyesel társítva vessük. /Pl. bükkönyel./

Azok a tsz-ek, amelyeknek területe végleges, fekvése jó, adottságai

megvannak, feltétlenül vezessék be a végleges vetésforgót. Ilyen lehetősége van már most is a Sallai, Petőfi, Új Élet és a Rákóczi Termelőszövetkezeteknek.

D/ Van azonban sok olyan földünk, amelyeken a talajerőgazdálkodás eddig felsorolt tényezői önmagukban tartós eredményre nem vezetnek. Ilyen a mésztelen és meszes, szódás, szikesek, amelyek az összterületek közel 50 %-át teszik ki. A talajerők kialakításának első feltétele a talajjavítás. E téren az elmúlt években jelemtős eredményeket értünk el. Kémiai javítással eddig 5.600, digózással¹ 3.000, összesen tehát mintegy 8.600 kat. holdat javítottunk meg. Ezt a munkát tovább kell folytatnunk és a lehetőségekhez mérten fokoznunk kell. El kell érnünk, hogy az 1958-as évben a még javításra váró területnek legalább 10-15 %-át, 8-900 kat. holdat javítsunk meg.

Egyes termelőszövetkezeteink vonakodnak a talajjavítással járó újabb hitelfelvételektől, ez nem indokolt. A talajjavítási hitelek 12-35 éves hosszulejáratúak és első részletük a javítástól számított 3. évben válik esedékessé, 3 év alatt pedig az egész teher 30-40 %-át, szakszerű gazdálkodással meghozza. Ezt azok a tsz példák bizonyítják, ahol a terület jelentős részét már megjavították. Egymagában azonban a talajjavítás is átmenetileg ad termésnövekedést, tartósan csak akkor, ha a fenti talajerőpótlást ezeken a területeken is végrehajtjuk.

A javított földek talajéletét megindítjuk, a digózás során ugyanis nagy mennyiségű nyersföld kerül felszínre. Ha ebbe az élettelen földbe vetjük a magot, az nem találja meg azokat a feltételeket, amelyek a biztos terméshez kellene. A trágyázás során látjuk el tápanyaggal és talajélettel. Ezért minden digózott és javított területünket feltétlenül részesítsük trágyázásban. Az 1958-as terven belül minden tsz kérszítsen külön tervet a digózott földekre. El kell érne azt, hogy legalább a digózott terület 4 éven belül szervestrágyát kapjon. Ennek végrehajtását már ez évben kezdjük meg. A trágyamennyiség legalább 30 q/kh. legyen.

E/ Végül a talajerőgazdálkodás fontos tényezői között külön emeljük ki az évelő pillangósok, ezen belül is a lucerna talajjavító és termésfokozó hatását. Közismert, hogy az évelő pillangósok mélyreható nagy gyökerekkel a talaj nitrogén és szervesanyag tartalmát nagymértékben emelik, a talaj szerzetét a mészfelhozással javítják, ezen keresztül termőkéességét fokozzák.

Egy négy éves pillangós feltörése után pl. 150-200 q istállótrágyának megfelelő szervesanyag marad vissza a talajban. Ezt trágyagazdálkodásunk átmeneti nehézségein segít, mert arra a területre amelyen a pillangós van, 4 évig nem kell trágya, feltörve pedig, mint tápanyagban gazdag föld kerül vissza a természetbe.

Azonban feltétlenül szükséges, hogy a feltörés után a második évben ismét trágyázzunk. Sajnos városunkban eddig igen elhanyagoltuk az évelő herefélék vetését, amit az alábbi kimutatás is szemléltetően bizonyít.

Évelő pillangós vetésterülete az össz. szántóföld %-ában

1953-ban	6,2 %
1954-ben	10,1 %
1955-ben	10,2 %
1956-ban	8,9 %
1957-ben	10,3 %

Ezek a számok nehézségeink legfőbb okozói. Kiközöbölésük végett tűztük ki célul, hogy városi szinten évenként legalább 3-4 %-ra emeljük az évelők vetésterületét, ami azt jelenti, hogy az elkövetkezendő 3 év alatt elérjük a kívánatos 30 %-ot.

Ezek a talajérőgazdálkodás legfőbb tennivalói.

II.

A növénytermesztésről.

A következőkben vizsgáljuk meg a növénytermesztés és az agrotechnika főbb kérdéseit, szerkezeti alakulását.

Kenyérgabona-gazdálkodás.

A bevezetőben ismertetett évenkénti búzatermésátlagot összesítve 8,15 mázsát mutatnak. A felszabadulás előttihez képest ez kb. 2 mázsa kh-kénti emelkedést mutat, mégis igen alacsony. Ennek fő okát a talajérőgazdálkodásunk elhanyagoltságában megindokoltuk, illetve annak megjavításával az emelkedés irányát is megszabtuk. A lassú emelkedéshez és az alacsony átlaghoz azonban a következő tényezők is hozzájárultak:

A magas vetésterületi arány, amiből a rossz elővetemény és a nagyfokú elgyomosodás következett a sok esetben helytelen talajművelés, vetőmaggyártás, vetőmaggyártás, a hiányos növényápolás a betakarítás.

Röviden vegyük sorra ezeket:

Az elmúlt évek kenyérgabona politikájának eredményeként, annak vetésterülete városi szinten a szántó 40-42 %-át foglalta el, így elkerülhetetlen volt a búza búza után való vetése, vagy általában a kalászos utáni vetés. Nem egyszer 30-40 %-on követte a kalászos a kalászosot. Megfelelő búzaelővetemény a terület 15-20 %-án volt, így talajaink elgyomosodtak és a búza szempontjából egyoldalúan lettek kihasználva. Növelte a nehézségeket sokszor a helytelen talajművelés és rossz maggyártás.

A tarlóhántást megfelelő eszköz hiányában rosszul vagy egyáltalán nem végeztük, emiatt vetőszántásunk általában túl rögös, beéredetlen maradt, és kiszáradt. A kukorica, napraforgó és egyéb kései kapások után talajaink többnyire erősen elgyomosodtak, a késő lekerülés miatt beérlelő talajművelésről szó sem lehet.

A vetőmag ellátás terén államunk sokat segített, minden évben megfelelő mennyiségű másod és harmadfokú nemesített tétélek álltak rendelkezésünkre, ezeket azonban többnyire nem helyeztük el megfelelő táblába vagy pedig csépléskor összekevertük régi fajtáinkkal. Ezek megszüntetése érdekében az alábbiak fokozatos megvalósítását javasoljuk:

A beadás eltörlésével kormányzatunk lehetőséget adott arra, hogy a vetésterület arányát búzánál is mi határozzuk meg. A kívánatos területi arányt dolgozók gabonaszükséglete, az adó, a vetőmag és tartalék-képzés, valamint az állami szabadértékesítés határozza meg. Ezt városi szinten a szántó 28-35 %-ra ki tudja elégíteni. Hogy ezen belül melyik tsz-nek mi a legmegfelelőbb arány, mindenkor a helyi adottságok alapos figyelembevételével állapítjuk meg. Pl. a Petőfi Tsz, ahol már a talajérő és egyéb feltételek is eléggé adva vannak, bátrabban maradhat a 28 % mellett, míg a Kossuth, vagy a Rákóczi Tsz-ek inkább a 35 %-ot tegyék magukévá. Ez komoly lépést jelent a jobb elővetemények, pillangósok, hüvelyesek, korai kapások biztosítása felé és egyben hathatós harcot a búza elgyomosodása ellen is.

Bár a gyomosodás megszüntetésében nagy segítségünkre van a kémiai

gyomirtás is, melynek használatát minden nem hüvelyessel vetett kalászosunknál javasoljuk, ez évben már a búza 60 %-án. A magasabb termés-hozamban ez többszörösen visszatérül.

A helyes talajművelés érdekében javasoljuk az alábbi módszereket: amennyiben kalászos vagy egy éves takarmánynövény után vetjük a kenyérgabonát, annak lekerülte után a tarlóhántást feltétlenül dixtillerrel vagy ekével végezzük 8-10 cm mélyen, tarlóhántás után pedig a vetőszántást. Szikes, vagy erősen kötött földjeinknek azonnal a növény lekerülte után középmély, nyári szántást adjunk és azt nyomban munkáljuk meg. Vetés előtt pedig tárcsával gyomtalanítsunk. Ezzel a módszerrel a vetésig biztosan jó magágyat tudunk biztosítani. A fentebb említett műtrágya adagokat ilyenkor kell a talajba juttatnunk. Ha évelő pillangós után megy a búza, akkor a pillangóst a harmadik kaszálás után, de legkésőbb augusztus elejéig feltétlenül előhántoló kultúrékával szántunk 18-20 cm mélyen és a szántást megfelelően munkáljuk el.

A kapások esetében legfontosabb követelmény, hogy a lehetőség szerint azok talaját gyommentesen tartsuk. A növény lekerülte után a talajt sekélyen /15-20 cm/ műveljük dixtillerrel vagy tarlóhántoló ekével, természetesen a sekély művelés feltételezi az előző évi mélyszántást. A pentozán hatás /A tarló és terménymaradványok tavaszi lebomlása a talajban, ami relativ nitrogén hiányt idéz elő. Ennek következtében a növények lesárgulnak./ elkerülése végett különösen a magas kombájntarlókra aratás után azonnal szórjunk ki legalább 60-80 kg pétisót, tarlóhántással dolgozzuk be és utána gyűrűs hengert járassunk.

A kenyérgabona hozamának emeléséért a vetőmagkészletekkel bánjunk szakszerűen. Előre jelöljük ki azokat a táblákat, amelyekben a következő évi vetőmagot fogjuk termelni. Az államtól kapott tételeket ezekbe helyezzük el. Betakarításkor várjuk meg a teljes érést és cséplés után külön tároljuk. Tisztításukhoz azonnal fogjunk hozzá. Az elmúlt évek tapasztalata azt mutatja, hogy nálunk a bányai 1201-es a legmegfelelőbb vetőmag. A területünk döntő részén ezt termesszük, a jelentkező új fajtákat csak nagyüzemi kísérletek után állítjuk be. A vetőtáblák a legjobb elővetemények után következzenek és ezeken a szükséges növényápolást mindenáron el kell végezni, ily módon elérjük, hogy a búza vetőmagot még 4 évig nem kell cserélni.

A kh-kénti vetőmag legmegfelelőbb mennyisége a mi viszonyaink között 100 kg legyen.

A betakarítás hiányosságainak elkerülése végett az alábbiakat valósítsuk meg:

Az aratásra érett gabonát a rendelkezésre álló eszközzel azonnal vágni kell. Kombájnaratásra valóban a legegyszerűsebb területeket és annyit jelöljük ki, amelyet a rendelkezésre álló kombájnnal időben letakaríthatunk, jelentősebb aratási, de főleg tárolási veszteségek nélkül. Aratás közben lehetőleg ne változtassuk sem a kombájnterületeket, sem azok mennyiségét.

Összegezve: az a véleményünk, hogy a javaslatok megvalósításával elérhető városi szinten már 1958-ban a búza termésátlag 3 %-os emelkedése.

A takarmánygazdálkodásról.

Már az előző fejezetekben megállapítottuk, hogy az évelő pillangósok területi aránya városi szinten még a 11 %-ot sem éri el, pedig ez takarmányellátásunknak is legfontosabb tényezője. A gazdálkodás belter-

jessége az állattenyésztés mennyiségi és minőségi fejlesztését feltételezi.

Ha a legalább 3 és fél, 4 és fél számos állatsűrűséget el akarjuk érni, akkor az évelő pillangósok arányát fokozatosan 20 %-ra kell felemelni. Adottságainknak megfelelően elsősorban a lucerna, s csak öntözési viszonyok között vagy mélyebb fekvésű, vízesebb területeken javasoljuk a vöröshere vetésének emelését.

Mind a lucerna, mind a vöröshere vetését tisztán, füvek hozzáadása nélkül javasoljuk. Kivétel ez alól az öntözési vöröshere, amelyet szálkáspérjével társítunk, s így eredményesen természetjük. Ennek elérése elősegíti a fehérje ellátás megoldását, ami elsősorban a szarvasmarha tenyésztés és az egyre inkább előtérbe kerülő hússertés tenyésztés alapját képezi.

Ez ugyanakkor lehetővé teszi, hogy jelentős területeken foglalkozunk nagyüzemi módon lucernamag-fogással, amely talaj és éghajlati viszonyainknak kiválóan megfelel és jelentős bevételhez juttatja gazdaságainkat.

A területi növelés magában nem elégséges, javítanunk kell a minőséget is, alapvető agrotechnikai módszerek megvalósításával. Ezért feltétlenül ólomzárólt, arankamentes vetőmagot vessünk.

Lucernát éghajlati viszonyaink miatt tavasszal is védőnövény nélkül telepítsünk. Ettől csak kivételesen nagy abrahiány esetén térjünk el. Tavasi szántásba semmiképpen ne telepítsünk, a vöröshere tavasi árpa vagy zab védőnövényvel nyugodtan vethetjük. ezzel abrahiányunkat is csökkentjük. A talajerőkészítésnél legalább 150 kg szuperfoszfátot adagoljunk. Az évelők telepítésére előnyösen javasolhatjuk frissen trágyázott, mesezett, vagy digózott földjeinket.

A sikeres magfogatás érdekében az első kaszálást zöldbimbós állapotban, még virágzás előtt végezzük el, mind a lucernánál, mind a vöröshere-nél. Az állati kártevők ellen minden kaszálás után azonnal porozunk.

A széna betakarítás évenként megismétlődő nagy veszteségeinek csökkentése érdekében javasoljuk, hogy a be nem szárítható lucernát vagy vörösheret egyéb takarmánnyal silózzuk be. A műtrágya adagolására azt javasoljuk, hogy az előirányzott évi mennyiséget kítavaszkodáskor egyszerre szórjuk ki és fogasolással dolgozzuk be.

A takarmánytermesztés másik fő kérdése a megfelelő mennyiségű szemes-takarmány előállítás. Ezideig a tervezéskor a pontos szükségletet nem határoztuk meg, a kapások tápanyagszükségletét nem vettük eléggé figyelembe és növényápolásunkat elhanyagoltuk.

Ezért a következőket javasoljuk:

A tervkészítés eddigi sorrendjét változtassuk meg.

A takarmánygabona vetésterületének megállapításánál mindenekelőtt az állattenyésztés fogyasztását mérjük fel a vetőmagalapok és a tagok szükséglete mellett. Ennek alapján takarmánynövényenként vegyük figyelembe a várható optimális termésátlagot és így állatfajonként meghatározhatjuk a szükséges kukorica, őszi vagy tavasi árpa, zab vetésterületét. Figyelembe véve a város állattenyésztésének jelenlegi és 1958-ra kívánatos szintjét, az össz. szántóterületünknek 48-50 %-án takarmánynövényeket kell természetünk egy-egy üzemen belül. Ez a 18-20 % évelő pillangós mellett a szántó 25-30 %-án abrak és egyéb szálastakarmány termelését jelenti, ami szükségletünket már közepes termésnél is fedezheti.

A kapás takarmánynövényeket, elsősorban kukoricát, lehetőleg

trágyázott és őszi mélyszántott területekbe vessünk. Ajánljuk legalább egy összefüggő területen a gödöllői ikersoros vetés beállítását. Fajta tekintetében a megbízható hibrid vetőmagot részesítsük előnyben. A gödöllői ikersoros vetést azért javasoljuk, mert ez kézi erő megtakarításra ad lehetőséget, miután a széles sortávok /240 cm/ iga vagy gépi erővel állandóan porhanyósan és gyommentesen tarthatjuk, a betakarítást a törés kivételével gépesíthetjük.

A hibrid kukorica eredményes termesztését már helyi tapasztalatok is bizonyítják. Pl. az Újreménység Tsz a martonvásári és az óvári hibridfajtákkal átlagosan 34-36 mázsás és két amerikai hibriddel 40 q-án felüli termést ért el kat. holdanként.

Az árpa és zab tekintetében az a véleményünk, hogy ezeknek a területét ne igyekezzünk növelni. Feltétlenül szükséges 10 % /kb. 3000 kh./ Vetésterületen is a nagyobb termést biztosító őszi árpát helyezzük előnyben, különösen a kukorica termesztésre kevésbé alkalmas területeken. Az állatállomány fehérje szükséglet biztosítása érdekében a hűvelyes magvak nagyobb arányú termesztését is. Ajánlatos az őszi kalászosok közé kat. holdanként 20-25 kg takarmányborsó vetése. Egy pillanatra sem tévesszük szem elől, hogy az ősziek terméseredényének növelése csak a jó elővetemények biztosítása útján érhető el. A tisztán vetett borsó termesztésénél javasoljuk, hogy ahol megvalósítható, barázdás öntözésre rendezzük be, ahol ez lehetetlen, ott a cukorcirkot szudáni fűvet és a borsós csalamádét juttassuk előnyhöz. A borsós csalamádénál megjegyezzük, hogy a borsót a kukorica kikelése után szabad felülvetni, különben ez gyorsabb fejlődése miatt a kukoricát elfojtja. Az éves takarmányterület vetésterületének nagyságát úgy határozzuk meg, hogy azok az etetésben folyamatosan váltsák egymást.

A szénabetakarítás kérdésénél a jövőben minden gazdaságvezető becsületbeli kérdésnek tekintse és szándékos hanyagság esetén a tanács indítson eljárást.

A takarmányrépa termesztésének fontosságát sokan eltúlozzák, pedig belföldi értéke viszonylag csekély, különösen a ráfordított munkához képest. Érdemesebb a cukorrépa termesztését is felkarolni és ennek melléktermékeit felhasználni téli takarmányozásra.

Az állatállomány vizenyős takarmánnyal való folyamatos téli ellátásának érdekében szólnunk a silózásról is. Az egyes gazdaságoknak zárva kell törekedni, hogy szarvasmarha és juh számos állatonként 7 m² jó minőségű silót készítsenek évenként. Erre minden takarmányozásra alkalmas növény megfelelő a maga idejében.

III.

Az ipari növénytermelésről.

Városunk mezőgazdaságának az ipari növények termesztéséből is ki kell vennie a részét. Ezért gondoskodni kell, hogy a vetésterületben ezeknek a növényeknek legalább 8-10 %-os arányt biztosítsunk. Mindenekelőtt a cukorrépa termesztése indokolt határunk nyugati részén, kisebb mértékben egyéb területeken is.

Kívánatosnak tartjuk, hogy az össz. szántóterület 3 %-ában kb. 900 kh. megállapítani ennek vetésterületét.

A megfelelő terméseredmények biztosítása érdekében még szerves trágyázás esetében is adjunk a cukorrépa alá kat. holdanként 200 kg szuperfoszfátot, 80 kg kálisót, és 50 kg pétisót. Javasoljuk, hogy a gépállomás legalább a betakarításhoz szükséges gépeket állítsa be, s így a munka jelentős részét meg tudjuk könnyíteni. Az egyéb ipari növények között a seprőcirok bevezetését fel kell karolni, mert az a tagok téli

foglalkoztatását megkönnyíti, számára természeti adottságaink igen kedvezőek.

A dohánytermesztést továbbra is fenn kell tartani, azonban itt alapfeltétel a hozzáértő szakember és a fajta biztosítása. Az őszi kalászosok jó előveteménye érdekében a repce termesztése nagyon indokolt. Itt azonban felhívjuk a figyelmet arra, hogy csak a jó táperőben, jó magágyban és augusztus második felében elvetett repcékből várhatunk jó termést.

A napraforgó, mint kapásnövény szintén figyelmet érdemel, sajnálatos azonban, hogy tsz-eink a magtermés után olajpogácsa juttatásban nem részesültek. Itt említjük még meg, a népelelmezési szempontokból igen fontos burgonya termesztést is. Lúzzuk ki célul azt, hogy a város erre alkalmas területein a helyi szükségletnek megfelelő mennyiségben termeljünk.

Szerintünk az össz. szántóterület 1 %-án /300 kh./ ez a mennyiség megtermeszthető, különösen ha az általános közkedvelt gűlbabán kívül a bőven termő fehérburgonya /aranyalma/ boldogító fajták számára nagyobb területet biztosítunk.

IV.

A rét- legelőgazdálkodásról.

A rét és legelőgazdálkodás terén, amely több, mint 4.000 kh-t tesz ki, csak lazaság van. Területeink elhanyagoltak, rendszeres talajerő pótlás, ápolás, gondozás nincsen, az elzsombékosodott területek felújításáról nem gondoskodunk. Megfelelő terület nélkül egészséges növényállat nevelése el sem képzelhető.

Javasoljuk, hogy értékes növényzetet tartalmazó legelőkől évenként 200 kat. holdat meszezéssel javítsunk meg, az évi ápolási munkák elvégzése különösen az őszi réthasogatást a tavaszi boronálást, műtrágyázással egybekötve és a gyomirtást rendszeresíteni kell. A szakaszos legeltetés bevezetése is fontos feladat. Megoldatlan a legelőfásítás kérdése. Nem gondolunk mindenütt erdősávokra, de két-három fasor elhelyezése a szegélyeken kívánatos.

Jó lenne elszórtan nagyobb távolságokban ligetes telepítést alkalmazni megfelelő faneimből. Ezek területi kiterjedése helyenként 1-2 kh. lehetne.

V.

Az öntözéses gazdálkodásról.

Városunk határának talán legégetőbb problémája a csapadékhiány, illetve ennek aránytalan elosztása. Az alig 500 mm évi csapadék közül 2/3-a olyan időben esik le, amikor azt a növény alig hasznosíthatja. Kell foglalkoznunk az öntözéssel.

Eddig, szántóterületünk 16,3 %-át rendeztük be öntözésre.

Miként hasznosíthatjuk ezeket? A jelenleg üzemelő területek mondhatni 100 %-ig rizstermelés útján hasznosultak, a többi terület pedig vagy eredménytelen száraztermelésbe volt bevonva, vagy kihasználatlanul hevert. A jövőre nézve az alábbiakat javasoljuk:

Az öntözésre berendezett területeken három éven túl rizst ne termeljünk, ahol a berendezett terület nagysága megengedi /100 kh-n felül/ be kell állítani a rizses forgót. Viszonyaink között az alábbi forgó a célszerű:

- 1./ rizs,
- 2./ rizs,
- 3./ rizs,

- 4./ füves vöröshere,
- 5./ füves vöröshere,
- 6./ őszi búza, vagy árpa,
- 7./ öntözött kapás, silőkukorica trágyázva.

Az öntözésre berendezett és elhagyott területeken a talajjavítást és felújítást rendszeresen végezzük el.

Azokban a gazdaságokban, ahol a vetésforgó bevezetése még nem lehetséges, javasoljuk, hogy a rizszel nem hasznosított területeken öntözött takarmánytermesztést állítsanak be, legalább 15-20 kh-n.

Az egyes gazdaságokban kisebb-nagyobb területek szántóföldi öntözésre is berendezettek /volt Szabad Nép Tsz. 70 kh, Törő Pál Tsz 100 kh, stb./ és ezek nincsenek kihasználva. Az öntözést pedig nagyon meghálálják a kukorica, répafélék, silőkukorica és ezek öntözését egyszerű bárázdákkal nagyobb nehézség nélkül megoldhatjuk. Ezért javasoljuk, hogy legkevesebb 15-20 kh kukorica öntözést állítsanak be már a jövő évben ezek a tsz-ek. Ezt már a tél folyamán készítsék elő, jelöljék ki a területet, az öntözendő növényt, válasszák ki az öntözésben gyakorlott dolgozókat, ezek részére az öntözési időszakban a mezőgazdasági osztály tartson bemutatót a szarvasi kísérleti gazdaságban. Meggyőződésünk, hogy az öntözéses termesztés kiterjesztése üzemeink takarmányel látottsága lényegesen nő és a termelési bizonytalanság csökkenni fog.

Javasoljuk, hogy az öntözéses tapasztalatcsere értekezleket Szarvas mellett elsősorban Kisújszálláson tartsuk és legalább két ízben közvetlen az egyes növények öntözésének beindításakor.

A tervezett öntözés megvalósítása érdekében helyi és vidéki szakembereket meg kell hívni, hogy a helyi Vízügyi Igazgatósággal együtt rendszeresen patronálják a szövetkezeteket.

VI.

A gyümölcs és zöldségtermelésről.

Zöldségtermesztés.

Nálunk e téren bizonyos kettőzöttség uralkodik, az egyik vélemény szerint a zöldségtermesztés egyes szövetkezetekben fő üzemág lehet, a másik vélemény ennek teljes felszámolását követeli.

Az igazság a kettő között van. Kétségtelen, hogy városunk közeli nagyfekvésű piaccal nem rendelkezik, azonban a közel 30.000 itteni lakos is tekintélyes piacot jelent és ennek ellátását a helyi termelésnek kell biztosítani. Ezért javasoljuk, hogy minden megfelelő adottsággal rendelkező tsz /jó minőségű föld, öntözővíz, munkaerő/ szántóterületének 1, másfél %-án rendezkedjen be a zöldségfélék termelésére.

Megfelelő öntözővíz hiányában, főként a korai káposztafélék, de általában a paradicsom és a kobakosok termesztése ajánlatos.

A gyümölcsstermesztés.

Az elmúlt 5-6 év alatt szövetkezeteink mintegy 150 kh zártgyümölcsöst telepítettek. Ezt már az 1958-as évben tovább kell fejleszteni. Az új gyümölcsösök telepítésénél azonban nagyobb körültekintéssel kell eljárunk. A telep kijelölése talajvizsgálattal járjon együtt, utána helyi tapasztalatok alapos elemzése után válasszuk meg a legjobb fajtákat. Az eddigi tapasztalatok szerint városunkban elsősorban a csonthéjasok, az almatermésűek közül pedig a téli almafajták és a birs jöhetnek számításba.

Ezenkívül kiválóan mennek a bogyósok, mint pöszméte, ribizli, földieper. Mészben gazdagabb talajainkon főleg a város nyugati részén

eredményesen foglalkozhatnánk egyes őszibarackfajták meghonosításával is. Igen szükséges lenne egy gyümölcsfaiskola létesítése, ahol a helyi viszonyoknak megfelelő anyagokat és fajtákat tudnánk előállítani.

Gyümölcsöseink jelenlegi állapota nem kielégítő, nagy mértékben elszaporodott a pajzstetű és egyéb kártevő is. Ez hozamunkat komolyan veszélyezteti. Oka az, hogy a permetezést a kártevők elleni védekezést egyes helyeken nem szakszerűen és időben végzik, vagy teljesen elhanyagolják. Feladat az, hogy az idevonatkozó törvényes rendelkezéseknek a tanács maradéktalanul érvényt szerezzen.

A város nyugati határának arra alkalmas földjein az ott lévő szövetkezetek egy-két kh-án állítsanak be szőlő termelési kísérleteket. Természetesen ezt előzze meg megfelelő talajvizsgálat és a vele foglalkozók rendszeres szakmai tájékoztatása.

A hullott gyümölcs feldolgozásának érdekében a jelenleg működő pálinkafőzdét a közeljövőben bővíteni és korszerűsíteni kell.

VII.

A fásításról.

A mezőgazdasági nagyüzemeknek és ezen keresztül a város fásításának nagy jelentősége van. Az elmúlt 5-6 év során jelentős eredmények születtek e téren. Egyes szövetkezetekben az erdősávok és kisebb területek fásítása szépen haladt.

Mezőtúr Tsz város állattenyésztési programja 1958. évre.

Szocialista Népgazdaságunk gazdasági eredményeit és távlati terveit ágazatonkénti tervezés előzi meg, tehát minden esetben szükség van arra, hogy a munkaterületeinken tökéletes terveket készítsünk. De fokozatosan szükség van mezőgazdaságunkban a jó tervek készítésére - és ezen belől is különös tekintettel az állattenyésztésre - mivel az e téren meglévő adottságaink távolról sincsennek kihasználva és az állattenyésztés konstrukciója sem megfelelő felépítésű. Mezőgazdasági eredményeink súlyos csorbát szenvednek éppen a növénytermesztés és az állattenyésztés terén fennálló aránytalanságok következtében.

Mezőtúr szövetkezeti város tsz-eiben is több lehetőség van az állattenyésztés terén, mint amennyit eddig gyakoroltunk. Az ellenforradalmi idők előtt már ugyan az állattenyésztésünk jó irányban kezdett kibontakozni, különösképpen a tsz gazdaságokban. Ezek a kezdeti eredmények az ellenforradalom romboló hatása következtében visszaestek, és az újonnan alakuló tsz-ek már sokkal alacsonyabb termelésű és kevesebb létszámú állatállománnyal indultak, amit az alábbi összehasonlító feljegyzések bizonyítanak:

Megnevezés:	ló:	sz.m:	tehén:	sertés	koca:	juh:	baromfi:
1956. X. 1.	1047	2296	778	7342	844	7538	8900
1957. IV. 1.	486	960	400	2246	406	5628	578
1957. X. 1.	565	1461	474	4192	404	5403	5212

A fentiek szerint számokba bizonyítást nyert az a súlyos veszteség, amely az állatállományunkat érte, de ugyanazok a számok bizonyítják azt is, hogy a tsz-eink újult erővel igen szép eredménnyel fejlesztették állatállományunkat. Az állatállományuk konstrukciójának kialakítása jó úton halad, amit az alábbi táblázaton szemléltetünk. Itt az állatsűrűség

alakulását jegyeztük fel:

Megnevezés: ló: sz.m: tehén: sertés: koca: juh: baromfi:
100 kh-ra eső állatsűrűség db.

1956. X. 1.	4,4	9,6	3,3	30,8	3,5	31,6	37,4
1957. IV. 1.	2,4	4,8	2,0	11,3	2,0	28,4	2,9
1957. X. 1.	2,8	7,4	2,4	21,2	2,0	27,3	26,4

Mindezen eredmények mellett igen sok alapvető hiba jellemzi állattenyésztésünket, melyek kiküszöbölését a ráink következők esztendőben feltétlenül meg kell kezdeni és fokozatosan meg kell szüntetni.

Ilyen alapvető általános hiba pl.: a növendék szarvasmarhát gyenge minőségű és elégtelen takarmányon való nevelése. Sok esetben találkozzunk növendék szarvasmarhák kukoricaszáron és takarmányszalmán való tartásával, mely alól még az egy éven aluli borjak sem kivételek - abrak adagolása nélkül, vagy esetleg a kiegészítésül adagolt széna is igen rossz minőségű.

Veszély fenyegeti tehén állományunk utánpótlását, illetve számszerű növekedését az egyre fokozódó és ésszerűtlen hizóbeállítás révén, mert valószínű, hogy a jó termelésű képességű egyedek utódai is hizóba kerülnek.

Vagy pl.: a sertésenyésztés vonalán egyes tsz-ek a heterogén kocákat is tenyésztésre állítják, ahelyett, hogy a tenyészanyagot tisztavérben saját állományukból pótolnák, vagy törzstenyészetektől szereznek be. Az állatállományunk számszerű és minőségű fejlődése állatfajonként változóan több /3-5 éves/ fejlesztési terv megvalósítását követeli meg, és az alábbiakban kialakított egy éves program, e kitarító és következetes munkának a fundamentumát képezi. Ennek érdekében az alábbi tervjavaslatunkat terjesztjük elő:

I. Szarvasmarha tenyésztés:

1./ A természetes szaporodás felmérése után a szarvasmarha állomány 1000 kh szántóterületre eső sűrűségét a jelenlegi 7,4 db-ról 9,00 db-ra, ezen belől a tehénállományt 2,4 db-ról 3,0 db-ra emelni.

A meglévő tehén állományból selejtezésre kerülő tehenek pótlását vásárlás útján kell kiegészíteni.

El kell érni, hogy a Kinizsi, Ady, Március 15, Új Barázda, Szébb Élet és Harcos Tsz-ek a szarvasmarha állományukat úgy fejlesszék, hogy a 100 kh-ra eső sűrűség 7 db ezenbelől a tehén sűrűség 2,4 db legyen 1958. év végére.

Ugyancsak el kell érni a Hunyadi, Petőfi, Virradat, Új Hálnal, Kosuth és Új Reménység Tsz-ekben, ahol viszonylag alacsony a tehénsűrűség, hogy a 100 kh-ra eső tehénsűrűséget 3,5 db-ra emeljék.

2./ Minden körülmények között meg kell szüntetni a növendék szarvasmarhák - főképpen az üszök - eddig gyakorolt gyenge tartási módját. El kell érni, hogy a három hónapos korban leválasztott üszöborjak legalább 120 kg, a bikaborjak pedig 140 kg súlyúak legyenek. Ennek érdekében biztosítani kell:

a./ A borjak megfelelő jó minőségű és elegendő takarmánnyal való ellátását, továbbá - akár természetes, akár itatásos nevelés esetén - elegendő tejjel való ellátását és már 14 napos kortól

kezdve a szilárd takarmányokra való rászoktatását, majd a fejlődés kívánalmi szerint állandó adagolását. /Zúzott zab, búzakorpa és borjúszéna./

b./ Különös gonddal kell végezni a borjak leválasztását minden körülmények között be kell tartani a fokozatosság elvét, hogy a borjak további fejlődésében visszaesés ne álljon elő, hanem az zökkenőmentes legyen. A választás után az elébb említett jó takarmányozási viszonyokat továbbra is fent kell tartani.

c./ A borjak megfelelő gondozási jó elhelyezési körülmények biztosítása, tisztántartása, megfelelő méretű száraz kifutóval való ellátása legyen a tsz vezetők egyik legfontosabb feladata.

3./ A tenyésztésre szánt üszöket úgy neveljük, hogy azok 18-20 hónapos korban tenyésztésbe vehetők legyenek.

A mesterséges termékenyítő eddigi jó eredményeit használják ki azok a tsz-ek - ezzel is fejlesztve az állatállományok minőségi színvonalát -, amelyeknek erre lehetőségük van. /Zöldmező, Új Reménység./ Ezt megelőzően tegyenek ezen tsz vezetők pl.: a Hunyadi Tsz-be látogatást, ahol a mesterséges termékenyítésnek már látható eredményei vannak.

4./ Tsz-einkben kivétel nélkül biztosítani kell a házi tenyésztésű és termelési feljegyzések és nyilvántartások vezetését, valamint a születendő borjak maradáno /tetoválas/ megjelölését részben azért, hogy azon keresztül le lehessen mérni a tehének teljesítőképességét, részben pedig azért, hogy a jó egyedektől származó borjak mindenkor felismerhetők legyenek.

5./ Az utóbbi időben igen kedvező feltételek vannak biztosítva a szarvasmarha, de különösképpen a borjúfogás marhák hizlalására. Ezt gyakorolni is kell, de annak fenntartása mellett, hogy ez a tenyésztéslatok egészséges, számszerű és minőségi fokozatos fejlesztésének útjába ne álljon.

II. Ló tenyésztés:

Mezőgazdaságunk eddigi és egyre fokozódó gépesítése nem indokolja a lóállományunk számszerű fejlesztését. Fokozni kell azonban termelőszövetkezeteinknél a törzskönyvezett kancák számát és a tenyészanyag nevelést, ezen keresztül fel kell lendíteni a tenyész mén és kanca nevelést, hogy az ország jelentős lóexportját ezzel is elősegítsük, ugyanakkor a tenyésztésre kevésbé alkalmas kancákkal rá kell térni a középnehéz típusú gazdasági lovak kialakítására.

III. sertés tenyésztés:

1./ A dolgozók több és jobb minőségű hússal való ellátása, valamint a nemzetgazdaságunk húsexportjának fellendítése érdekében fokozatosan át kell térni nagyobb mértékben a húsjellegű sertésfajták tenyésztésére. 1958. végére el kell érni tsz-ek viszonylatában, hogy a tenyész kocák 40 %-a húsjellegű fajta legyen, 60 %-a pedig mangalica, melyből 40 %-kal F.1-es árusúldó előállítást kell végezni húsjellegű kanokkal való keresztezés útján.

A húsertések tenyésztésre való fokozatos áttérés mellett feltétle-

nül fent kell tartani a mangalica sertések tenyésztését állandó minőségemelés fenntartása mellett. Állandó szelektálással biztosítani kell, hogy a későbbi évek folyamán a szaporább, magasabb fialási átlaggal rendelkező egyedek utódai kerüljenek tenyésztésbe.

2./ A tenyészsertés állomány nagyobb mértékű növelése általában nem indokolt, inkább a minőségi javítás, illetve a meglévő tenyészanyag gazdaságos, nagyobb mérvű kihasználása legyen a cél. Az állomány fejlesztését illetően azonban el kell érni, hogy az 1958-as gazdasági évben minden tsz rendelkezzen az adottságához mérten tenyészkoça állománnyal. Így pl. a Március 15, Újhajnal, Újbarázda, Tessedik, Szabad Föld és Harcos Tsz-ek.

3./ A sertéshízlalás folyamatos és állandó jellegű legyen. A beállítási időt úgy kell megválasztani, hogy a takarmány értékesítése a legjobb szálalékban érvényesülhessen, kihasználva a növedékállatok fejlődési erejét. A hízlalásra beállítandó sertéseket az egyöntetűség érdekében kor és súly szerint falkásítani kell. Cél, hogy a lehető legnagyobb súlyban kerüljenek értékesítésre a hízottsertések, kivéve a bacon hízlalást.

IV. Juh tenyésztés:

A juh tenyésztés lehetőségei Mezőtúron igen nagyok, részben a rendelkezésre álló kimondott juhlegelők végett, részben pedig azért, mert a juh a más állatokkal nem hasznosítható tömegtakarmányokat is kiválóan értékesíti és ezek felhasználásával kielégítő jövedelmet biztosít a tenyésztőnek úgy gyapjú, tej, mint bárányozás tekintetében.

Éppen ezért a juh állományunkat minden körülmények között fejleszteni kell azokban a tsz-ekben különösképpen, ahol erre a lehetőség megvan. El kell érni az év végére, hogy a jelenlegi juh állomány létszáma 30 %-al növekedjék a tsz-ek átlagában. Ezen belül különösképpen indokolt a juh állomány növelése a Kossuth, Hunyadi, Sallai, Újreménység és Ady, valamint az Új Élet Tsz-ekben.

A tenyésztett fajták tekintetében továbbra is a fésűs merinó tenyésztésére fektessük a súlyt és fokozatosan vonjuk ki a tenyésztésből a kócos durva gyapjas egyedeket. A juh állomány minőségi színvonalának emelése érdekében el kell érni, hogy az 1958. évi fedeztetési időnyre az Ady, Kossuth, Győzelem, Hunyadi és Új Élet Tsz-ekben törzskönyvi ellenőrzés alá kerüljön az anyajuh állomány.

V. Baromfitenyésztés:

A baromfitenyésztés az eddigi formájában nem hozott kielégítő eredményeket. Ennek tudható be a nagymértékű visszaesés és az, hogy a tsz-ek a baromfitenyésztést lecsökkentették vagy teljes mértékben beszüntették. Természetesen oka volt ennek a nehézkes piaci értékesítési lehetőség is.

Ennek ellenére is szükséges a baromfitenyésztés nagyobb mértékű kiterjesztése a tsz-eknél, azonban a tenyésztendő fajtákat és a tenyészírányt a tsz-ek az adottságaikhoz mérten határozzák meg és úgy helyezik el azokat, hogy egy-egy helyen túl nagy létszámú állomány ne legyen összezsúfolva, mert így a szabadban található táplálékszerzési lehetőségek kevésbé lesznek korlátozva. A természetes vizek mellett elhelyezkedő tsz-ek a viziszárnások, a nagy legelőkkel és lucernásokkal rendelkező tsz-ek pedig tyúk és pulyka tartással kell, hogy foglalkozzanak. Az egyes baromfiféleségek megválasztása mellett ki kell tűzni

minden tsz-nek azt a tartási és nevelési célt, amely a leggazdaságosabb. El kell érni, hogy 1958. évben legalább két tsz - az Új Élet és Szébb Élet Tsz-ek - peccsenyekacsa előállítását végezzenek, úgyszintén el kell érni, hogy legalább három tsz pl., a Kossuth, és Sallai Tsz-ek, valamint az Ezüstkalász Tsz korai rántanivaló csirkét állítsanak elő. A Baromfikeltető Állomások lehetőleg úgy korszerűsítsék telepeiket, hogy az eddigi szokásos napocsibék helyett a jövőben hetes csibéket adjanak át nevelésre a tsz-ek részére, így kevesebb elhullási veszteséggel lehet számolni.

A baromfiállomány mennyiségi fejlesztése érdekében 1958. évben el kell érni, hogy minden 2 kh szántóra 1 db törzsbarmofi és minden 1 kh szántóra 1 db árúbaromfi essék. Természetesen az így megállapított baromfilétszám fajtára való tekintet nélkül egyösszegeben értendő.

VI. Takarmányozás:

A növénytermesztés és az állattenyésztés kölcsönös egymásrahatása és kölcsönös eredményessége szükségessé teszi, hogy az állatlétszámhoz viszonyítva szántóföldjeinken megfelelő mennyiségű és minőségű szálás és abraktakarmányt termeljünk, különös hangsúllyal a pillangós és lédús takarmánynövények termesztésére.

A vetéstervek készítésénél a tsz vezetők különös gonddal járjanak el, hogy a közös állomány takarmánnyal való biztosítása akkor is meglegyen, ha a tagok részesedését a közös takarmánykészletből kiadják. A tsz-ek állatállományának nyári legeltetésére megfelelő legelő területet kell biztosítani, lehetőleg a tsz-ek saját területükön belül. Ezért a meglévő legelőterületek gondozását, /gyomirtását, trágyázást, felújítást/ valamint új legelők létesítését az állatállományhoz viszonyítva tervszerűen oldják meg és a legelőkön biztosítsanak jó és bővíző kutakat.

VII. Trágyatermelés és kezelés:

Tsz-einkben megállapítható, hogy a trágyatermelés mennyiségyszerűen nem felel meg a szántóföld trágyaszükségletének, de nem felel meg minőségben sem. Ennek oka részben az alacsony állatsűrűség, részben pedig a megtermelt trágya elhanyagolt, helytelen kezelése, valamint az alomszalma túlzott mértékű kiosztása.

A több és jobb trágyanyerés érdekében valamennyi tsz-nek az alábbiakat kell tenni:

1./ Lehetőség szerint minden állatfaj /sertés is/ bővebb almon való tartása indokolt, hogy minél magasabb trágyahozamot érjenek el egy számos állat után az eddigiekhez viszonyítva.

2./ Minden tsz-ben alkalmazni kell a kifutók alommal való ellátását a nagyobb trágyanyerés érdekében, valamint korlátozni kell a tsz-tagok szalmajuttatását az egyes tagok szükségletéhez mérten azért, hogy a nagyarányú szalmatüzelést megszüntessük és a trágyanyereményünket ezáltal is gyarapítsuk. Így el kell érni, hogy egy számos állat után évenként a trágyamennyiség az eddiginél 25 %-al magasabb legyen.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1958. I. k. mg. biz. besz. jan. 13.

1: digózás = a talajjavítás olyan módszere, melynek során a szikes, savas talaj tetejére sárgaföldet terítenek. /Tessedik Sámuel javasolta először a magyar mezőgazdaság részére./

1958. február 17.

JELENTÉS A VÁROSI MUNKAERŐHELYZETRŐL

[...]

A munkaügyi csoport a dolgozók munkakiközvetítésével, munkanélküli segélyek kifizetésével, valamint munkakönyvek kiállításával kapcsolatosan az alábbiak szerint teszi meg jelentését a Végrehajtóbizottságnak:

A munkaügyi csoport egy éve működik városunkban. A múlt év folyamán a munkára jelentkezők szám 785 fő volt, munkahely bejelentés 1.258, kötelező kiközvetítés volt egész éven keresztül 66 fő. A bejelentett munkahelyek számát főleg a mezőgazdasági idénymunkák emelték meg, mint pl. rizsgyomlálás, rizsaratás, cukorrépa szedés és kukorica törés. Egész éven keresztül nehéz volt az elhelyezkedési lehetőség helyi viszonylatban állandó munka területén még egyes szakmunkások részére is, mint gépkocsivezető, motorszerelő, valamint főleg adminisztratív és csökkent munkakörben. Nagyobb arányú felvétel történt múlt év folyamán a helyi Háziipari Szövetkezet részéről, mely 80 fő, 16 életévét betöltött személyeket vett fel szőnyegszövő tanulóknak.

A mezőtúri Magellátó Vállalat pedig 220 női dolgozót vett fel idénymunkára.

Az 1958. I. negyedévben február 14-ig a munkára jelentkezők száma 80 fő, munkahely bejelentés 37, a bejelentett munkahelyekből kötelező kiközvetítés 13 fő volt. Kötelező kiközvetítés adminisztratív vonalon történt és 80 %-ban érettségizettek nyertek elhelyezést. A múlt év hasonló időszakához képest a munkanélküliek száma nem igen mutat csökkenést. Igen nehéz probléma jelenleg is az állandó munkakörbe való elhelyezkedés, főleg nők részére. Jelenleg 13 fő olyan munkanélkülit tartok nyilván, akik családfenntartók és elhelyezkedésük feltétlenül szükséges lenne.

A fiatalkorúak elhelyezkedésével kapcsolatosan múlt év június 17-én megalakult a munkaügyi bizottság, mely segítette a fiatalkorúak elhelyezkedését. Városi viszonylatban igen szép eredményt értünk el, mintegy 93 fő fiatal nyert felvételt ipari tanulóknak, ezen kívül toborzáson keresztül vidékre 6 fiatal ment. Jelenleg a fiatalkorúak elhelyezkedésénél nincs probléma. Január és február hóban vidékre 13 fiatal jelentkezett ipari tanulóknak kőműves, ács és festő szakmára. A fiatalok elhelyezkedésének problémája az iskolai év befejeztével fog jelentkezni ismét.

Öreg és csökkent munkakörbe való elhelyezkedés szintén nehéz. 1957. évben csak 10 főt tudtunk elhelyezni, mely 50 %-ban idény munkák alkalmával nyert felvételt. 1958. évben csökkent munkakörben való elhelyezés nem történt.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1958. I. köt., munkaü. cs. jel. febr. 17.

1958. augusztus 18.

JAVASLAT A KISIPAROSOK SZÁMÁNAK NÖVELÉSÉRE

[...]

A Megyei Tanács V.B. Ipari Osztálya arról értesítette a Városi Tanács V.B. Ipari és Műszaki Osztályát, hogy a Megyei Tanács V.B. július 29-én tartott ülésén a megye ipari helyzetét tárgyalta és ebben az ügyben a 63/1968. sz. V.B. határozat kimondja:

"Az iparengedély kiadásánál a vállalati, szövetkezeti és a magánszektor összhangja és a helyes arányok kialakítása érdekében mérje fel a megyében a kisipari engedélyek szükségletét és arról készítsen tervet, hogy a jövőben csak a jóváhagyott terv figyelembe vételével illetve betartásával adjon ki iparengedélyt."

A Megyei Tanács V.B. Ipari Osztálya a fent idézett határozat alapján utasította a Városi Tanács V.B. Ipari és Műszaki Osztályát, hogy készítsen tervet és azt terjessze a V.B. elé jóváhagyás végett.

A fent említettek alapján városunk kisipari szükségleteinek felmérésére a következő javaslatot terjesszük a Végrehajtó Bizottság elé.

Városunk területén jelenleg 19 kovács, 1 késes, 9 lakatos, 1 látszerész, 7 műszerész, 14 fazekas, 1 cementárú készítő, 19 asztalos, 2 faesztergályos, 2 kárpitos, 9 bogárnár, 2 könyvkötő, 2 köteles, 2 takács, 2 szijgyártó, 2 kalapos, 1 sütő, 1 szikvízkészítő, 5 ács, 5 bádógos, 4 kőműves, 1 kutszináló, 8 szobafestő, 2 üveges, 4 villanyszerelő, 3 fényképész, fogtechnikus 2, 1 kozmetikus, 1 vegytisztító, kisiparos működik.

Megítélésünk szerint az említett szakmában működő kisiparosok száma elegendő a lakosság ellátására, itten változtatást nem javasolunk.

Javasoljuk, hogy a jelenleg működő órás kisiparos létszámát 4-re emelje fel a V.B., mivel az újjávaroson órás nem működik. Férfi szabóknál a jelenlegi 19 létszámot javasoljuk 21-re felemelni, mivel az újjávaroson és az oncsai részen szabó kisiparos nem működik. A nőiszabóknál a 17 létszámot javasoljuk 19 főre felemelni egyet az oncsára és egyet a belvárosba, mivel az utóbbi kérelme folyamatba van és a szociális helyzete megkívánja. Cipész kisiparos jelenleg 40 működik és mivel az oncsán nincs úgy kérjük 41 főre felemelni. Városunk területén kosárfőnök mindössze egy működik és ez is idős már és ennek figyelembevételével javasoljuk, hogy a V.B. 1 fővel emelje fel. Fodrász kisiparos jelenleg 25 fő működik, de mivel az oncsán nincsen úgy kérjük 27 főre való felemelését.

Hiány iparként jelentkezik városunk területén kádár, paplanos, esernyőkészítő, írógépjavitó, töltőtoll javító, beton és műkőárú készítő kisiparos. Így javasoljuk ezeknek az iparoknak a rögzítését egy-egy fővel.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1958. II. köt., ip. és műsz. o. 12.286/1958. ikt. sz., aug. 18.

1959. február 14.

J E L E N T É S

a Mezőtúri Földművesszövetkezet 1958. évi munkájáról.

A Mezőtúri Földművesszövetkezetnek 5.339 főből álló tagja van. Évenként egyszer küldött közgyűlést, negyedévenként egyszer körzeti taggyűléseket, havonta egyszer igazgatósági és felügyelőbizottsági üléseket és negyedévenként egyszer összevont vezetőségi ülést tart a Földművesszövetkezet.

A Földművesszövetkezetnek 10 igazgatósági tagja, 9 felügyelőbizottsági tagja és 32 tagbizottsági tagja van. A tagbizottsági tagok /kiskereskedelem, vendéglátó, felvásárlás és termelési/ negyedévenként kétszer üléseznek. A tagbizottsági tagok fényképes igazolvánnyal vannak ellátva a beosztott területükön ellenőrzéseket végeznek, észrevételeiket az ellenőrzőkönyvbe bejegyzik, jelentősebb észrevételeikről a földművesszövetkezet ügyvezetőjének jelentést tesznek.

A körzeti taggyűléseken 160 küldött lett választva, akik az eltelt időszakban a másik küldött gyűlésig a tagság érdekét képviselik. A küldöttek közül 63 tagos csoport alakult 1-1 tagcsoporthoz utcák, dűllők tartoznak és az ott lakó körzetben a tagsággal tartják a kapcsolatot.

A tagság megbízásából a földművesszövetkezet irányítását, vezetését az igazgatóság végzi. Az egyik ülészaktól a másik ülészakig az igazgatóság elnöke végzi az irányítást a melléje beosztott üzemágvezetőkkel, melyekről az igazgatósági üléseken beszámol.

Földművesszövetkezet feladata a gazdasági, szervezési és mozgalmi munka. A Földművesszövetkezet köteles a tagságot, a város lakosságát minden időben és mindekor ellátni megfelelő áruval, de ugyanakkor a termelőszövetkezettől, a termelőszövetkezeti tagságtól és egyéni termelőktől felesleges terményeit felvásárolni. A földművesszövetkezet megismerteti az egyéni termelőkkel a nagyüzemi gazdálkodás előnyeit. 1958 évben 16 szakcsoportot szervezett ezzel megvetette annak alapját, hogy szakcsoport tagjai megismerhessék a közös gazdálkodás előnyeit és az önkéntesség elve alapján a magasabb formájú nagyüzemi gazdálkodásra térjenek át.

A Földművesszövetkezetbe 1958 év folyamán 422 tag lépett be. 258 fő az 50,- Ft-os részjegyét megduplázta, de vannak jónéhány tagjaink, akik 2 részjegynél többel is rendelkeznek, a dolgozók többsége általában 3 részjeggyel rendelkezik.

559 fő egészítette ki 20,- Ft-ról 50,- Ft-ra a részjegyét.

A tagság összes részjegy befizetése részjegyalapszámlára december 31-én 379 ezer forint.

Vagyoni helyzet:

A Földművesszövetkezetnek 3 millió forint értékű saját állóeszköze van hitelmentesen. Saját forgóeszköze van szintén 3 millió forint, tehát az összes saját vagyon 6 millió forint.

Árúkészlet, göngyöleg és fogyóeszköz készlete van 11 millió 230 ezer forint. Ennek fedezetéül MNB hitel van 6 millió 800 ezer forint, a különbözeti tételek vevő és szállító állományból adódik, valamint beszerzés és fogyasztói árkülönbözetből.

Gazdasági munka:

Ezer forintban.

1958. év	forgalmi terv:	tény:	%
Kiskereskedelem	56.080,-/m	53.142,8/m	94,7
Vendéglátó	7.100,-/m	6.808,8/m	96,-
Felvásárlás	13.892,-/m	12.833,-/m	92,2
Ipari üzem	169,4/m	416,- m	250,-
Mezőgazdasági üzemág	11,-/norm.hold	11.072,/norm.hold	100,-
	/ezer/	/ezer/	
	Eredményterv:	tény:	%
Kiskereskedelem	1.586/m	1.314/m	83
Vendéglátó	222/m	227,1/m	170
Felvásárlás	212/m	476,4/m	224
Ipar	7/m	17,1/m	243
M.gazdasági üzemág vesztesség	- 33/m	3,1/m	-
Összesen:	1.994/m	2.188/m	109,8

A forgalmi tervek nem teljesítése nem csupán szervezési hiányosságokból adódott, hanem abból is, hogy felsőbb szerveink a földművesszövetkezeti tervezést negyedévenként nem minden esetben vették figyelembe. Indokolt volt ez főleg a második negyedévben, ahol másfél millió forint kiskereskedelmi forgalom és a közétkeztetésnél 200 ezer forintos forgalmi terv emelést kaptunk, amit nem teljesítettünk. Természetesen ez az éves terv megvalósítását nagyban gátolja. A kiskereskedelmi és vendéglátóipari egységeink az 1957 évinél indokolt magyarázata annak, hogy a megkapott tervek részünkre túlfeszítettek voltak. Indokolt továbbá az is, hogy a vásárló erő 1958-ban az építkezések felé orientálódtak, és mivel a mezőtúri Földművesszövetkezetnek építkezési anyagi forrása nincsen így ez a vásárlóerő nem nála jelentkezett.

Felvásárlási üzemágunk tervét ugyancsak nem teljesítette és az 1957 évhez viszonyítva pedig 6 millió forinttal maradt alul a felvásárlásban.

A felvásárlási terv lemaradást indokoljuk azzal, hogy 1958 évben az időjárás nem úgy kedvezett, ahogy azt vártuk és amiatt egyes felvásárlási termékek kínálata sem volt kielégítő, ezen túlmenően a termelőszövetkezetek közvetlenül a Konzervgyárakkal szerződtek. Az év folyamán több esetben jelezték tagbizottságaink, hogy más vidékről különböző Vállalatok, budapesti standok földművesszövetkezetek Mezőtúri területén rizsát vásárolnak fel. Ezt mi a Városi Tanácsnak jelentettük, de a kiszállítást megakadályozni nem tudtuk. Az így felvásárolt és kiszállított rizs mennyiség több vagonra becsülhető.

Ipari üzemágunk a tartósítási üzem profiljába tartozik, hogy különböző savanyúságot készítsen. Ez az üzemünk nagyon jól működik, ízletesen készítik el az időszaknak megfelelően rendelkezésükre álló savanyítási anyagokat. A lakosságot Mezőtúron teljes egészében ellátni nem tudja, így ezen féle cikkekből elárúsító üzleteinknek a Nagykereskedelmi Vállalattól is kell bevásárlást eszközölni.

Az üzem kapacitása miatt nagyobb teljesítményre nem alkalmas. Az ipari üzemágon belül szokta a földművesszövetkezet megejteni a házilagosan történő kisebb festéseket, javításokat, karbantartásokat, valamint 1958 évben a Pusztabánrévei és a szolgálati lakás építését is.

A mezőgazdasági és termelési üzemág 1958 év első hónapjában lett életre hívva. Feladata volt a szakcsoportok megszervezése, azokkal való

termelési szerződéskötés, valamint az egyéni termelőkkel szintén a termelési szerződések kötése. Az az üzemág feladatát jól látta el. 16 szakcsoportot alakított 842 kat. hold földdel. Az őszi elszámoláskor 5 szakcsoport maradt, amelynek az átszervezése a fejlettebb mezőgazdasági formába folyamatban van. Az őszi folyamán 3 szakcsoport kérte az egyes típusú tszcs-be való átalakulását.

A Földművesszövetkezet hatáskörén belül 7 öntözéses szakcsoport működik 331 kt. hold földön és 83 taggal. Van 1 vadásszakkör 42 taggal, 1 méhész szakkör 37 taggal és 212 méh családdal.

Termeltetési szerződések a megadott terv szerint folyamatban vannak. A cukorrépa és a cirok szerződést túlteljesítettük. Cukorrépa terv 70 kat. hold, tény 92 kat. hold, seprűcirok terv 60 kat. hold, tény 72 kat. hold.

A gépállomással kötött megállapodás értelmében szántási társulásokat szerveztünk 51-es, 635 kat. hold földterülettel és 255 taggal. A körzeti megbízottak száma, akik ténylegesen dolgoznak 14 fő. Állandó jelleggel kihelyezett traktorok száma 21 db. Éves gépállomási terv talajmunka 7.500 normál hold, szállítás 3.500 normál hold, teljesítés tavaszki tény 3.839 normál hold, nyári 2.201 normál hold, őszi tényszám 11.072 normál hold, összes tényszám 17.112 normál hold. Így az éves tervteljesítés 154 %-ra alakult.

A szocialista mezőgazdaság átszervezésével kapcsolatban az MSZMP Központi Bizottság decemberi határozata alapján a földművesszövetkezet igazgatóság ütemtervet készített és az ütemterv szerint a munkáját meg is kezdte. **A földművesszövetkezet választott szervei és dolgozói között a bizottság felmérte, hogy kik rendelkeznek földterülettel, illetve 1 felügyelőbizottsági tagnak van 1 hold földje.** A dolgozók közül 3 főnek van földje, a bizottság elbeszélgetett velük és javaslatot tett, hogy a földjüket adják le a termelőszövetkezetnek, vagy az állannak, ha továbbra is a földművesszövetkezet területén akarnak dolgozni, vagy pedig lépjenek be a termelőszövetkezetbe. A földművesszövetkezet igazgatósága a mezőgazdasági üzemágvezetőjét megbízta, hogy a patronálásán belül működő szakcsoportokat vizsgálja felül és alakítson 1 vizsgáló bizottságot, amelyben ő rajta legyen benne az üzemágvezető, főkönyvelő, pénzügyi előadó, valamint a nevezett szakcsoport elnöke és intézőbizottsági tagja. A szakcsoportok felülvizsgálata február 13-17-ig tart, jelenleg folyamatban van.

A szocialista mezőgazdaság átszervezésével kapcsolatosan a Földművesszövetkezet részéről a városi 5 sz. agitációs csoportba a Győzelem Tsz. területén vesz részt 15 fővel, akik együttműködnek a Tsz agitációs csoporttal a fejlesztési bizottság által megadott szempontok alapján. A konkrét megbízatást jó szervező munkával kívánjuk biztosítani, hogy városunkban az aktíva határozata szerint időben befejezzük a fejlesztést.

Eredménytervteljesítés:

Földművesszövetkezetünk az előirányzott jövedelmezőségi tervét 109,8 %-ra teljesítette. Ezzel az eredménnyel azonban nem lehetünk megelégedve, mivel a legnagyobb üzemegységünk a kiskereskedelmi üzemág az előírt tervtől 17 %-al lemaradt. A kiskereskedelmi üzemág nemcsak éves szinten, de negyedéves szinteken is alatta volt a tervteljesítésnek. 1957 évben elért jövedelmünk kiskereskedelmi üzemágnál 1 millió 500 ezer forint volt. Ez évben magasabb forgalom mellett 1 millió 315 ezer forint. Az eredménycsökkenést nem csupán a tervek nem teljesítése és az ezzel kapcsolatos előirányzott költségek felhasználása /létszám,

béralap, üzletbér, villanyvilágítás, szállítási költség MNB kamat stb./ hanem az is befolyásolta, hogy az elmúlt évben az eladott árúkra eső haszonkulcs 9,15 %-os volt, míg 1958-ban az árforgalomra eső haszonkulcs 8,8 %, az eltérés 0,35 %, amely 185 ezer forintnak felel meg.

A költséggazdálkodásnál a felsőbb szervek hozzájárulása az elmúlt évben 0,72 % volt, 1958 évben pedig 0,95 %-os. Az eltérés 0,23 %, amely 122 ezer forintnak felel meg. Az indokolt eltérésekből 307 ezer forintot tudunk magyarázni és ha ezt figyelembe vesszük s a jelenlegi eredményünkhöz beszámítjuk, az 5 %-os forgalomemelkedéssel szemben az eredménytervünkben is mutatkozik az 5 %-os emelkedés.

Az 1957. évi kiskereskedelmi költségsszint 6,29 % volt, míg 1958. évi 6,71 %. Bérkollektiót hajtottunk végre központi rendelkezés értelmében és az elmúlt évi bérköltségsszinthez viszonyítva 0,13 %-os költségsszint emelkedéssel járt. Ha az említett költségsszint emelkedéseket figyelembe vesszük, akkor a kiskereskedelmi üzemág az elmúlt évihez viszonyítva 0,04 %, míg a tervezett költségsszinthez pedig 0,03 %-os költségsszint-túllépés mutatkozik. Ha költségeket megvizsgáljuk általában megtakarítások mutatkoznak. A túllépés az egyéb tervezhető költségeknél jelentkezik. Ennek indoka az, hogy 1958 évre a Biztosító Vállalattal a szállítmányozási biztosítást is megkötöttük, valamint a raktárkészletünk az elmúlt évihez viszonyítva nőtt és a biztosítási hányad ezek szerint növekedett. Vendéglátóipari egységünk jövedelmezőségi tervét túlteljesítette. Teljesítménye értéke 170 %. Hogy a forgalmi tervét nem teljesítette itt nem játszott közre akadályközlően. Az év folyamán átszervezések történtek, a hiányosságokat felmértük, 5 létszámot csökkentettünk, az árú helyes kiszállítását megszerveztük úgy, hogy csak a beütemezett napon van ital kiosztás az italboltok felé és így a szállítóeszköz is ki van használva. A fogyóeszközök helyes gazdálkodását megszerveztük, az értékezelőket felelőssé tettük és ezen területen felszámoltuk a lazaságot, ami éves viszonylatban több 10 ezer forintot tesz ki. A költségsszintgazdálkodást vizsgálva bruttón 1,78 %-os megtakarítás mutatkozik az elmúlt évihez viszonyítva. 1957 évben 23,96 %-os költségsszinttel oldottuk meg, míg 1958 évben 22,18 %-os költségsszinttel működünk. A kötelezően emelkedett költségsszintek itt is fenn állnak, mint a kiskereskedelmi üzemágnál, ezt bekalkulálva + 0,35 % és 2,13 %-os megtakarítás van.

Felvásárlási üzemágunk 1958 évi jövedelmezőségi tervét túlteljesítette, de nem érte el az 1957 évi eredményt. Ugyanis 1957-ben 564 ezer forintos nyereséggel zárt az üzemág, míg 1958-ban 406 ezer forinttal. A túlteljesítésnek oka ilyen magas arányban /224 %/ az, hogy a MÉK központi diszponál az árfűlésegek felett és ő szabja meg a limit árat és tervezési hiba miatt indokolatlanul alacsony eredménytervet adott ki.

A költségsszintgazdálkodás a felvásárlási üzemágunknál nem hasonlítható úgy, mint az előző két üzemágunknál, mivel a cikffűlésegenkénti azt nagyban befolyásolja.

Különböző árfűlésegeknel változnak a ráfordított költségek pl. a rizsnél és a szalásnál több a ráfordított költség mint a gyümölcs és baromfi felvásárlásnál. A felvásárlási üzemágunk 1957-ben 6,93 %, 1958 évben pedig 7,8 %-os költségsszinttel gazdálkodott. A költségsszintemelkedés 0,87 %. A bérkollektióval végrehajtott költségsszintemelkedés 1,12 % ha a kettőt összevetjük a gazdálkodásban máris mutatkozik 0,25 %-os megtakarítás. Meg kell említeni, hogy bérszint emelkedés nem indokolatlan, mivel a felvásárlási üzemág dolgozói a rendelkezésben előírt jutalékbevérezt kapják.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jvk. 1959. I. köt. Földmív. Szöv. jel. febr. 14.

1959. augusztus 17.

JELENTÉS AZ OKTATÓ- NEVELŐ MUNKÁRÓL

/.../

Mezőtúr város általános iskoláinak statisztikája 1958/59 tanév végén:

Elsőízben beiratkozott:	3.013	/3.101/
Más iskolából jött:	315	/160/
Lemorzsolódott:	5	/4/
Osztályozatlan:	48	/64/
Element más iskolába:	316	/195/
Kimaradt /felmentés alapján/:	18	/10/
Létszám év végén:	3.001	/3.047/
Ebből napközis:	204	/192/
úttörő fiú:	311	
úttörő leány:	379	
kisdobos:	629	
Az iskola tanulmányi eredménye:	326	/312/
Bukások %-a:	7,59	
Egy tanulóra eső mulasztások átlaga:	11,26	
Bukások %-a és száma: 7,59 %	212	
Bukás 1. osztályban: /41/	13,5	
Bukás 5. osztályban: /45/	12,93	
Kirótt bírság: 75 tan. felügy. ált 25 szab. sértés ea. ált.		
Behajtott bírság:	13	
Hittanra beiratkozott:	386	
Lemorzsolódott:	11	
Szülők isk-ban tartott előadások száma:	67	
Társ. munk. végző nev. száma:	60	
Igazgatók óra látogatásainak száma:	1059	
Ig. helyettesek óra látogatóinak száma:	543	
Az 1959/60-as tanévre beiratkozott:	1716 alsótagozatos	
	1215 felsőtagozatos	
Ebből beiratkozott hittanra:	196 alsótagozatos	
	129 felsőtagozatos	
Összesen beírt tanuló:	2.951	
Ebből hittanra beírt összesen:	315	
%-os kifejezésben:	10,68 %	

A hittanra beírtak száma nem tükrözi a hittan oktatásra járóknak a számát, mivel a hittan beiratást a szülők végzik, a tanulók jelentős %-a pedig nem hajlandó a vallás órákra járni, inkább elcsavarognak.

**Oktató - nevelő munka tárgyi feltételeinek biztosítása.
Politechnikai oktatáshoz szükséges anyagi feltételek biztosítása.**

Népi demokráciánk iskolarendszerében a 8. osztályos általános iskola megvalósítása után szinte forradalmi jelentőségű lépés volt pártunk és közoktatásügyi kormányzatunk azon elhatározása, hogy a tanulóifjúság egyoldalú elméleti képzését a sokoldalú úgynevezett politechnikai képzéssel váltja fel.

A rohamosan fejlődő technika ugyanis azt kívánja a felnövekvő ifjúságtól, hogy az elméleti ismeretet a gyakorlati életben tudja felhasz-

nálni, hogy gyakorlatilag sajátítsa el a mezőgazdasági és az ipari termelés alapelemeit, termelési eszközeit, s bánni is tudjon azokkal.

Városunkban a múlt tanévben már két iskolában vezettük be a politéchnikai képzést, eddig a Rákóczi úti és az Újvárosi iskolában. E két iskolában a mezőgazdasági jellegű gyakorlati oktatást engedélyezte felettes hatóságunk, mivel városunk is mezőgazdasági jellegű. Az idén a Kossuth téri iskola kapott engedélyt a politéchnikai képzés bevezetésére, de ipari jelleggel. Ugyancsak bevezetjük kísérletként a politéchnikai képzést a két általános gimnáziumban is, ahol a tanulók 5 napon át elméleti ismereteket sajátítanak el a 6-ik napon pedig a gyakorlati ismereteket és készségeket szerzik meg a mezőgazdasági és ipari üzemekben.

Az általános iskolák részére a politéchnikai képzés alapfeltételeit, illetve alapfelszereléseit központilag biztosítottuk, a fogyóanyagokra szükséges összeget pedig a költségvetésünkben irányoztuk elő a mezőgazdasági jellegű képzéshez, évi 1.200 Ft, az ipari jellegűhöz pedig 3.000 Ft-t. Az elmúlt tanév arról győzött meg bennünket, hogy az Újvárosi/ Rákóczi úti iskola gyakorló területe messze volt az iskolától, az Újvároson viszont káros az, hogy a gyakorló terület kerítése meglehetősen rossz, s a szomszédok baromfiái sok kárt tettek. A kerítés teljes rendbehozására kb. 50.000 Ft-ra lenne szükség.

A nehézségek ellenére is megállapítható, hogy a két iskola 5. osztályos növendékei megfelelő eredménnyel sajátították el a részükre kijelölt gyakorlati ismereteket és készségeket, de kétségtelen, hogy jobb anyagi körülmények és feltételek mellett még jobb eredményt érhetnek el.

A kül- és belterületen lévő iskolák felújítási, illetve karbantartási munkálatainak elvégzése.

Az iskolaév beindításának a személyi feltételek megteremtése mellett másik alapvető tényezője a tárgyi feltételek biztosítása. Ezen belül a felújítási, /ill./ valamint karbantartási munkálatok időben való elvégzettetése.

Mint minden nyáron, úgy most is hozzákezdünk időben a felújítási, valamint a karbantartási munkák elvégzéséhez. Az építőipari szövetkezettel a szerződéseket megkötöttük, mely szerint a K.T.Sz. vállalja, hogy szeptember 1-re minden belső munka befejezést nyer. Tehát a tanulóifjúságunkat mindenütt tiszta, rendes meszelt termék várják az új év kezdetén. Bár mindig végeztettünk komoly felújítási munkálatokat, azonban az idén a tatarozás beindításakor nagy nehézségek mutatkoztak, mert szinte ugyanazon időben két iskolánkra is megállapította a műszaki bizottság, hogy életveszélyes állapotban van és lebontásra szorul.

Ez a két iskola a Külterületi I. sz. Tulakörösi iskola volt, a belterületen pedig a Kossuth téri iskolakörzethez tartozó Szendy iskola.

De mondhatni 80 %-ban ez volt a helyzet a külterületi Szárazlapi iskolaénál is, ahol az egész tetőszerkezetet le kellett bontani és lapostetővel felcserélni.

Felettes hatóságaink látván, hogy milyen komoly nehézségek merültek fel segítségünkre siettek, költségfejlesztési alapról a Tulakörös I. sz. iskola újjáépítésére 180.000 Ft-t kaptunk, a Minisztériumtól pedig a Szendy iskola bővítésére, valamint nevelői lakásának felépítésére 195.000 Ft-ot. A szárazlapi problémát a költségvetésünkben előirányzott felújítási hitelből oldottuk meg. Ez a munka már teljes egészében befejezést nyert. Végleges számla még nem futott be, de a felmérések alapján kb. 80.000 Ft-ot tesz ki. A munkálatok menetét nagyban hátráltatja, különösen a Leánygimnáziumnál a 220-as áramkör bevezetése. Itt az egész épületben, főleg a folyosókon teljes egészében át

kell cseréltetni a vezetékeket, hogy bírják a magas feszültségű áramot.

A Vasipari Javító Vállalat ezen a területen segítségünkre sietett, látván komoly problémánkat és nagy lendülettel végzi a munkát. Így ma már ennél az iskolánál is elmondhatjuk, hogy szeptember 1-re teljes egészében befejezést nyer az összes karbantartási munka.

A Tulakörös I. sz. iskolánál folyó építési munkát nagyban visszavette és hátráltatja az esős időjárás. Habár az iskola vezetője társadalmi munkában kiszállított 90 %-ban még az esőzés beállta előtt minden anyagot, de magát a felhúzást is befolyásolja az esős időjárás. Amennyiben ennek következtében nem nyerne befejezést szeptember 1-re minden belső munka, úgy a tanítás átmenetileg a területen lévő kultúr-otthonban indul be.

A Szendy iskolánál a munka gyors iramú menete arra enged következtetni, hogy a belső munkákkal teljes egészében készen lesz a Szövetkezet, így a tanítást be tudjuk indítani tanév nyitáskor.

Minden évben jelentős összeget tudtunk az iskolák rendbehozására fordítani, azonban az 1959-es év jelentősen túlszárnyalja ráfordítás tekintetében az előző éveket. Az idén közel 1.000.000 Ft-ot költünk el az oktatási intézmények karbantartására, valamint felújítására, illetve újjáépítésére. Természetesen e nagy összeg mellett is maradnak még olyan iskolák, melyek pillanatnyilag még nem kerültek sorba a generál-felújítás vonalán, azonban a tavasszal elkészítettük az 5 éves felújítási tervünket, sürgősségi szempontok figyelembe vételével, így most már tervszerint folyamatosan tudjuk végeztetni az épületek felújítását.

A tervünk szerint az 5 éves tervidőszak végére minden oktatási intézményünk generálfelújításra kerül. Ezáltal biztosítjuk a szocialista nevelés tárgyi feltételeit.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1959. II. k., tan. fel. jel. aug. 17.

85

1959. szeptember 27.

MEZŐTÚR PARKOSÍTÁSA

[...]

A városban levő belterjes és külterjes parkok karbantartásával és a parkok további fejlesztésével kapcsolatban jelentésemet az alábbiakban teszem meg:

Osztályunk kezelésében levő parkok a következők:

I. Belterjes parkok:

1./ az Erzsébet liget parkosított és gondozás alá vett területe	17.850 m ²
2./ a Ságvári park	3.610 m ²
3./ a Béke park	1.100 m ²
4./ a Kossuth tér parkosított része	2.700 m ²
	<hr/>
	25.260 m ²

II. Külterjes parkok:

1./ az Erzsébet liget fásított része	84.885 m ²
--------------------------------------	-----------------------

2./ Molotov úti kiserdő	7.200 m ²
3./ Újv. vályogverő gödrök fásított területe	40.075 m ²
4./ Béketelep fásított területe	4.986 m ²
	<hr/> 137.146 m ²

Úgy a bel- mint a külterjes parkok gondozását a Községgazdálkodási Vállalat kertészeti részlegével végeztetjük a költségvetésünkben biztosított 117.129,- Ft jóváhagyott költség terhére. Itt meg kell jegyez-nünk, hogy a belterjes parkok normája évenként és m²-ként 8,80 Ft, míg előírányzat 165.288,- Ft. Míg a költségvetési jóváhagyás 117.129,- Ft, így a különbözet 48.159,- Ft.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1959. III. k., ip. és műsz. o. jel. szept. 27.

86

1960. február 1.

BESZÁMOLÓ JELENTÉS a mezőtúri városi Művelődési Ház 1959. évi munkájáról.

A városi Művelődési Ház, az MSZMP művelődéspolitikai "irányelve", az MSZMP szolnokmegyei bizottságának "határozata", valamint az ebből adó-dó városi terv alapján a következő tevékenységet fejtette ki általános műveltségünk emelésére, valamint az emberek gondolkodásának a szocia-lizmus irányában történő megváltoztatására:

1./ Ismeretterjesztési munkával:

A Művelődési Házunkban 1959-ben összesen 46 ismeretterjesztő előadás hangzott el 5.223 látogatóval. Megosztás szerint: 38 társadalomtudomá-nyai /politikai, művészeti, történelmi, egyéb társadalomtudományi/ 4.516, valamint 8 természettudományi /agrár, műszaki, egészségügyi és egyéb természettudományi/ 707 hallgatóval.

Kiállításokkal:

13 kiállítást tartottunk 24.380 nézőnek magyar, orosz, lengyel, Szov-jetunió, Kína, Vietnam reprodukciókból, valamint helyi anyagokból. Meg-osztás szerint: képzőművészeti jellegű kiállítás 304 napon keresztül 19.311, és egyéb jellegű kiállítás 53 napon keresztül 5.079 főnek.

Filmmel:

39 filmet vetítettünk 6.371 fő néző előtt. Megosztás szerint: 13 já-tékfilmet 604, 14 ismeretterjesztő filmet 2.885 és 12 dokumentum fil-met 2.882 fő nézőnek. A múlt évhez viszonyítva a filmvetítési és láto-gatottsági számunk megháromszorozódott.

Szakköri munkával: Művelődési házunkban a következő ismeretter-jesztési szakkörök vannak:

Repülőgép és hajómodellező /vezetője Kovács Lajos géplakatos.

Fotó szakkör /vezetője Hanczár Sándor, ki most súlyos gyomor és szívbe tegségei miatt lemondott. A szakkört 1950. óta vezette.

Bélyeggyűjtő szakkör /vezetője dr. Kovács Dezső állatorvos.
Galambtenyésztők köre /vezetője dr. Dobos István gimnáziumi tanár.
Méhész szakcsoport /vezetője Nagy János tsz-i bognár. Itt kaptak helyet a **sporthorgászok** is.

Ezekben a szakkörökben jelenleg 112 fő folytat rendszeres tevékenységet. /Ezen létszámban nincs benne a sporthorgász egyesület, melynek a Műv. Házon belüli tevékenysége rendszertelen./

Így ismeretterjesztői tevékenységünket ebben az évben 40.086 főt mozgattunk meg és ezzel komoly lépést tettünk előre az ismeretterjesztési rendszeressé tételére és tömegbázisának növelésére.

Ismeretterjesztői szakköreink felszerelése általában kielégítő, de a rohamos előrehaladás, az eddiginél is nagyobb áldozatot követel meg Művelődési Házunktól, hogy az általános nívót tartani és felülszárnyalni tudjuk. /Újabb típusú modell motorok, örök vaku, szakkönyvek tapasztalatcserek, kirándulások./

Művelődési Házunk vezetősége anyagi keretén belül mindent elkövet, hogy elsősorban az ismeretterjesztési szakköreink felszerelését növelni tudja.

2./ Művészeti munkával:

Művelődési Házunkban 1959-ben négy művészeti szakkör, illetve csoport működött. Ezek: **színjátzóköri** rendező Berczeli Gyula, **énekkar** kar-mester Kávási Sándor, **képzőművészeti szakkör** vezetője Csabai Wagner József és **fúvós zenekar** vezetője Herbály András.

Művészeti munkáknak az a célja, hogy mind a művészeti szakkörök és csoportok tagjainak, mind a közönségnek esztétikai és művészi ízlését növelje és az emberek gondolkodását, irodalmi és művészi műveltségének olyirányt szabjon, hogy annak a szocialista realizmus legyen a célja. Ezért művészeti szakköreinkben bevezettük a rendszeres szakmai munka mellett az elméleti képzéssel egybekötött ismeretterjesztést, mely egyelőre a művészettörténetre terjed ki.

Színjátzó körünk 109 próbát és 11 elméleti képzéssel egybekötött ismeretterjesztést tartott. Megtanulták: Ságodi J.: Így fizettek c. 2 képes tragédiáját, Gáll I.: A gyilkosok, Varga Imre Kései vendég c. 1 felv. drámáit, Karcsai Kulcsár I.: Csodamag és Heltai Jenő Ezerkettedik éjszaka c. mesejátékait. Ismételték Kijó S.: Balázsnak megjött a szava c. 1 felv. vígjátékát.

Nyilvánosan 20 esetben szerepeltek. Nemzetközi és nemzeti ünnepeken, évfordulókon 6, termelészövetkezeti propagandával 6 /Mezőhék, Űcsöd, Bercsényi, Peres, Újreménység, Petőfi/. Kulturális seregszemle 1, Kieg-nek az 50 évesek ünnepségén 1, Nagykun Napokon 2, Légó-nak 1, Újvárosi iskola 1, és a Művelődési házban 2. /Ezerkettedik éjszaka./

Énekkarunk 99 próbát tartott és 3 ének-zenei ismeretterjesztést.

Az év első felében a honvédséggel és a leánygimnáziummal közös kórust alkottak. Az év második felében énekkarunk munkájában visszaesett a beállott iskolaszünet és leszerelések a 100-140 fős énekkart erősen lecsökkentette és a Petőfi énekkar nem találta meg önmagát. A negyedik negyedév változást hozott énekkarunk rendszereségében és létszámának megerősítésében úgy, hogy ma ismét 30-40 fős vegyes-karral rendelkezünk.

Nyilvánosan 9 esetben szerepeltek. Ezek: Nemzeti és nemzetközi ünnepeinken 4, honvédségi ének fesztiválokon 3, Nagykun Napok 1, és a KISZ. Kilián próbások ünnepségén 1 alkalommal.

Képzőművészeti körünk 97 próbát tartott. Kockalógiát, tárgyak természet után és élő modelleket rajzoltak, festettek. 3 esetben művésztörténeti ismeretterjesztést is tartottak.

Ez év folyamán 2 kiállítást rendeztek. Jelenleg a Felszabadulási Kulturális szemle kiállításán dolgoznak.

A kör megoldatlan problémája az élő modellekről való rajzolás, mely pedig a haladók részére nélkülözhetetlen a továbbhaladás miatt.

Fúvószenekar 29 próbát tartott. A teljes utánpótlás hiánnyal küzdő fúvószenekart eddig is csak a legnagyobb erőfeszítés árán lehetett együtt tartani. A negyedik negyedévtől már próbaképesek sem voltak. A rendszeresen gyakorló fúvós honvédszenekarnak nem tudnak versenytársai lenni, nem tudnak együtt haladni velük. Nyilvános szereplésre összehasonlíthatatlanul jobb a honvédszenekar, s ezért nem is tudunk egy-kettőnél több nyilvános szereplést biztosítani fúvószenekarunknak. A fiatalítás is elengedhetetlen a zenekarnál, mit úgy gondoljuk, a Zeneiskola hathatós közreműködésével rövid időn belül végre fogunk hajtani.

Műsoros estek - nyilvános táncmulatságok.

Ebben az évben hivatásos művészek fellépésével 27 előadás volt 8.279 nézővel. Az öntevékenyek 39 előadást tartottak 7.740 nézővel. Így a 66 műsoros estünket összesen 16.019 fő nézte meg.

Művelődési Házunkban 52 nyilvános táncmulatság volt 20.432 látogatóval és 38 össztánc 10.055 látogatóval.

Összesen 90 táncos alkalom 30.492 táncolóval.

Szakköri foglalkozást 727 esetben tartottunk 12.735 szakköri tagnak. Tanfolyamaink 135 napon voltak 8.044 tanfolyam hallgatónak. A MAFC. ökölvívó szakosztálya 4 esetben tartott ökölvívó mérkőzést 600 fő sportszeretőnek.

A különböző tömegszervezetek és tömegmozgalmak 76 esetben tartottak gyűlést, melyen 5.441 fő jelent meg, Klubbunkat 228 napon keresztül tartottuk nyitva és ezalatt 4.316-an látogatták meg.

A Zenepedagógus Munkaközösség 154 napon keresztül tanított 150 főt. Művelődési Házunkat tehát 1959-ben 116.215-en látogatták meg.

Művelődési Házunk 1959-ben eddigi munkájának elismeréséül a "Szocialista Kultúráért" kitüntető jelvényt kapta.

Gazdálkodási adatok

Az 1959. évi költségvetés 217.950 forint volt, kiadásra és bevételre jóváhagyva.

A bevételből 51.900 forint állami támogatás és 166.000 forint működési bevétel volt.

Tervezésünk júniusban megváltozott, mivel felsőbb utasításra a városi Tanács Pénzügyi Osztálya átvette a Műv. Ház 5 függetlenített alkalmazott fő illetményének kifizetését, ugyanakkor az állami támogatás összegét a fenti illetményekkel zárta, így az állami, illetve tanácsi hozzájárulás 13.180 forintra csökkent.

A saját bevételt igen magasan túlteljesítettük. Az előirányzott 166.000 forinttal szemben 230.893 forintra, s így módosult az előirányzatunk is póthitel formájában. A többletbevétel, többletkiadással jár, ezen kívül a működéshez szükséges anyagok beszerzése, mely a tervezettből fedezet hiány miatt kiamaradt, beszerezhetővé vált.

Így 1959. december 31-én a tervezett kiadásoktól eltérően a kiadások főösszege 207.916 forint volt, a zárolt 36.000 Ft-on kívül.

Nem került kifizetésre december 28-án vásárolt égőkért leterhelt

1.340 forint. Ugyanis ekkor kapcsolták át a 110 voltos áramot 220 voltosra. November 30-án a filmvetítógépet generáljavításra Budapestre kellett szállítani. A generáljavítás költsége sem lett kifizetve. Ugyancsak nem lett kifizetve a tánctanítónak szerződés szerint járó prémium 50 %-a sem.

Így a gazdálkodási munkák igen szépnek látszik, de a túlteljesített bevételből sem tudtuk a Műv. Ház belső csinosítását végrehajtani.

A külső javításokat is, melyek már égetően szükségesek voltak, mint a tetőjavítás, homlokzat cementezés, csak a Megyei Tanács által juttatott 30.000 forintból tudtuk megoldani. A Petőfi utcai rész ablakainak és ajtóinak lefestését a színjátszókör tagjai társadalmi munkában végezték el. Fentebb említettem, hogy a többletbevétel többletkiadással jár. Ezt úgy értettem, hogy pl. szerveztünk egy középiskolás tánctanfolyamot, melyen 20.000 forint többletbevételhez jutottunk, de a tanfolyam kiadása is, - zenedíj, prémium - a bevételhez emelkedik, s a heti kétszeri fűtés a tanfolyamra a szénkészletünket vette erősen igénybe és még ezekhez jön a világítási költség is.

A túlteljesített bevétel mellett is a nyári hónapok anyagilag nehezek, mert a legnagyobb takarékoság mellett is meg van a rendszeres kiadás, bevétel pedig alig, mert csak októberben kezdődik a bálak látogatottsága és ugyanekkor van a nagyobb teremigény is.

Szakköri problémák.

Színjátszókörünk 5.000 forint bevételre volt előirányozva 1959-es tervünkben és ebből 3.344 forintot teljesített. Igaz, ez annak is be tudható, hogy előadásai nagyrészt díjmentesen játszották. Állami gazdaság, Tsz-ek, tömegszervezetek részére bemutatott művek nem voltak bevételések, hiszen ennek egyik mozgatója éppen a szervezetek segítése, valamint a színjátszás megkedveltetése.

Ennek ellenére segítettük színjátszókörünket a jobb előadások megtartásában, színpalak készítésével és némileg a ruhatárukat is bővíteni tudtuk. Tisztában vagyunk a színjátszás emberformáló hatásával és nagy tömegvonzó hatásával.

Az énekkar részére egy mikrobarázdás lemezjátszó készüléket vásároltunk, hogy ismeretterjesztő előadásait szemléltető módon is meglehessen tartani. De régi kérése volt az énekkarnak egy magnetofon készülék is. Ezt ugyan megvásárolni nem tudtuk, de a Szocialista Kultúráért kiüntetéshez járó televízió helyett magnetofont kértünk és kaptunk.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1960. I. negyedév, Berczeli Gyula ig. jel. febr. 1.

1960. március 17.

A MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐSZÖVETKEZETEK FEJLŐDÉSE

[...]

Városunkban az 1958. évi 20 termelőszövetkezettel szemben 12 tsz kényszerített zárszámadást, melyből 11 többlettel zárt, míg 1 tsz pedig a 2/B./1960. PM. - FM. együttes utasítás alapján pénzügyi megsegítésben

részesült, hogy a mérleghiányát rendezni, a tagok részesedését pedig emelni tudja.

Az 1959-es év I. negyedévében városunk területén a még egyéileg gazdálkodó parasztok nagyrésze belépett a területükkel szomszédos termelőszövetkezetekbe és így a tsz-ek összes földterülete az 1958. évi 26649 kh-ról 1959. év végére 36.582 kh-ra növekedett. A tagok száma 2183-ról 2764-re, míg a családok száma 1837-ről 2456-ra emelkedett. Az 1959. évi tavaszi felfejlesztés során 941 dolgozó paraszt és más egyéb foglalkozású földtulajdonos lépett be a város 12 termelőszövetkezetébe. Az egész éves kilépések száma 360 fő, meg kell azonban jegyezni azt, hogy ezek nagy százalékban ismételten szövetkezetbe léptek vissza, tehát vándorlásnak mondható.

A másik igen lényeges momentum az volt a szövetkezeteink életében, hogy az év eleji 20 termelőszövetkezetből év végére 12 tsz lett, mivel a Bercsényi és Hunyadi Tsz-ek, az Újbarázda, Újhajnal, Kinizsi és a Tessedik Tsz-ek, a Március 15, a Harcos és az Ezüstkalász Tsz-ek az év során egyesültek. Ugyancsak egyesült a Béke és a Győzelem termelőszövetkezet is.

A növénytermesztés terén az elmúlt évekhez viszonyítva jelentős fejlődés tapasztalható úgy a hozamok, mint az időbeni munkavégzéseket illetően. Az 1958/59-es gazdasági év igen kedvezőnek mondható, valamennyi növényfélésegre, a rizs kivételével. A termésátlagoknak az elmúlt évekkel történő összehasonlítása esetén jelentős emelkedés mutatkozik.

[. . .]

A főbb növények termésátlagait az elmúlt évekkel összehasonlítva az alábbi táblázat mutatja:

Megnevezés	Termés átlagok			
	1957.		1958.	
	tényleges	terv	tény	
Kenyérgabona	9,24	7,54	8,3	10,9
Árpa	11,90	8,31	8,8	14,8
Kukorica	8,52	9,90	12,5	15,1
Burgonya	58,-	34,-	58,-	55,4
Cukorrépa	107,-	68,-	124,-	136,-

A főbb növények vetésszerkezete az 1958. évhez viszonyítva lényeges eltérést nem mutat. Csökkenés mutatkozik a kenyérgabona és az évelő pillangósok területét illetően, viszont emelkedés tapasztalható a cukorrépa, rizs, árpa, kukorica és az összes szalastakarmányt illetően.

Az elmúlt évekkel összehasonlítva a főbb növények területi aránya az alábbi táblázat szerint alakult:

Megnevezés	Vetésterület a szántóterület százalékában.		
	1957.	1958.	1959.
	t é n y l e g e s		
Kenyérgabona	32	30	29
Rizs	11	11	13
Árpa	11	12	13,2
Zab	5	3	3,2
Kukorica	8	9	9,3
Cukorrépa	0,1	0,17	1,7
Szalastakarmány	9	18	19
Ebből évelő pillangós	7	13	12,6

A talajerő visszapótlás terén még mindig nem megfelelő az istállótrágyázásban részesített szántóterület mennyisége. A termelőszővetkezetek közös szántóterületüknek 14,6 %-át részesítették szerves-trágyázásban.

[...]

Zöldtrágyázást mindösszesen 173 kh-n végeztek.

A műtrágyázás terén komoly fejlődés tapasztalható. Termelőszővetkezetek mindösszesen 479,5 vagon műtrágyát használtak fel, melyből 19.800 q nitrogén 26.394 foszfor és 1.763 q káli. 1 kh szántóterületre 185 kg műtrágya jut. A 3004/1/1959. Kormányhatározat értelmében mind a 12 termelőszővetkezet a műtrágya felhasználás után járó kedvezményben részesült, azaz valamennyi termelőszővetkezetnél az 1 kh-ra felhasznált műtrágya mennyiség meghaladta a 100 kg-ot.

[...]

A termelőszővetkezetek közös állatállományának az elmúlt gazdasági év alatt történő számbeli növekedését, s a terv teljesítését az alábbi táblázat mutatja:

Megnevezés	1958-i tény	1959. terv	1959. tény	Emelkedés %	terv.telj. %
Szarvasmarha					
összesen:	2335	2590	2925	25	113
ebből: tehén	736	936	969	30	103
Ló összesen:	593	574	749	26	130
Sertés összesen:	4373	5105	6726	54	131
ebből: koca	650	606	720	12	120
Juh összesen:	7268	8820	8401	15	95

A termelőszővetkezetek szarvasmarha állomány minőségi javítása és a tehénállomány számbeli növelése érdekében 306 db tenyésztett szarvasmarhát vásároltak a 3004/1 Kormányhatározatban előírt kedvezményes akció keretében.

Évi borjúszaporulat 908 db. 100 tehénre 93 db borjú esik. A rendkívüli jó eredmény annak tudható be, hogy a felvásárolt szarvasmarhák, vagy vemhes tehének, vagy előhasi üszök voltak. Tejtermelés az elmúlt évekhez viszonyítva az alábbiak szerint alakult:

Időpont	Átlagos tehén létszám	Átlagos tejhozam
1957.	478 db	1263 liter
1958.	675 db	1707 liter
1959.	852 db	2124 liter

[...]

A termelőszővetkezetek az elmúlt évben 1302 db hízott szarvasmarhát értékesítettek.

A sertésenyésztés terén jelentős mennyiségi és minőségi fejlődés tapasztalható. Létszám tekintetében a tervet 131 %-kal túlteljesítették a termelőszővetkezetek. A kocalétszám terv teljesítése 120 %. Termelőszővetkezetek többsége áttért a fehérrús tenyészetekre, ennek érdekében az elmúlt évben terven felül 150 db fehérrús kocasüldőt vásároltak és ez nagyban hozzájárult a kocalétszám úgy mennyiségi, mint minőségi fejlesztéséhez.

A 100 kocára eső malacszaporulat az elmúlt évben 837 db volt. Ez a szám igen alacsony, s annak tudható be, hogy a vásárolt 214 db koca az elmúlt évben egyszer fialt le. Az elmúlt évben a termelőszövetkezetek 3594 db hizósértést értékesítettek a 3626 db-al szemben.

A termelőszövetkezetek összessége 8401 db juhhal rendelkezik, melyből 4840 db anya. Az általános felnőttkénti gyapjúhozam 4 kg. A létszámbeli lemaradás oka, hogy a termelőszövetkezet nem számolt a tervkészítéskor a saját szükségletük /üzemi konyha/ ellátására.

A baromfitenyésztés terén óriási fejlődés mutatkozik az elmúlt évekek viszonyítva. A termelőszövetkezetek vezetősége jól áll a baromfitenyésztéshez. A baromfitenyésztés terén a nagyobb eredmények elérését a férőhely hiány károsan befolyásolta.

[...]

Mezőtúr város szövetkezeti árútermelés tekintetében az 1958/59-es gazdasági évben az 57/58. évi gazdasági évhez viszonyítva komoly eredményeket értek el. A 3004/1-es kormányhatározat lehetőségeit az árútermeléssel kapcsolatosan ugyiszólván minden termelőszövetkezet kihasználta és teljesítés érdekében mindent meg is tettek. Hiányosságként kell megemlíteni azt, hogy a mutatók megállapítása a városi Tanács VB. Mezőgazdasági osztálya részéről 1-2 termelőszövetkezetnél nem megfelelően került megállapításra, így pl.: a Bercsényi Termelőszövetkezetnél, ahol igen feszített volt úgy, hogy a 100 %-os teljesítés komoly nehézségeket okozott, ugyanakkor a Sallai és az Új Élet Termelőszövetkezetnél könnyen tudták teljesíteni 160 %-on felül is az árútermelést.

Az árútermelési mutatókat egyébként mind a 12 termelőszövetkezet teljesítette és ez városi szinten az alábbiak szerint alakult:

Árúértékesítés alakulása:		
1957/58. évi teljesítés	megállapított mutató	1958/59. évi teljesítés
33.309.805,- Ft	38.795.999,- Ft	48.162.813,- Ft

Az árúértékesítésből komoly kiesést okozott egyes termelőszövetkezeteknél a rizs, valamint a lucerna és a vöröshere-mag terven aluli termése, de számottevő kiesés mutatkozott a hizlalás tekintetében is, ugyanis több termelőszövetkezetnél a hizlaláshoz szükséges takarmány nem állt rendelkezésre, de nem állt rendelkezésre az alapanyag sem.

Az 1958/59-es gazdasági év folyamán a termelőszövetkezetek tagjainak a munkához való viszonya kisebb hiányosságoktól eltekintve kedvezően alakult, kivételt képeznek az Alkotmány és a Vörös Október termelőszövetkezetek. Ez utóbbi szövetkezetnél a gazdasági év végén amikor már ismeretessé vált a zárszámadás eredménye, többen maradtak el a munkától és többen bejelentették - az alapszabálytól eltérően - az azonnali kilépésüket.

Városi viszonylatban a közös munkában részt nem vett tagok száma 294 fő volt az előző évi 84 fővel szemben. Ez a nagyszámú emelkedés a tavaszi felfejlesztés miatt következett be, mivel sok olyan személy lépett be a szövetkezetbe, akik már a munkát öregségüknél fogva nem tudták felvenni.

Munkaegység teljesítése

m. e. teljesítés	1958. év		1959. év	
	%-a	fő	%-a	fő
1-80	7,-	167	8,-	191
81-120	3,5	84	4,-	97
121-150	3,5	83	4,4	106
151-200	14,5	321	9,2	220
251-350	18,5	410	14,5	347
350- m.e. felett	53,-	1137	59,9	1429
	100,- %	2202 fő	100,- %	2390 fő

Városi viszonylatban az egy családra és az egy tagra eső munkaegység a következőképpen alakult:

	1958. év	1959. év
Egy családra	498	499
Egy tagra	418	440

A munkaegység felhasználás tekintetében megtakarítás mutatkozik az 1959. X. 31-re tervezett 1.089.039 munkaegységgel szemben 1959. X. 31-ig 1.070.202 munkaegység került felhasználásra, így 18.837 munkaegységgel kevesebb mint a tervezett. A megtakarítás nem a takarékoság alapján nyugszik, mivel több termelőszövetkezetnél, pl.: a Vörös Október Termelőszövetkezetnél, ahol a cukorrépaszedés munkaegységre volt tervezve, mégis kívülállókkal szedettek fel készpénzért, vagy a Béke Termelőszövetkezetnél, ahol munkaegységre volt tervezve a kukoricatörés és az résziben került letörésre.

Az 1958/59-es gazdasági évben a város szövetkezetei a sajátéző beruházás tekintetében igen komoly erőfeszítéseket tettek és a tagok jövedelmének több, mint 10 %-át évközben már felhasználták, illetve zárszámadáskor a szükséges összeget tartalékolták, ez viszont mindössze csak 48.000 Ft-ot tesz ki. A sajátéző beruházás 4.545/m Ft. tesz ki ennek nagyrésze épületekben és gépekben jelentkezik.

Az előírt tartalékolást csupán a mérleghiánnyal zárt Vörös Október Termelőszövetkezet nem tudta teljesíteni, az előírt tartalékolásnak csak 49 %-a került felhasználásra.

A tárgyévben a bevétel-kiadási költségvetés teljesítése várakozáson alulmaradt, ez abból adódott, hogy a szövetkezetnél a lucernamagfogatás és egyes szövetkezeteknél a rizstermelés a tervezettnél jóval alacsonyabb mennyiségben jelentkezett. Ezzel párhuzamosan a tagok munkaegység részesedése is csökkent.

Kedvezően alakult a szövetkezetnél a 3004/1/1959. számú kormányhatározat pénzügyi kihatása, mivel 7825/m Ft összeggel több kedvezményt kaptak az elmúlt évvel szemben.

Kedvezmények alakulása	
1000,- Ft-ban	
1958.	1959.
3668/m Ft	11.393/m Ft

Ez a nagymérvű kedvezmény abból adódik, hogy az 1957/58-as gazdasági évben a 3004/1958-as számú Kormányhatározat szerint megalapozott gazdálkodás a gyümölcsöt az 1958/59-es gazdasági évben kamatoztatta.

Az említett Kormányhatározat jelentős mértékben befolyásolta a szövetkezeti tagok jövedelmét és ezért jónak is tartották.

A tagok részesedésének alakulása az elmúlt évihez viszonyítva 12 hónapra számítva az 1958. évi árakkal az alábbiak szerint alakult:

		Egy munkaegységre eső részesedés alakulása	
		1958. év	1959. év
		27,37 Ft	29,45 Ft
		Tagok és családok jövedelme 12 hónapra	
		1958. év	1959. év
1 tag		11.440,- Ft	15.119,- Ft
1 család		13.641,- Ft	16.494,- Ft

A fenti jövedelemnél a háztáji föld hozama is figyelembe van véve.

A város tsz-einek számvitelében dolgozóinak száma a számviteli képzettség szempontjából az alábbiak szerint alakult az 1960-as gazdasági évre:

	főkönyvelő	beosztott könyvelő
Mérlegképes okl.rendelkező	2	-
" tanf. most végez	3	3
Tsz kettősképesítéssel rend	1	2
Tsz kettőstanfolyamot most végez	3	14
Rovatos képesítéssel rend.	-	1
Alapfokú képesítéssel rend.	-	-
Képzettség nélküli	-	12
Vállalati képesítéssel rend.	1	1

/.../

A termelőszövetkezetek az 1960-as gazdasági évben elkészítették termelési terveiket. Az elkészített terveket részben a helyi városi megerősítő bizottság felülvizsgálta, részben pedig a megyei Pártbizottság által kiküldött brigád vizsgálta felül. A felülvizsgálás eredményéről az alábbiak szerint számolok be:

Általában megállapítható, hogy a megyei pártbizottság által megszabott célkitűzéseket a növénytermelés terén termelőszövetkezeteink terveikben realizálták. A vetésterületi megyei tervszámokat a termelőszövetkezetek kevés kivétellel terveikbe beállították. A cukorrépa vetésterületi tervét 95 kh, a rizs vetésterületi tervét 84 kh, a burgonya vetésterületi tervét 52 kh, híjjával tervezték be a tsz-ek. A vetésterület szerkezetét vizsgálta általában az állapítható meg, hogy különösen a közös kukorica vetésterülete alacsony, ami a közös szántóterületnek sok esetben még a 10 %-át sem teszi ki.

Ezen a téren legkirívóbb a Vörös Október Tsz tervezése, amely közel három és félezer holdas gazdaság és mindössze 100 kh. közöskukoricát tervezett vetni. Ez a szántóterület 4 %-át teszi ki csak.

Ugyancsak nagyon alacsony a közöskukorica vetésterülete az Alkotmány Termelőszövetkezetben. Itt is a közöskukorica vetésterülete mindösszesen a szántóterület 7 %-át adja ki. A megemlített tsz-eken kívül szinte valamennyi termelőszövetkezetben egy-két százalékkal helyes lenne növelni a közöskukorica vetésterületét. A közöskukorica vetésterületét a tavaszi árpa, zab és egyéb tavaszi növények rovására lehet még emelni.

Ami a főbb növények termésátlagának betervezését illeti, megállapítható, hogy a burgonya kivételével a megyei irányszámok felett tervezték a tsz-ek. Így pl.: a megyei irányszám szerint őszi búzából 10 mázsa termésátlagot kell elérni kh-ként, ezzel szemben a tsz-ek 10,73 q átlagtermést terveztek be. A megyei irányszám a rizstermés átlagát 14 q-ában írja elő, tsz-eink pedig 14,30 q-ás termésátlagot terveztek be kh-ként. A kukorica termésátlagát a 16 mázsa megyei irányszámmal szemben 18,80 q-ában állapították meg holdanként.

A silókukorica termésátlaga a megyei irányszámok szerint 155 q-ában lett megállapítva, ezzel szemben a tsz-eink ténylegesen 175 q termésátlagot terveztek be kh-ként. A cukorrépa termésátlaga a megyei irányszám szerint 135 q-ában lett előirányozva és a tsz-ek ténylegesen 138 q-ás átlagtermést terveztek be. A burgonya termésátlaga a megyei irányszám szerint 80 q-ában lett meghatározva, ezzel szemben tsz-eink ténylegesen 69 q-át terveztek be.

/.../

Az öntözéses gazdálkodás kiszélesítése terén /.../ a termelőszövetkezetek jelentős lépést tettek előre. A megyei irányszám szerint a város adottságának megfelelően 7.460 kh-n kell ebben az évben öntözéses gazdálkodást folytatni. Ezzel szemben a termelőszövetkezetek 7.377 kh területen tervezték be az öntözést. A 7.377 kh-ból 2.916 kh rizs lesz, permetező öntözéssel 2.061 kh, és felületi öntözéssel 2.394 kh-n termelünk, illetve öntözünk. Újtelep építést 105 kh-n végzünk, átépítést 781 kh-n hajtunk végre.

A termelőszövetkezetek ez évi tervezésében legpozitívabban értékelhető az állattenyésztési tervszámok beállítása. Az állatlétszámok felfutása tekintetében, de a hozamok tekintetében is bátor előremutató tervezést tapasztaltunk. A Sallai termelőszövetkezet pl.: 100 kh szántóra 90,6 q húst tervezett be, a Petőfi Termelőszövetkezet 96,3 q hústermelést tervezett be 100 kh szántóra.

Az állattenyésztésen belül is megállapítható az, hogy a megadott megyei irányszámokat tsz-eink saját terveikben megfelelően realizálták. A megyei irányszám szerint a tsz-ek össz szarvasmarha létszáma év végére el kell, hogy érje a 3340 db-ot. Ezzel szemben tsz-eink 3000 db össz szarvasmarha létszámot terveztek be, melyből tehén 1200 db lesz a megyei 1050 db-os irányszámmal szemben. A megyei irányszám szerint kocalétszámnak 1200 db kell, hogy legyen, tsz-eink ezt a létszámot 40 koca híjával be is tervezték. A megyei irányszám szerint ebben az évben termelőszövetkezeteinknek 8000 db hizottsertést kell leadni és tsz-eink 8354 db hizottsertés leadását tervezték be. A megyei irányszám szerint ez év végére el kell érni, hogy a juhok létszáma elérje a 10.000 db-ot, ezzel szemben tsz-eink 11.285 db juh létszámot terveztek be. A törzsbaromfi létszámot a megyei irányszám 34.000 db-ban állapítja meg, ezzel szemben tsz-eink 35.640 db-ot terveztek be.

A város termelőszövetkezeteinek árúhústermelését a megyei irányszám 62 q-ában állapította meg. Ezzel az irányszámmal szemben a tsz-ek 71,5 q árúhús termelését tervezték be. 100 kh szántóra, melyből 28,9 q szarvasmarha, 34 q sertés, 7,4 q baromfi és 1,2 q hal.

A város árúértékesítés mutatószáma 100 kh redukált szántóra a megyei irányszám szerint 165.000 Ft-ban lett megállapítva. Ezt az irányszámot termelőszövetkezeteink tervezéseikben jelentős mértékben túlteljesítették. A tervek összesítéséből megállapítható, hogy tsz-eink 239.540 Ft árúértékesítést terveztek be, 100 kh redukált szántóra.

Az ez évi tervezés egyik leggyengébb pontja a szerződéses értékesítések megtervezése. Szinte kivétel nélkül valamennyi termelőszövetkezetben ezen a téren úgy a helyi, mint a megyei bizottságnak alapvető javaslatot kellett tenni a termények szerződéses úton való értékesítése érdekében. Sok helyen tapasztalható volt az, hogy a termelési tervben a kenyérgabona értékesítése az állam felé be volt állítva, de a szerződést a tsz nem akarta megkötni a Terményforgalmi Vállalattal. Egy-két esetben tapasztalható volt az is, hogy a biztonsági tartalékalapra túlzott mértékben állítottak be kenyérgabonát. Most, miután a felülvizsgálás megtörtént és a tett javaslatokat a termelőszövetkezetek elfogadták, végső soron az állapítható meg, hogy a kenyérgabonából a megye által megadott keretszámot jelentős mértékben felültervezték tsz-eink. A legrosszabb hozzáállás a kukorica állam felé történő értékesítése terén tapasztalható. A megyei irányszám szerint 13.500 q kukorica értékesítésére kellett volna szerződést kötni és a tervek felülvizsgálásáig mindösszesen csak 5.400 mázsára szerződtek a termelőszövetkezetek. Most a tervek felülvizsgálása után a helyzet jelentős mértékben megváltozott, mert ezideig 11.830 q kukoricára kötötték meg tsz-eink a szerződést, ami azt jelenti, hogy a megyei tervszámot ezideig 87 %-ra teljesítették. Nagyon rossz volt még a termelőszövetkezetek hozzáállása zöldség és gyümölcsfélék szerződéses értékesítéséhez is. Sok termelőszövetkezet a zöldségféléket szabadpiacon kívánja értékesíteni. A város ellátása feltétlenül megköveteli, hogy a termelőszövetkezetek megfelelő mértékben, de legalább a város szükségletének keretéig szerződéses alapon értékesítsék a legfontosabb zöldségféléket és burgonyát.

Mezőtúr termelőszövetkezetei az 1960-as évben építési, beruházási tervként 2.735.000 Ft-ot kapnak, melyben benne foglaltatik a tsz részéről biztosítandó 16 %-os hozzájárulás. A beruházások ez évi kivitelezése tekintetében a következő problémák vannak: nincs biztosítva a betonkavics, a baromfiólak építésének tipustervét a tsz-ek még nem kapták meg, emiatt az építkezést még nem tudták megkezdeni.

/.../

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1960. I. negyedév mg. ov. jel. márc 17.

88

1960. március 17.

ÁLLAMI ERŐBŐL TÖRTÉNŐ LAKÁSFEJLESZTÉS 1960-BAN

/.../

Az 1074/1957. Korm. számú rendelet illetve határozat alapján a városunk területén állami erőből történő és ez évben átadásra kerülő 18 lakás kiutalására vonatkozólag az Igazgatási Osztály az alábbi lakáselosztási tervet terjeszti a Végrehajtóbizottság felé:

Gépállomás dolgozói részére	2 lakás
Termelőszövetkezetek részére	3 lakás
Téglagyári dolgozók részére	1 lakás
Tömegcikkgyár dolgozói	2 lakás
Vasipari Javító Váll. dolgozói	1 lakás
Építőipari dolgozók	1 lakás
Összes fizikai dolgozók	10 lakás

Pedagógusok részére	2 lakás
Rendőrség részére	1 lakás
Pártbizottság részére	1 lakás
Tanács VB. részére	2 lakás
Bíróság részére	1 lakás
Nemzeti Bank	1 lakás
Összesen:	8 lakás

/.../

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1960. I. negyedév, ig. o. jel. 4.115/
1960. ikt. sz., márc. 17.

89

1960. október 27.

B E S Z Á M O L Ó

az Országos Takarékpénztár mezőtúri fiókja munkájáról.

Az Országos Takarékpénztár mezőtúri fiókja részéről 1959. augusztus havában történt beszámolás végzett munkánkról. Tekintettel arra, hogy legfőbb üzletágunk - takarékbetét gyűjtés - az utóbbi időben egyenletesen és rohamosan fejlődött, így a fejlődés bemutatásához beszámolóba az ellenforradalom utáni időszakból indulunk ki.

I. Betétágazat.

A szocialista bankrendszer kialakításával kormányzatunk az Országos Takarékpénztár fiókhálózatára bízta az egyéni pénztakarékosság gondolatának terjesztését, a megtakarított pénzüsszegek betétbe való begyűjtését. Egyik fontos feladatunk tehát a pénztakarékosság gondolatának terjesztése, a betétgyűjtés megszervezése és irányítása. Fontos feladat, mert:

a./ a betétbe begyűjtött összeg azáltal, hogy nem fekszik el az egyes személyek tulajdonába, visszakerül a népgazdaság pénzügyi vérkeringésébe,

b./ erősíti a forint értékállóságát és résztvesz a népgazdasági beruházások pénzügyi lebonyolításában.

Természetesen munkánkhoz döntő támogatást ad a korábban megjelent Minisztertanácsi Határozatok, vezető párt és állami vezetők ezirányban kifejtett hivatalos megnyilatkozásai és a tömegszervezetektől kapott támogatások.

Mint népgazdaságunk minden ágában, így a betétgyűjtés területén is az ellenforradalom után igen komoly fejlődés tapasztalható. Betétállományunk 1956. óta az alábbiak szerint alakult:

1956. december 31-én	1.161.000,- Ft volt
1957. "	2.410.000,- Ft "
1958. "	4.508.000,- Ft "
1959. "	6.402.000,- Ft "
1960. szeptember 30	10.044.000,- Ft "

A fenti számadatok bizonyítják állományemelkedésünk gyorsaságát, mint a táblázatból kitűnik az ellenforradalom óta több, mint kilencszerezésére emelkedett betétállományunk. Fenti adatok azt mutatják, hogy Mezőtúr dolgozói bizalommal vannak társadalmi rendszerünkhöz, bíznak a Takarékpénztárban.

A betétállomány gyors növekedését, a betétesek taborának növekedését bizonyítja az alábbi adat is.

Ezer lakosra eső betétemelkedés:

1956. dec. 31-től	1958. dec. 31-ig	146,- Ft
1958. dec. 31-től	1960. aug. 31-ig	184,- Ft

Jelenleg az ezer lakosra eső betétátlagunk 380,- Ft. Ez azt jelenti, hogy Mezőtúr minden ezer lakosának 380,- Ft megtakarított pénze van a Takarékpénztárban.

Az 1 betétkönyvre eső átlagunk 3.180,- Ft. Ezzel kapcsolatosan ezt kell megállapítani, hogy városunkban még nem minden ember értette meg az egyéni pénztakarékosság jelentőségét. Igen magas az 1 betétkönyvre eső átlag, ami azt mutatja, hogy elsősorban azok az emberek ügyfeleink, akiknek nagyobb összegű megtakarított pénzük van. Célunk pedig az lenne és ezt kívánjuk megvalósítani, hogy minden embernek legyen kisebb összegű megtakarítása betétben.

Betétállományunk egyenletes fejlődése ellenére III. negyedéves tervünket nem teljesítettük, lemaradás mutatkozott. A lemaradás okát abban látjuk, hogy a fiókhelyiség átépítése alatt kevesebben keresték fel az OTP. fiókot. Befolyásolta a tervteljesítést azonban az is, hogy a kedvezőtlen időjárás a mezőgazdaságban a keresetet befolyásolta.

Mezőtúri fiók forgalma a III. n. évben.

	Betét	Kivét
1959-ben	2.024.000,- Ft	1.968.000,- Ft
1960-ban	2.903.000,- Ft	3.125.000,- Ft

Fenti adatok azt mutatják, hogy amilyen mértékben növekedett a kivét összege, ezzel arányosan nőtt a betétek összege. Nem tapasztalható tehát olyan jelenség, hogy rohamosan csökkent volna állományunk.

Az állomány rétegződését vizsgálva azt állapíthatjuk meg, hogy városunk gazdasági jellegének megfelelően nem érvényesülnek a lakosság összetételének megfelelő arányok, betétgyűjtésünkben. Szemléltetésként az alábbiakban közöljük állományunk megoszlását, az egyes rétegek közt.

Összállományunkból

Bérből élők	43 %	Paraszt	50 %
Iparosok	4 %	Egyéb	3 %

Ebből kitűnik az, hogy a parasztság, a termelősövetkezeti tagság még nincs kellően bevonva az egyéni pénztakarékosságba. Az adott lehetőségeket kihasználva betétgyűjtési munkánkat Tsz vonalon még lényegesen fokozni lehet.

/.../

Betéti üzletágunkban fontos helyet foglal el a KST. mozgalom terjesztése. Jelenleg városunkban 3 Kölcsönös Segítő Takarékpénztár működik, amelyben 184 dolgozó takarékoskodik. A 3 KST-ben összegyűjtött megtakarítás éves szinten eléri a 180.000,- Ft-ot. KST. szervezésre azonban lehetőségünk még van. Felmérésünk szerint új KST. létrehozására 7 üzemben van lehetőség.

II. Hitelüzletág.

Hitelezési lehetőségeink bizonyos mértékben korlátozottak, mert hosszú lejáratú kölcsönök folyósítására a központi költségvetésből kapunk keretet, míg a rövidlejáratú hitelek folyósítása betétállományunk alakulásához van kötve. Ennek ellenére igyekszünk a jogos kérelmeket a legteljesebb mértékben kielégíteni.

Építési kölcsön engedélyezés

1957.	31 db	756.600,- Ft
1958.	43 db	1.339.100,- Ft
1959.	32 db	1.149.100,- Ft
1960.	18 db	629.400,- Ft

Az ez évben engedélyezett hitelek darabszáma - mint a táblázatból is kitűnik kevesebb az előző évekhez viszonyítva. Ennek okát abban látjuk, hogy a város dolgozói részéről nincs meg a kellő érdeklődés, másrészt viszont hitelkeretünk már kimerült.

A tsz-tagság részére lehetőségünk van hitelfolyósításra, állatvásárlás címen. Ennél a hitelnél keretünk van, azonban nincs érdeklődés hitel iránt. Ebben az évben is csak egy Tsz-tagnak folyósítottunk állatvásárlási hitelt.

A bérből és fizetésből élők részére áruvásárlási hitel formájában rövidlejáratú hitelt tudunk folyósítani meghatározott árúcikkek beszerzésére. Városunkban eddig több, mint 500 dolgozó részére folyósítottunk hitelt, 780.000,- Ft összegben. Eziránt a kedvező hitelfajta iránt, igen nagy az érdeklődés, bár az utóbbi időben ez csökkent, a cikklista szűkülése miatt.

Az átadott házhelyek darabszáma 54, ebből eddig 34 db-ot értékesítettünk. A még fennmaradó telkek nagyrésze a Béke-telepen van, ezek után igen kicsi az érdeklődés. Szükségesnek tartanánk megfelelő helyen újabb telkek kijelölését, hogy ezzel is elősegítsük lakásprogram megvalósulását.

Fiókunk 30 db állami házat kapott értékesítésre, amiből 16 db-ot már értékesítettünk. A többi ház ármegállapítása, illetve értékesítése folyamatban van.

Végül meg kívánjuk említeni a személyi hitelek folyósításának kérdését. Személyi kölcsönt kaphat az a betétes, aki rendszeresen takarékoskodik. Kivételes esetben indokolt szükséglet kielégítésére nem betétes ügyfelek részére is folyósíthatunk 3.000,- Ft erejéig személyi kölcsönt.

III. Sportfogadási üzletág.

Köztudomású, hogy a totó-lottó értékesítésből befolyó összeg bizo-

nyos hányada sportlétesítmények, lakásépítkezések céljait szolgálják, így népgazdasági érdek fűződik ezen üzletághoz. Ez év szeptember 30-ig 25.985 db totó és 136.488. db lottószelvényt adtunk el. Az utóbbi időben bizonyos mértékig visszaesés tapasztalható a szelvényforgalomban.

IV. Egyéb kérdések.

A beszámolóból kitűnik, hogy a takarékoság gondolatának terjesztésében bár igen szép eredményt értünk el, mégis van olyan terület, ahol ezt a munkát tovább kell fokozni. Ennek megfelelően a következő időszakban mint a megye más területein, városunkban is takarékosági napokat kívánunk beindítani. Ennek célja az, hogy széles körben tudatosítsuk a dolgozókkal az egyéni pénztakarékoság jelentőségét, elhelyezésének formáit. Takarékosági napok megrendezéséhez kérni fogjuk a Tanács VB. segítségét.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1960. IV. negyedév, OTP vez. dátum nélküli besz. a vb okt. 27-i ülésére.

IV.

1961 - 1980

90

1961. szeptember 11.

TÁRSADALMI GONDOSKODÁS AZ ÖREGEKRŐL

/.../

A felszabadulás után, amikor a munkásosztály kezébe vette a hatalmat, rendkívüli mértékben megváltozott a helyzet. Új törvények születtek, amelyben lerögzítésre került, hogy a szocialista társadalomban a legfőbb érték az ember és ezen belül az öregekről való legteljesebb gondoskodás. Új nyugdíjtörvények születtek. Rendezte kormányzatunk a földmunkások, kubikosok, mezőgazdasági termelészövetkezeti tagok nyugdíj kérdését is, majd évről-évre történtek olyan intézkedések, melyben államunk ismerve az öregjeink helyzetét, felemelte a nyugdíjakat. Ma már igen ritka az olyan öregek száma, akik egyáltalán nem részesülnek semmiféle támogatásban és az a célunk, hogy a lehetőségeken belül minden idős kiöregedett munkásnak megfelelő életkörülményt biztosítsunk.

Tisztelt Végrehajtóbizottság! Jelentésünk második részében ismertetni kívánjuk városunk területén lévő öregjeink jelenlegi helyzetét, jelenlegi életkörülményeiket. Városunk területén a most folyó felmérések alapján hozzávetőlegesen mintegy 1.615 65 éven felüli nő, illetve 70 éven felüli férfi él. Ezek közül kb. 1.175 nő és 440 férfi.

Az 1.615 kiöregedett főből termelészövetkezeti nyugdíjas 278 fő. Termelészövetkezeti öregségi járadékban részesül 270 fő, termelészövetkezetből szociális juttatást kap 44 személy, összesen 592 személy.

A tsz nyugdíj, illetve öregségi járadék termelészövetkezetenként az alábbiak szerint oszlik meg:

Vörös Október Tsz	Tsz nyugd.	86 fő	Öregségi	23 fő	Szoc.jut.	6 fő
Petőfi Tsz	"	23 fő	"	23 fő	"	7 fő
Magyar-Mongol B.	"	38 fő	"	94 fő	"	12 fő
Új Reménység	"	24 fő	"	11 fő	"	7 fő
Alkotmány	"	20 fő	"	40 fő	"	11 fő
Béke	"	57 fő	"	70 fő	"	-
Új Élet	"	3 fő	"	2 fő	"	1 fő
Sallai	"	27 fő	"	30 fő	"	-

Ezenkívül 100 személy részesül hadi özvegyi járulékbán, százalékos hadirokkant segély folyósításában részesül 29 személy, állandó közse-

gélyezésben részesül 53 személy, 16 fő pedig kivételes nyugellátásban részesül.

A fennmaradó 825 személyből kb. 577 személy az /hozzávetőleges felmérés alapján/ akik ipari, vagy egyéb más nyugellátásban részesülnek városunk területén és kb. 248 személy azoknak a száma, akik egyrészt a múlt rendszer áldozatai, az SZTK-ba való be nem jelentés miatt, vagy éppen családjaik gondoskodnak róluk, vagy bizonyos kiskerti földjeikből biztosítják megélhetésüket. Van azonban ezek közül olyan is, akiknek sem így, sem úgy nincs a megélhetésük biztosítva és itt a Városi Tanács illetékes szerveinek kell a közeljövőben megfelelő felméréseket folytatni, hogy ezeknek is a lehetőségen belül megfelelő segélyeket biztosítsunk.

Megállapíthatjuk tehát, hogy amellett, hogy kormányzatunk a legmészszebbmennyire igyekszik gondoskodni a munkából kiiregedettekről, még ezen a területen vannak kisebb-nagyobb hiányosságok, amelyeket szükségesnek látunk megfelelő társadalmi összefogással felkutatni és részükre a törvényes rendelkezések alapján segítséget nyújtani.

Tisztelt Végrehajtóbizottság! Városunk területén élő öregek szociális problémáinak megoldására állami költségvetésben ez évben 124.000,- Ft-ot engedélyezett. Az előirányzott 124.000,- Ft különböző szociális problémák megoldására van felhasználva, így például rendszeres segélyek, temetkezési segélyek, rendkívüli segélyek stb. Jelenleg 53 fő rendszeres segélyezettünk van, akik havi 150 Ft rendszeres segélyben részesülnek. A Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága éppen a közelmúltban rendezte a rendszeres segélyben részesülőök segélyösszegét és egyöntetűen 100,- Ft-ról 150,- Ft-ra emelte fel. Így az 53 rendszeres segélyben részesülőök részére a Városi Tanács havonta 7.950,- Ft-ot utal ki. A 16 kivételes nyugellátásban részesülőök olyan személyek, akik ugyan egész életükben dolgoztak, de a nyugdíjhoz szükséges munkaidőt a már említett okok miatt igazolni nem tudták és ezt felettes szerveink méltányolták.

Öregjeink közül vannak még hadigondozottak is, ezek közül 100 %-ban hadirokkant 8 személy, akik havi 330,- Ft, illetve 63,- Ft pénz ellátásban részesülnek. Itt a 330 Ft és a 630 Ft közti különbség kormányrendelet alapján még azért áll fenn egyes esetekben, mert a 100 %-os hadirokkanttá való nyilvánítás esetében külön gondozási pótdíj megállapításáról és kiutalásáról kell gondoskodni az illető személy felhívása és kérelme alapján.

A kérelem benyújtása után a 330 Ft járulékot 300 Ft pótdíjjal kell kiegészíteni a rendelkezés értelmében, amely így 630 Ft-ot tesz ki.

75 %-os hadirokkantjaink egész kis számmal vannak összesen 14 fő, melyeknek havi járuléku 180 Ft és minden 16 éven aluli gyermek után havi 25 Ft gondozási díjat fizet államunk. 65 %-os hadirokkant összesen 7 fő van, melyek havi járadéka 100 Ft, ezek azonban már könnyebb alkalmi munkát is tudnak vállalni. Hadiözvegyi járulékot 100 személy kap városunkban, havi 120 Ft összegben. Itt szükségesnek tartjuk megemlíteni, hogy kormányzatunk 1960. januártól kezdődően a korábbi havi 47 Ft-ról 120 Ft-ra emelte a hadiözvegyi járulékot.

Mindezekon kívül lehetősége van a Városi Tanácsnak, hogy rendkívüli esetekben egyes személyek részére rendkívüli segélyeket is biztosít-

son. Erre szintén meg van a fedezet a Városi Tanács költségvetésében, ami évente kb. 8.000 Ft-ot tesz ki. Ez évben a rendelkezésre álló összegből már eddig 6.100 Ft-ot utaltunk ki 25 személy részére, ami egyenként 244 Ft átlagot jelent.

Lehetősége van a Városi Tanácsnak arra is, hogy olyan öreg személyek részére, akiknek hozzátartozóik egyáltalán nincsenek, vagy ha van is szociális körülményeik nem teszik lehetővé a temetkezéstről való gondoskodást temetési segílyt utaljon ki. Ez évben 6 esetben 2.770 Ft-ot biztosítottunk erre a célra.

Szükségesnek tartjuk megemlíteni mindezek mellett azt is, hogy a Városi Tanács Szociálpolitikai csoportja ingyenes kórházi és orvosi gyógykezelést biztosít az olyan idős kiöregedett személyek részére, akik semmiféle nyugdíj ellátásban, vagy támogatásban nem részesülnek. Az itt elmondottakon kívül szükségesnek tartjuk megemlíteni azt is, hogy több esetben foglalkozni kell olyan problémák megoldásával, ahol ugyan a család tagjainak meg van a lehetőségük az öreg személyek eltartására, azonban ezeknek a kötelezettségüknek nem tesznek eleget.

Sajnos ez évben is több esetben kellett ilyen esettel foglalkoznunk olyan formában, hogy behívtuk az idős szülők gyermekeit és elbeszélgettünk velük, hogy milyen kötelezettségük van a szülők eltartásával kapcsolatban és figyelmeztettük őket, hogy a továbbiakban megfelelő módon gondoskodjanak róla. Ezek a megbeszélések általában eredménnyel járnak, van azonban olyan eset is, ahol eredményt elérni nem voltunk képesek. Ezekben az esetekben általában bírósági eljárásokra kerül sor, ahol a fennálló rendelkezések értelmében megállapítják a tartásdíjat és azt bírósági úton biztosítják.

Ezekben az esetekben kívül előfordulnak olyan dolgok is, amikor ugyan az öreg elaggott szülőnek megfelelő összegű nyugdíj is biztosítva van, mégis a család, vagy annak tagjai nem hajlandók a gondozást vállalni. Ezekben az esetekben általában Szociális Otthonban való elhelyezésről szoktunk gondoskodni, természetesen előtte megfelelő módon elszoztunk beszélgetni a hozzátartozókkal is.

Tisztelt Végrehajtóbizottság! Az anyagi támogatás mellett gondoskodás történik a teljesen elaggott, magukkal tehetetlen öregekről is. A városi Szociális Otthonnak jelenleg 53 olyan munkából kiöregedett ápolója van, akiknek vagy nincs hozzátartozójuk, vagy a hozzátartozó szociális körülményei indokoltá teszik a szociális otthoni elhelyezést. A fennálló rendelkezések szerint az otthonban elhelyezett ápolókról a legmesszebbmenő gondoskodás történik és úgy élelemmel, mint ruházattal bőven el vannak látva. Gondoskodás történik az öregek szórakoztatásáról is, hetenként filmszínházba, színházba járhatnak, ezenkívül rádió, újság és most már televízió is áll rendelkezésükre, melyet éppen napjainkban adtunk át. Az otthonban elhelyezett öregek egészségügyi ellátásáról megfelelő kezelő orvos gondoskodik, aki megfelelő kezelésben részesíti az arra rászorultakat. A megbetegedett öregeink mellett szakképzett ápolónők örködnek az orvosi utasítás legmesszebbmenő betartása mellett, valamint megfelelő kezelésben részesítik a beteget. A tisztálkodásuk könnyebbé tétele érdekében községfejlesztési alaphól külön fürdőszobát is létesítettünk, ezenkívül ugyancsak megvásároltuk a szükséges berendezéseket is.

Végül megemlíthetjük azt is, hogy az otthon ápolójai, akik az otthon

területén, vagy annak gazdaságában munkát végeznek, minden negyedévben a végzett munka arányában megfelelő tiszteletdíjat kapnak, annak ellenére, hogy az ellátásuk minden ellenszolgáltatás nélkül történik.

Szükségesnek tartjuk, hogy mindezekon kívül néhány gondolatban beszéljünk a csökkent munkaképességű dolgozók gondoskodásáról is. Nyilvánvalóan tartásunkban jelenleg 35 fő csökkent munkaképességű dolgozó szerepel, amelyből ezideig 13 fő nyert elhelyezést. Ebben azonban nagy szerepe van annak is, hogy a csökkent munkaképességű dolgozók elhelyezése igen nehéz és a városban rendkívül kevés olyan munkakör van, ahol elhelyezésük megtörténhetne. Egy üzemünk, vagy vállalatunk alig tud 2-3 fő csökkent munkaképességű dolgozót foglalkoztatni. Egyetlen olyan vállalatunk van, a Magtisztító V., amely kb. 120 fő válogatóval dolgozik, akiknek legnagyobb része nő és csökkent munkaképességű, azonban ez is csak időszakonként képes alkalmazottakat foglalkoztatni. A csökkent munkaképességű munkakörök kötelező kiközvetítés útján történnek és így ezekre a munkahelyekre minden esetben csak csökkent munkaképességű dolgozók kerülhetnek.

[..]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1961. III. k. eü o. jel. szept. 11.

91

1962. március 23.

LAKÁSHELYZET ALAKULÁSA 1958 - 1962 KÖZÖTT

[..]

Lakás és közületi elhelyezési ügyekben nagyon sok nehézség van. A lakásigénylés és a lakáskiutalással kapcsolatosan az utóbbi évekre vonatkozóan az alábbiak szerint alakult a helyzet:

Érkezett száma	Lakásigénylők		A kérelem		Lakást		Még nem kapott	
	Jogos	Jogtalan	Jogos	Jogtalan	kapott %-ban	Jogos	Jogtalan	
1958-ban	107	94	13	75	71, %	19	13	
1959-ben	87	79	8	45	51,7 %	34	8	
1960-ban	131	129	2	46	35, %	83	2	
1961-ben	56	56	-	7	12,5 %	49	-	
1962.márc. 1-ig.	10	10	-	2	20, %	8	-	
Összesen:	391	368	23	175	44,7 %	193	23	

A lakásigénylőket 1961. január 1-től 1961. december 31-ig terjedő időben fontossági sorrendbe vesszük, akkor 21 az I., 35 a II., míg 1962. január 1-től 1962. március 1-ig terjedő időben beadott kérelem közül 5 az I. és 5 a II. kategóriába tartozik. 1961-ben 10, 1962. március 1-ig 2 lakást utalt ki az osztály. A tíz lakás közül kettő olyan volt, amelyiket a bérlője alakította ki, vagy állította helyre lakás-sá, négy pedig szolgálati lakás volt, amelyik a kiutalás tárgyát képezte. Az osztály ismételtelen felülvizsgálja a jelenleg állami tulajdon képező épületeket, hogy esetleg újabb lakáskialakítással valamelyik igényjogosult család részére a lakásproblémát megoldja.

A lakásügy intézésben rejlő nehézségeket a táblázat világosan megmutatja, hiszen a lakásigénylők és a kiutalást nyert igénylések számát összehasonlítjuk, mind több és több az a kérelem, amelyiket nem áll módunkban teljesíteni.

A lakásprobléma megoldásában sok segítséget nem tudunk adni. Sem lakásépítés, sem lakásmegüresedés nincs kilátásba. Az emberek mozgása olyan városból a másikba pedig olyan kevés, hogy arra számítani nem lehet, hogy ezekkel problémát tudunk megoldani.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü jkv., 1962. ig. ov. jel. márc. 23.

92

1962. április 7.

INTÉZKEDÉSI TERV A CIGÁNYOK HELYZETÉNEK JAVÍTÁSÁRA

[...]

Megállapította az ideiglenes bizottság azt is, hogy a helyszínen megtörtént vizsgálatok alapján azonban még mindig igen sok tennivaló van olyan vonatkozásban, hogy a cigányság jelenlegi helyzetét a társadalomban elfoglalt helyzetüket alapjaiban meg tudjuk változtatni.

[...]

Munkaügy:

A munkaügyi felmérés alapján megállapítottuk, hogy városunkban a munkaképes férfi cigányok száma 51 fő, a nők száma pedig 46 fő. A munkaképes férfiak közül felmérésünk alapján összesen 24 fő dolgozik rendszeresen, azonban a termelőszövetkezetekben dolgozó személyek általában kevés munkaegységet teljesítenek, aminek a rendszertelen kijárás a fő oka. Általában az 1961-es évben teljesített munkaegységek száma személyenként 15-180 munkaegységre tehető. Az állandó munkában foglalkozók megoszlása a következő: Alkotmány Isz tag 10 fő, Magyar-Mongol B. Isz tag 1 fő, Új Reménység Isz tag 2 fő, Állami gazdasági dolgozó 3 fő, téglagyári dolgozó 2 fő, Községgazdálkodási Vállalati dolgozó 1 fő, MÁV. pályamunkás 3 fő, ezenkívül 1 dolgozó a MÉH. Vállalatnál, 1 pedig Budapesten van állandó munkaviszonyban.

A felmérés folyamán megállapítottuk továbbá, hogy a munkaképes nők közül mindössze 1 fő dolgozik az Alkotmány Termelőszövetkezetben. Alkalmi munkával bemondásuk szerint 5 férfi és 2 nő foglalkozik, ami főleg a nyári időszakokban mutatkozik meg.

A vállalatoknál dolgozók részéről munkaügyi panasz nem merült fel és véleményük szerint munkahelyükkel és fizetésükkel is elégedettek. A termelőszövetkezetek dolgozói közül főleg az Alkotmány Isz tagjai kifogásolták, a háztáji gazdaság címén részükre kiadott földterület minőségét, valamint azt, hogy az 1961. évre járó szalmajuttatást még a mai napig sem kapták meg. A termelőszövetkezeti tagok közül többen foglalkoznak növénytermesztéssel, a hízlalással is, olyan is található, akinek jelenleg 4 db van leszerződve. Több Alkotmány Isz tag részéről elhangzott, hogy ez évben más területen szeretnének elhelyezkedni, bemondásuk szerint az ipar területén. Megállapítottuk továbbá azt is, hogy az eddig

nem rendszeresen dolgozó családfő és családtagok nem is nagyon akarnak elhelyezkedni, bár a látogatások alkalmával erre határozott ígéretet tettek.

Igazgatás:

A városi Tanács VB. Igazgatási Osztályára 1961. évben cigányok ellen 48 feljelentés érkezett. A feljelentések megoszlása a következő: állategészségügy 22 db, társadalmi és személyi tulajdon elleni lopás, károkozás 5 db, jogtalan ipar folytatás 11 db, iskolai mulasztás 3 db, köztisztasági szabályok megszegése 2 db, jogtalan legettetés 5 db. A 48 feljelentés közül 36 esetben lett pénzbírság kiszabva az elkövető cigányokkal szemben. A pénzbírságok összege, figyelembe véve a cselekmény súlyát és a szociális körülményeket, 50 Ft-tól 800 Ft-ig terjedtek. 1960. január 1-től az elzárási rendelkezés hatálybalépésétől kezdve pénzbírság bürtönbüntetéssé való átváltoztatásából elzárást egyetlen esetben sem foganatosítottunk. Történt ugyan elővezetési határozat a rendőrségnek kiadva, azonban ezek után a kiszabott pénzbírságot minden esetben rendezték. A cigánygyermekek iskolai mulasztásával kapcsolatos szabálysértések száma csökkenést mutat. Ennek oka, hogy elsősorban az iskolák igazgatói, kisebb mértékben a szülők is nagyobb gondot fordítanak a rendszeres iskolába járás megoldására. A szabálysértési cselekmények elbírálásánál megállapítottuk, hogy az elmúlt évben túlsúlyban állati dög elhurcolása, valamint jogtalan ipar folytatás volt elterjedve. E célból tartottunk együttesen is szabálysértési tárgyalást, mely véleményünk szerint eredményesen zárult.

Városunk területén 8 cigány család 11 gyermeke van állami gondozásban. /.../ A gyámhatóságnak nincs tudomása jelenleg olyan esetről, ahol állami gondozásba vétel volna szükséges. Gondozási díjfizetésére 2 tartásra köteles szülő van kötelezve. /.../ A Városi Tanács Igazgatási Osztályánál cigány nő apaság megállapítását egyetlen esetben sem kérte. Az anyakönyvi nyilvántartás szerint Mezőtúron 1895. október 1. és 1962. március 31. közötti időben 313 cigány született. Házasságot kötött 34 pár, elhalt összesen 89 cigány. Ebből következően a hozzávetőleges cigánylétszám a város területén 224 fő.

Építésügy:

A Városi Tanács VB. Ipari és Műszaki Csoportja a városban lakó cigány családok közül 46 család lakáskörülményeit vizsgálta meg. Megállapítottuk, hogy a lelátogatott 46 család közül csupán 14 családnak volt, illetve van viszonylag megfelelő lakása. A többi család lakáskörülménye kimondottan rossz, a benne lakó családok nagy létszámát figyelembevéve egyáltalán nem tartjuk lakás céljára alkalmasnak. A lakások túlnyomó többsége nedves, egészségtelen, nincs ellátva megfelelő alapfal, össze vannak építve ólakkal és jónéhány épületre rá lehet mondani, hogy csak tákolmány. A helyszíni vizsgálat során megállapítottuk, hogy általában azoknak a családoknak van megfelelő lakáskörülményeik, akik rendszeresen állandóan dolgoznak és megfelelő keresettel, jövedelemmel rendelkeznek.

A cigány családok közül igen kevesen érdeklődnek családi ház építése iránt. Az elmúlt 1 év alatt mindössze 4-5 főre tehető azoknak a száma, akik családi ház építése, illetve telekvásárlása iránt érdeklődtek. 2 család végzett lakóházán helyreállítási munkát, míg 3 család engedély nélkül melléképületet épített. Az építeni szándékozók közül

elmondották, hogy olyan helyen szeretnének építkezni, ahol a többi cigány családotól elkülönítve, távolabb kerülnének. Szemlélnk alkalmával megállapítottunk olyat is, hogy egyes cigány családok bérlőt is tartanak. Ezek a bérlők azonban olyan helyiségeket bérelnek, amelyek lakás céljára egyáltalán nem felelnek meg.

A felülvizsgálat eredményeképpen megállapítottuk, hogy az alsórészi Regálén kialakult cigánytelepülést fel kell számolni, mivel az ott lévő lakások a legminimálisabb emberi követelményeknek sem felelnek meg semmilyen vonatkozásban. Véleményünk szerint a cigány családok elhelyezése szempontjából legmegfelelőbb területnek tartjuk a Vöröshadsereg úttól északra eső területet, az ugynevezett Kákás-dűlőt. Ez a terület kapcsolódik az Újvárosi volt lóger-telep területéhez, melyen már mintegy 10 cigánycsalád épített lakóházat. Minthogy építési hitel, telek-juttatás, vagy bontási anyag biztosítás csak a fennálló rendelkezések értelmében eszközölhető, az a javaslatunk, hogy a fentiekben ismertetett területen a Városi Tanács VB esetleg köztségfejlesztési alap terhére építtessen fel egy kísérleti épületet.

Javaslatunk a következő: a felépítésre szánt területen a házhelyeket 200 négyszögöles parcellákat kell felosztani és lehetőleg négyszög alakban kialakítani. Az így kialakított házhely közepére egy 4 lakásos, famentes lapostetejű épületet kell építeni. Ez a leggazdaságosabb, mivel mindenegyes lakásnak közös falai vannak, mégis 4 család elhelyezését biztosítja egy-egy család részére 50 négyszögöles telekkel. Ugyanilyen megoldással lehetséges a szükséges mellékhelyiségeket is megépíteni. Előzetes számítás szerint egy ilyen 4 lakásos épület mellékhelyiségekkel együtt mintegy 100-120.000 Ft-ba kerülne. Természetesen ha az épület felépítése előtt már a beköltöző családok is meg vannak határozva, úgy a családok által történő vályogkiveréssel vagy esetleg anyag biztosítással az épület még olcsóbban felépíthető.

Hátránya a javaslatnak az, hogy ezek szerint ismételten összecsoportosítva alakulna ki a cigányok lakterülete, azonban a város belterületén lévő telkeken ilyen megoldás nem lehetséges. A cigány családok anyagi körülményeit figyelembe véve nem lennének képesek azokat a követelményeket teljesíteni, amelyeket az építésügyi szabályzat előírásai megszabnak, ugyanakkor a javasolt telkeknek a juttatása is anyagi előnyt biztosítana.

Oktatás és Népművelés:

A családlátogatások alkalmával megállapítottuk, hogy 53 tanköteles cigánygyermek van, ebből jelenleg iskolába jár 28 fő, tanulmányi átlaguk 2,8 mulasztási átlaguk 13,4 nap. Az iskolai felszerelésük rendkívül hiányos. A szülők nem vásárolják meg a legszükségesebb taneszközöket sem és így sokat a nevelők saját pénzükből látnak el időnként. A gyermekek ruházata is siralmas képet mutat, a legtöbb gyermek rongyokban jár. A bizottság megállapítása alapján a hiányszásokat a rendszeresen iskolabajrást az okozza, hogy ruházattal ilyen gyengén vannak ellátva, melyen megfelelő társadalmi összefogással segíteni lehet.

Megállapítottuk továbbá, hogy a felnőttek közül mintegy 53 fő analfabéta van. Az összlétszámhoz viszonyított magas számot figyelembevéve, szükségesnek tartja a bizottság tanfolyam beindítását, melyet az 1962-63-as tanévben a Művelődési Csoport szervezzen meg. Az újonnan szervezett vegyes napközibe 22 cigánytanuló nyert elhelyezést. Ezeknek ruházatuk és iskolai felszerelésük kielégítő. Ezek közül szociális vonatkozásban 16 főt a városi Tanács látott el megfelelő ruházattal és fel-

szereléssel. Megállapítottuk, hogy e vegyes napközi létrehozása szükségzerű volt. Mulasztás csak indokolt esetben betegség, vagy engedély alapján fordul elő. A rendszeres foglalkozás eredménye, hogy a cigánygyermek magatartása és tanulmányi előmenetele lassan ugyan, de javulást mutat. Feltétlenül szükséges, hogy a továbbiakban is, a még rászoruló cigánygyermeket az állam és társadalom segítségével megfelelő napközi otthonokba helyezzük el, mert a jelenlegi helyzetnek megfelelően az analfabétizmus végleges megszüntetése az általános műveltség megszerzése csak ezen a módon lehetséges.

Megállapítottuk továbbá, hogy az általános kulturális helyzetük a lehető legrosszabb. Mozilátogatáson kívül sajnos inkább a kocsmákat látogatják szorgalmasan. Az ismeretterjesztési munka területén is csak kezdeti eredményeket értünk el. A népművelési felügyelő és az Egészségügyi osztály közösen néhány esetben rendezett egészségügyi előadásokat a cigány lakosság részére. Érdeklődés azonban alig, vagy egyáltalán nincs. Mozgósításuk rendkívül nehéz. Legtöbb esetben az alapvető tanácsokat és figyelmeztetéseket sem hallgatják meg, sok esetben követelőzőek. A bizottság megállapítása alapján ezen a területen úgy a Végrehajtó Bizottságra, mint a népművelési szervekre az elkövetkezendő időben igen komoly feladat hárul és szívós kitartó munkával a munka folyamatossá való tételével lehet eredményeket elérni.

Egészségügy:

Egészségügyi vonatkozásban megvizsgált cigánylakások közül 5 volt elfogadható tisztaságú, míg 42 piszkos, elhanyagolt, takarítatlan, rendetlen volt az udvarával, illetve egész környezetével együtt. A lakásokhoz tartozó WC 11 helyen volt nagyjából elfogadható, de ezek is rossz állapotban vannak, mintegy 25 helyen csak tákolmányok vannak, melyeknek sem oldala, sem teteje nincs, 15 helyen pedig WC egyáltalán nem található, hanem szerte-szét a lakásokban, illetve az udvarban a legkülönbözőbb helyeken található emberi ürülék, ahol a legegyszerűbb egészségügyi követelmények sincsenek betartva. A lakásokban az együttélő családtagok száma átlag 6 főt mutat, de van olyan ahol tízig is elmegy a családtagok száma, akik egy helyiségben, a földön szana-szénjel töltik az éjszakákat. A gyermekek ruházata primitívek, a legkisebbek között sok a ruhátlan, a gyermekek bőre piszkos, elhanyagolt, sok helyen undortkeltő. Az Egészségügyi Osztály a piszkos ruházatot és bőrt cigányokat hetente egyszer fertőtleníti. A hajtetveseket hajolaj plusz petró keverékkel kezelik. A legnagyobb nehézség abban mutatkozik, hogy a cigányok öntudata a tisztaság terén igen gyenge, nem igénylik azt. Sok esetben az egészségügyi intézkedések elől megszökönek és erővel kell kötelezni, vagy fertőtlenítésben részesíteni, nehogy a környezetben élő más családokat is fertőzzék. A megvizsgált családok közül 23 személynél ruhatetűt, mintegy 108 főnél fejtetűt találtunk, amely rendkívül veszélyes, főleg az utóbbi a kiütéses tifusz terjesztésében. Az egészségügyi védőnők rendszeresen látogatják a cigánycsaládokat és végeznek igen komoly munkát a terhes gondozás és a csecsemőgondozás területén. A tanácsadásra bejáró terhesek száma jelenleg 8 fő, a behozott csecsemők száma 23 fő, a gondozás alatt lévő 1-6 éves korú gyermekek száma 73 fő, TBC-s beteg 3 fő.

Az ideiglenes bizottság megállapítása alapján az elkövetkezendő időben fokozni kell a cigány családok egészségügyi ellátását is. Állandó nevelő munka a rendszeres foglalkozás, majd ezek mellett az egészségügyi rendelkezések betartásának megkövetelése megfelelő eredményekre

kell, hogy vezessen.

[..]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1962. II. k. ápr. 7.

93

1962. július 12.

MEZŐTÚR ÁLTALÁNOS RENDEZÉSI TERVE

[..]

1. §

Jelen rendelet hatálya Mezőtúr egész igazgatási határára kiterjed.

2. §

Belterületi határ.

A belterületi határ e tevnek megfelelően módosul.

3. §

Területfelhasználás.

/1/ Lakóterület, amelyen csak lakóházak a tervben jelölt köz- és köz-ellátási intézmények és a lakosság közvetlen szükségletének kielégítését szolgáló kisipari műhelyek vannak elhelyezve.

/2/ A tervben jelölt részen többszintes épületek emelendők, - a Kosuth L. úton, a volt vásártéren, a Szabadság téren és a Dózsa Gy. út egy részén, - a beépítési vázlat figyelembevételével.

/3/ A vasúton túl és a Hortobágy-Berettyó csatornán túleső a terven jelölt részeken csak házhelyosztási, illetve részletes rendezési terv alapján szabad telket alakítani és építkezni.

/4/ A /2/ bekezdésben körülírt terület kivételével földszintes lakóházak létesítendők szabadonálló és féloldalas félig szabadonálló beépítési mód szerint, a már kialakult helyi jellegnek megfelelően, 3-5 m előkerttel vagy az utcavonalon.

Csak kialakított építési tömbökön vagy telkeken szabad építkezni.

/5/ Azon a területen, amelyen többszintes lakóépületek létesíthetők, továbbá a közintézmények területén, állatok tartásához szükséges melléképületet létesíteni tilos.

A város egyéb területén az egészségügyi előírások megtartásával és a védőtávolságok biztosításával istállót és ólat is szabad létesíteni.

4. §

Közlekedés, forgalom.

Az út nyitására, illetve meglévő út szélesítésére az alábbi keresztmetszeti szélességek biztosítandók.

/1/ A 415 sz. Törökszentmiklós-Endrőd-i út új nyomvonala részére a belterületi határon belül 26 m;

/2/ A Tolbuchin út és ennek folytatásában tervezett, az állomásra vezető tömbáttörésen 22 m;

/3/ Fordalmi csomópont részére a Tolbuchin és Szabadság tér Ny-i oldalának találkozásánál 30 m sugarú kör, és a Kossuth L. tér és Dózsa Gy. út találkozásánál 30 m sugarú félkör É-i irányban;

/4/ a Túrkeve-i új vasúti leágazás részére az állomás K-i oldalához torkolással, 600 m sugarú pálya.

/5/ A Malinovszki út szélesítésére az út É-i oldala 18 m.

/6/ A Munkácsi és Malinovszki utcák között a Szabó Lajos utca 16 m.

/7/ Vasútállomás bővítésére és az állomás előtti tér kialakítására terv szerint.

/8/ Az új téglagyári iparvágány részére a Szarvas-i útnál.

/9/ A vasútállomás DK-i részén a Bem utca kinyitására betorkolással a Tolbuchin útra 10 m.

5. §

Köz- és közellátási intézmények.

/1/ A város területén az alábbi köz- és közellátási intézmények céljára kell területet biztosítani. A kijelölt területek csak a megjelölt intézmények céljára használhatók fel.

/2/ Párt és Tömegszervezetek székháza, - ált. iskolák, 2 új 7 bővítés, - óvodák 3 db, - bölcsődék 5 db, - szeretetház, - SZTK. szakorvosi rendelő, - szálloda, - mozi, - irodaház.

6. §

Üzemi létesítmények.

/1/ Üzemi létesítmény, - kivéve a lakosság közvetlen szükségletének kielégítésére szolgáló kisipari üzemeket - a kijelölt ipari területen kell elhelyezni, helykijelölési eljárás alapján, melyekhez részletes rendezési terv készítendő.

/2/ A TŰZÉP a vasúton túli a célra kijelölt helyre telepítendő.

/3/ A téglagyár fokozatosan kitelepítendő a Bánom-kert környékén erre a célra kijelölt területre és a vele kapcsolatban a rakodó kisállo-

más és az iparvágány kiépítését is végre kell hajtani.

/4/ Az élelmiszeripari raktárak egyesítendő a vasút mentén e célra kijelölt területre.

/5/ Mosoda létesítéséről kell gondoskodni a kijelölt telken.

/6/ Garázsok részére helyet kell biztosítani a Bajcsi, Sallai és Wes-selényi utcákban.

7. §

Zöldterület.

/1/ A vasútállomás területének szélső vágányától mérve 150-200 m mélységben állomásbővítés célra zöldterület létesítendő, melyen új házat építeni tilos, de a meglévő épületeken karbantartási munkák végezhetők.

/2/ Mint a Szolnoki úti, mint a Beloianisz úti temetőket meg kell szüntetni és ki kell telepíteni a 30 éves idő lejártáig a temetőket parkosítani kell.

/3/ Az új temető helye a 415 sz. Endrődi út korrigált nyomvonala mentén van kijelölve.

/4/ A téglagyári bányagödör felső szintjén a kész részlettervek felhasználásával sportpálya és táborozóhelyek létesítendő.

/5/ A Hortobágy-Berettyó csatorna Ny-i partja mentén zöldterület alakítandó ki 25 m mélységben.

/6/ A csatorna K-i partján, a töltés tövében végig húzódó út fásoros sétányá fejlesztendő.

/7/ Zöldterületi védősáv létesítendő 50 m mélységgel az ipari terület mentén, a Szonoki úton a temetőig, és az üresen hagyott területen kívül a város Ny-i oldalán.

8. §

/1/ A területnek azon a részén, amelyen a terv szerint többszintes lakóépület létesíthető, valamint a köz- és közellátási intézményeknél a közcsőhálózatba bekötött házi csatlakozással kell a vízellátásról gondoskodni.

/2/ A földszintes beépítésű területeken az építési telkeken az egészségügyi előírások mellett, építési engedély alapján ásott kút létesíthető.

/3/ Emeletes beépítésű területen a szennyvíz, valamint a felszíni vizek elvezetéséről csatornahálózat és központi derítőberendezés kiépítésével kell gondoskodni.

Egyéb területeken a szennyvíz kezelése az egészségügyi követelményeknek megfelelően kialakított emésztőgödörökben történik.

Építési tilalmak és korlátozások.

Építési tilalom, illetve korlátozás alá esnek az alábbi területek, illetve területrészek.

- /1/ a./ A Hortobágy-Berettyó csatorna K-i partján a rézsúlábtól mért 50 m.
- b./ A csatorna Ny-i partján a védtöltés lábától mért 25 m - parti sétány kialakítására, addig zöldterületként kezelendő.
- c./ A belterületi határtól kiindulva, a K-i terület zöldsávjának É-i határán a temető mellett haladva a Szolnoki úti házak hátsó mesgyéje, a malom mellett az Andrássi és Lenin utcák D-i oldalától 30 m az ipari területek zöldsávjá mellett, a Szolnoki úton a belterületi határig. Kivétel a szeretet-otthon.
- Ezen területre az építési tilalom csak a Berettyón túli terület házhelyosztási kiosztásának megkezdésével lép életbe.
- d./ A Tolbuchin út folytatásában tervezett útátjáró részére 22 m, a tőle jobbra és balra 40-40 m = 102 m.
- e./ A 4. § alatt, valamint a terven jelzett utak, útszélesítések, csomópontok részére.
- f./ A Hortobágy-Berettyó csatorna védtöltés lábától 300 m-en belül a padlómagasság legalább 60-80 cm legyen.
- g./ Az 5.973/4, 16.048/3.034, 2.825/2.996 és 5.891/2.968 hrsz-ú ingatlanokat vasútfejlesztési célokra biztosítani kell.

/2/ az építési tilalom alá eső területeken új épületet létesíteni tilos.

A meglévő épületeken csak az egészségügyi és biztonsági szempontokból feltétlenül szükséges munkákat szabad elvégezni.

/3/ Az építési tilalmak és korlátozásoknak a 2/1962/IV. 30/ÉM.-PM. sz. együttes rendelet által szabályozott módon történő telekkönyvi feljegyzéséről pedig ezen tanácsi rendelet hatályba lépésétől számított egy éven belül az I.fokú építési hatóság köteles gondoskodni.

10. §

Szabálysértés.

/1/ Szabálysértést követ el és 500 Ft-ig terjedő bírsággal súlytható az, aki jelen tanácsi rendeletben foglaltakat nem tartja be.

/2/ A szabálysértési eljárás lefolytatása a Városi Tanács VB. Igazgatási Osztályának hatáskörébe tartozik.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1962. III. köt. júl. 12.

1964. február 20.

A VÁROS PARKOSÍTÁSA ÉS A BELTERÜLETEK FÁSÍTÁSA

[..]
J e l e n t é s

Mezőtúr város parkosításának, a belterületek fásításának helyzetéről és az ezzel kapcsolatos további feladatokról.

Tisztelt Végrehajtóbizottság!

Az alant írt ideiglenes bizottság helyszíni szemle alkalmával megvizsgálta Mezőtúr város belterületének parkosításának lehetőségeit, illetve az ezzel kapcsolatos tennivalókat.

A felülvizsgálat során megállapítottuk, hogy a korábbi évekhez viszonyítva e kérdésben igen sokat fejlődött városunk, azonban más szomszédos városokhoz viszonyítva még mindig elmaradott, úgy a zöldfelületek esztétikai, mint az utcák, kisebb terek, vagy éppen az egyes középületek kiemelését célzó fásítások kialakítása szempontjából.

A parkokkal és utcák fásításával való fokozottabb törődést bizonyítja az is, hogy a Városi Tanács költségvetésében évről-évre nagyobb összeget irányoz elő e - sürgősen rendezésre váró - feladat megoldására.

Ezt igazolja a Községgazdálkodási Vállalat statisztikája is a parkgondozási költségek alakulását illetően.

Megnevezés	Felhasznált összeg
1960. év	92.200,- Ft
1961. év	168.300,- Ft
1962. év	364.800,- Ft
1963. év	340.600,- Ft
1964. évre előirányzott	500.000,- Ft

Megállapítható azonban, hogy a felhasznált költségek nem minden esetben hozták meg a várt eredményt. Az elmúlt év tapasztalatai azt igazolják, hogy az új parkok létesítésénél - takarékosági elvekből kiindulva - az egyik legalapvetőbb előkészítő munka [termőtalaj biztosítása] nem volt szakszerű. Ugyszintén nem felelt meg a díszgyep követelményének a Kossuth téren felhasznált fűmag keverék összetétele és minősége sem.

[..]

Súlyos probléma jelenleg is a megfelelő öntözővíz hiánya.

Kellő átmérőjű vízvezeték és kerti csapok hiányában nem megoldott a Kossuth tér, Kossuth út, Szabadság tér, Ságvári park és az újvárosi úttörőpark vízellátása.

Megállapításunk szerint a hatósági szervek nem szereznek kellően érvényt a Városi Tanács "fásított és parkosított zöldterületek védelméről" alkotott 2/1958. számú rendeletének. Több esetben előfordul, hogy a kiültetett fákat, cserjéket szándékosan letörik, vagy csapásolnak a zöldterületeken. A Dózsa György úton több helyen a vállalatok és üzle-

tek vezetői sem tekintik szívügyüknek a zöldterületek megővését. Az Fmsz. Felvásárló részlege, vasbolt, háztartási bolt, és a vasipari javító vállalat motorszerező részlege előtt az árú kipakolásával szinte megteremtik a lehetőségét annak, hogy a vásárlók a gyepezetet és a kiültetett növényeket kitaposzák. A háztartási boltnál szokásos árúkirakás egyébként sem helyes, mert az üzlet elé kitett vesszőbútorok, bádogteknők, kötelek, kasok és egyéb használati cikkek bazár jellegűt kölcsönöznek az utcaképének.

Az ideiglenes bizottság e kérdéssel kapcsolatosan megvizsgálta és megállapította, hogy a 2/1938. számú tanácsrendelet 12. §-a alapján 1963-ban mindössze két esetben indítottak szabálysértési eljárást a parkosított területek rongálóiival szemben.

A város belterületén még van jónéhány elhanyagolt hely, kisebb tér, ahol további zöldterületek kialakításának meg van a lehetősége. Ezek a következők:

Sor szám	A terület megnevezése	A terület nagysága m ²
1.	Alkotmány tér	2.200
2.	Puskin út, Köztársaság út sarok	100
3.	Pokol-kút környéke	500
4.	Csokonai út, Móricz Zsigmond út sarok	100
5.	Zsidó-templom előtti tér	200
6.	Kiss János út, Csillag út, Szív út sarok	100
7.	Szabó Lajos út, Béke út és Gógós I. út sarok	200
8.	Szabó Lajos út, Bartók Béla út és Hajó út sarok	800
9.	Bajcsi Zs. út, Hámán Kató út és Damjanich u. sarok	600
10.	Mező Imre úti kút környéke	200
	Összesen:	5.000

E területeken nem gondolnánk költséges parkok létesítésére, hanem csak egyszerű zöld felület kialakítására, egy-két virágágyval, szárazságot jobban elviselő évelő és egynyári virágokkal, [rózsa, petunia, verbéna stb.] valamint egyszerű izléses fásítással, néhány pihenőpad elhelyezésével.

A felsorolt területek közül kiemelten kellene kezelni a I. számú városi bölcsődével szemben lévő 9. sorszámú területet, tekintettel arra, hogy a bölcsőde udvara rendkívül kicsi. Ezért e területet kerítéssel ellátva kellene a gyermekek szabadfoglalkoztatására is alkalmassá tenni.

Az itt felsoroltakon kívül javasoljuk figyelembe venni a malommal szemben lévő - meglehetősen nagy kiterjedésű terület parkosítását is az új üzemanyagtöltő állomás megépülése után.

Az Újvárosi úttörőpark fásítása bár részben megtörtént. Sürgős feladat még fenyő és más örökzöld növények ültetése. E parkban megoldásra vár a gyeptelepítés is, aminek nagy akadálya, hogy a terület rendkívül fertőzött tarakkal. A gyeptelepítés előtt feltétlen gondoskodni kell a tarack eltávolításáról. Javasoljuk, hogy a füvesítést 1965. év tavaszán végezzék el, ez évben pedig gondoskodni kell a terület gyommentesen való tartásáról, [legalább kétszeri ásás, vagy kapálás és tarackszedés.] Az eredményes füvesítés és park fenntartás érdekében az ideiglenes bizottság az e területen egyébként áthaladó vízvezetékbeli való leágazással 5 db kerti csap meglétesítését látja szükségesnek még 1964. folyamán.

Helytelennek tartja az ideiglenes bizottság, hogy amíg a Városi Tanács a Kossuth tér szebbé tétele érdekében évről-évre erőfeszítéseket tesz, addig a szomszédos Kálvin tér elhanyagoltsága évről-évre fokozódik. Ez a körülmény a város jelenlegi központjának összképét rontja. Javasoljuk, hogy a Kossuth téri iskola pedagógusai és úttörői vállalkozásának vedrnökséget a Kálvin tér rendbentartása fölött.

A Kossuth téri park vízellátásának megjavítása érdekében az 1964. évi útburkolással egyidőben a vízhálózatot javasoljuk átkötni a Dózsa György úti gyógyszer-tár előtt lévő 100 mm-es fővezetékbe.

Az ideiglenes bizottság megtekintette a Mezőgazdasági Felsőfokú Gépészeti Technikum előterét is. Megállapításunk, hogy a főépület előtti nyárfásított terület inkább egy ártéri erdő hatását kelti, de semmi esetre sem szolgálja az egyébként impozáns épület kiemelését. A jövőben középületeink környezetének kialakítására feltétlen nagyobb gondot kell fordítani.

Ami a város utcáinak fásítását illeti, megállapítható, hogy jelenleg még a tanács kezelésében lévő főbb útvonalak faállománya sem egységes. Sok helyen tapasztalható a villanyvezetékek alá ültetett magasabb növekedésű fák csonkolása. Helyesnek tartjuk azt a törekvést, hogy a burkolt utak mellett egységesen gömbakácok kerüljenek kiültetésre. Véleményünk szerint a jövőben - a 20 éves távlati fásítási terv előírásainak megfelelően meg kell teremteni a lehetőséget annak, hogy a lakosság a kivágott fák helyett mellékutcákon is gömbfákat ültethessen.

Évenként 3-400 db-ra tehető az a famennyiség, amit a lakosság az utcákról kivág. Ezt a mennyiséget a lecsonkázott fákkal lehetne növelni, így a jelenlegi szépnak egyáltalán nem mondható utcakép rövidebb idő alatt megváltozna. A fák beszerzéséhez a lakosságot - az anyagi lehetőségektől függően hozzá kellene segíteni, olyképpen, hogy egy-egy utca fáinak teljes felújításánál a gömbakácok beszerzési árának 50 %-át a Tanács, 50 %-át pedig az érdekeltek viseljék. Megfelelő ütemterv elkészítése után meglátásunk szerint a 20 éves fásítási terv keretében ez a feladat szinte az egész város területén megvalósítható.

Ehhez azonban nélkülözhetetlen, hogy a Községgazdálkodási Vállalat már 1964-ben megkezdje évi 2000 db-os kapacitásnak megfelelően a gömbakác előállításához szükséges telepítési munkát.

A vállalat csemetekert létesítéséhez szükséges területtel rendelkezik. Jelenleg mintegy 5000 db kanadai nyár suháng és koronás fa, 500 db akác és mintegy 1000 db sövénynek való spirea kiültetésre készen áll. Sajnos a vállalat apróbb csemetékkel és magoncokkal nem rendelkezik, így a folyamatos évenkénti csemeteellátás jelenleg nem biztosított. Indokoltnak tartjuk, hogy a Községgazdálkodási Vállalat a legkedveltebb fanemből a város felvevő képességéhez viszonyítva állítson elő megfelelő készletet, akác, nyár, jegegye platán, hárs évről-évre folyamatosan. Megállapítottuk, hogy ehhez a vállalat a 40/1963. vb számú határozatban foglalt előkészítő munkákat megkezdte. A határozat végrehajtásáról szóló jelentésében a Községgazdálkodási Vállalat kérte a faiskolának elkészített, mintegy 6 kh-nyi terület bekerítését. Ezt a kérést az eredményes munka érdekében indokoltnak tartjuk.

A parkgondozási és létesítési munkák további végrehajtásához a vállalat nem rendelkezik megfelelő felkészültséggel. Jelenleg is a kb. 15 évvel ezelőtt épült kicsi és korszerűtlen üvegházban kénytelen a parkgondozáshoz szükséges növényanyagot megtermelni, amely azonban már az eddigi parkosított területek igényét sem elégíti ki. Néhány év óta

kénytelen a vállalat a hiányzó növényanyagot vidéki kertészetektől beszerezni. Indokoltnak tartjuk a vállalat azon kérését, hogy a Petőfi Tsz üvegházát átvegye, annál is inkább, mivel ezt a tsz sem ellenzi.

Az ideiglenes bizottság nem tartja kielégítőnek a Községgazdálkodási Vállalat szakember ellátottságát. A megnövekedett feladatok megkövetelik, hogy 1965. évre legalább egy kertész technikust alkalmazzon a vállalat kertészetének vezetésére. Nem megfelelő jelenleg a szakmunkás utánpótlás sem. Van ugyan a vállalatnál 5 olyan dolgozó, aki már 10 éve kertészeti vonalon dolgozik, azonban kertész tanuló nincs. A szakmunkásgárda kialakítása és növelése érdekében kívánatos évenként 2-3 kertésztanuló beiskolázása.

Megállapítható az is, hogy a parkosított területek növekedésével nem emelkedett arányosan a kertészetben dolgozók létszáma. Ezt igazolja a vállalat statisztikai jelentése is.

Megnevezés	Belterjesen kezelt parkok területe m ²	Dolgozók átlag 1 főre jutó park- létszáma fő	terület m ²
1960. év	38.700	12	3.225
1963. év	62.000	16	3.875

Számításunk szerint csak a belterjesen kezelt parkok gondozásához legalább 22 fő dolgozó kellene éves átlagban. Ezenkívül kell megállapítani a faiskola és az egyéb területek műveléséhez szükséges létszámot.

Nem kétséges, hogy a liget és az egyéb parkok fenntartása költséges. Ez egyébként minden parkosított területre vonatkozik.

Mégis megvizsgálandó, hogy nem-e tudna a lakosság többet segíteni e kérdésben. Véleményünk szerint a Kossuth úti virágszegély karbantartását az ottlakókkal szerződés útján meg lehetne oldani. Célravezetőnek tartanánk azt is, ha egy - az illetékesekből álló bizottság a parkosítás helyzetét és a lakosság bevonásának kérdését a szomszédos Szarvas községben még a tavasz kezdete előtt tanulmányozná.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1964. I. k., ideiglenes bizottság jel. febr. 20.

1: Az általános szóhasználatnál "főiskola" néven közismert intézményről részletesebb ismertetés olvasható a 115. dokumentum végén feltüntetett jegyzetben.

1964. április 20.

A GYENGE MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐSZÖVETKEZETEK
MEGKÜLÖNBÖZTETETT ÁLLAMI TAMOGATÁSA

[...]

A Szolnok Megyei Tanács VB. Pénzügyi és Mezőgazdasági Osztálya a város részére a 24/B/1963. FM.-PM. sz. együttes utasítás szerint az 1964. évre gazdaságilag meg nem erősödöttnek kijelölt termelőszövetke-

zetek megkülönböztetett állami támogatására összesen 1480/m Ft keret felhasználását biztosította.

Határozati javaslat

A Városi Tanács Végrehajtóbizottsága 24/B/1963. FM.-PM. sz. együttes utasítás IV. fejezet 9./ pontja értelmében az 1480/m Ft állami támogatás összegéből 1324/m Ft-ot az Alkotmány, 156/m Ft-ot az Új Élet Termelészövetkezetek rendelkezésére bocsájt.

Utasítja a Végrehajtóbizottság a Városi Tanács Pénzügyi és Mezőgazdasági Osztályát, hogy az összegek rendeltetés szerű felhasználását ellenőrizték.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1964. II. k. mg. ov., és pü. ov. jel., ápr. 20.

96

1964. június 25.

JELENTÉS A MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐSZÖVETKEZETI TAGOK OKTATÁSI HELYZETÉRŐL

[...]

Az alábbiakban adunk tájékoztató jelentést a tsz-tagok oktatásának helyzetéről:

A mezőgazdasági termelés fejlesztésnek egyik fő feladata az üzemek szakember és szakmunkás-ellátottságának javítása. Mindinkább tapasztaljuk, hogy a korszerű módszerek bevezetésének a gépek, a kémiai anyagok jobb felhasználásának gyakran akadálya a megfelelő képzettségű szakemberek és szakmunkások hiánya. A mezőgazdasági termelés nemcsak a szakemberektől igénylik a korszerű szakismeretet, hanem az egyes munkákat végző mezőgazdasági dolgozóktól is. Például egy traktoros munkája több száz hold termésátlagának alakulását, egy-egy állatgondozó több tíz, vagy száz állat termelő-képességének jó vagy rossz hasznosítását befolyásolja.

Jó munkás, sikeres eredményt pedig csak ott remélhetünk, ahol a munkában résztvevők megfelelő szaktudással rendelkeznek és lépést tartanak a tudomány, a technika fejlődésével.

Termelészövetkezeteink szakember-ellátottságát az alábbi táblázat mutatja:

Megnevez.	Mg.	Szám-	Mg.	Mérl.	Képe-	Mezőgazdasági	szakmunkás
	mér-	vit.	tech.	könyv.	sített	Trak-	Sztó- Növ. Ker- Barf.
	nők	főisk.		könyv.	toros	föld	véd. tész
				önt.	szakm.		teny.

Alkotmány	-	-	2	1	3	18	10	-	1	3
Béke	-	1	2	-	3	21	8	1	1	2
Magy.M.B.	-	-	3	1	2	42	19	1	1	1

Petőfi	-	-	3	-	4	28	14	3	1	-
Sallai	1	-	1	3	1	14	14	-	-	1
Új Élet	1	-	2	-	2	8	3	3	1	-
Új Rem.	-	1	2	-	2	19	5	3	2	-
Vörös Okt.	2	-	-	2	3	24	7	3	-	1
Összesen:	4	2	15	7	20	174	80	14	7	8

Ahhoz azonban, hogy a szakember és a szakmunkásképzésünk céltudatosabb legyen és a gyakorlat igényét kielégítse, sok teendő vár a tsz-ek vezetőire. A tervszerű szakemberképzés fontos eszköze a társadalmi ösztöndíj rendszere.

Termelőszövetkezeteink eddig mindössze 2 fő társadalmi ösztöndíjast szerződtettek. A szakemberellátás érdekében feltétlenül kívánatos, hogy ez a szám a mezőgazdasági év végéig 5-re emelkedjen, vagyis termelőszövetkezeteink 3 fő társadalmi ösztöndíjossal kössenek megállapodást.

Az ösztöndíjasok szerződtetése elsősorban azokban a termelőszövetkezetekben kívánatos, ahol gyenge a szakember-ellátottság, így elsősorban a Magyar Mongol Barátság és a Béke Termelőszövetkezetekben. Szem előtt kell tartani, hogy nemcsak az ösztöndíj juttatása a mérvadó, hanem legalább olyan jelentőségű az ösztöndíjasokkal való foglalkozás, hogy a fiatal szakember-jelöltek megismerjék, megszeressék a mezőgazdasági üzemet, a gyakorlati termelést. Nagy jelentősége van és feltétlenül szükséges, hogy a vezetők ne hagyják magára a gyakorlati munkát megkezdő fiatal szakembert, hanem a szociális és kulturális ellátottság terén biztosítsák részükre az elemi emberi igények kielégítését.

A fentiekben túlmenően még nagyobb a jelentősége a szakmunkás-képzésnek. A szakmunkások iránt az igény állandóan növekszik, mégis az tapasztalható, hogy ennek megfelelően nem javul a szakmunkás kiválasztás, a szerződtetés szervezetsége. Még nem vált a munka helyes módszerévé, hogy minden tsz a termelési tervtől elválaszthatatlannak tartsa a szakmunkás és szakember-ellátás megszervezését és a képzés biztosítását. Termelőszövetkezeteinkben jelenleg 25 fő mezőgazdasági tanuló van. Egy fő szántóföldi növénytermelő, 6 fő szántóföldi növénytermelő gépész, 1 fő szántóföldi öntözéses, 8 fő kertész, 1 fő szarvasmarha tenyésztő, 4 fő baromfitenyésztő, 1 fő méhészt, 1 fő tejkezelő és 2 fő mezőgazdasági kovács. A fentiekből megállapíthatjuk, hogy tsz-ben a mezőgazdasági tanulóképzés rendkívüli kis méretű, egyáltalán nem fedezi az igényeket. A lemaradás fő okát abban látjuk, hogy a fiatalság nem látja perspektívában egy-egy mezőgazdasági ágazat fejlődését. Különösen nem láthatja ezt az állattenyésztésben, ahol a technikai előrehaladás, a gépesítés igen minimális, a munka zöme kézi munkára van alapozva. A leszerződött mezőgazdasági tanulók tanulmányi idejük alatt nem mindig a megfelelő munkaágazatban dolgoznak, hiányosság tapasztalható a gyakorlati képzés terén is. Ahhoz, hogy a szakmunkás képzés és a foglalkoztatás terén tartós sikereket érjünk el, a következőre kell fokozott figyelmet fordítani:

- 1./ Összhangot kell teremteni a mezőgazdasági üzemek termelésének fejlesztése és a szakmunkásképzés között. A szakmunkásokat elsősorban olyan szakmákban kell képezni, ahol a termelőeszközök az anyagi és a termelés folyamatainak bonyolultsága miatt csak a szakmunkások elméleti és gyakorlati tudása mellett adhatják meg a kellő eredményt. Ilyen pl. a gépészet, a növényvédelem, az öntözéses termesztés, a kertészeti ágak, a baromfitenyésztés.

- 2./ A képzésben résztvevők számára a szociális ellátáson keresztül biztosítani kell, hogy már tanuló idejük alatt szakmájuknak megfelelő munkában dolgozzanak, megfelelő szakképzettségű dolgozó irányítása mellett. Emellett a tsz-ek vezetősége és tagsága azzal is ösztönözze a fiatalokat a mezőgazdasági szakma elsajátítására, hogy részükre a tanuló idő alatt megfelelő díjazást hagyjanak jóvá a közgyűlésen.
- 3./ Nagyon fontos az is, hogy a szakképzés megszerzése után a szakmájuknak megfelelő munkakörben kapjanak munkát és szakképzettségük értékelése a munka díjazásában is kifejezésre jusson.
- 4./ Az elméleti oktatáson kívül feltétlen rendszeressé kell tenni a gyakorlati oktatást is megfelelő számú és képzettségű agronómus és gyakorlati szakember bevonásával.

A szerzett iskolai tanulóképzés mellett a mezőgazdasági dolgozók szakmai műveltségének növelésében nagy szerepe van a tanfolyamos oktatásnak. Ez lehetővé teszi, hogy gyorsan nagy számú embert képezzünk ki a nagyüzemi gazdálkodás egy-egy munkafolyamatának sikeres elvégzésére.

Ezen oktatási rendszeren alapul az alapfokú traktoros-képzés, stb. Ebben a gazdasági évben 100 fő traktoros képzését terveztük. Ezzel szemben 2 tanfolyamon mindössze 82 fő szerezte meg az alapfokú traktoros bizonyítványt. A lemaradás egyik oka, hogy mind a termelőszövetkezetek mind a gépállomás gépparkjainak jelentős része műszakilag elavult és a gépekre nem szívesen ülnek az emberek.

A másik tényező, hogy egyes termelőszövetkezetekben a munkanormák rossz megállapítása folytán a traktoros nincs anyagilag érdekeltté téve a termelésben.

Sok helyen még mindig nem látják el a traktorosokat megfelelő, kellő minőségű munkaruhával. Felmérésünk alapján a termelőszövetkezetek tulajdonában lévő gépekre a láncaltapas és nehéz univerzális gépek kettős műszakban történő üzemeltetése esetén is biztosítva van a traktoros létszám.

Hiányosság mutatkozik a Gépjavító Állomás traktoros gárdájában, ahol a láncaltapas és a nehéz univerzális gépek két műszakban történő üzemeltetéséhez 41 fő traktoros hiányzik. Ennek megfelelően a tél folyamán legalább 50 fővel új traktoros képző tanfolyamot kell beindítani. Végeredményben teljes megoldást az jelent számunkra, ha néhány év alatt elérjük, hogy minden arra alkalmas mezőgazdasági férfi dolgozó alapfokon képesítést nyer a traktorvezetésben, munkakezelésben, mert a nagyüzemi gazdálkodás viszonyai között ez ugyanolyan követelmény, mint az, hogy a kisparaszti gazdaságokban érteni kell lófogatokhoz és az azzal végzendő munkákhoz.

Termelőszövetkezeink öntözési lehetőségeinek kihasználása, az öntözés kulturáltságának állandó emelkedésének záloga a megfelelő öntöző szakmunkás gárda biztosítása. Ennek érdekében az elmúlt 2 évben 80 fő tsz-tag szerezte meg az öntözéses szakmunkás bizonyítványt.

Az öntözőrendő területhez viszonyítva ez a szakmunkás gárda kielégítő. - Ahhoz azonban, hogy az öntözés területén évről-évre jobb eredményeket érjünk el, feltétlenül szükséges szakmunkások állandó továbbképzés-

se és az, hogy tsz-eink ezeket az embereket mindenképpen az öntözés területén foglalkoztassák. Szükséges továbbá, hogy a szakmunka elismerése anyagiakban is kifejezésre jusson.

A szakmunkásképzés egyik fontos feltétele, hogy a dolgozó rendelkezzen az általános műveltséget jelentő 8 osztállyal. Ezért ebben az évben a felnőttlakosság iskoláztatását a város külterületére is kiterjesztettük és ahol a jelentkezők száma lehetővé tette kihelyezett osztályokat létesítettünk. Külterületen a Csehalmi a Csiderbereké és a Tulakörös I. sz. iskolákban működött kihelyezett osztály. Belterületen pedig az Újvárosi és a Kossuth úti iskolákon kívül a Béke Tsz, a Magyar Mongol Barátság Tsz, valamint a tangazdaság területén tanultak mg. dolgozók. -

Az 1963/64. évben 122 tsz-tag kapcsolódott be az általános iskolák esti tagozataiba. Ez az előző évhez viszonyítva 100 %-os emelkedést jelent. Az eredményekkel azonban közel sem lehetünk megelégedve. A termelészövetkezetek gazdasági vezetői, valamint a társadalmi szervezetek részéről sokkal jobb, alaposabb szervező munkára és körültekintőbb támogatásra van szükség. A nem megfelelő hozzáállás miatt ez évben több helyen [Pl. Csugar és Szárazlapos területén] a hallgatók lemorzsolódtak. Gondolni kell arra is, hogy az általános iskola elvégzése után a tanulni vágyó dolgozókat a középiskola - elsősorban mezőgazdasági technikum felé - irányítsuk. A törökszentmiklósi Mg. Technikum 24 fő jelentkezése esetén kihelyezett osztályt létesítene városunkban. Az általános és szakműveltség terjesztését segítettük elő a népművelés eszközeivel, a termelészövetkezeti akadémiák meghonosításával.

Ez évben 5 tsz-ben 6 tsz-akadémia második évfolyamát [Vörös Október, Alkotmány, Sallai, Petőfi, Magyar Mongol-ban kettőt] indítottuk. Az Új Reménység Tsz-ben első éves akadémiát kezdtünk. A tematikát a tsz-vezetők bevonásával állítottuk össze, gondosan ügyelve arra, hogy az illetékes tsz gazdasági feladataihoz igazodjanak a szakmai témájú előadások.

Az ismeretterjesztés hatóköre azonban a parasztságnak csak egy részére terjedt ki és lemaradás mutatkozik a tagozati rendszer [öntözéses, állattenyésztési, növénytermesztési, stb.] megvalósításában is.

Hiba, hogy a tsz-akadémiákat elsősorban idősebb tagok látogatják és a létszám sem állandó. A szemléltetést a Városi Művelődési Ház egyetlen filmvetítő gépével nem is győzi.

További feladat, hogy az új tanév felnőttoktatásának előkészítésénél a városi Tanács VB. Mg. Osztálya, a Művelődési Csoport és a tsz vezetői közös intézkedéseket tegyenek a tsz dolgozók beiskolázására vonatkozóan a megfelelő tárgyi és személyi feltételek biztosítására.

Az ismeretterjesztő előadások tervezésénél a leghatásosabb formák megválasztására kell törekedni minden esetben figyelembevéve az általános műveltségi, politikai és szakmai igényeket.

Az előadásos forma mellett szélesebb körben meg kell valósítanunk az országjáró kirándulásokat, tapasztalatcseréket.

Az MSZMP 1964. évi február 24. határozatának megfelelően szélesíteni kell a tsz dolgozók művelődésbe való aktív bekapcsolódását.

A termelészövetkezetek a szociális és kulturális alap felbontásával mindazokat a művelődési formákat [szakkörök, tsz-akadémiák, tanfolya-

mok, előadásorozatok, kirándulások, kiállítások stb.] segítsék, amelyek a termelőszövetkezeti dolgozók világnézeti nevelését általános és szakmai ismereteit bővítik és ezzel végsőfokon a termelés emelését szolgálják.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1964. III., mg. ov. és műv. csv. jel. jún. 25.

97

1964. december 2.

JELENTÉS A SZOCIÁLIS OTTHON HELYEZTÉRŐL

[...]

Népi demokráciánk a szocializmus lényegéből fakadóan igen fontos feladatának tekinti az öregekről való gondoskodást. Szociálpolitikai vonalon a felszabadulás óta bekövetkezett változások és intézkedések alapvetően más szemléletet képviselnek, mint az 1945 előttié. Ez a két rendszer közötti különbségből természetesen következik. Ezt a különbséget bizonyos fokig érezteti a szegényház és a szociális otthoni elnevezés is. A felszabadulás előtti rendszerünkben az öregekről való szervezett gondoskodásról beszélni nem lehetett, s amit adott is az a rendszer az arra rászorultaknak, alamiznaszerű és megalázó volt.

A szociális rendszerünk az öregekről való gondoskodást az egész társadalom kérdésévé tette, s minden intézkedését ez a szellem hatja át. Az az irány, hogy az intézet ellátására szoruló öregek érezzék az egész társadalom megbecsüléséből fakadó szeretetet és azt, hogy amit a társadalomtól kapnak nem könyöradomány, hanem a társadalom kötelessége velük szemben, amit becsületes munkájukkal érdemeltek ki.

Ezek a fő irányelvek szabják meg a városi szociális otthon munkáját is. Az a tény, hogy teljes mértékben a követelményeknek megfelelni nem tud, az a múlttól örökölt nehézségekből adódik. Nincs meg a tartalom és a forma összhangja. A tartalom a múlttal szemben alapvetően megváltozott, de a forma - bár ezen a téren is nagy a haladás - nem tudja követni a tartalmat, és ez bizonyos mértékig akadályozza a tartalom maradéktalan érvényesülését.

A szociális otthon a volt városi szegényház épületében van elhelyezve. Az épület vályogból készült, avult beosztása a követelményeknek egyáltalán nem felel meg, karbantartása is állandóan problémát okoz. Az otthonban van egy ebédlő, mely közös társalgóul szolgál. Padozata köves, kicsi, az ebédeltetést asztaloknál négyesével megoldani nem lehet, társalgónak is zsúfolt. A férfiak és nők részére külön társalgó nem áll rendelkezésre, így állandó társalkodások színtere.

Az otthon konyhája kicsi, korszerűtlen, gépesítés nincs. Az előírt egészségügyi követelményeknek nem felel meg. Az előkészítést, a szennyes munkát elkülöníteni a főzéstől és a kész étel kiszolgáltatásától nem lehet.

A gondozottak elhelyezésére szolgál 8 hálószoba: 2 férfi és 6 női. A 8 hálószobából kettő van 3 ágyas és a többi 5-10 ágyas. A hálószobák a

követelményeknek egyáltalán nem felelnek meg, zsúfoltak, nincs lehetőség arra, hogy mindenki külön szekrényt kapjon, egy szobának egy szekrénye van.

Az otthon épülete magán viseli, mint már említettem, a szegényház jelleget. A szobák alacsonyok, ablakaik kicsik, levegőtlenek. Padozata általában mindnek elavult. Az épületet adottságaiból kifolyólag igazán otthonossá tenni nem lehet, gátolja az a körülmény is, hogy az otthonnak az udvara kicsi, parkosításra lehetőség nincs, így a gondozottak a tavaszi és a nyári időben is legtöbbit a szobába vannak kényszerülve.

Az intézet engedélyezett férőhelyeinek száma 50, de évek óta átlagosan a gondozotti létszám 51-56 között mozog, ami még súlyosabbá teszi a zsúfoltságot.

A gondozottak kor szerinti megoszlása jelenleg az alábbi:

20-30 év közötti	1 fő
40-50 év "	4 fő
50-60 év "	9 fő
60-70 év "	11 fő
70-80 év "	16 fő
80 éven felüliek	10 fő
összesen:	51 fő

Ebből szellemileg fogyatékos 26 fő.

Mindezekből megállapíthatjuk, hogy gondozottaink életkora elég széles határok között van, és ami ebből következik, hogy a munkában megöregedett, pihenni vágyó emberek részére nem minden esetben sikerül békés csendes otthont biztosítani.

Gondozottainkból mintegy 15 főt tudunk foglalkoztatni, akik a gazdaságban, konyhán takarításban és beszerzésben segídeknek, a többi gondozottat munkába bevonni nem lehet.

Az otthon alkalmazottainak engedélyezett létszáma 11 fő főfoglalkozású, 1 időszakos beosztású kertész, 1 fő nyugdíjas házimunkás és egy fiatalkorú. Az alkalmazottak közül 7 fő részére van előírva szakmai képzés. Ebből előírt képesítéssel rendelkezik 5 fő, 2 fő - az otthon vezetője és egy ápoló - képesítésének megszerzése folyamatban van.

Az otthon 19 kh. gazdasággal is rendelkezik, amiből 2 kh., kertet és 17 kh. szántóföld. Ennek megművelése részben részesműveléssel, részben napszámberrel és kismértékben a gondozottak bevonásával történik.

Mivel Intézetünk állattartással, hizlalással is foglalkozik, és létszám erre a célra nem áll rendelkezésre, szükséges lenne egy sertéshizlaló beállítása, aki a sertések hizlalását, gondozását teljes felelőség mellett végezné.

Az otthon ellátottsága egyes vonalon kielégítő, de több olyan probléma van, ahol sürgős fejlődést kell elérni.

A gondozottakkal való bánásmód jó. Az éjszakai ápolói ügyelet is meg van oldva. Az ételmezés kielégítő. Ezen a téren nagy segítséget nyújt, hogy az otthon sertéshizlalással foglalkozik. 1963. évben saját fogyasztásra 22 db sertést vágunk le, ami az ételmezés önköltségét

nagymértékben csökkentette, és az élelmezés feljavítását eredményezte. Az egy férőhelyre eső berendezés értéke 3.400 Ft, mely a megyei átlag alatt van.

A berendezés fejlesztésének határt szab a gondozottak elhelyezésüül szolgáló helyiségek zsúfoltsága. Nem kielégítő az intézet textília ellátottsága sem, mely a 6.752 Ft-os megyei átlaggal szemben 4.900 Ft. A textília ellátottság rovására megy az a tény is, hogy a textiliák szervezett karbantartása, javítása nincs megoldva. Szükséges lenne legalább 3 időszakon át arra a célra, hogy évenként a textiliák szükséges karbantartását javítását meg tudjuk oldani. Az egy férőhelyre eső költség 1963-ban 13.112 Ft volt a 14.873 Ft megyei átlaggal szemben. A megyei átlag alatti költség főleg oda vezethető vissza, amit már említettem, hogy az otthon épületadottságai nem teszik lehetővé teljes mértékben a fokozott fejlesztést. Nincs megoldva az otthonban a fürdetés sem. A rendelkezésre álló fürdőszobában 1 kád és 2 tus áll rendelkezésre, amivel az átlagosan 50 fő feletti gondozotti létszám fürdetését megoldani nem lehet különösen téli időben. A fürdőszoba teljesen különálló épület, ajtaja a szabadra nyílik, így téli időben az öregek fürdetés után könnyen ki vannak téve a megbetegedésnek és éppen emiatt nem is szívesen veszik igénybe az otthonban lévő fürdőszobát.

A gondozottak szórakozási lehetőségeiről adottságainkhoz képest igyekezünk gondoskodni. Rendelkezik az otthon 1 db televízióval, 3 db rádióval, sakkal biliárddal, dominóval, kártyával, és egy kisebb terjedelmű könyvtárral, amin keresztül a Városi Tanács Könyvtára segítségével sikerült elérnünk, hogy az olvasni vágyó gondozottaink igényét kielégítsük.

Az a körülmény, hogy a televízió részére külön szobát biztosítani nem tudunk, a férfi és női társalgó is együtt van, nagyon sok nézeteltérésre ad alkalmat a gondozottak között.

A felsoroltakon kívül a szórakozási lehetőséget segítettük elő azzal is, hogy ez év folyamán egy alkalommal Gyulán, három alkalommal Túrkevéen voltunk fürdön, ami a gondozottak részére egy-egy élményt jelentett.

A fürdőszoba problémáján és a férfi társalgó és ebédlő biztosításának kérdésén felmérésünk szerint, ha nem is legteljesebb mértékben, de segíteni tudunk a férfi szobák előtt húzódo folyosó zárttá tételével. Ennek költségeit az 1966. évi felújítási tervbe felvettük, de az a nagy kérésünk a Végrehajtó Bizottsághoz, hogy ennek 1965-ben való megvalósítására lehetőséget biztosítani szíveskedjen.

Másik súlyos problémája az intézetnek, hogy a szennyvíz elvezetés nincs megoldva. Ez a kérdés évek óta húzódik, költségvetésből az összeg nagyságára való tekintettel (40-50.000 Ft) megoldani nem tudjuk. Beruházást nem kapunk, ezért kérjük a Végrehajtó Bizottságot, hogy ennek a kérdésnek köztségfejlesztési alapból való megvalósításához segítséget nyújtani szíveskedjen. A szociális otthon 1964. évi költségvetés volumene 690.000 Ft, mely évközben 46.400 Ft póthittel emelkedett. Az otthon költségvetésébe van beolvasztva az otthon kezelésében lévő gazdaság költségvetése is. A gazdálkodás nagy előnye az utóbbi években az, hogy meg tudjuk termelni az otthon gondozottai részére szükséges zöldség és gyümölcsféléket, a sertések hizalásához szükséges takarmányt.

Ez évben már 40 db hízót értékesítettünk, ebből 18 db-ot saját céljainkra vágunk le 22 db-ot a Városi Kórház részére adtuk át. Az otthon

jelenlegi állatállománya 5 db anyakoca, 10 db hízó, 10 db süldő és 2 db ló.

Kertészetünk ebben az évben nemcsak az intézet igényeit elégítette ki, hanem az általános iskolai gondnokság konyhájának is tudtunk segítséget nyújtani a kertészeti termékek átadásával.

Az intézet bevételi terve 200.000 Ft, melyből a gazdaságra esik 156.365 Ft, az otthon saját bevételeire 43.635 Ft.

A gazdaság bevételeit az alábbi táblázat szerint teljesíteni, sőt túl is tudjuk teljesíteni, de teljesíteni tudjuk az otthon saját bevételeit is:

	Terv. bevétel	Teljesített bev.	Év végéig várható	%
Hizlalás	85.520	73.579	88.579	103,5
Állattartás	4.500	4.500	4.500	100
Szántóföld	56.650	41.410	50.715	89
Kertészet	8.000	15.390	15.990	192
Egyéb	1.675	1.373	1.987	118,4

Gazdaságnál várható teljesítés: 103,4 %

Összegezve: A jelentésben felsoroltak alapján megállapítható, hogy a szociális otthonban a gondozottak ellátottsága a jelenlegi körülményekhez viszonyítva lényegesen javult. A mutatók nehézségek és hiányosságok alapvetően az intézet épület adottságaiból következnek és ezen a helyzeten csak az új szociális otthon megépítésével lehet döntő fordulatot előidézni. Éppen ezért kérjük a Végrehajtó Bizottságot, tegye lehetővé az új otthon mielőbbi felépítését, és addig is legyen segítségünkre a legfontosabb feladatok megoldásában.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1964. IV. k., szoc. otthon vez. jel. dec. 2.

1965. május 20.

AZ IZRAELITA TEMPLOM MEGVÁSÁRLÁSA KULTURÁLIS CÉLRA

[...]

A végrehajtóbizottság tudomására jutott, hogy az Izraeliták Országos Képvisellete Irodája a korábbinál lényegesen kedvezőbb előfeltételek mellett értékesíteni kívánja a mezőtúri izraelita templomot.

A művelődési ház jelen körülmények között teljes mértékben nem tudja kielégíteni azokat az igényeket, amelyek a város művelődésével kapcsolatosak. Itt elsősorban a kiállítások megrendezésére gondol a végrehajtóbizottság. Lényeges kérdésnek tartja azt is, hogy a művelődési ház keretében működő valamennyi szakkör zökkenőmentesen, a jelenlegi igényeknek megfelelően tudjon működni. Ezen túlmenően feltétlenül szükségesnek tartja a végrehajtóbizottság egy olyan helyiség létesítését, vagy megvásárlását, amely biztosítaná a város részére az állandó kiállítási terem feltételeit.

A művelődési házat jelen körülményei között továbbfejleszteni már nem lehet. Ezt csak különböző termek megosztásával tudnánk megoldani, ami nem volna célszerű, gazdaságos.

A fenti célkitűzés megvalósítása érdekében megbízza a végrehajtó bizottság Molnár Ernő vb elnökhelyettest, Debreczeni András, Suba István és Szentesi János vb tagokat, keressék meg annak lehetőségét, hogy a mezőtúri izraelita templomot a művelődési ház kiegészítése céljából a Városi Tanács a városfejlesztési alap terhére megvásárolhassa.

[..]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1965. II. k., sz. n. vb állásfoglalás máj. 20.

1: a volt izraelita templom jelenleg a Művelődési Központ kezelésében lévő kiállítási csarnok.

99

1965. október 19.

AZ ÖREGEK NAPKÖZI OTTHONÁNAK MEGSZERVEZÉSE

[..]

Az Egészségügyi Minisztérium a 7/1962. számú utasításában a szociális gondozásnak új lehetőséget ad az öregek napközi otthonának a szervezésével. Ennek a szociális intézménynek célja az, hogy a családi gondozásban nem részesülő öregek és egyéb csökkent munkaképességű személyek nappali tartózkodását, a rászorultak étkeztetését és katurális igényeinek kielégítését biztosítsa.

Az öregek napközi otthonát elsősorban társadalmi erőforrásokra támaszkodva lehet létrehozni és felszereléseit a beindításhoz társadalmi úton kell biztosítani. A beindítás évében a fenntartásával kapcsolatos személyi és dologi kiadásokat a Tanácsnak saját eszközeiből kell biztosítani és csak a következő év január 1-től lehet a Szociális gondozás címén erre költségvetést tervezni.

A napközi otthonban az öregek - vasárnap kivételével - minden nap délelőtt 10 órától délután 5 óráig tartózkodhatnak és ebédet kapnak. Az ebédet azok a személyek, akinek havi jövedelmük a 400 Ft-ot nem éri el, térítés nélkül, akik pedig ennél több jövedelemmel rendelkeznek, minimális térítéssel vehetik igénybe.

Városunk területén is nagy számmal vannak olyan előregedett személyek, akik államunk eme szolgáltatására rá vannak szorulva. Éppen ezért az Egészségügyi Csoport élve a Minisztérium által biztosított lehetőséggel, lépéseket tett a napközi otthonnak Mezőtúron való megszervezésére.

A napközi otthon létesítésére alkalmasnak találta az Újváros XIII. u. 17. szám alatt lévő [Walfisch féle ház] kihatáratlan üzlethelyiségét. Az üzemeltetéshez kisebb átalakítás szükséges, amely előreláthatólag 4-5.000 Ft-ba kerül. A napközi otthon két helyiségből fog állni,

az egyik helyiség az öregek napközi tartózkodását, a másik pedig az étel melegítésére, az edények elmosására szolgáló konyha helyiség. Az ebédet a szociális otthon konyhája szolgáltatja, melynek kiszállítására az otthon szállítóeszkőzzel rendelkezik. A felszerelési tárgyak a Tanácstól, a Tanácshoz tartozó intézményektől és a tömegszervezetektől lesznek biztosítva.

A napközi otthon a Csoport tervezése szerint december 1-én kezdené meg működését egyenlőre 20 személlyel. December hónapra a fenntartási költség kb. 5.000 Ft-ot vesz igénybe.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1965. IV. k., a v. főorvos előterjesztése, okt. 19.

100

1966. március 2.

A MEZŐGAZDASÁGI TERMELŐSZÖVETKEZETEK 1965 ÉVI ZÁRSZÁMADÁSAINAK ALAKULÁSÁRÓL

Az elmúlt gazdasági évben a termelőszövetkezeteknek igen sok nehézséggel kellett megküzdeniök. A szokatlanul késői kítavaszkodás párosult a bel- és árvizekkel. A ragadós száj- és körömfájásos megbetegedés több hullámban is érintette a szövetkezetek állatállományait. Mindezek az elemi csapások és nagyfokú károk rányomták bélyegüket a zárszámadások alakulására is. Városunk szövetkezeteinek gazdasági eredménye élesen két külön csoportra tagozódott a területeik talajminőségeinek megfelelően.

Míg a jobb minőségű földekkel rendelkező szövetkezetek az elemi csapások ellenére is tudták biztosítani a tervezett eredményeket, addig a rossz földeken gazdálkodó szövetkezetek jövedelme a nagyfokú állami segítséggel mellett is alatta maradt az előirányzatoknak.

A zárszámadási utasítás szelleme általában érvényesült a zárszámadásokban. - "Megfelelő alapot teremteni a további gazdálkodáshoz." -

Örvendetes tény, hogy négy szövetkezet, - Béke, Magyar-Mongol Barátság, Petőfi és Új Reménység, - olyan takarmányalappal rendelkezik, ami biztosíték, - állami készlet igénybevétele nélkül - az állatállomány újtermésig történő megfelelő takarmányozáshoz. A többi szövetkezeteknek, főleg a kukorica alacsony termésátlaga miatt, illetve a kevés kukorica vetés következtében súlyos takarmányozási problémái vannak. Érdemes megemlíteni, hogy a Vörös Október Termelőszövetkezetnek egyáltalán nem, az Új Élet Irsz-nek is igen minimális közös kukorica vetése volt. A takarmányhiánnyal rendelkező termelőszövetkezeteknek pénzbe kellett alapot biztosítani a zárszámadásukban a hiányzó takarmány beszerzésére. Az állam központi készletből bocsájt rendelkezésükre takarmányt, ami a hiányok 55-60 %-át fedezi, míg a többi takarmányt maguknak kell a termelőszövetkezeteknek felvásárolni, illetve beszerezni.

Ezek előrebocsájtása után ismertetjük a zárszámadások számszerű eredményeit:

Városunk 8 termelőszővetkezete 30.128 kh. földön gazdálkodott az elmúlt évben, ebből szántóterület 26.652 kh. A szövetkezetekben 2210 család él, a tagok száma 2350.

A közös munkában az év folyamán 1792 tag vett részt, a tagság 76,3 %-a

Vagyon helyzete:

A szövetkezetek közös vagyonának az értéke összesen 213 millió forint. 15 millió forinttal több az előző évinél. Az egy évi növekedés 7,1 %. A beruházott vagyon értéke 152 millió forint, az évi növekedés 7 millió forint, 4,8 %.

A forgóvagyon értéke 61 millió forint, az évi növekedés 7,6 millió forint, 14,3 %.

A tiszta vagyon értéke 119 millió forint, az évi növekedés 13,2 millió forint, 12,5 %.

Az év végi összes hitelállomány 89 millió forint, 1 millió forinttal kevesebb az előző évinél.

Jövedelem alakulása:

A felhasználható bruttó jövedelem 57,3 millió forint, az előző évez viszonyítva 1 millió forinttal kevesebb.

A jövedelemből központi elvonásra /föld és jövedelemadó/ fordítottak 6,8 millió forintot, 249 ezer forinttal többet az előző évinél. Alkalmazottaknak munkabér címén kifizettek 9,5 millió forintot, 736 ezer forinttal többet az előző évinél.

Tagok személyes jövedelmére maradt 26,7 millió forint, mely az előző évinél 2 millió forinttal kevesebb.

Üzemi felhalmozásra 13,5 millió forintot fordítottak, ez 207 ezer forinttal több az előző évi felhalmozásnál.

Egy dolgozó tagra jutó részesedés:

Tsz neve:	1964	1965	E l t é r é s	
			+	-
Alkotmány	8631	10751	2120	-
Béke	17176	18364	1188	-
Magyar M.B.	15577	16062	485	-
Petőfi	14867	16445	1578	-
Sallai	15480	12249	-	3231
Új Élet	10714	9542	-	1172
Új Reménység	15396	15751	355	-
Vörös Október	17375	11176	-	6199
Városi átlag	15131	14372	-	759

Az egy családra jutó jövedelem 12.080,- Ft, 1964 évben 13.004,- Ft, volt. Tehát az egy családra jutó jövedelem városi szinten 924 Ft-tal maradt alatta az előző éveinek.

Földjáradék címén pénzben és természetben együtt 942 ezer forintot fizettek ki a tsz-tagoknak. 123 ezer forinttal többet, mint 1964-ben.

Alapok alakulása:

A termelésre tartalékolt eszközök saját forrása, vagyis a szövetkezetek forgóalapja 28,9 millió forint. Az előző évi szintnél 2,3 millió

forinttal magasabb. A növekedés százalékba 8,8.

Biztonsági célra 1,8 millió forintot tartalékoltak, az elmúlt évi 0,2 millió forinttal szemben.

Szociális- kulturális alapba pénzben és természetben együtt 699 ezer forintot helyeztek, ez az összeg az elmúlt évi szintnél 203 ezer forinttal alacsonyabb. A csökkenés oka, hogy a Magyar Mongol Barátság Termelészövetkezet 1964-be igen magas szociális és kulturális alapot képzett, míg ebben az évben a tagok részesedésének kötelező 2 %-át helyezte szoc. kult. alapba.

Gazdasági eredmény 1000 Ft-ban.

Tsz neve:	1964.	1965.	E l t é r é s	
			+	-
Alkotmány	2132	2273	141	-
Béke	8154	9178	1024	-
Magyar M.B.	8118	8312	194	-
Petőfi	3305	3998	693	-
Sallai	5947	3921	-	2026
Új Élet	1580	130	-	1450
Új Reménység	4727	4671	-	56
Vörös Október	1900	1801	-	99
Összesen:	35863	34284	2052	3631

Városi szinten a termelészövetkezetek gazdálkodási eredménye az 1964 évi szinthez viszonyítva 1 millió 579 ezer forinttal alacsonyabb. Különösen nagy a csökkenés az Új Élet és Sallai Termelészövetkezeteknél.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. tü jkv., 1966. mg. ov. jel. márc. 2.

101

1966. március 2.

AZ 1965. ÉVI IPARPOLITIKAI TERV VÉGREHAJTÁSA ÉS AZ 1966. ÉVI TERVBŐL ADÓDÓ FELADATOK

[...]

Az előző évekhez hasonlóan a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága az 1965. évre újból megállapította az egyes területekre vonatkozó helyi iparpolitikai terveket. Így Mezőtúr városra is.

A terv tevékenységi csoportonként és szektoronként szabja meg az éves feladatokat, mely előzőleg megtárgyalásra kerül a különböző irányító szervekkel, pl.: a Megyei Tanács VB. Ipari, Építési, Mezőgazdasági Osztályával, a Szolnok Megyei KISZÖV-vel, a KIOSZ Megyei Titkárságával.

Az éves városi tervből nem minden esetben lehet megállapítani a hovatartozást - főleg ha ugyanazon szektoron belül több üzem is foglalkozik hasonló tevékenységgel - sok esetben nem egyezik meg azok összessége az irányító szervek által az üzemekhez leadott tervfeladatokkal. Pl.: a tanácsi vállalatok tervét a városi tervösszesítőben a Megyei Tanács VB. 370/m Ft-ban állapította meg, de ezeknél az üzemeknél mindössze 255/m Ft, olyan terv feladattal találkozottam, melyet az irányító

szervek, vagy a központok részükre megszabtak. A szolnoki Vízmű Vállalat mezőtúri telepének tervet nem adott. Ennek ellenére 87/m Ft lakossági munkát végeztek az elmúlt évben. A Vasipari Vállalat mezőtúri telepének a városi terv szerint 115 /m Ft tervet kellett volna kapni, de a központ 90/m Ft feladatot adott részére.

Hasonló a helyzet más szektorok vonatkozásában is. Ez a körülmény a felmérést és a kiértékelést nagyon megnehezíti. Szükséges lenne, hogy a városi tervet hovatartozásuk szerint kapják meg a területek és az év közben beállott változásokról időben értesülnénk.

A helyi iparpolitikai tervteljesítés felmérése érdekében adatgyűjtést hajtottam végre. Az önálló üzemek - pl. KTSZ-ek, tanácsi vállalatok - adatai nyilvántartásból lettek kigyűjtve. A kisiparosok tervteljesítése - figyelemmel a KIOSZ véleményére - becsléssel lett megállapítva, mivel nem rendelkeznek olyan nyilvántartással, mely elfogadható lenne a felmérésnél.

Az 1965. évi - városi- iparpolitikai terv 403/m Ft-tal magasabb az 1964. évi tervszámnál. A 8.807/m Ft 1965. évi tervet 24,3 %-kal, 2.186/m Ft-tal túlteljesítettük. Így 1965. évben 2.023/m Ft értékkel végeztünk több tevékenységet, mint 1964. évben.

Tevékenység megnevezése	1965. é v i		Terv telj. %	Lemara- dás -	Túltelje- sítés +
	Terv	Tény			
Méretes terv	880	979	111,3	-	99
Ipari jav.	3343	3622	108,3	-	279
Építő-szerelő tev.	3350	5204	155,3	-	1854
Személyi szolg.	1234	1138	92,2	96	-
Összesen:	8807	10943	124,3	-	2136

A személyi szolgáltatásnál lemaradás van 96/m Ft értékben, mely 7,8 %-nak felel meg. Ezt az Asztalosipari KTSZ férfi- női fodrász tevékenységének lemaradása idézte elő, ahol a lemaradás 111/m Ft, mivel más terület a személyi szolgáltatási tervet is túlteljesítette. A lemaradás már az első félévben jelentkezett, melyet részben az év elejei zárlat okozott, de hozzájárul a férfi fodrászatban jelentkező munkaerő hiány is.

A lakosság építési szándéka állandóan növekszik. Így az építő- szerelő tevékenységénél a tervet több mint másfélszeresére sikerült teljesíteni, melyet minden üzem jelentősen túlteljesített, annak ellenére, hogy az első félévben még 6,7 %-os lemaradás volt.

Az iparpolitikai éves tervnek 54 %-át a KISZ-eknek kellett teljesíteni. Az eredményt túlteljesítették, mivel a ténytámnak 61 %-a esik a KTSZ-ekre. Az eredményt a második félévben érték el, mivel az első félév végével 5,3 %-os lemaradásuk volt a szövetkezeteknek.

Megnvezés /szektorok/	1965. é v i		Terv telj. %	1000 Ft-ban Túltelj. +
	Terv	Tény		
Minisztériumi ipar	600	625	104,2	25
Tanácsi Vállalat	370	462	124,9	92
KTSZ-ek	4855	6669	138,5	1814
Földszöv	85	94	110,6	9
Mg. Szövetkezet	131	191	146,6	6
Magánkisipar	2766	2902	104,9	136
Összesen:	8807	10943	124,3	2136

Figyelemre méltó a fejlődésnek azaz üteme, melyet az Építőipari KTSZ e területen elért. A minőségi munka javulásával állandóan növekszik a lakosság bizalma is. Néhány évvel előbb a KTSZ lakossági munkát alig végzett. Az 1964. évben már 14, az 1965. évben 32 új családi lakóház építését fejezték be és adták át a megrendelőknek. Az 1966. évre már eddig 40 igénybejelentés érkezett a KTSZ-hez, mely minden bizonynyal emelkedni fog. Az elmúlt évekhez viszonyítva mindinkább kevesebb minőségi és egyéb kifogás fordult elő, bár ezen a területen még van javítani való.

Tevékenység	Egy lakosra jutó		1964. év 100 %
	1964. év	1965. év	
Méretes	39	42	107,7
Ipari javítás	146	157	106,2
Építő-szerelő tev.	136	226	166,2
Személyi szolg.	61	49	80,3
Összesen:	382	474	124,1

Az 1 lakosra jutó szolgáltatás értéke - a személyi szolgáltatás kivételével jelentősen megnövekedett. A fejlődés az építőszerelő tevékenységnél a legnagyobb.

Egyes üzemeknél tapasztalható, hogy szívesebben vállalnak közületi munkákat, vagy gyártó tevékenységet, mint lakossági munkát. Általában ezek korábban jelentkeznek és biztonságosabbnak látszanak. A javító szolgáltató tevékenység kielégítésére az elmúlt évben aránylag kevés gondot fordított a Cipész KTSZ.

A kötött létszám terv miatt a szakmunkás helyzet nem minden területen volt kielégítő. Pl.: a nyári hónapok alatt az építőiparban több szakmunkást kellett volna foglalkoztatni. Az Építőipari KTSZ-nél a munkáslétszámot januárban kötelezően csökkenteni kellett és az így elbocsájtott szakmunkások máshol helyezkedtek el. Később mikor újból engedélyt kaptak felvételre csak nagy utánjárás után és részben tudták biztosítani.

A vállalati határidőnél egyes területen van javulás. Pl.: az Asztalos KTSZ-nél az ipari javításnál. A cipő javításnál és kisebb épület javításoknál viszont több hiányosság található. A Nagykunsági Cipész KTSZ-nél jelenleg 10-12 nap a vállalási határidő, annak ellenére, hogy a javító részleg leválásánál a végrehajtóbizottság úgy foglalt állást, hogy a leválásból a lakosság hátrányt ne szenvedjen. Hiányosság, hogy a leválás részleteit a Tanács illetékes szervével nem tárgyalták meg. A levált részleg minőségileg kifogásolható.

Az Építőipari KTSZ-nél előleg befizetés ellenére is 5-6 hónapos késséssel végeztek el egyes munkát. Található hiányosság a férfi fodrász szakmában. Pl.: a felsőrészi fodrászüzletben két szakmunkás dolgozik, a vendégnek 2-3 órát is várakozni kell. A lak tanya fodrász igénye jelenleg nincs megfelelően megoldva. A fennálló problémát részben szakmunkás biztosítása, részben ipari tanulók szerződtetése oldaná meg. Szükségesnek látszik, hogy a KISZÖV adjon lehetőséget megfelelő számú férfi fodrász - fiú - iparitanuló szerződtetésére, mivel az eddigi gyakorlat azt igazolja, hogy a lányok a felszabadulásuk után eltávoznak.

A cipő javításnál a vállalási határidőt az fogja lerövidíteni, ha a Nagykunsági Cipész KTSZ Dózsa György úti új helyiségét megfelelő átalakítás után gépekkel is berendezi és munkatorlódás esetén megfelelő számú nyugdíjast állít be a termelésbe. Ugyanakkor itt is gondoskodni

kell a szakmunkás-utánpótlásról. Az elkövetkezendő tanévre legalább 3 iparitanuló leszerződtetése válik szükségessé, mivel két éven belül újabb három személy éri el a nyugdíj korhatárt.

A nyitvatartási idő általában megfelel a lakosság igényeinek. Legtöbb esetben 7 óraker kezdődik. A fodrászoknál volt eset, hogy késtek.

A törvényes vállalási árat betartják. Az ellenőrzéseim során két olyan kisiparossal találkoztam, akik a kalkulációba az alkalmazott munkáideje után is a mester órabérért állította be.

Az anyagellátás nem minden esetben kielégítő. Pl.: egyes alkatrészek, különböző építőanyagok beszerzése csak nagy utánjárás után biztosítható. A szállító vállalatok sok esetben a megrendelt anyagot a negyedév végére igazolják vissza, illetve szállítják le.

Az 1966. évi helyi iparpolitikai tervet a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságától még nem kaptuk meg, így annak részleteiről és az abból eredő feladatokról beszámolni a Tisztelt Végrehajtó Bizottságnak nem tudok.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1966. I. k., ip. o. jel. márc. 2.

102

1966. április 29.

AZ 1966. ÉVI FELVÁSÁRLÁSI TERVEK TELJESÍTÉSÉRŐL ÉS A TOVÁBBI FELADATOKRÓL

[...]

Az ország lakosságának árúellátása, a népgazdaság export kötelezett-ségének teljesítése megkívánja, hogy évről-évre nagyobb mennyiségű mezőgazdasági terményt és terméket vásároljanak fel az egyes vállalatok. A felvásárolható mennyiség elsősorban a termelés szintjétől függ. Mivel a termelés zömmel a nagyüzemi gazdaságokban történik, döntően befolyásolja a felvásárlási tervek teljesítését a termelészövetkezetek árútermelése. A termelészövetkezetek árútermelése városi szinten igen ingadozó, amelyet nagyban befolyásol az időjárás szeszélyes alakulása.

A közös gazdaságok mellett az egyes árúfeleségek előállításában - baromfi, tojás, tej - nagy szerep jut a háztáji gazdaságoknak is. Ebből következik, hogy az állami felvásárlás végrehajtása nem csupán gazdasági, hanem igen fontos politikai feladatot is jelent. Engedje meg a Tisztelt Végrehajtó Bizottság, hogy az 1966. évi felvásárlási tervek ismertetése előtt, röviden értékeljem az 1965. évi felvásárlás helyzetét.

Az 1965. évi felvásárlási helyzetet városi viszonylatban az 1-es számú táblázat mutatja:

1. sz. táblázat:

Megnevezés:		Éves terv	Teljesítés			%
			Tsz	Egyéb	Összesen	
Kenyérgabona	q	62.000	73.200	500	73.700	118,-
Vágómarha	db	1.800	1.262	331	1.613	89,6
Vágósertés	db	8.900	7.867	1.425	9.292	104,4
Vágóbaromfi	q	3.700	1.681	1.796	3.477	94,-
Tej	hl	20.000	9.291	6.043	15.334	76,6
Tojás	1000 db	2.050	593	1.644	2.237	109,1

100 kh. szántóra eső hús értékesítés q: 73,5

A vágómarha kiesést az okozta, hogy a termelőszövetkezetek az alapanyag biztosítását vásárlásból akarták fedezni, azonban szájj- és körmőfájás miatt az 1965. évben az egy tehénre eső tej 1.624 liter lett, az 1964. évi 2.230 literrel szemben.

A vágóbaromfi esetében a kiesést az 1964/65 gazdasági évben jelentkező 172 vagon takarmányhiány okozta.

Takarmányhiány miatt a termelőszövetkezetek a beütemezett naposbaromfit nem tudták fogadni.

Az új gazdasági irányítás megváltoztatta a termelőszövetkezetek tervezésének módját, valamint új kapcsolat jött létre a termelőszövetkezetek és az egyes felvásárló vállalatok között.

Az 1966. évi előirányzat jelenlegi állását árúféleségenként a 2. sz. táblázat mutatja:

2. sz. táblázat:

Megnevezés:		Előir.zat	Tsz-ek	Leszerződve
			terv	
Kenyérgabona	vag.	630	647	359
Napraforgó	vag.	14	23	23
Burgonya	vag.	16	16	22
Hízottsertés	db	9.000	8.779	9.811
Hízottmarha	db	1.500	1.406	1.729
Baromfi	vag.	44	19	36
Tojás	1000 db	2.800	704	1.811
Tej	hl	21.000	12.729	20.905

Városi szinten a kenyérgabona, hízósertés és vágómarhából 1960-tól a felvásárlási tervek teljesítése az alábbiak szerint alakul:

Év:	Kenyérgabona q			Hízósertés db			Vágómarha db		
	Terv	Tény	%	Terv	Tény	%	Terv	Tény	%
1960	450	423	94	10800	8290	76	1320	1994	151
1961	480	653	136	10000	8729	87	2300	1735	75
1962	560	317	57	8000	9863	123	1600	1966	124
1963	655	448	68	9800	9362	96	2300	2260	98
1964	600	660	110	9500	8400	88	2000	1731	87
1965	620	737	118	8900	9292	104	1800	1613	90

Az 1966. évi felvásárlási tervek teljesítésének állásáról és a további feladatokról árúféleségenként az alábbiakban kívánok beszámolni:

1./ Kenyér gabona:

A termelőszövetkezetek termelési terveikbe tervezett kenyér gabona értékesítés és a szerződés állását az alábbi táblázat mutatja:

Tsz neve	Biztosított cim.	Szerződéses					Összesen	Leszerződve
		M	A	Z	S	A		
Alkotmány	1.870	7.110				8.980	7.000	
Béke	3.383	7.000				10.383	5.000	
Magyar M.B.	3.570	10.835				14.405	10.800	
Petőfi	1.842	4.690				6.532	4.500	
Sallai	2.529	6.007				8.536	5.000	
Új Élet	1.378	3.600				4.978	2.500	
Új Reménység	1.750	4.217				5.967	4.000	
Vörös Október	1.552	3.424				4.976	3.000	
Összesen:	17.874	46.883				64.757	41.800	

Városi szinten 9.100 kh. kenyér gabona került az ősz folyamán elvetésre. E területből a kedvezőtlen téli és tavaszi időjárás következtében 284 kh. pusztult ki. A megmaradt terület 35 %-a jó, 39 %-a közepes, 29 %-a gyenge.

A termelőszövetkezetek a kedvezőtlen időjárás miatt gyengén áttelelt kenyér gabona fejlődésének meggyorsítása érdekében 8785 kh-n végeztek fejtrágyázást és megkezdtek a vegyszeres gyomirtást, amelyből a jelentéskészítés időpontjáig 1870 kh-t végeztek el, ami 10 %-os tervteljesítésnek felel meg.

A fenti okok miatt kissé feszítetté válik az 1966. évre betervezett 12 q/kh-s termésátlag elérése. A termelőszövetkezetek a tervezés során és a szerződéskötések alkalmával figyelembe vették a kedvezőtlen időjárást, és ezért van az, hogy a termelési terveikbe beállított állam felé történő értékesítést nem szerződtek le teljes egészében a vállalatokkal.

2./ Hízottsertés és vágómarha:

Hízottsertésből és vágómarhából az 1966. évi terv és szerződés állását az alábbi táblázat tartalmazza:

Megnevezés:	Vágómarha				Vágósertés	
	Éves terv	Leszerződve		Éves terv	Leszerződve	
		D	A R A B			
Alkotmány	102	81		500	506	
Béke	280	282		1.500	1.400	
Magyar M.B.	314	313		2.017	2.267	
Petőfi	130	145		608	590	
Sallai	125	115		1.174	1.150	
Új Élet	110	104		980	984	
Új Reménység	220	200		1.200	1.194	
Vörös Október	125	117		800	800	
Összesen:	1.406	1.357		8.779	8.891	
Egyéb	-	372		-	920	
Mindösszesen:	-	1.729		-	9.811	

Az éves terv teljesítését amint a táblázat is mutatja éves szinten teljesítve lesz. A hízlaláshoz szükséges alapanyag teljes egészében rendelkezésre áll. Városi viszonylatban az I. negyedévi terv teljesí-

tését az alábbi táblázat mutatja:

Tsz neve:	Vágósertés db			Vágómarha db		
	Terv	Tény	%	Terv	Tény	%
Alkotmány	270	142	53	32	36	111
Béke	-	97	-	16	6	38
Magyar M.B.	317	506	159	14	76	543
Petőfi	90	115	128	-	12	-
Sallai	459	480	104	15	15	100
Új Reménység	196	226	115	50	50	100
Új Élet	103	103	100	23	11	48
Vörös Október	150	121	80	19	26	136
Összesen:	1585	1790	113	169	232	137
Házt.egyéni:	-	576	-	-	103	-
Összesen:	-	2366	-	-	335	-

Az I. negyedévi felvásárlás vágósertésből az éves terv 26, míg vágómarha esetében 22 %-os terv teljesítésnek felel meg.

Éves viszonylatban a megadott irányszámmal szemben nagyobb teljesítés várható. Vágómarhánál ez abból adódik, hogy a termelőszövetkezetek az elmúlt évben az árvíz sújtotta területekről 500 db alapanyagot vásároltak fel. Ez évben a felvásárlási lehetőség nem mutatkozik, és ezért várható, hogy 1967-re bizonyos mértékű csökkenés fog jelentkezni vágómarhánál.

3./ Vágóbaromfi, tej, tojás:

Megnevezés:	Vágóbaromfi q		Tojás 1000 db		Tej hl.	
	Éves terv	Leszerződve	Éves terv	Leszerződve	Éves terv	Leszerződve.
Alkotmány	430	438	320	320	880	940
Béke	18	96	129	100	2099	2080
Magyar M.B.	122	125	-	-	2278	3000
Petőfi	213	210	67	35	1185	1500
Sallai	213	234	50	28	3031	2240
Új Élet	80	130	-	-	865	815
Új Reménység	397	218	138	128	700	870
Vörös Október	456	400	-	-	1690	1460
Összesen:	1929	1851	704	611	12728	12905
Egyéb	-	1800*	-	1200*	-	8000*
Mindösszesen:	-	3651	-	1811	-	20905

* = várható.

Amint a táblázat is mutatja éves szinten nagyobb mértékű kiesés várható vágóbaromfiból. A kiesés oka, hogy a termelőszövetkezetek nagymértékű takarmányhiánnyal küzdöttek, és emiatt kevesebb naposcsibét fogadtak.

Városi szinten az I. negyedévben vágóbaromfiból az éves terv 2 %-át, tojásból 32 %-át, és tejből 16 %-ot értékesítettek.

Amint látható az I. negyedévben a vágóbaromfinál komoly kiesések vannak, amelynek okai a takarmányhiány és egyes termelőszövetkezeteknél férőhely hiány.

Egyéb felvásárlások helyzete:

a./ Burgonya

A termelőszövetkezetek termelési terveikben 1610 q burgonya felvásárlását tervezték be, de ezzel szemben 2250 q burgonya értékesítésére kötöttek szerződést.

b./ Napraforgó

A termelőszövetkezetek termelési terveikben 2300 q napraforgó értékesítését tervezték be, amelyet teljes egészében le is szereztek a vállalattal.

A kedvezőtlen tavaszi időjárás miatt a napraforgó vetése lassú ütemben haladt, ami feszítetté teszi a fenti felvásárlási terv teljesítését.

c./ Szalma

A helyi földművesszövetkezetek felvásárlási csoportja Mezőtúr - Túrkeve város részére 276 vagon ipari szalma felvásárlási irányszámot kapott. A vállalat felkereste a szövetkezeteket és megkezdte a szerződéskötéseket. A jelentéskészítés időpontjáig a mezőtúri szövetkezetekben 150 vagon ipari szalma felvásárlására kötött szerződést.

d./ Zöldség

A termelőszövetkezetek a MÉK Vállalattal 62 kh-ra kötöttek szerződést, ami 62 %-os terv teljesítésnek felel meg.

A fenti területből 13 kh paradicsom, 5 kh zöldpaprika, 5 kh zöldbab, 24 kh uborka, 15 kh egyéb növényre kötöttek szerződést. Továbbra is súlyos problémaként jelentkezik, hogy a leszerződött területtel nem tudjuk 100 %-ig kielégíteni a város lakosságának zöldség igényét. Feladatként jelentkezik, hogy a vállalat a mezőgazdasági osztály segítségével további terület leszerzése érdekében keresse meg a szövetkezetek vezetőségét.

A szövetkezetek a Nagykőrösi Konzervgyárral 160 kh területre kötöttek szerződést, amely 106,7 / teljesítésnek felel meg. A fenti területből 92 kh paradicsom, 23 kh zöldpaprika, és 45 kh uborkára kötöttek szerződést.

c./ Háztáji felvásárlás

A háztáji gazdaságoknak jelenleg is, és a jövőben is a mezőgazdasági foglalkozású lakosság önellátása mellett jelentős szerepük van többek között a vágósertés, vágómarha, vágóbaromfi, tej, tojás árútermelésben. Folyó évben a népgazdaság szükségletének növekedése folytán az elmúlt évinél több zöldség és gyümölcs, valamint állat és állati termék előállítására és értékesítésére kívánatos a háztáji gazdaságokból is.

Ennek elősegítése érdekében fokozni kell a háztáji bizottságok munkáját.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1966. II. k., mg. ov. jel. ápr. 29.

1966. július 8.

KÜLTERÜLETI ISKOLÁK /5. ÉS 6. SZ./ ÖSSZEVONÁSA

[...]

Az általános iskolák körzetesítése, valamint egyes külterületi iskolák elnéptelenedése és felszámolása következtében természetes folyamat, hogy a külterületi iskolák tanulócsoportjai állandóan csökkennek, ennek eredményeként városunkban két külterületi igazgatóság további fenntartása és működtetése sem pedagógiai, sem gazdasági szempontból nem indokolt.

A két külterületi igazgatósághoz tartozó 28 tanulócsoport napjainkig 17-re csökkent. Körzetesítés és elnéptelenedés miatt még ez évben további csökkenés várható, ezért javaslom a MTVB Művelődésügyi Osztálynak 1966. augusztus 31-vel a 6-os számú általános iskola igazgatóság megszüntetését, a hozzátartozó iskoláknak az 5-ös számú általános iskola igazgatósághoz való csatolását.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb. jkv., 1966. III. k. műv. cs. előterjesztése. A vb egyetértett vele július 8-án.

1967. január 21.

A SZOCIÁLIS GONDOZÁS HELYZETE /SEGÉLYEZÉSEK, KÖZGYÓGYELLÁTÁS
SZOCIÁLIS INTÉZETEKBE TÖRTÉNŐ BEUTALÁS/

[...]

Segélyezés:

A segélyezetttek száma évről-évre szaporodik.
1963. évben átlagosan 63 főt részesítettünk rendszeres segélyben, évi 109.150 Ft összegben. Az egy főre eső havi átlag összeg: 144 Ft.

1964. évben 65 főt részesítettünk rendszeres segélyben, évi 116.870 Ft összegben, az egy főre eső havi átlag 149 Ft.

1965. évben 67 főt részesítettünk 118.710 Ft összegben, az egy főre eső havi átlag 149 Ft.

1966. évben 74 főt 132.720 Ft összegben, az egy főre eső havi átlag 150 Ft.

A rendszeres segélyek havi átlagos összege tehát 150 Ft a 38/1963. Eü.M. számú utasításban előírt 250 Ft-tal szemben.

Kérjük a Végrehajtó Bizottság segítségét a hiányzó összeg biztosítására.

Rendkívüli segélyben részesítettünk 1963. évi 37 fővel szembe 1966. évben 83 főt. A beérkezett kérelmek száma 1966. évben 85, ebből indokolt volt 83.

Ezen kívül a rendszeres segélyben részesülőket karácsonyra 100 Ft rendkívüli segélyben részesítettük.

[...]

Jelenleg városunkban 10 csökkent látású egyén kap 300-300 Ft rend-

szeres segílyt, és ezen kívül a rendkívüli segíly keretünkéből a rászorulóknak évenként tüzelősegélyt adunk.

A sokgyermekes anyák jutalmazásának hatáskörét az 1966. évi 1009/1966. sz. kormányhatározat a Végrehajtó Bizottság hatásköréből az egészségügyi csoport hatáskörébe adta át.

1966. év folyamán 12 személy kapott 14.400 Ft jutalom összeget összesen. Ezen anyák gyermekeinek száma 6-12 volt.

[...]

1966. évben 11 fő részére adtunk javaslatot ingyenes csecsemőkelen-gye utalvány kiadására.

[...]

Közgyógyellátásra jogosító igazolványt 1966. évben újat 181-et adott ki a szociális előadó és 85 db-ot újított meg. A rendelkezések alapján ez az igazolvány jár az állami gondozottaknak, hadigondozottaknak, a rendszeres segílyben részesülőknak és a KIOSZ segílyeseknek. Ezen kívül munkaképtelen rászorultak kapják meg.

Rövidebb időtartamra kénytelenek vagyunk ingyenes gyógykezelési igazolványt biztosítani azoknak is, akik bár munkaképesek, de jelenleg munkanélkül vannak.

[...]

Kórházi ápolási költséget 1966. évben az egészségügyi állandó bizottsággal egyetértésben 30 személynél 13.753,75 Ft összegben engedtünk el, részleges megfizetésre 3 személyt köteleztünk 2.005 Ft összegben.

Nagy körültekintéssel járunk el a terhességmegszakítás költségeinek elengedésénél, amelyet elsősorban a sokgyermekes, rossz anyagi körülmények között lévő anyáknál, részben pedig a cigány családoknál alkalmazunk.

A hadigondozottak éves rendszeres felülvizsgálata után 1966. évben 93 hadiözvegvet és hadirokkantat tartunk nyilván, akik járadékban részesülnek. Ugy ezek, mint a járadékban nem részesülőknak a jelentkező igények alapján a kedvezményes utazási igazolványhoz az igazolásokat kiadjuk.

1966. évben 3 sorköteles részére adtunk ki családfenntartói igazolást. Ezen kérelmek elbírálásánál körültekintően jártunk el, és csak a legindokoltabb esetekben járultunk hozzá a sorköteles felmentéséhez. A jelentkező igények alapján 9 sorköteles hozzátartozóját részesítettünk katonai családi segílyben, továbbá 6 tartalékos katonai szolgálatot teljesítő hozzátartozóját.

Évről-évre szaporodik a szociális otthoni beutalásra vonatkozó kérelmek száma. Ennek egyrészt azaz oka, hogy a gyermekek nem tartják kötelességüknek idős szülejük eltartását élemedett korokban, hanem mindent elkövetnek annak érdekében, hogy lehetőleg szociális otthonba helyezték el őket és az otthoni elhelyezés sikertelensége esetén is többszöri felszólítás ellenére sem viselik gondját elaggott hozzátartozójuknak.

Másik ok, hogy sokan részben saját hibáikból, részben azon kívül nem biztosították maguknak öregségükre nyugdíj formájában megélhetési lehetőségeiket. Az előadottak alapján folytonosan szaporodnak a szociális otthoni elhelyezés iránti kérelmek.

1966. évben csoportunkhoz 32 szociális elhelyezés iránti kérelem futott be, az egészségügyi állandó bizottsággal megtárgyalva jogosnak találtunk 22 kérelmet, jogtalanoknak, mivel eltartásra kötelezett hozzátartozóik vannak, 10 kérelmet. Ennek ellenére szociális otthoni elhelyezésre javasoltuk őket, mert a hozzátartozók az eltartástól elzárkóztak.

1963. évben 16, 1964-ben 15, 1965. évben 23 főt utaltunk szociális otthonba. Ebből világosan látszik, hogy városunkba is aránylag mennyivel szaporodott a szociális otthoni elhelyezések iránti igény. Ezzel szemben megye szerzte nem nőtt annyira a szociális otthoni ágyak száma, és így 1966. évben 18 elhelyezésre jogosult egyén kérelmét nem tudtuk teljesíteni.

A szociális otthoni elhelyezés lehetőségét nagymértékben javítani fogja a városunkban 1968. évben kezdődő és előreláthatólag 1970-ben befejeződő új szociális otthon építése. Az új szociális otthon részben KÖFA alapból, részben állami támogatásból épül fel.

Tervezéseink szerint 100 ágyal működik, a jelenlegi szociális otthon 50 ágya helyett. A jelenlegi épület annyira elavult, hogy javítása többé kerülne, és akkor sem felelne meg a modern higiénias és elhelyezési követelményeknek, mintha új otthont építünk. A körülményekhez viszonyítva a gondozás és ellátás megfelelő. Személyzetük a normának megfelelő, egy otthonvezető, egy könyvelő. Személyzetük a normának megfelelő, egy otthonvezető, egy könyvelő, egy félműszakos kisegítő adminisztrátor végzi az otthon irányító munkáit. Ezen kívül 1 szakácsnő, 1 konyhalány, 1 takarítónő, 1 mosónő, 1 fiatalos kisegítő, 1 kertész, 1 kocsis és egy félműszakos segéd munkás látja el az otthonban, valamint az otthonhoz tartozó 20 holdon jelentkező munkálatokat. A betegek gondozására 4 ápolónő van beállítva, akik a betegekkel kapcsolatos összes teendőket elvégzik.

[..]

Az 54 gondozott közül 20-30 év között 1 fő, 30-40 év között 1 fő, 40-50 év között 2 fő, 50-60 év között 14 fő, 60-70 év között 14 fő, és 70 éven felül 22 fő van. Az otthon ágykihasználtsága 107,2 % volt 1966. évben.

A gondozottak gyógyszer ellátására 1966. évben előirányzott 15.000 Ft összeget 5.247,42 Ft összeggel léptük túl. A gyógyszer előirányzat túllépését indokolja a gondozottak idős kora miatt rendszeresen fellépő betegségek gyógyítása. A gyógyítás eredményeként 1966. évben csak 4 fő gondozottunk halálozott el, pedig nagy százaléka magaskorú, és olyan súlyos krónikus megbetegedésben szenved, hogy csak állandó gyógykezeléssel lehet életét meghosszabbítani.

[..]

1965-1966. évben az otthon kötelező nagytakarításán kívül 69.723,05 Ft-ot költöttek karbantartási munkákra, ezzel nagyrészt javult a gondozottak szobáinak korszerűsítése, otthonossá tétele, de ez a folyamat még nem fejeződött be, és 1967. évben feltétlenül szükséges ugyanilyen összeg hasonló célra való felhasználása, de amennyiben a bevétel túlteljesítésből lehetőség nyílik, szükséges lenne ezen összeg megemelése.

A gondozottak kulturális igényének kielégítését szolgálja a 3 rádiókészülék, 1 televízió, 1 lemezjátszó, ezen kívül előfizettünk képesújságokra, napilapokra. A kézikönyvtárból minden gondozott érdeklődési körének megfelelő könyvhöz jut, mert a városi könyvtárral állandó kapcsolatban állanak. Szórakozási lehetőségüket szolgálják még, az otthon birtokában lévő társasjátékok.

A Városi Tanács a tömegszervezetekkel együtt nem felejtkezik meg az öregekről, az öregek napján és minden nagyobb ünnepnap alkalmával meglátogatja őket. A patronáló Szőnyegszövő HTSZ kultúracsoportja pedig az ünnepségeken műsoros rendezvényekkel kedveskedik öreg napjaikra.

Nagy hiányosság az otthonban az, hogy betegszobát a hely szűke miatt biztosítani nem tudnak.

[..]

A konyhai dolgozók munkájának megjavítása érdekében több konyhai

gépet szerzett be az otthon vezetősége, amely még bővült 1966. évben beszerzett nagy befogadóképességű hűtőszekrényel. A konyha higiéniai munkájának megjavítására történt a hideg-melegvíz bevezetése. Itt feltétlenül szükséges lenne a tetőszerkezet olyan mérvű megjavítása, hogy a mennyezet rendszeresen ne szakadjon be. Ez nemcsak balesetveszélyessé teszi a konyhai dolgozók helyzetét, hanem a főtt ételek higiéniai körülményeit is veszélyezteti.

Az otthon 54 gondozottja közül 8 gondozott, vagy ennek hozzátartozója járul hozzá az eltartáshoz, azok is átlagban 243 Ft-tal.

Ugyanekkor a gondozottak napi ételmezési normadíja 12 Ft. Az ételmezés mellett évi 800 Ft ruhafelhasználási díjat biztosít gondozottanként. A szociális otthon gazdálkodása lényeges javulást mutat. A leltározások alkalmával és a leltári készletek céll ellenőrzésén különösebb hiányosságot nem találtak az ellenőrző szervek.

Gazdaságuk is, amely évek óta ráfizetéses volt, 2 év óta rentábilis, sőt 1966. évben is 17.842 Ft nyereséggel zárta a gazdasági évet. Az otthon bevételi terve 1966. évben 205.000 Ft és ezt a tervet 210.929 Ft-ra teljesítette. 1966. évre költségvetésileg előirányzott Ft összege 770.000 volt, amelyet 864.990 Ft összegre teljesítettek. Az otthon gondozottainak ételmezését nagymértékben javítja az a körülmény, hogy a szükséges zöldség és gyümölcsárúk, valamint húsárúk nagyrészt saját gazdaságában olcsóbban tudja előállítani, mint a beszerzési árak. 1966. évben a kertészetből 30.689 Ft, a gazdaságból 46.167 Ft, a házalásból 89.842 Ft bevetele volt. Saját szükségletén felül még a helyi kórház központi konyha ellátását is tudja javítani. A gazdasági munka az otthon gondozói munkáját károsan nem befolyásolja, sőt a téli időszak kivételével az otthon munkaképes gondozottait leköti.

A szociális otthon gazdasága jelenleg 2 db lóval, 6 db anyakocával, 31 db hízóval, 17 db süldővel valamint 5 db juhval rendelkezik.

Ez a gazdálkodás az új szociális otthon felépítésével nagymértékben javulni fog, mivel a gazdasági terület összefüggésben lesz az otthon területével, és így azok a gondozottak, akik önként, szívesen foglalkoznak kisebb meg nem eröltető munkával, könnyebben bevonhatók lesznek a termelésbe. A gondozottak közül jelenleg is 3 személy kint lakik a gazdaság területén, míg az otthonban 12 személy segédkezik a munkák végzésében. Ezeket a személyeket rendelkezésre álló költségvetési jutalomkeretből negyedévenként megjutalmazza az otthon vezetője.

1965. évben elkészítettük a XIII. út 17 szám alatt lévő házban az öregek napközi otthonát. Felszereltük részben a Tanács, részben pedig a Béke Tsz. támogatásából, hogy ezzel is elősegítsük az öregek intézetén kívüli gondozási lehetőségét. Itt azok az egyének kapnak gondozást, akik vagy egyedülállóak és megélhetésük biztosított, vagy a család többi tagjainak elfoglaltsága miatt a napközbeni ellátásuk és gondozásuk nem lenne biztosítva. Az Egészségügyi Minisztérium 1966. július 1-vel engedélyezte a napközi otthon üzemeltetését és biztosította a legminimálisabb költségvetési összeget erre a célra. A napközi otthonban alkalmazásban van egy 8 órás gondozónő és egy félműszakos kiségitő. A szociális előadó felkutatja a város területén azokat a rászorult egyéneket már előre, akiket itt gondozásba vettünk és így június 1-vel teljes gondozási számmal indult be az öregek napközi otthona.

Azóta is a legnagyobb megbecsülésnek örvend, és örömmel fogadják szolgálatát az otthoni gondozottak.

Hiányosságként említhető, hogy felszerelésük társadalmi úton lett biztosítva és mivel nem újak, így minden kíváncsúnak nem felel meg. Másik hiányosság, hogy bérelt épületben tudtuk csak elhelyezni és így

az egyes átalakítások a tüzelő és egyéb elhelyezések nehézségekbe ütköznek.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb jkv., 1967. I. k. ü. csv. besz., jan. 21.

105

1967. október 31.

MEZŐTÚR EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI 10 ÉVES TÁVLATI TERVE

[..]

Bevezető rész

A terv kitér a város 1945-1955. és 1965. évi egészségügyi és szociálpolitikai fellelhető adataira. [..]

Az egészségügyi ellátás alakulása, a szociálpolitikai fejlődés során a terv kitér az egészségügyi igazgatás-szervezés, a gyógyító megelőző, a fekvőbeteg gyógyintézeti, területi járóbeteg ellátás, üzeme-gyógyi ellátás, szakgondozás, anya- és csecsemő valamint gyermekvédelem, terhességgondozás és szülészeti ellátás, közegészségügy-járványügy, gyógyszer-tári hálózat, szociális gondoskodás, fogyatékosok és csökkent munkaképességűek szociális gondozása területére.

Mezőtúr város lakossága a felszabadulás idején meghaladta a 32.000 főt, 1949-ben 26.906, 1955-ben 22.939 és 1965-ben 22.160 fő. 1955-ben a városban 684 szülés és 300 elhalálozás történt. 1965. évben 302 szülés volt és 285 fő meghalt. A város lakossága nagyrészen elvándorlás és népszaporulat csökkenése miatt esett. Jelenlegi elvándorlás évi csökkenés száma hozzávetőlegesen 250 fő. A város lakossága számának továbbra is várható csökkenéséhez és a népesség viszonylagos elöregedéséhez alkalmazkodnia kell a város 10 éves egészségügyi és szociálpolitikai fejlődési tervének is.

Mezőtúr város egészségügyi intézményeinek fejlesztése összefügg a környező kijelölt felvevő terület kiterjedésével.

I.

Gyógyító, megelőző ellátás terén.

Mezőtúron az egészségügyi hálózat ily irányú fejlesztése 1950-1951. évben a mezőgazdaság szocialista átszervezésével indult meg. Az elmúlt rendszerben gyógyító-megelőző ellátást biztosító intézményekkel városunk egyáltalán nem rendelkezett.

A termelőszövetkezetek tagjainak és hozzátartozóinak ingenyes orvosi ellátás hozzáférhetőségének biztosítása tette szükségessé a város lehetőségeihez képest a kórház megszervezését, körzeti orvosi rendszer kialakítását, a szakrendelőintézet biztosítását.

A Városi Kórház

1950-ben kapta meg működési engedélyét, mostoha körülmények között kezdte el a betegellátást. Többszöri átköltözés és fokozatos ágyfejlesztéssel érték el, hogy jelenlegi helyén a város és környék lakosságának megfelelő szintű ellátást tudja biztosítani. Jelenleg a belgyógyászat és a sebészet 50-50 ágygal működik.

1960-ban az Egészségügyi minisztérium a kórházat a B./ kategóriába sorolta, majd 1963-ban munkaszervezési kísérleti kórházzá minősítette. E szervezés alapján kapta meg a kórház az optimális irányszám szerint tervezhető létszámot.

A Városi Kórház ágykihasználási százaléka: 1965. évben 91,3 % volt, a legnagyobb igénybevétel a belgyógyászati osztályon történt, amelynek ágykihasználási %-a 108. Ez a százalék a túlzsúfoltság mutatója. A kórház ágyfejlesztése országosan tervezett feladat, így várható a Kórház 1980. évi 465 ágyra való fejlesztése.

Megvalósítandó feladat

A 465 ágyas kórház fejlesztés megvalósulási lehetőségnek megteremtése 1980-ig.

Kórházunk beteganyagának elég magas százalékát az idős elaggott egyének képezik. Szociális otthonellátottságunk jelenlegi kapacitása nem tudja biztosítani az ilyen egyének szociális otthoni elhelyezését. Otthoni ápolásuk nem kielégítő, ezért szükséges

30 ágyas elfekvő osztály létesítése 1975. évi.

A betegellátás jogos igénye a kórház keretein belül

orr-fül-gégészeti,

szemészeti és

bőrgyógyászati osztály létesítése 1975-évi.

A megyei bőrgyógyászati szakellátás a kórházban bőrgyógyászati osztály létesítésére ágszámot biztosítani tud. Kórházi osztály beállítására esetén úgy az osztály, mint a szakrendelés szakorvossal való ellátását tudnánk biztosítani.

A felsorolt osztályok a kórház jelenlegi épület-viszonyai között nem valósíthatók meg, ezért ezen fejlesztések beállítása csak úgy válhat valóra, ha a kórház telkét nagyobbítva ott pavilon vagy blokk-rendszerű újonnan létsített épületben helyezjük el. Ezen szakasz első részében említett 465 ágyas kórház megvalósulása esetén a felsorolt fejlesztések beépíthetők az új kórház rendszerébe.

A kórházi beosztott orvosok szolgálati lakásigényének megoldására az 1966. évben készült 10 éves távlati tervben feladatként szereplő Kosuth út 6. szám alatti Dr. Somogyi és Dr. Antalicz-féle lakás ill. ház megvásárlása, és a kórház részére való átadása megtörtént.

A jelenlegi laboratórium bővítése és modernizálása az újonnan felépülő rendelőintézet laboratóriumi hálózatával oldódna meg.

1968. I. negyedére laboratóriumi állás beállítása szükséges, és így a laboratórium szakmai ellátása megfelelővé válna. A kórházban elhalt betegek boncolását a Megyei Kórház kórboncnokai látják el, kiknek szoros az egész megyére kiterjedő elfoglaltságuk nem teszi lehetővé minden esetben a kért boncolások elvégzését. Ez a hiányosság kihát a kliniko-patológiai konferenciák minőségi szintjére, és az orvosok egyéni továbbképzésére. Ezért szükséges a kórboncnoki állás és működéséhez szükséges feltételek megteremtése 1976. évre.

A kórház jelenlegi fűtési rendszere nem gazdaságos, és közművesítése nem megfelelő. Ezért átépítésre szorul. 1972. évi a villamos rekonstrukció, a biológiai derítő és a fűtési rendszerek megfelelő átépítése ill. központosítása oldódik meg.

Szükséges betervezni 1977. évi megvalósítással az alább felsorolt létesítményeket, abban az esetben ha az új kórház Mezőtúron nem épülne meg. Ezek a létesítmények: személy- és teherszállító lift, fedett széntároló, kórház útjainak felújítása, mosókonyha felépítése.

A kórház vérigényének kielégítését célozza jelenleg már majdnem kész állapotban lévő véradó állomás építése. Előreláthatólag a véradó állomás 1968. év I. felében kezdi meg működését.

Az Országos Mentőszolgálat

mezőtúri állomása kapcsolatos a fekvőbeteg ellátással. Az állomás 1950-ben létesült egy mentőgépkocsival, váltott műszakot biztosító személyzettel. Az állomás állami hozzájárulás segítségével modernizálódott, bővült.

1972. évre mentőállomás fejlesztése szükséges, ami a nappali második mentőgépkocsi üzemeltetésével oldható meg. A fejlesztés indokoltságát alátámasztja a mentőállomás igénybevételének adatai. 1955. évben 1.292 kivonulás során a mentőgépkocsi 33.149 km-t tett meg. A 25 baleseti kihívásnál késés nem fordult elő. 1965-ben 1.998 esetben volt riasztva, és a gépkocsi 52.925 km-t tett meg. A 334 baleseti kihíváshoz 11,4 %-ban késett a gépkocsi, ami emberéletet jelenthet.

Alapellátás

A felszabadulás előtt társadalom biztosítása intézményeket és a hatósági gyógyító orvosokat 1952-ben egyesítették egységes körzeti orvosi rendszerré, és helyezték a tanácsok felügyelete alá. Az új rendszer és a központi elhelyezés területileg megközelíthetőbb tette az orvosi ellátást, lehetővé tette a rendelési időnek az addigi 1 órától 4 órára való emelését, amit sajnos a rendelőintézeti elhelyezés miatt jelenleg 3 órára kellett csökkenteni.

1952-ben létrehozott 5 körzeti orvosi állás 1957-ben 7-re emelkedett. Az 1 körzeti orvosra jutó lakosok száma jelenleg 3.144, ami az országos 2.500-hoz viszonyítottan magas.

Az elkövetkezendő időben a 8-ik körzeti orvosi állás megszervezése szükséges.

Körzeti orvosi hálózat erősítését az első 5 éves terv idején a Városi Tanács 2 körzeti orvosi lakás vásárlásával segítette elő, a második 5 éves tervben pedig 1 körzeti orvosi lakás vásárlásával. A körzeti orvosi rendelőben folyó munkát egyrészt előnyös és másrészt ugyanakkor hátrányos helyzetbe hozta a körzeti orvosi rendelő épületében létrehozott rendelőintézet.

[...]

Az orvosok váltott műszakjának megszüntetése ezzel elérhető, s ez biztosítaná a zavartalan ellátást, a körzeti orvosok könnyebb igénybevétele. Ki kell alakítani a házibetegápolónők részére külön helyiségeket a rendelő helyiséggel összefüggően, ahol a körzeti orvos munkáját segítő ténykedéseket végeznék. /Kartonláda, rutin laboratóriumi vizsgálatok, stb./

Az újbárosi körzeti orvosi rendelő épületének megvásárlása megtörtént. Itt kell kialakítanunk az 5 éves terv folyamán városunkba is beállított egy gyermekkörzeti orvosi ellátáshoz szükséges rendelő és váró helyiségeket.

A körzeti orvosi hálózat belvárosi igénybevételét csökkenteni fogja a belváros területén szervezendő 2 gyermekkörzeti orvosi hálózat beállítása.

Ezek közül az egyik a jelenlegi 5 éves terv folyamán biztosított, a másik előreláthatólag 1970 után valósul meg.

A körzeti orvosok munkakörülményeinek javítását és könnyebb elérhetőségét szolgálja, a munkaszüneti napokra szervezett körzeti orvosi ügyeleti szolgálat. Az állandó jellegű ügyeleti szolgálat megszervezése a

Tanács által ismert akadályok elhárításának függvénye.

Bizonyos, hogy újonnan felépítendő központi rendelőintézet az állandó éjjeli szolgálat bevezetését is megoldja.

[..]

Cél, hogy a terv-időszak alatt a körzeti orvosok mindegyike e képe-
sítéseket elnyerjék. A körzeti orvosok részére a kötelező továbbképzé-
si konferenciákat és 3-5 évenkénti kórházi továbbképzést ütemterv sze-
rint, a továbbiakban is teljesíteni kell.

A középkáderek szakmai fejlődését a megye által szervezett munka mel-
letti tanfolyamokra való irányítással kell eszközölni. A szakképesítés-
sel rendelkező dolgozókat kötelezni kell a megfelelő tanfolyamok elvég-
zésére.

Politikai oktatásban, továbbképzésben való részvételüket is biztosít-
tani kell.

A jobb betegellátás biztosítását hivatott megvalósítani az a megyei
terv, amely kiszélesíti a körzeti orvosok által végzett krónikus be-
tegségben szenvedő betegek gondozását a város 70 éven felüli lakossá-
gára.

[..]

A rendelőintézet

1950-51. évben kezdte meg működését a körzeti orvosi rendelő épüle-
tében. A szakrendelések órászámai fokozatosan szaporodtak, és 1965-re
napi szakorvosi órászám 68-ra emelkedett. A megjelent betegek száma:
78.741 volt, 1 betegre jutó percátlag 7,8. Jelenlegi órászám a rendelő-
intézetre háruló nagy beteganyagot a minőségi betegellátás követelmé-
nyének megfelelően nem tudja kielégíteni. A rendelőintézetnek a körze-
ti orvosi hálózattal való elhelyezése az épületben igen nagymértékű
zsúfoltságot okoz. Mindkét ok megszüntetése céljából szükséges a rész-
leges órászámmal működő alapszakmák főállássá való fejlesztése.

A központi rendelőintézet épületbeli adottsága nem teszi lehetővé a
rendelőintézet további órászámának érdemleges emelését.

1970. évre át kell adni az újonnan építendő rendelőintézetet.

Ezen rendelőintézet megépítéséhez szükséges tervdokumentáció részben
elkészült.

Az új rendelőintézet órászám- fejlesztése a megindulásakor, az eddigi
órászámhoz viszonyítva 40 órai emelést jelent.

A rendelőintézet és a kórház szakmai színvonalának emelése függ a
hiányzó alapszakrendelések szervezésétől, a meglévők emelésétől. Táv-
lati időre vonatkoztatva a rendelőintézet megindulásakor be kell állít-
tani teljes munkaidőben dolgozó

orr-fül-gége,

szemészet,

ideg,

laboratóriumi szakrendeléseket,

amelyek a kórházban szükséges ilyen irányú konziliárius tevékenységet
is biztosítani.

Központi rendelőintézet felépítésével járó orvosi munkaórák emelke-
dése maga után vonja az egészségügyi és technikai segédszemélyzet óra-
számának emelését.

A belgyógyászati szakrendeléseknek főállássá való szervezése lehető-
vé teszi a sávrendszer kialakítását.

A kórház-rendelőintézet egység megerősítését eredményezné a kórház-
rendelőintézet közös szakorvosi állások megszervezése, ennek feltétele
a megfelelő számú szakorvosok biztosítása és így kialakítható lenne a

kórház-rendelőintézet között a csereakció.

Üzemegészségügyi szolgálat

Kapcsolódik a rendelőintézet szakmai irányításához. Mezőtúr vonatkozásában a KTSZ-ekben 2, az Állami Gazdaságban 1 üzemorvosi óraszám biztosítja az üzemegészségügyi ellátást. Újabbban városunkban egyes termelőszövetkezet szerződést kötött orvosokkal az egészségügyi teendők elvégzésére.

Üzemorvosi munkának megjavítása ill. kiszélesítése szükséges az elkövetkezendő időkben.

Tuberculózis elleni küzdelem

Egyik jelentős állomása volt a Tüdőgondozó intézet 1946. évi létrehozása. Mezőtúron BCG oltást a tbc. megelőzése érdekében 1949 óta alkalmazta az intézet, az újszülötteknél 1953 óta kötelezően végrehajtja, 1958 óta kezdve a 20 éven aluli korosztályra is kiterjesztette.

A diagnosztikai munka minőségi javulását eredményezné a Tüdőgondozó intézetben ha a rétegfelvételező röntgen gépet üzembe helyeznénk. Ennek feltétele, hogy a szükséges járulékokat beszerezzük 1968. évben.

Az ernyőfénykép szűrésen a város megjelenési %-a 76,1 volt. További feladat az ernyőfénykép szűrésen a megjelenést 90-95 %-ra emelni.

A tbc. terjedésének megakadályozására megoldást kell találni az igazgatási osztályon keresztül a tbc-ben szenvedő betegek lakásszükségleteinek kielégítésére.

A nemibeteg gondozó intézet

a felszabadulást követő években létesült, először magánházban, majd többszöri vándorlás után a mai központi rendelőintézet belső épületében nyert elhelyezést. Jelenlegi működési helyén való végleges telepítése 1951-ben történt.

1965-re a nemibetegségek lényegében városunkban felszámolódtak, mivel friss syphilises megbetegedés nem fordult elő, gonorrhoea pedig 2 volt. A gondozóintézet munkája fokozatosan a bőrgyógyászati megbetegedések kezelésére állt át, különösen a foglalkozási bőr megbetegedések megelőzésére és gyógykezelésére.

A foglalkozási megbetegedések megelőzésére rendszeresített védő és óvóberendezések beállítása elmaradt az előírt követelményektől.

Feladat, hogy az egészségügyi osztály ezeket a hiányokat a termelőszövetkezetek és az üzemek ellenőrzése során fokozatosan felszámolja.

A nemigondozó intézet mostani elhelyezése nem megfelelő. Működését akadályozza, hogy egy régi, kicsi átalakított épületben van elhelyezve. A váró is kicsi, nincs vetkőző helyisége, sem a gyógyításhoz szükséges elektromos berendezésekhez való külön helyisége.

1980-ig irányt kell venni egy új nemigondozó intézet létesítésére és az intézet vezetéséhez szükséges óraszámnak 6 órára való emelésére, főállássá való szervezésére.

A rosszindulatú daganatos megbetegedések elleni küzdelem fokozására létesítették az onkológiai szakrendelést Mezőtúron 1955-ben.

1955-ben a mezőtúri onkológiai szakrendelésen 1.800 vizsgálatot, 1965-ben pedig 2.100 vizsgálatot végeztek. A szűrővizsgálati szám nem kellő emelkedésének egyik oka abban keresendő, hogy a lakosság egészségügyi felvilágosítása kevés ahhoz, hogy a szűrővizsgálati felhívásnak eleget tegyenek. A szűrővizsgálatok számának fokozására az onkoló-

giai szakrendelés eddig is különböző módszereket keresett. A rákszűréseken való megjelenés rendeletileg előírt kötelezettsége lenne az az út, amely biztosítaná az intézet eredményesebb működését. A szűrések intenzitásának fokozását szolgálja a gyógyintézetekben ápolott betegek kötelező rákszűrése.

Cél, hogy a kórház ennek az előírásnak eleget tegyen.

1966. évre városunkban 3.000 szűrővizsgálat van előírva. Az elkövetkezendő években el kell érni, hogy a 30 éven felüli nők évenként legalább egy alkalommal részesüljenek onkológiai szűrővizsgálatokba.

Az onkológiai szűrést a férfiakra is ki kell terjeszteni.

A gyógyítási vonalon a röntgen terápiás osztály létrehozása, a rákos megbetegedések gyógyítását nagyban előrevinné.

Az onkológiai gondozó 1977-re való megszervezése az onkológiai munka minőségi javulását adná.

Városunk területén érvől-évre fokozottabb számban jelentkeznek a ki-merültségben, idegyengeségben szenvedő idegrendszeri betegek.

Az ideggondozó szervezésének jogosultságát alátámasztja az, hogy városunkban 1964-es évben az öngyilkosság miatt halálok 15-60-ig korosztályban a szív és érrendszeri megbetegedések után a második helyen 1965-ben a harmadik helyen szerepelt. Az elmúlt évben 53 kísérlet történt öngyilkosságra, s ebből 12 volt eredményes. Ezen betegek rendszeres szakorvosi ellenőrzéssel gyógyíthatók. Ezért kell előírni az ideggondozó intézet megszervezését, az újonnan megépülő rendelőintézeti ideggyógyászati rendelés keretében. Szakmailag ideggyógyászati feladatot 1972-re az alkoholelvonó szakrendelés beállításával.

Az alkohol kijózanító szoba működtetésére több változat merült fel, de anyagi hiányában sem valósulhatott meg. Az 5 éves terv folyamán meg kell indítani a városban az alkoholelvonás szakrendelésen eredményesen kezelt betegek társadalmi alkoholizmus elleni bizottságát.

Ennek a bizottságnak szociálpolitikai feladata, a gondozottak utógondozásban való részesítése, hogy védje őket a visszaeséstől.

A testnevelés és sportegészségügy

terén Mezőtúron az első lépést az 1953 óta napi egy órában működő sportorvosi rendelés jelentette, ami 1958 óta napi 2 órában látja el az iskolások és sportolók előzetes egészségügyi szűrővizsgálatát.

Anyá- és csecsemővédelem

A felszabadulás előtt már létrejött az anya és csecsemő tanácsadói és védőnői hálózat a városban, de a lakosság anyagi viszonyai korlátozták a tanácsadás és a gyógyítás hatékonyságát.

E hálózat 1945-ben 4 védőnővel és 6 szülésznővel, 1955-ben 4 védőnővel és 3 szülésznővel, 1965-ben pedig 7 védőnővel működött. A szülésznői állást fokozatosan szüntették meg az intézeti szülések bevezetésével és a tanácsadás szakorvosi képesítésével.

Intézetten kívüli szülés igen ritkán fordul elő, ha ez előadódik, az abból kifolyólag van, hogy a szülő nő későn indul el az intézetbe, vagy pedig alacsony értelmi képességénél fogva idegenkedik a fekvő intézeti elhelyezéstől.

A város, a védőnő és a szakgondozó hálózat munkájának következményeként igen jó eredményt ért el a csecsemőhalálozás csökkenésében. Csecsemőhalálozás ma már a koraszülött és fejlődési rendellenességek megelőzésében fokozni kell a terhes anyák gondozását, bizonyos ártalmaktól való védelmét.

Mezőtúr lakossága 1955-höz képest az elvándorlás és a szülési szám csökkenése miatt pl. 1965. évben 617 fővel esett. Az elkövetkezendő évek szociálpolitikai feladata a népszaporulat e negatív irányának befolyásolása.

Koraszülöttek és csökkent súllyal született magzatok védelmét szolgálná a tejgyűjtő állomás 1977-re való megszervezése.

Az egészségházban rendel helytelenül a gyermekszakrendelés. A gyermekszakrendelés 10 óra szakorvosi óraszámmal működik, 5-6 percátlaggal, megyei viszonylatban a legkisebb.

A jelenlegi gyermekszakrendelési óraszám-szükséglet napi 18 óra. A csecsemőellátás kiterjesztése, a dolgozó anyák tehermentesítése, a csecsemők megfelelő gondozása szükségessé tenné Mezőtúron a bölcsődei férőhelyek jelenlegi számának megkétszerezését. 1975. évre az alsórészen új bölcsőde létesítését kell megvalósítani.

Az iskolaegészségügyi

ellátás területén egy iskolaorvos rendel főfoglalkozásban. Működése kiterjed a belterületi iskolákban végzett rendszeres szűrővizsgálatra, a beteg gyermekek kezelésére, közegészségügyi ellenőrzésekre, védőoltásokra, valamint egészségügyi felvilágosító munkára.

A város iskola-fogászati ellátása jelenleg megoldandó. 1 órás megbízással látja el egy fogszakorvos, mely annyira kevés, hogy azzal eredményes munkát végezni nem lehet. Az újonnan felépítendő rendelőintézetben szervezendő főállású iskolafogorvosnak + 3 órában kell ezt a hiányosságot megszüntetni.

Az iskolás korban lévő gyermekek cardiológiai szűrését, a rheumás szívbetegségben megbetegedettek utógondozását az 1964. évben szervezett gyermekcardiológia kellő szakmai hozzáértéssel végzi.

A közegészségügyi - járványügyi

teendőket a városi főorvos látta el. 1967 szeptember 1-től kinevezést nyert 1 orvosnő az Állami Közegészségügyi Felügyelő II. állás betöltésére, amely állás betöltésével a közegészségügyi-járványügyi szervezet városunkban teljessé vált.

Járványügyi vonatkozásban a város 1945-höz viszonyítva javult. A fertőző megbetegedések számának alakulása nem azonos a fertőző bejelentések szigorítása miatt emelkedő bejelentések számával.

1965. évben vérhasos megbetegedések száma Mezőtúron is emelkedett /35/. A betegség terjedésének megelőzése érdekében Mezőtúr város kiemelt terület. A megbetegedések megfékezésénél az elkövetkezendő évben a város egész lakosságától messzebbmenő segítség és jobb hozzáállás szükséges.

Feladat a lakosság egyes rétegeinél a szükséges tisztálkodás és fertőtlenítés révén a tetves környezet megszüntetése.

Szükséges a jelenleg használhatatlan fertőtlenítő állomás működőképes állapotba hozása, az üzemeltetéshez szükséges folyóvízzel való ellátás megoldása 1975. évre.

Település egészségügy területén a régóta nélkülözött városi szennyvízcsatornázásának megoldása központi kérdésként kezelendő.

A szennyvízcsatorna I. lépcsőjének megoldása szükséges 1975. évre. Városunk jelenlegi gyógyszerügyi ellátottsága kielégítő. A gyógyszerárak aránylag megfelelő helyen megfelelően átalakított körülmények

között működnek. 1945-ben a város területén 5 gyógyszer-tár, 7 gyógyszer-reázzsal, 1965-ben 4 gyógyszer-tár 9 gyógyszer-ésszel és 12 gyógyszer-ész technikával működött. A 10 év folyamán városunk lakosságának gyógyszer-tári igénybevétel fokozottabb biztosítása érdekében szükséges betervez-ni egy éjjel-nappalos gyógyszer-tár építését 1980. évre.

II.

Szociális ellátás

A felszabadulás előtti szegényház 1945 után szociális otthonná lett átszervezve. A szociális otthon épülete nem felel meg az általános kö-vetelményeknek, mégis ennek ellenére megfelelő ellátást, otthonos kör-nyezetet biztosít a gondozottaknak. Az épület régi állapota nem teszi lehetővé a megfelelő átalakítást és bővítést.

1970. évre egy 100 férőhelyes szociális otthon építése van betervez-ve, fejlesztési alapról való építéssel. Az új otthon felépítéséig is szükségessé vált az öregek napközi otthonának létrehozása, ami 1968-ban beindult. Biztosítani kell egyes rászoruló emberek házigondozását. Az évenként megrendezésre kerülő öregek napjának megrendezését társa-dalmi ügygé kell tenni. A beindult börtönből szabadult személyek utó-gondozását figyelemmel kell kísérni.

Fontos feladat az egészségügyi felvilágosítás, mely eszköze a kultu-rális forradalom véghezvitelének, a szocialista tudat kialakításának.

Az egészségügyi előadások anyagában szerepelnie kell a népbetegség elleni küzdelemnek, a családtervezés társadalmi és egészségügyi vonat-kozásainak, a káros környezeti hatások megszüntetéseinek.

Miután az egészségügyi felvilágosítás az általános népművelés szer-ves része, így szükséges, hogy azt a társadalom legkülönbözőbb szervei messzemenőleg támogassák.

A város egészségügye szoros kapcsolatot tart fenn a város tömegszer-vezeteivel, elsősorban a tanácson keresztül az egészségügyi állandó bi-zottság aktívával, a városi vöröskereszttel, a városi nőtanácscsal. A Megyei Tanács Egészségügyi Osztálya szervező, irányító és ellenőrző tevékenysége a város egészségügyi fejlődésének és ellátásának hatékony mozgatója. Az egészségügyi feladatok végrehajtásában ezektől a szervek-től legmesszebbmenő támogatás érvényesül. A következő évek terv-felada-tainak megvalósulásához szükséges a kapcsolat további fenntartása.

SZML, Mezőtúr V. Tan. vb. jkv., 1967. IV. k., a vb összeállítása a tő-nek okt. 31.

106

1968. január 19.

MEZŐTÚR 1968. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

[..]

- 2./ Todomásul veszi továbbá, hogy az állami támogatás összegét
24.065/m Ft-ban
a beralap összegét 15.071/m Ft-ban

ebből igazgatási béralap	1.571/m Ft
az igazgatási szervek kiadását	2.500/m Ft-ban
a helyi utak, hidak fenntartási előirányzatát	1.387/m Ft-ban
állapította meg a Megyei Tanács.	

- 3./ Figyelemmel a megállapított költségvetési szabályozásra, a város 1968. évi költségvetését
 34.555/m Ft bevétellel,
 34.555/m Ft kiadással
 állapítja meg, a kötelezően előírt előirányzatok tartása mellett.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. it.vb jkv., 1968. I. k. vb hat. ja. jan. 19.

107

1968. szeptember 26.

LAKÁS- ÉS VÍZELLÁTÁSI HELYZET 1968-BAN

[...]

Városunk lakosságának száma 1960-tól 1967-ig mintegy 5 százalékkal csökkent, ezzel egyidőben a lakásállomány 2 százalékkal nőtt. Állami erőforrásból 1960-tól 1967-ig lakás nem épült, így ezen a téren növekedés nem volt. Ennek ellenére állami vállalatok és intézmények igyekeztek lakásnehézségeiket csökkenteni és az említett idő alatt 49 db szolgálati lakást építettek fel. Magánérőből, OTP kölcsönrel 425 db, míg teljesen magánérőből 43 lakás épült. Kedvező jelenség, hogy az újonnan létesített lakások szobaszáma emelkedett és mintegy 50 százalékában fürdőszobát is létesítettek. Városunkban az egy lakásra jutó lakószoba területe 6,7 m², amely terület a 3/1960. Korm. sz. rendeletben 1 főre megállapított hasznos alapterület legalsó határát épphogy eléri. Ebből kiindulva jelenleg 2.252 fő lakásszükséglete nincs biztosítva, ezért ha figyelembe vesszük az 1002/1960. Korm. sz. határozat ide vonatkozó részét a jelenlegi lakásproblémákat kb. 600-700 lakás építése nagyobb részben megoldaná. A III. ötéves terv során állami erőből 36 db lakás, magánérőből 270 lakás felépítését kell eszközölni. A feladatok megoldásaként a Szabadságtéren, a Bajcsi Zs. úton, a Vágóhídi és Kétygátközi kertben biztosítottunk házhelyeket.

A városi tanács végrehajtóbizottságának komoly feladatot jelentett a városi vízhálózat kiépítése, amely több éven keresztül a fejlesztési alap nagyrészt leköttötte. Jelenleg 13 db kút, 31.011 fm. vízvezeték-hálózat, 95 db közkút látja el a lakosság ivóvíz szükségletét. A napi víztermelés eléri az 1450 m³-t, ami azt jelenti, hogy egy lakosra 40 liter víz jut. Törekvésünk, hogy az ötéves terv végére a városi vízellátási tervek megfelelően olyan kedvező helyzetet teremtsünk, hogy a lakosság ivóvízellátása terén zavarok ne következzenek be.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. it.vb. jkv., 1968. IV. k. vb jel. a m. tan-hoz szept. 26-án.

1968. november 6.

**ÜZEMEK BŐVÍTÉSÉNEK ÉS BUDAPESTI ÜZEMEK MEZŐTÚRRA
TELEPÍTÉSÉNEK ELŐZETES TERVE**

[...]

- 1./ Az illetékes szakigazgatási szervek felmérése és intézkedése alapján a III. ötéves terv során létszámbővítés várható a VILLGÉP Vállalatnál, a Dózsa Cipőipari, a Fémfeldolgozó és a Ruházati KTSZ-eknél. Jelenleg előzetes tárgyalások folynak a Villamoszigetelő Műanyaggyár vezetőivel, hogy egy gyáregység a város területén kerüljön letelepítésre. A gyár vezetői a végleges választ ez év november 30-ig adják meg.

További tárgyalások folynak a kőbányai Textilművek, a Könnyűipari Alkatrészgyártó és Ellátó Vállalattal, az ELZET Fémlemezipari Művek vezetőivel. A tárgyalások kimenetelét az anyagi lehetőségek határozzák meg. A város területére tervezett gyártelepülést és a meglévő üzemek, ktsz-ek bővítését a 3/1967. OT-PM. sz. rendelet anyagi támogatásban részesíti, azonban ez a lehetőség korlátozott, összességében 16,5 millió Ft-ot tesz ki.

Az üzemek telepítése és bővítése során mintegy 1220 fő létszámnövekedéssel számolhatunk, melyből a férfiak száma 320 fő, míg a nők száma 900 főt tesz ki.

A létszám nemenkénti megbontása az alábbiak szerint történik:

- budapesti üzemek tájékoztatása szerint	100 férfi és	500 nő,
- Dózsa Cipőipari KTSZ	80 "	190 nő
- VILLGÉP Vállalat	120 "	80 nő
- Fémfeldolgozó KTSZ	20 "	30 nő
- Ruházati KTSZ	-	100 nő

elhelyezése várható.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv., 1968. V. k. vb jel. nov. 6.

1969. január 3.

MEZŐTÚR 1969. ÉS 1970. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

[...]

- 3./ Figyelemmel a megállapított költségvetési szabályozókra, a város 1969. évi költségvetését 38.652/m Ft bevétellel 38.652/m Ft kiadással
1970. évi költségvetését 39.450/m Ft bevétellel 39.450/m Ft kiadással

állapítja meg, a kötelezően előírt előirányzatok betartása mellett.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. it. vb. jkv., 1969. I. k. vb jel. jan. 3.

1969. május 5.

KIMUTATÁS A VÁROSI KÖNYVTÁR HELYZETÉRŐL, MUNKÁJÁRÓL

[..]

A könyvtár területének fejlődése:	alapterülete:	1956-ban	70 m ²
		1958-ban	97 m ²
		1962-ben	151 m ²
		1964-ben	238 m ²

Könyvvállomány:		1000 lakosra jutó kötetek száma:	
1967-ben	35.100	1967-ben	1.596
1968-ban	35.800	1968-ban	1.626
1969-ben	36.400 [I. negyed év]	1969-ben	1.654

Állományra fordított összeg költségvetéséből:

1967-ben	38.000 Ft
1968-ban	50.000 Ft
1969-ben	70.000 Ft

Napi- és hetilapok:

év.	Napi- és hetilapok:		összesen:
	hazai lapok	külföldi folyóiratok	
1967-ben	132	9	141
1968-ban	135	14	148
1969-ben	83	-	83

Beiratkozott olvasók száma:

1967-ben	3.763 fő
1968-ban	3.067 fő
1969-ben	2.843 fő [I. n.év]

A lakosság hány %-a használja könyvtárat, mint olvasó:

1967-ben	17,1 %
1968-ban	18,03 %
1969-ben [I. n.év]	12,9 %

Könyvvállomány megoszlása tartalom szerint:

Ismeretterjesztő:	13.190 kötet
Szépirodalom:	14.500 kötet
Gyermekirodalom:	8.710 kötet
Összesen:	36.400 kötet

Kölcsönzött kötetek száma:

1967-ben	113.072 kötet
1968-ban	110.961 kötet
1969-ben	34.389 kötet [I. n.év]

Író- olvasó találkozók:

1966-ban	Váczai Mihály költő
	Illés Lajos kritikus
	Timár Máté író
1967-ben	Bede Anna költőnő
	Veres Péter Kossuth-díjas író
	Simonyi Imre költő
	Sólyom Ildikó színművésznő

- 1968-ban Fodor András József Attila-díjas költő
Szabó Pál Kossuth díjas író
Szentiványi Jenő író
- 1969-ben Molnár Gábor író
Tatay Sándor író
Sükösd Mihály író
Gulyás Imre költő
Petrovác István író
Dr. D. Major Klára író
III előadókkal "Dicső múltra emlékezünk" címmel
3 előadás a Tanácsköztársaság irodalmáról és
művészetéről.

Mezőgazdasági Könyvhónap alkalmával íróvendégeink:
J. Horváth László
Göchler Lajos
Bázler Béla két alkalommal is.

Könyvkiállítások száma évenként: 25-35.

Kiállításaink címei:

- "A felszabadulás élménye 21 év irodalmában"
- "Vádoljuk az imperializmust"
- "A szovjet zene és költészet"
- "A Nagy Október Eseményei a szépirodalomban"
- "A könyv fegyver a dolgozó kezében"
- "50. Őszirózsás forradalom"
- "Éljen a Magyar Tanácsköztársaság"
- "Fegyver és háború nélküli világot" stb.

Könyvjegyzék kiadása /stencil/

- "Mit olvassunk a Nagy Októberi Szocialista Forradalomról"
- "Forradalmi művészet és irodalom"
- "50 éve történt"
- "Mezőgazdasági könyvhónap ajánló jegyzéke"
- "50 éve halt meg Ady"

Ugyancsak stencilezett jegyzéket adunk közre a napilapok és folyóiratokról, műszaki és mezőgazdasági könyveinkről.

Fiókkönyvtárak:

- Belloiannisz uti
- Pusztabánrévei

Könyvkölcsönző:

- Új Élet Tsz
- 48-as olvasókör
- Iparitanuló iskola

Művelődési Autó Állomás:

- Felsővízközi iskola
- Petőfi Tsz
- Ötölesuti iskola
- Új Reménység Tsz
- Új Kuriai iskola
- Sallai Tsz
- Béke Tsz
- Magyar Mongol Barátság Tsz

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. it. vb. jkv. 1969. II. k. műv. csv. jel. máj. 5.

1970. április 24.

MEZŐTÚR IPAROSÍTÁSA

[...]

Városunk ipari fejlődése hasonló nagyságrendű és kategóriájú településekéhez viszonyítva lassú ütemű volt. A 10.000 lakosra jutó ipari foglalkoztatottak száma jelenleg 740 fő. Ebből adódóan megyei szinten is a városok között /hét város/ a hatodik helyet foglalja el.

A mezőgazdaság gépesítésével párhuzamosan egyre sürgetőbbé vált az a feladat, hogy a város iparosítására az eddigieknél nagyobb súlyt helyezzünk. Ezt a törekvésünket a Kormány utasítása alapján a 3/1967./XII. 15./ OT-PM számú együttes rendelet anyagi eszközök rendelkezésükre bocsájtásával is segítette.

A város iparfejlesztését két irányban határozta meg a Végrehajtó Bizottság. Alapvetően azt kell megoldanunk, hogy egy nagy létszámot foglalkoztató üzem kerüljön letelepítésre. Ezt a Gazdasági Bizottság 10146/1967 számú határozata segítette, amelynek alapján Budapestről üzemek kerülnek kitelepítésre, a másik pedig, hogy a városunkban lévő KTSZ-ek, HTSZ-ek közül azok kerüljenek fejlesztésre, amelyek termékei perspektívában is keresettek a piacon és főleg női munkaerő foglalkoztatásával végzik termelő tevékenységüket.

Ilyen szempontok alapján tettünk javaslatot a Megyei Tanács Végrehajtó bizottságának, hogy a rendelkezésére bocsájtott iparfejlesztési alapból, egy Budapestről kitelepítendő üzem felépítését a "Dózsza" Cipőipari KTSZ, Ruházati KTSZ, a Fémfeldolgozó KTSZ, valamint a Villamos Géptechnikai Cikkek Gyárának fejlesztését segítse, a rendelkezésben biztosított preferenciák figyelembevételével.

Az üzemtelepítést előkészítő tárgyalásokat a Végrehajtó Bizottság vezetői, a Városi Pártbizottsággal együttesen már 1968. január hónapjában megkezdték. Közel fél év alatt 17 üzemet, vállalatot kerestünk fel és folytattunk tárgyalást Mezőtúrra településünkkel kapcsolatosan. Kezdeti eredményeket értünk el a Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyárral folytatott megbeszélés után. Sajnos majdnem egyévi huza-vona után nem került sor megállapodásra, mert a vállalat nem kapta meg az általa kért hoszszúlejáratú bankhitelt.

A végleges tárgyalásokat az érintett szervekkel a Megyei Tanács VB. vezetői, a városi vezetőkkel együtt folytatták le. A Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága a rendelkezésére bocsájtott iparfejlesztési alapból 1967-70 évekre összesen 16 millió forintot biztosított. A szükséges feltételeket és követelményeket megteremtő üzemek közül végeredményben a Könnyűipari Gépgyártó Vállalattal, a "Dózsza" Cipőipari KTSZ-szel, a Villamos Géptechnikai Cikkek Gyárával, valamint az Asztalosipari KTSZ-szel kötött megállapodást.

A tárgyalások során kedvező körülményként jött számításba, hogy városunk a rendelet szerint iparfejlesztési alapból támogatott terület, valamint az, hogy a városrendezési tervben ipartelepítésre kijelölt városrész előkészítéséről már 1967. évben gondoskodtunk.

Mezőtúr a IV. ötéves terv időszakában is iparfejlesztésre kijelölt terület marad. A támogatás mértéke azonban megváltozik. Míg korábban a III. ötéves terv időszakában egy-egy beruházás, fejlesztés esetében maximálisan az 50 %-ot érhetette el, addig a IV. ötéves terv időszakában a támogatás mértéke a 30 %-ot nem haladhatja meg. Ilyen körülmények között további üzemek fejlesztésére tettünk javaslatot. Kértük a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottságát, hogy az adott mértékig támogassa a Könnyűipari Gépgyártó Vállalat, a Fémfeldolgozó KTSZ, a Ruházati KTSZ, az Építőipari KTSZ, IV. ötéves tervi fejlesztését.

Számításaink szerint ezek a fejlesztések mintegy 1600 új ipari munkahely kialakítását teszik lehetővé. A fejlesztésnek munkaerőforrás szempontjából a feltételei biztosítottak, mint ahogy arról már korábban tájékoztattuk a Tisztelt Városi Tanácsot.

Városunk iparfejlesztése szempontjából meghatározó szerep jut a **Könnyűipari Gépgyártó Vállalat** gyáregységének.

A beruházás megvalósítása a Szolnoki út mentén az ipartelepítésre kijelölt területen történik.

Az eredeti program a létesítmény megvalósítását két ütemben határozza meg. Az első lépcső szerint a 60 millió forintos beruházást a Megyei Tanács iparfejlesztési alapjából 1969-1970 évben összesen 12 millió forinttal, 1971-1972 évben pedig további 10 millió forinttal támogatja. A terv szerint egy műszakban 400 fő dolgozik, amelynek 50 %-a női munkaerő. A BARNEVÁL épületében 1968. XI. 3-án 57 fő foglalkoztatásával kis gyáregységet hoztak létre, ahol az új létesítmény vasipari tevékenységéhez szükséges munkaerő kiképzését megkezdték. A vállalat vezetőinek elképzelése, hogy még ez évben a BARNEVÁL udvarán csarnokot építenek, ahol az új gyár faipari részének betanított munkás gárdáját is kiképezik. A gyár beindulásához megfelelő szakmunkás gárdára van szüksége a vállalatnak. Ennek biztosítása érdekében az 1970/71-es tanévben 65 fő iparitanulót kívánnak beiskolázní tizenkét szakmában.

A jelenlegi tárgyalások során - a fentieket figyelembe véve - a vállalat vezetői azzal a tervvel foglalkoznak, hogy az egész gyárat egy ütemben építsék fel és így a beruházás teljes megvalósításának pénzügyi szükséglete kb. 110-120 millió forint. Ezt a beruházást a megadott támogatási feltételeket szem előtt tartva iparfejlesztési alapból a IV. ötéves terv során a Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága segíti. Ez a segítség előreláthatólag 15-20 millió forintban realizálódik. Ilyen feltételek mellett lép be az üzem a termelésben 1972. évben. A foglalkoztatottak száma teljes üzembe lépés esetén 900 fő. Megítélésünk szerint, az üzem építése jó ütemben halad és a terv szerinti ütemet figyelembe véve lényeges lemaradás a kivitelezés terén nem tapasztalható.

Az iparfejlesztési alapból támogatott fejlesztések közül a **Villamos géptechnikai Cikkek Gyárának** beruházása van a legelőrehaladottabb állapotban. A Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága, mintegy 8 millió forintos beruházást, 3 millió forinttal segítette. Az új üzemrész felépítése befejeződött, a szerelvényekben a gépek beállítására most van folyamatban. Ez a fejlesztés 115 új munkahely kialakítását teszi lehetővé. A teljes szerelés befejezése 1970. december 31-ig megtörténik.

A gyár vezetői a IV. ötéves tervi fejlesztésre tanulmánytervet készítettek, amelynek megvalósítását a Végrehajtó Bizottság támogatja.

A terv végrehajtása 12,5 millió forintos beruházást tesz szükségessé. A bővítéshez a gyár vezetői a Megyei Tanácstól 3 millió forint támogatást kérnek. Az üzem 1969. évi 32 millió forint termelési értékkel szemben ennek megvalósulása esetén 50 millió forintot ér el és a foglalkoztatottak száma további 100 fővel nő.

A "Dózsa" Cipőipari KTSZ 20,7 millió forintos beruházása az ipartelepítésre kijelölt területen a Könyűipari Gépgyártó Vállalat telephelye mellett valósul meg. A beruházást a Szolnok Megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága 4 millió forinttal, az OKISZ 3 millió forinttal támogatja. A beruházás megvalósulásával a jelenlegi körülményt fel tudják számolni [12 különböző helyen folyik a termelés] és további 210 fő részére új munkahelyet tudnak biztosítani. A beruházás tervezett befejezési határideje 1972. június 30. A kivitelezést a Szolnok Megyei Állami Építőipari Vállalat megkezdte.

Az Asztalosipari KTSZ 3,9 millió forintos beruházását a Megyei Tanács 1 millió forinttal, az OKISZ 1 millió forinttal támogatja. A beruházás megvalósításának célja, új üzemház építése. A beruházás pénzügyi feltételei tisztázódtak, a tervezés folyamatban van. Telepítés helye Alsórszezi Regálé 1, a volt Vas féle malom mellé.

Ipari üzeink közül a Fémfeldolgozó KTSZ mezőtúri telepe fejlődött a legnagyobb ütembe. 1966. évben 146, 1967. évben 209, 1968. évben 289, 1969. évben pedig 416 fő dolgozott. Az üzem IV. ötéves tervi fejlesztése során 9 millió forintos beruházást kívánnak megvalósítani és a jelenlegi létszámot pedig további 100 fővel emelik meg. A beruházás teljes befejezését 1972. évre tervezik. Az üzem további fejlesztésére a Kilián lakótelepen - a jelenlegi üzem mellett - lehetőség van.

Kisebb arányú fejlesztés történik a IV. ötéves terv során a Ruházati KTSZ-nél, az Építőipari KTSZ-nél, az Agyagipari HTSZ-nél a Szőnyegszövő és Fonalkiszerező HTSZ-nél.

A IV. ötéves terv során igen jelentős beruházás lesz az új téglagyár megépítése. Teljes bekerülési költsége tanulmányterv szinten 205 millió forint. Az új téglagyár 42 millió db téglá, 170.000 m³ keramzit, 20.000 m³ előregyártott elem termelésére van tervezve. Az alagút kimenetét, a szárítást, a keramzit gyártását földgáz felhasználásával tervezik megoldani. A gyár gáz szükséglete éves szinten 12 millió m³. A kivitelezését 1974. évre tervezik.

Ennek alapján a Végrehajtó bizottság intézkedést tett a város gáz ellátásának felmérésére. A₃ felmérést elvégeztük. Városi szinten az éves fogyasztás 15 millió m³. Ezeknek az adatoknak a birtokában a Tiszántúli Gázszolgáltató és Szerelőipari Vállalatot felkértük, hogy készítse el a város gázellátásával kapcsolatos tanulmánytervet. E tanulmányterv gazdaságossági számítások alapján tesz javaslatot a beruházás megvalósítására.

A 7 számú AKÖV Mezőtúron új üzemegység kiépítését tervezi, a TÚZÉP telep melletti területen. A beruházás teljes bekerülési költsége 6 millió forint, tervezett megvalósításának ideje 1974 év.

Az iparfejlesztéssel párhuzamosan a nem termelő ágazatok fejlesztésére is igen nagy gondot kell fordítani. A lakásépítés, a szennyvízcsatorna és tisztítótelep építése, a gázellátás, a meglévő közutaink korszerű-

sítése. Ezeknek a fejlesztési alapból történő teljes megvalósítása nem oldható meg. A fenti célkitűzéseknek megvalósításához feltétlenül szükséges a rendelkezésre álló anyagi erők célszerű összehangolása és felhasználása. Igen komoly gondot jelent a szakmunkás utánpótlás nevelése. Ennek előfeltétele, korszerű szakmunkásképző intézet építése, amelynek első lépcsője 1972. évre megvalósul.

[...]

SZML, Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv., 1970. II. k. vb jel. ápr. 24.

112

1971. január 11.

A VÁROS 1971-1975. ÉVI KÖZÉPTÁVÚ PÉNZÜGYI TERVE ÉS 1971. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

Mezőtúr város tanácsa - Mezőtúr város 1971-1975. évi középtávú pénzügyi tervét, valamint 1971. évi költségvetését az alábbiak szerint alapítja meg:

- 1./ A középtávú költségvetési terv bevételeit
 - az 1971-75 évekre vonatkozóan 157.860/m Ft bevétellel,
 - a felsőbb tanácsi hozzájárulás 76.853/m Ft összegben,
 - az 1971. évre vonatkozóan a határozat K/2 számú melléklete szerinti részletezésben

28.019/m Ft bevétellel

15.368/m Ft felsőbb tanács hozzájárulással

Összesen:

43.387/m Ft bevétellel és

43.387/m Ft kiadással jóváhagyja.

[...]

SZML Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv., 1971. I. k. vb jel. jan. 11.

113

1971. június 5.

LAKOSSÁGI SZOLGÁLTATÁSOK ALAKULÁSA 1971-IG

[...]

Népgazdaságunk tervszerű és ütemes fejlődése lehetővé tette a lakosság életszínvonalának állandó emelését. Az életszínvonal fejlődése megkövetelte, hogy a helyi lakosság javító-szolgáltatói igények kielégítése is lépést tartson ezzel a folyamattal.

E cél megvalósítását kívánja biztosítani az 1038/1969. Korm. számú határozat és ennek végrehajtására az MTVB. részéről kiadott 15/1970. /VI.2./ vb számú határozat is. Ezen határozatok a szolgáltatások fejlesztését az érintett szervek - tanácsok, kisipari termelőszövetke-

zetek, KIOSZ vezetőinek és dolgozóinak - feladatává tette, hogy a saját területükön segítsék elő a lakosság igényeinek az eddiginél gyorsabb, kulturáltabb kielégítését.

A lakosság szolgáltatási ágak iránti igények differenciáltak. Vannak olyan ágak és ágazatok, amelyek rohamosan növekednek, lassan fejlődnek, vagy éppenséggel visszafejlődnek.

Dinamikusan fejlődő szolgáltatások közé sorolható a gépkocsi, motor-kerékpár, a háztartási gép, az elektroakusztikai cikkek javítása, a mosás-vegytisztítás és a lakáskarbantartás. Ezekben az ágazatokban városunk területén - foglalkoztatottság emelkedése miatt - további gyors növekedésre lehet számítani.

Lassan fejlődő, illetve stagnáló szolgáltatások csoportjában a fodrászat, a fényképészeti tevékenység, a bőr- és szőrmeruházati javítás sorolható. Ezek a tevékenységek az elmúlt időszakhoz hasonlóan nem fejlődőképeseek, de a lakosság igényeit figyelembevéve a jelenlegi szinten maradhatnak, esetleg minimális fejlődés várható, elsősorban kulturált-ságot illetően. Visszafejlődő szolgáltatások csoportjában a mértékután készített ruházati termékek és lábbelik, a faipari, a textilruházati javítások tartoznak. E tevékenységek körét döntően befolyásolja, hogy a piac megfelelő választékú iparcikkokkal zökkenőmentesen el tudja-e látni a lakosságot.

Ismerve a szolgáltatások jelenlegi helyzetét, fejlődésének irányát és a jelentkező igényeket, a 15/1970. MTVB. határozat alapján elkészítettük Mezőtúr város szolgáltatásfejlesztésének IV. ötéves terv irányelveit. Az irányelv szerint fejleszteni kívánjuk gépkocsijavítást és karbantartást, mivel megítélésünk szerint a IV. ötéves terv során városunkban kb. 500 gépkocsitulajdonos lesz. Feladatunk, hogy megoldjuk a város területén a magántulajdonban lévő személygépkocsik szervízszolgáltatását és javítását. Erre 2 lehetőség adódik. Az egyik a Felsőfokú Technikus [volt Gépjavító] a másik a Szolnok megyei Vasipari Vállalat mezőtúri gyáregységének fejlesztésén keresztül jöhet létre. Fejleszteni kívánjuk továbbá a háztartási gépek és elektroakusztikai cikkek javításának lehetőségét is. A GELKA helyisége e feladat ellátásához már kicsinek bizonyul, mivel a III. ötéves terv időszakában a háztartási gépek száma megduplázódott, és ilyen arányban növekedett a rádió és televízió száma is. A növekedés ütemét véleményünk szerint a rádió kivételével ezek a cikkek megtartják. Ennek következtében az új terv-időszak folyamán új javítóműhely létesítése szükséges, ezért a GELKA vállalat Kossuth tér 3-5 szám alatt új szervízrészleget fog létrehozni.

Szükségesnek tartjuk, hogy a városban egy új Patyolat-szalon létesüljön, mely főleg a nők helyzetét könnyítené meg. A Patyolat Vállalat a szalonlétesítését vállalta, amennyiben a helyi Tanács rendelkezésére bocsát a IV. ötéves terv időszakában egy kb. 200 m² alapterületű helyiséget.

Az építési és lakáskarbantartási munkák mindinkább fokozódó igényeinek kielégítéséhez szükséges, hogy az Építőipari KTSZ-nél, Városgazdálkodási Vállalatnál a kapacitás ne csupán létszám bővítéssel, hanem további gépesítéssel is fejlődjön. Mindkét üzemnél ilyen irányú fejlesztést a IV. ötéves terv irányelvei tartalmazták. Véleményünk szerint az építőipari kapacitás üteme nem tart lépést a lakossági igények növekedésével. Ezt szükséges lenne meggyorsítani.

[...]

A felmérési eredmények igazolják, hogy a szolgáltatások volumene 1967-ig ütemesen fejlődött, míg 1968. és 1969. évben némileg visszaesett, de 1970. évben már az 1967. évi, addig legmagasabb szintet is jelentősen túlhaladta.

Az 1968. és 1969. évi visszaesést az új gazdaságirányítási rendszerre való áttéréssel lehet indokolni, amikor a tervutasításos rendszer megszűnt és az üzemek "önálló gazdálkodásból eredően" inkább közületi vagy nagyobb forint kihatással jelentkező munkákat vállaltak szívesen.

A lakossági szolgáltatások és javítások volumene az üzemeknél a III. ötéves terv időszakában az alábbiak szerint alakult.

- 1965. évben	7.850,- /M Ft
- 1966. évben	11.485,- /M Ft
- 1967. évben	12.850,- /M Ft
- 1968. évben	11.080,- /M Ft
- 1969. évben	10.630,- /M Ft
- 1970. évben	14.137,- /M Ft

Az 1970. évi szolgáltatási volumennek többmint kétharmadát az építőipari tevékenység teszi ki. Jelentős e területen, hogy az Építőipari KTSZ közel 6 millió Ft.

Javító-szolgáltatói termelési érték alakulása
1.000,- Ft-ban

Megnevezés	1968. év	1969. év	1969. év az 1967. év %-ában	1970. évi tény	1970. év az 1969. év %-ában
GELKA	944,-	1.021,-	109,0	1.100,-	107,7
Vasipari Váll.	32,-	27,-	84,3	40,-	148,1
Víz és Csat. V.	2.661,-	2.574,-	96,7	2.838,-	111,4
Patyolat Váll.	173,-	156,-	90,1	119,-	76,2
Költségvet. Ü.	-	-	-	1.600,-	-
Tanácsi Váll össz:	4.222,-	4.220,-	99,9	5.939,-	140,7
Asztalosip. KTSZ	800,-	798,-	100,0	990,-	124,0
Kunsági Cip. "	705,-	657,-	93,0	555,-	84,4
Építőip. "	4.713,-	4.343,-	96,3	5.857,-	134,8
Ruházati "	219,-	163,-	74,3	235,-	144,1
Fényképész "	220,-	275,-	125,0	351,-	127,6
TEMPÓ "	65,1	61,7	94,9	75,-	121,5
KTSZ-ek össz:	6.722,1	6.297,7	93,6	8.063,-	128,0
ÁFÉSZ	136,-	113,-	83,1	135,-	119,4
Város össz:	11.080,1	10.630,7	95,9	14.137,-	132,9
Magánkisiparosok	4.500,-	4.800,-	106,6	5.400,-	112,5
Mindösszesen:	15.580,1	15.430,7	98,9	19.537,-	126,6
1 lakosra jutó szolg. értéke	714,-	707,-	99,0	930,-	131,5

SZML, Mezőtúr V. Tan. it.vb jkv., 1971. III. k. ip. - ker. csv. jel. jún. 5.

1972. május 16.

K I M U T A T Á S

MEZŐTÚR KOMMUNÁLIS FEJLŐDÉSE AZ 1966-1970. ÉVEKBEN

Megnevezés	1965. XII.31. állapot	É P Í T É S					1966- 1970.	Mind- össze- sen	meg- jegy- zés
		1966.	1967.	1968.	1969.	1970.			
Lakásépítés db	6793	97	100	108	98	161	564	7010	347
Ezen belül magán		81	88	89	87	100	445		bontva
állami		16	12	19	11	45	103		
társas		-	-	-	-	16	16		
Útépipítés fm.	22958	-	-	5266	3358	-	3624	31582	
Ezen belül tanács		-	-	183	-	-	183		
Tsz		-	-	5083	3358	-	8441		
KPM		-	-	-	-	-	-		
Járdaépítés fm.	116682	-	2147	168	342	-	2657	119339	
Villanyhálózat bőv.	77900	1300	1500	4000	3700	3800	14300	92200	
Bekötött lakások sz	5053	27	41	36	58	30	192	5245	
Közvilágítási bőv.	1924	101	43	94	95	133	466	2390	
Ezen belül normál		90	43	87	40	-	260		
higany		11	-	-	55	133	199		
neon armatúra		-	-	7	-	-	7		
Vízhálózat bőv. fm.	22962	3015	4904	2644	4000	9678	24241	47203	
Közkifolyók száma	74	7	14	4	2	10	37	111	
Ivóvíz kap. m ³ /n.	1250	1250	1250	1250	1250	1250	6250	1250	
Hálózatba bekapcs. lakások száma	349	96	170	110	455	339	1170	1519	
Csapadékvíz csat.fm	102288	1709	3848	1182	580	1909	9228	107198	
Ezen belül nyílt		1423	2624	280	-	613	4940		
fedett	5520	286	1224	902	580	1296	4288	9808	
Parklétesítés m ²	109620	-	11621	-	1145	3895	16661	206289	
Ezen belül belterjes		-	11621	-	1145	3895	16661		
külsőterjes		-	-	-	-	-	-		
Játszóterek	3	-	-	-	1	-	1	4	

SZML, Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv. 1972. II. k. mész. ov jel. máj. 16.

1972. november

A VÁROS TÁVLATI FEJLESZTÉSI PROGRAMJA

[...]

Mezőtúr iparának ágazati szerkezete:

	1970.		1975.		1985.	
	fő	%	fő	%	fő	%
Gépipar	840	31,3	1950	48,8	2150-2250	50,1
Építőanyagipar	326	12,2	300	7,5	250- 250	5,7
Könnyűipar	1428	53,3	1650	41,2	180- 140	41,0
Élelmiszer	87	3,2	100	2,5	100- 100	2,2
Összesen:	2681	100,-	4000	100	4300-4500	100,-

A tercier szektor Mezőtúron: 4000-4400 fő

A tercier szektor a vonzásokörzetben: 100 fő

Építőipari foglalkoztatottak: 3- 400 fő

Távlatban új ipari munkahely iránti igény: 300- 400 fő

[...]

4. VÁROSSZERKEZET

A város szerkezete kedvezőtlen. Igen nagy területen fekszik, a lakóterületek mégis zsúfoltak, a tömbök aprók.

A városközpont messze van a vasútállomástól, megközelítése bonyolult.

A 46-os főforgalmi útvonalvezetése kedvezőtlen, zavaró hatású, a városközponton, a kórház mellett halad át.

A város intézményei igen elszórtan, egymástól nagy távolságra helyezkednek el, az azonos jellegűek nincsenek csoportosítva. A pihenésre, sportolásra alkalmas területek kicsik, egészségügyi szempontból is kedvezőtlenül, temető, iparterületek közelében helyezkednek el.

Az egységes iparterület a Szolnoki út mentén most kezd kialakulni. Elhelyezése megfelelő, a vasúti és közúti szállítás kedvezően megoldható. Szélirány szempontjából is jó helyen van az iparterület, mivel a jellemző, uralkodó szélirány DK-i.

A meglévő ipari üzemek szétszórtan található, közülük a téglagyár telephelyei, és a szeszfőzde környezetükre zavaró hatásúak.

A téglagyár kitelepítésére a Szolnoki út és a szarvasi vasútvonal közötti területre a beruházási program elkészült. Kedvezőtlen adottság még a három, lakóterületbe ékelődő temető.

A város egészét tekintve, nem városias jellegű. Létesítményei nagyrészt elavultak, szerkezete kedvezőtlen, műszakilag rosszul ellátott.

[...]

5.1.1 Jelenlegi lakásállomány

A belterületen a lakások száma: 5629 db
A bruttó laksűrűség 20,6 fő/ha, igen alacsony.
A lakóterületekre számított laksűrűség 37,6 fő/ha. A lakások kb. 95 %-a fszt-es családiházakban van.
A lakásállomány 51 %-a avult, ami az országos átlaghoz képest igen magas. [A megyében az átlagos lakásavultság 46 %].⁷

5.1.2 Új lakóterületek

Az avult lakóterületek átépítésének biztosítására új, szanalásmentes területekről kell gondoskodni a különböző építési övezeteknek megfelelően.

I. övezet:

A Szolnoki úttól D-re fekvő terület az iparterület közművesítése miatt igen alkalmas első ütemben magasszintű beépítésre.

III. övezet:

A Lenin utcában az Engels utca végén lévő szabad terület.

IV. övezet:

A Kétygát-dűlő területén a Dobó István és a Szántó Béla utca közötti terület.

5.1.3 Sorvasztás

A város igen nagy kiterjedését a lehetőséghez képest csökkenteni kell a város messze fekvő, avult beépítésű lakóterület-nyulványainak fokozatos elsorvasztásával, melyek a következők:

- a vasúton túli terület
- a Vöröshadsereg u. vége, a XXVI. utcától Ny-ra eső terület
- a Jókai utca, Rózsa F. utcától D-re eső terület

5.1.4 Tartalék lakóterület

A Kállay és Kodály Z. utcák közötti terület a Szolnoki út közelében.

5.1.5 Rekonstrukció

A város arculata falusias jellegű. Ezért a jövőben a gazdaságosság szempontjai mellett e célból is törekedni kell a városiasabb jellegű beépítésre. A város lakóterületein a telkek olyan kis méretűek, hogy azokat csak a II-es övezet előírásainak megfelelően, teljes közművesítéssel ellátva lehet beépíteni.

5.2 Üdülőterület

Mezőtúrnak nincs üdülő-idegenforgalmi jelentősége. A tervezési területen nincs tömeges igényeket kielégítő üdülőterület, nincsenek hozzá a természeti adottságok. A város igazgatási területén folyik a Hortobágy-Berettyó csatorna és a Hármas-Körös. Ezek vize fürdésre, a víz szennyezettsége és a folyóvíz veszélyessége miatt nem alkalmas. Ezért nem javasoljuk a folyópartok mellett magánüdülőtelkek kialakítását. Ezt, a nagyarányú családiházak beépítés miatt nem is tartjuk

indokoltnak. Kertművelésre, u.n. "hobbykertek" fenntartására lehetőség van a jelenlegi zártkertek területén.

Üdülésre, sportolásra alkalmas területek alakíthatók ki vízisportok céljára:

- a Hortobágy-Berettyó csatorna mellett a meglévő vállalati csónakházak területének bővítésével,

- Sporthorgászatra alkalmas kellemes természeti környezetével a Holt-Körös ág. A terület közúton a szarvasi ö.k. úton, vasúton Pusztabánréve mh-tól gyalogosan is megközelíthető.

5.3. Intézményterület

Mezőtúr középfokú szerepköre maradéktalan betöltéséhez ki kell építenie intézményhálózatát. Jelenleg nem megfelelő kereskedelmi, vendéglátóipari, szolgáltató jellegű létesítményekkel való ellátottsága. A középfokú intézményeket a városközpontban kell elhelyezni.

A városközponthoz szerkezetileg kapcsolódnak az alábbi meglévő intézményterületek: Városi Kórház

Mezőgazdasági Főiskola¹
Strandterület

A meglévő lakóterületekbe ékelődő temetők helyett új terület biztosítása szükséges, a 46-os út Endrőd felőli bevezetése mellett a megfelelő védőtávolságok biztosításával.

5.4 Iparterület

5.4.1 A meglévő iparterület ismertetése

Mezőtúr ipari profilját a meglévő termelési hagyományokra épülő üzemek [tégla-és cseréipar, cipőipar, háziipar] tevékenysége jelenti.

A közelmúltban települt üzemek - Villamos és Géptechnikai Cikkek Gyára, Budapesti Fémmfeldolgozó KTSZ, Könnyűipari Alkatrészellátó és Gyártó Vállalat mezőtúri részlege - a város ipari profilját bővítik.

A város ipari üzemei nem lépik túl a kisüzemi kereteket, a legnagyobb üzemek létszáma is alig haladja meg a 400 főt. Egységes iparterület most kezd kialakulni a szolnoki út mentén. A meglévő kisüzemek szétszórta helyezkednek el telepítésük korszerűtlen, törekedni kell az iparterületre történő kitelepítésükre. A zavaró hatású téglagyár és a szeszfőzde szintén kitelepítendő.

5.4.2 Az iparterület fejlesztési javaslata

[...]

Távlatban új ipari munkahely iránti igény: 300-500 fő

Telepíthető iparágak: Textilipar [szövő, kötsző, fonó, rövidárú]

Könnyűipar [textilipari gép és alkatrészgyártás]

A téglagyár a IV-V. ötéves terv folyamán kitelepül a Szolnoki út mellé a szarvasi vasútvonal túloldalára.

A város iparában dolgozó ingázók száma nem lesz jelentős.

[...]

Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv., 1973. IV. k., a Városépítési Tudományos és Tervező Intézet által 1972. novemberi keltezéssel készített terve-

zési program.

1: A főiskola 1960-ban jött létre Felsőfokú Mezőgazdasági Gépészet-
nikum néven. 1972-től főiskolai szintű mezőgazdasági gépész üzemé-
rnök képzés indult be kezdetben a Debreceni, később a Gödöllői Agrártudomá-
nyi Egyetem Főiskolai Karaként.

116

1975. február 17.

MEZŐTÚR 1975. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSE

[..]

1./ A Városi Tanács 1975. évi költségvetését

58.772/m Ft bevétellel,

58.772/m Ft kiadással, melyből Kétpó községet illet

meg 157/m Ft, állapítja meg a határozat K/1. és K/3. számú mellékletei-
nek részletezése szerint.

[..]

Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv., 1975. I. k., 1006/1975. /II. 17./ sz. vb
hat.

117

1976. november 20.

A GYÓGYÍTÓ - MEGELŐZŐ INTÉZMÉNYEK SZERVEZETI ÉS GAZDASÁGI ÁTSZERVEZÉSE

[..]

A Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága 140/1975. /XII.27./ vb. számú
határozatában elfogadta az egyesítéssel kapcsolatos intézkedési tervet
és utasítást adott annak végrehajtására. E szerint 1977. január 1-től
a városi gyógyító-megelőző intézményeket szervezetiileg és gazdaságilag
egyesített intézményrendszerként kell működtetni, ennek megfelelően el
kell végezni a költséghelyek átcsoportosítását.

A fentiek alapján MEZŐTÚR VÁSARI TANÁCS EGÉSZSÉGÜGYI INTÉZMÉNYEI el-
nevezéssel, egységes szervezetben, közös szakmai és gazdasági vezetés
alatt - élén függetlenített igazgató-főorvossal kell működtetni 1977.
január 1-től a Városi Tanács által fenntartott alábbi intézményeket és
szolgáltatásokat:

- Városi Tanács Kórháza;
- Szakorvosi Rendelőintézet;
- Vértranszfúziós Állomás;
- Városi TBC Gondozó Intézet;
- Városi Bőr- és Nemibeteg gondozó Intézet;

- Városi területi bölcsődék;
- Körzeti eü. szolgálat;
- Iskola eü. szolgálat;
- Üzem eü. szolgálat;
- Védőnői szolgálat;
- Anya- és gyermekvédelmi szolgálat;
- Nővérszállás.

MEZŐTÚR VÁROSI TANÁCS SZOCIÁLIS INTÉZMÉNYEI elnevezéssel egységes szervezetben, közös szakmai és gazdasági vezetés alatt - élén a Városi Tanács Szociális Intézményei igazgatójával - kell működtetni az alábbi szociális intézményeket és szolgáltatásokat:

- Városi Tanács Szociális Otthona;
- városi öregek napközi otthona;
- házi szociális gondozás;

A Városi Tanács által fenntartott gyógyító-megelőző intézmények **egyesítése [Integrációja] után**

- a Szakorvosi Rendelőintézet a Kórházzal **teljes** szervezeti és szakmai egységet képez;
- a Vértranszfúziós Állomás a Kórház centralizált osztálya;
- a városi TBC Gondozó Intézet, illetve a Bőr- és Nemibeteg-gondozó Intézet szervezetileg a Szakorvosi Rendelőintézethez tartozik;
- a városi területi bölcsődék az egyesített egészségügyi intézményrendszer kihelyezett részintézetei, szakmai irányításukat és felügyeletüket a Kórház Gyermekosztályának vezető főorvosa a vezető védőnő által gyakorolja;
- az általános körzeti egészségügyi szolgálat és az üzemi egészségügyi szolgálat szervezetileg a Szakorvosi Rendelőintézethez tartozik, a szakmai irányítást és felügyeletet a belgyógyász csoportvezető főorvosokon keresztül a Kórház Belgyógyászati Osztályának vezető főorvosa gyakorolja;
- az iskola-egészségügyi szolgálat, a védőnői szolgálat, az anya- és gyermekvédelmi szolgálat szervezetileg a Szakorvosi Rendelőintézethez tartozik, a szakmai irányítást és felügyeletet a Kórház Gyermekosztályának illetve szülészeti-Nőgyógyászati Osztályának vezető főorvosa gyakorolja;
- a Nővérszállás élén három tagból álló önkormányzat áll és az intézetvezető főnővér irányítása és felügyelete mellett működik.

Az egységbe vont intézeteknél, szolgálatoknál meg kell valósítani a szervezeti és gazdasági-műszaki egységes rendszerét is és biztosítani kell az egységes kezelési elvek érvényesülését.

[...]

Mezőtúr V. Tan. it. tü. jkv., 1976. II. k. A vb nov. 20-i előterjesztése a gyógyító-megelőző intézményrendszer szervezetének és működésének továbbfejlesztéséről szóló 19/1975./ E.ü. K. 12. Eü M. sz. utasítás végrehajtására.

1977. február 10.

A VÁROSI TANÁCS 1977 - 1980. ÉVI CIKLUSPROGRAMJA

[...]

A Tanácsokról szóló 1971. évi I. tv. 10. §-a megfogalmazza a tanácsok feladatait; gondoskodik a terület és a település fejlesztéséről, szervezi a lakosság szükségleteinek kielégítését, különösen a művelődésügyi, egészségügyi, szociális, lakás-, kommunális, kereskedelmi ellátást és az egyéb szolgáltatásokat.

Az országgyűlés az 1976. évi VI. törvénnyel a tanácstagok megbízatását az 1980. évi általános választásokig meghosszabbította. Erre az időszakra ciklusprogram tervezetet készítettünk. A programban megjelölt feladatokat, a fejlődés fő irányait alapvetően meghatározza az MSZMP XI. kongresszusi határozata, a Városi Pártbizottság cselekvési programja, a Népgazdaság V. ötéves terve, a Megyei Tanács V. ötéves pénzügyi és fejlesztési tervéről szóló 4/1976. /II.20./ T.sz. határozata, a Városi Tanács 5/1976. /III.31./ számú határozata a város V. ötéves pénzügyi és fejlesztési tervéről, valamint a végrehajtására alkotott, 128/1976. /VIII.5./ vb. számú határozattal elfogadott intézkedési terve és az MSZMP XI. kongresszusa határozatából adódó tanácsi feladatok végrehajtására készített intézkedési terv.

[...]

A szocializmus alapjainak lerakásával szocialista jellegűvé váltak a termelési és elosztási viszonyok is. A foglalkoztatottság teljeskörűvé válásával, nem termelő állóeszköz jellegű beruházások lehetőségeinek maximális kihasználásával a termelés fejlesztésének extenzív eszközei kimerültek. Minden szinten a termelékenység és a hatékonyság vált a továbblépés fő eszközévé és a fejlődés fokmérőjévé.

A 600 éves évfordulóra készülve a Városi Tanács működésének az 1977-1980. évi fő irányait, feladatait alapvetően meghatározza az MSZMP Városi Bizottságának cselekvési programja, az V. ötéves pénzügyi és fejlesztési tervéről szóló 5/1976. /III.31./ T. számú határozat és a végrehajtására alkotott intézkedési tervet elfogadó, jóváhagyó 128/1976. /VIII.5./ vb. számú határozat, valamint a Városi Tanács által elfogadott közép és hosszútávú ágazatfejlesztési tervek. A város fejlődése az IV. ötéves tervben elért eredményekre épül, amely a város fejlődésében egyik legsikeresebbnek minősíthető időszak volt és megfelelő alapot teremtett az V. ötéves fejlesztési terv végrehajtásának megkezdéséhez. Az V. ötéves pénzügyi és fejlesztési terv három kiemelt feladatot jelölt meg a Városi Tanács számára:

- meg kell valósítani a városi vízműrekonstrukciót;
- jelentősen javítani szükséges a város lakásellátottságát;
- hatékony tanácsi koordinációval fejleszteni kell a gyermekin - tézmény-hálózatot.

Úgy kell megvalósítani a városfejlesztést, hogy a gazdasági ágazatok arányosan fejlődjenek, a lakosság életszínvonala jelentősen emelkedjen. Törekedni kell a helyi és az országos érdekek összehangolására, a központi irányítás erősítésére.

A ciklusprogramban elhatározott feladatok végrehajtása csak a lakosság aktív közreműködésével valósulhat meg. Ebben jelentős szerep jut a Hazafias Népfrontnak. Erősíteni szükséges a nem tanácsi szervezetek való együttműködését, a tanácsi felvilágosító és nevelőmunka, a társadalmi ellenőrzés hatékonyságának növelése érdekében.

I. fejezet¹

Az MSZMP XI. kongresszusának határozatából, valamint a Városi Pártbizottság cselekvési programjából a Városi Tanács középtávú pénzügyi és fejlesztési tervének teljesítésére vonatkozó főbb intézkedések.

1./ A gazdasági építőmunka:

Középtávú terveink végrehajtása más kül- és belgazdasági helyzetben történik, mint a IV. öt éves terv időszakában. Az új gazdasági mechanizmus többszöri felülvizsgálata során kibocsátott jogszabályok megszigorították a pénzügyi fegyelmet, a gazdálkodó egységek tevékenységéhez kötelező előírásokat adtak, a hatékonyság érdekében megsabták az önállóság kereteit. Mindezek figyelembevételével fel kell tárni a helyi erőforrásokat, meg kell szüntetni az üzemeken belül a munkaidő pazarlást, szilárdítani szükséges a munkafegyelmet, csak kis lehetőség a dolgozói létszám fejlesztésére.

A gazdasági tevékenység minden ágában kiemelt gondot kell fordítani arra, hogy az intenzív termelésfejlesztés kerüljön előtérbe és váljon közgondolkodásunk részévé. Munkánkat át kell, hogy hassa a településhálózat fejlesztését koncepcióban meghatározott középfokú központ szerepkör, az a felelősség, hogy a város nemcsak a város lakosságának kulturális, egészségügyi-szociális, kommunális és gazdasági ellátásáért, hanem a környék városainak és községeinek ellátásáért felelős.

A gazdaságos és versenyképes termékek arányát fokozatosan javítani kell. Szükséges az elöregedett gépsorok kicserélése, az üzemek rekonstrukciója és korszerűsítése. A helyi erők összefogásával meg kell oldani az építőipari kapacitás gondjait, úgy, hogy az alkalmas legyen a lakásépítések és beruházások jelentős részének megvalósítására. Kiemelt figyelmet kell fordítani a gazdaságosan értékesíthető export termékek arányainak növelésére. Intézkedéseket kell tenni a hatékonyabb munkaerőgazdálkodás érdekében, ezáltal enyhíteni kell fontos ipari üzemek munkaerő gondjait. A nők munkába állítása érdekében erőfeszítéseket kell tenni a gyermekintézmény-hálózat, a kommunális ellátottság, a szolgáltatások fejlesztés és az oktatás tárgyi feltételeinek javítására.

A középtávú tervfeladatok végrehajtására a Városi Tanács számára a költségvetési kiadások fedezésére 324.035.000 Ft áll rendelkezésre, amelyből 13.715.000 Ft-ot fordítunk felújításokra, városfejlesztési feladatok megoldására 186.011.000 Ft-ot használhatunk fel a bevételi forrásokat figyelembe véve.

A város mezőgazdasági termelészövetkezetei 1975 telén egyesültek, amely a gazdálkodás szempontjából alapvetően új helyzetet teremtett. A kialakuló termelési szervezettel, hatékony ágazatirányítási módszerekkel, az agrotechnikai fegyelem betartásával, az állóeszközök, a műtrágya, a növényvédőszeres és a takarmány hasznosításával termeléseket közelíteni kell a megyei átlaghoz. Szükséges az elavult géppark folya-

matos korszerősítése.

[..]

Ipar, építőipar

Az iparfejlesztés során számolni kell azzal, hogy a teljes foglalkoztatottság megvalósulásával a kismértékű női munkaerőn kívül új munkae-
rők beállítására nem lesz lehetőség. A továbblépés fő tényezője a mun-
kaidő hatékony kihasználása, a termelékenység javítása, modern gépso-
rok beállítása és a tudományos üzem- és munkaszervezés bevezetése, meg-
valósítása. A város ipari profiljának megfelelően továbbra is a könnyű-
ipar fejlesztésére lesz lehetőség, amelynek során bővítéssel, rekon-
strukcióval és újabb ipari üzemek letelepítésével számolunk.

Az ipari termelést évenként 7-8 %-kal, 5 év alatt 40-45 %-kal növe-
lik ipari üzeink, úgy, hogy a termelés bővülés legalább 80 %-a a termel-
és növekedéséből származik. A tervidőszakban 900 új munkahely léte-
sül, amelyet a nők további munkába állásával, másrészt az ingázók lete-
lepítésével akarunk betölteni.

Előreláthatóan:

- a KONTAKTA mezőtúri gyára termelését megháromszorozza, a foglal-
koztatottak számát növeli és ennek megfelelően alakítja beruhá-
zását;
- a Téglá- és Cserépipari Vállalat új téglagyárat épít városunk
iparterületén;
- a Fazekasok Népművészeti HISZ-nél, a Ruhaipari Szövetkezethél, a
Szőnyegszövő és Fonalmesítő HISZ-nél termelő és szociális fej-
lesztéseket kell végrehajtani;
- az ipari szövetkezeteknél vizsgálni kell és elő kell segíteni a
középzem nagyságrend kialakulását.

A nagyobb célcsoportos beruházások kivitelezését a Szolnok megyei
Állami Építőipari Vállalat végzi. A városban megvalósuló kisebb beruhá-
zásokat a helyi építőipari kapacitások összefogásával kell megvalósít-
tani. A mezőtúri Építőipari szövetkezetet szakember és állóeszköz ellá-
tottság szempontjából fel kell fejleszteni úgy, hogy az ötéves tervidő-
szak végén alkalmassá váljon a város építőipari gondjainak jelentősebb
megoldására.

Mezőgazdaság

Gazdasági szerkezetünkben továbbra is jelentős szerepe lesz a mező-
gazdaságnak. Üsztönözzük a mezőgazdasági termelőszövetkezeteket éssze-
rű belső munkaszervezésre, kooperációra és szakosodásra, valamint kü-
lönböző termelési rendszerekhez való csatlakozásra.

[..]

A mezőgazdasági termelést 5 év alatt 20 %-kal évente átlagosan 4
%-kal kell növelni, amelyet a termelékenység fokozásával kell biztosít-
tani. A tervidőszak első felében feszítettebb fejlesztést és termelés-
növekedést kell megvalósítani, mivel az 1976. év során jelentős kiesé-
sek voltak.

Kiemelt feladatok:

- növénytermesztésben a hozamok emelése. Biztosítani kell búzából a 40-42 q, rizsből 28-30 q, kukoricából 58-60 q, cukorrépa 400-450 q/ha átlagterméseket. Ennek érdekében meg kell valósítani a rendszeres vetőmagfelújítást és az intenzív fajták termesztését;

- az ipari növények termesztésénél a cukorrépa termésátlagát a vetésterület változatlanul hagyása mellett kell növelni. Az olajos növények vetésterülete 1980-ra el kell érje a 2300 hektárt, ezen belül a napraforgó vetésterülete az 1800 hektárt. A napraforgó termésátlaga érje el a hektáronkénti 15-20 q-át;

- törekedni kell az öntözési lehetőségek maximális kihasználására;

- a műtrágya felhasználást úgy kell növelni, hogy az 1980-ra hektáronként elérje a 324 kg-ot. Nagyobb gondot kell fordítani a szervestrágya kezelésre, annak évenkénti kiszórására;

- zöldségtermesztésben a helyi ellátás javítására kell törekedni. Biztosítani kell, hogy burgonyából a helyi szükségleteknek megfelelő mennyiséget a mezőgazdasági termelőszövetkezetek megtermeljék. A zöldség és a burgonya vetésterülete 1980-ra érje el a 80 hektárt;

- a szarvasmarha tenyésztés fejlesztését folytatni kell, az összlétszám 1980-ra érje el a 6600 db-ot, ezen belül a tehén létszám a 2650 db-ot, a húshasznosítású állomány az 1000 db-ot. Az egy tehenre jutó tejhozam 2900-3000 l legyen;

- a sertéslétszám 1980-ra érje el a 17200 db-ot, ezen belül a koca létszám az 1.500 db-ot. Törekedni kell a szakosított telep hatékonyságának fokozására;

- a juhtenyésztésben a lehetőségeket jobban ki kell használni és törekedni kell az intenzívebb tartásra. A ciklus végére az összlétszámot 4100 db-ra kell fejleszteni, ezen belül az anya létszám érje el a 3.300 db-ot;

- a beruházások területén elsősorban a meglévő épületek rekonstrukciójával, korszerűsítésével kell a férőhelyeket bővíteni és fokozottabb gondot kell fordítani az állattenyésztési férőhelyek technológiájának korszerűsítésére. A gép beruházásoknál törekedni kell nagy teljesítményű gépek beszerzésére;

- a háztáji és kisegítő gazdaságok szerepe továbbra is jelentős marad, különösen a zöldség és burgonya, a kis-állat és a sertésellátás biztosításában. Az üzemeknek gépekkel, vetőmagokkal és szakmai tanácsokkal kell elősegíteni a kisgazdaságok fejlődését. Törekedni kell a megtermelt termékek maradéktalan felvásárlására;

- a gabonafelvásárló vállalatnak mintegy 600 vagonnal kell növelni raktárkapacitását.

2./ Életszínvonal és szociálpolitikai feladatok megvalósítása

A város fejlesztését úgy kell megvalósítani, hogy a lakosság életkörülményei javuljanak, életszínvonala emelkedjék és hosszabb távon a

bérezési különbségek nivellálódjanak.

A munkaerőgazdálkodás tervszerűsége érdekében rendszeresen vizsgálni kell a munkaerőszükséglet kielégítésének módozatait, lehetőségeit figyelembe véve a termelési szerkezet változást, valamint a külső és belső forrásokat.

[..]

Kiemelten kezeljük a Megyei Tanács Elnökének 1-19/1976. számú utasítása alapján a Kiemelt vállalatok munkaerő igényének kielégítését.

[..]

Továbbra is figyelemmel kísérjük a cigány munkaképes korú lakosság munkavállalásait, elősegítjük munkábaállásukat, közösségbe való beilleszkedésüket. Ezt a célkitűzésünket többek között a cigánytelepek kialakulásának megfigyelésével érjük el.

Kereskedelem és vendéglátás

A lakosság jövedelmének emelkedésével párhuzamosan számolni kell a kiskereskedelem és a vendéglátás forgalmának 40-45 %-os emelkedésével a növekvő igények kielégítése érdekében a tervidőszak során meg kell valósítani a következőket:

- az üzlethálózat - ABC Áruház és bútorüzlet létesítésével - 1000 m²-el bővíteni, a meglévők közül mintegy 1000 m² alapterületűt korszerűsíteni;
- új piacterületet kell kialakítani, megfelelő koordinációval biztosítani kell a vásárcsarnok építésének első ütemét;
- tovább kell bővíteni a vendéglátóipari szolgáltatást. [..] A ciklus végére megvalósul egy 250 m² alapterületű önkiszolgáló étterem. Az új piactér területén 2 x 30 m² alapterületű büfé létesül. Megépül a Vágóhídi kertben 150 m² alapterületű falatozó;
- a megnövekedett áruforgalommal tartson lépést a hűtő kapacitás. A város vonzáskörzetének megfelelően biztosítani kell az alap és differenciált ellátást, a nagyobb áruválasztékot. Biztosítani kell a tanyai körzetekben az alapvető és napi-cikk iránti igény kielégítését.

Szolgáltatás

A lakosság megnövekedett igényeinek kielégítésére az ipari szolgáltatásokat a tervidőszak alatt 40-50 %-kal kell növelni.

Ennek érdekében:

- beruházásból koordinált 250 m² alapterületű patyolatszalonot kell létesíteni, bővíteni kell szolgáltatásait;
- fejleszteni kell az elektromos háztartási cikkek javításának felteleteit;
- figyelemmel kell kísérni és szorgalmazni a szövetkezeteknél, vállalatoknál javító - szolgáltató tevékenység végzését;
- fel kell mérni pontosan a hiányszakmákat és ennek eredményeként kell fejleszteni a magánkisipari és kiskereskedői tevékenységet;

- a Városgazdálkodási Vállalat évi termelési értékének 15-20 %-áig végezzen lakáskarbantartási feladatokat.

Lakáshelyzet javítása érdekében:

Biztosítani kell mintegy 700 db lakás megépülését, melynek döntő többsége telepszerű, többszintes. Amelyből

- 110 db tanácsi célcsoportos lakás;
- 100 db OTP lakás;
- 100 db MESZÖV lakás lesz, a többi lakás magánérőből, családi lakásépítkezés keretében valósul meg.

Biztosítani kell a VI. ötéves tervben szereplő 100 db OTP lakás zökkenőmentes előkészítését.

Gondosan meg kell szervezni, elő kell készíteni a munkáslakás építési akciót, tanácsi koordinációs munkával.

Külön kiemelt feladatot képez a 3 és többgyermekes családok lakáshelyzetének folyamatos megoldása.

A magánlakás építések engedélyezésénél szigorúan be kell tartani a városrendezési előírásokról szóló tanácsrendelet rendelkezéseit és a részletes rendezési tervek mutatóit.

Közlekedés területén feladataink:

- szorgalmazni kell a 7. sz. VOLÁN Vállalat mezőtúri új telephelyének megépítését;
- kapcsolatot kell keresni a Debreceni Postaigazgatósággal a telefonközpont bővítése érdekében. Növelni kell a segélykérő telefonok számát, elő kell készíteni a város telefonhálózatának bekapcsolását a távkapcsolási rendszerbe;
- meg kell valósítani az Asztalos János út és a Köztársaság út, valamint a XVII. út korszerűsítését.

Kommunális ellátás területén:

- kiemelten kell kezelni a lakosság ivóvízellátását.² Ennek megoldására építeni kell egy 700 m³-es magostározót, 500 m³ felszíni tárolót, 3 db kutat kell létesíteni, meg kell építeni a termelő és tározó egységeket összekötő gerincvezeték hálózatot és az elektromos összekötő rendszert;
- folytatni kell és befejezni a szennyvíztisztító csatorna és telep építésének 3. ütemét, amely 625 m³ kapacitás bővítéssel 1875 m³ kapacitás biztosítása valósul meg;
- meg kell építeni a Háromrőzsa és az Esze Tamás utcai záportározó szivattyútelepet, valamint a hozzacsatlakozó zárt csatornarendszert, amely város belvíz gondjait jelentősen csökkenti;
- meg kell szervezni a város központi területein a közvilágítás korszerűsítését. Különös figyelmet kell fordítani az Ifjúsági lakótelep közvilágítási gondjainak megoldására;
- folytatni kell a Hortobágy - Berettyó csatorna parton hétvégi és csónakházak építését;

- az V. ötéves terv végére meg kell szervezni a város gázellátását.

Egészségügyi és szociális ellátás:

Biztosítani kell a kórház gyermek- és szülészeti osztályának fejlesztését 141 m² alapterülettel, a külső karbantartási munkák befejezését.

A Kórház és a Rendelőintézet műszerellátottságát 30-35 %-kal kell javítani. Növelni kell az üzemorvosi órák számát.

A 40 férőhelyes bölcsőde létesítésének előkészületeit úgy kell végezni, hogy az 1980. végéig befejezést nyerjen.

3./ Ideológia, művelődés és sportfeladatok:

Az iskolákban meg kell valósítani a világnézeti, erkölcsi-, politikai nevelés egységét. Széles körben el kell terjeszteni, a társadalom igényeinek megfelelő széleskörű és szakmai műveltséget. Propaganda munkánk során fel kell kelteni az igényt az állandó művelődésre és a megfelelő színvonalú műveltség megszerzésére. Figyelmet kell fordítani a testi, a honvédelmi és a családi életre nevelésre is.

Kiemelten kell kezelni az óvodáztatás feltételeinek javítását. Teljeskörűvé kell tenni az általános iskolai előkészítést.

A fejlesztést kiemelten az oktatás tárgyi feltételeinek javítására kell fordítani. Ennek megfelelően:

- biztosítani kell egy 200 férőhelyes óvoda (800 adagos konyhával) és egy 12 tantermes általános iskolos iskola megépülését;
- tovább kell fejleszteni a sportlétesítményeket, 1978-ig meg kell építeni az edzőcsarnokot. A ciklus végéig meg kell valósítani az általános iskolai szakrendszerű oktatást. A szakmunkásképzés területén biztosítani kell a vállalatok, mezőgazdasági üzemek igényének megfelelő kvalifikált munkaerő képzését. Kiemelten kell kezelni a mezőgazdasági szakmunkásképzést.

A lehetőségek maximális kihasználásával biztosítani kell a pedagógusok élet- és munkakörülményeinek további javulását, bérszóródásuk megszüntetését. Megfelelő eszközökkel elő kell segíteni a pedagógusok letelepedését a szakos ellátás érdekében is.

Kiemelt figyelmet kell fordítani a versenysport színvonalának emelésére, megfelelő utánpótlás kinevelésével. Ennek érdekében fejleszteni kell az iskolák testnevelést szolgáló eszközellátottságát, létesítményhálózatát. A városi sportiskolának egyre inkább utánpótlást szervező és nevelő intézménnyé kell válnia.

4./ Társadalompolitikai határozatok végrehajtása és a szocialista demokrácia szélesítése.

Maradéktalanul gondoskodni kell az ifjúság munkába állásával kapcsolatos feladatok megoldásáról. Különös figyelmet kell fordítani a középfokú végzettséggel rendelkezők, a pályakezdekők pályaválasztására. Tervszerűen kell befolyásolni az egyes szakmákba való elhelyezkedést. Meg kell szervezni a tanulóifjúság szünidei foglalkoztatását. A lakáselosztásnál érvényesíteni kell a fiatalok és a fiatalházások jogszabályban előírt jogait és kedvezményeit.

[..]

Szocialista demokrácia fejlesztése érdekében a tanácsnak jobban kell támaszkodni a lakosság társadalmi aktivitására. Folytatni kell azt a gyakorlatot, hogy a lakosság életkörülményeit befolyásoló tanácsrendeletek, tanácshatározatok, és társadalompolitikai előterjesztések szocialista brigádokkal, munkásokkal előzetesen megtárgyalásra kerüljenek. A szakigazgatási szervek törekedjenek az állampolgárok széleskörű bevonására az egyes államigazgatási ügyek intézésére.

Az üzemi és munkahelyi demokrácia: a szocialista demokrácia igen jelentős területe, melynek kibontakoztatásával a dolgozók közvetlenül is részesévé válnak a termelés irányításának. Az ágazati szakigazgatási szervek vállalatfelügyeleti és intézményirányítási tevékenységük során kísérik figyelemmel az üzemi és a munkahelyi demokrácia fejlődését. A vezetői munka értékelésénél külön szempontként kell kezelni a belső demokrácia fejlesztése érdekében tett intézkedéseket.

Mezőtúr V. Tan. it. vb. jkv., 1977. I. k., vb. jel. febr. 10.

1. A II. fejezet a tanácsi munkák korszerűsítéséről szól. Mivel ezen a téren alapvető változás nem történt, ezt a szövegrészt nem idézzük.

2. Az ivóvízellátásról részletesebben szól a vb. műsz. ov-jének jelentése 1978. március 23-án [120. sz. irat].

3. Ebben az időben "új típusú demokráciá"-nak nevezték, amely - elméletileg - azonos volt a néphatalom fogalmával. Az akkori magyarázat szerint a kizsákmányolás megszűnésén, az osztályantagonizmusok felszámolásán és a szocializmus erősödésén alapult. Elvileg biztosította a néptömegek részvételét a szocialista állam tevékenységében. Ennek konkrét megvalósítása érdekében 1970-ben továbbfejlesztették az országgyűlési választások és a tanácsválasztások rendszerét, módosították a választási törvényt. 1971-ben új törvényt alkottak a tanácsok társadalmi, politikai szerepének, gazdasági tevékenységének fejlesztésére. Ebben kidolgozták az államigazgatási munka fejlesztésének elveit. A "szocialista demokrácia" fentiekben idézett elveinek megfelelően módosították 1972-ben az Alkotmányt.

[A fentiekben ismertetett elveknek és folyamatoknak minősítése és történeti értékelése nem jelen írásunk feladata. A ciklusprogram nem konkrét tervfeladatokat tartalmazott, hanem egy lazább szerkezetű vezérfonal volt az egész időszakra, mintegy keretet adott a tanács munkájához. Törekvés volt azonban, hogy az éves tervekbe az anyagi lehetőségekhez mérten a programban lévő feladatok beépüljenek.]

1977. február 14.

MEZŐTÚR VÁROSI RANGÚ TELEPÜLÉSSÉ NYILVÁNÍTÁSÁNAK
600. ÉVES ÜNNEPI PROGRAMJA

[...]

Mezőtúr város rövid története

Mezőtúr a honfoglalás óta magyarok által lakott település. Mai területe a tatárdúlás után 1241-ben kezdett benépesülni. A lakosság halászó-vadászó életmódját a pásztorkodás, majd a vizek szabályozását követően a földművelés váltotta fel. A jobbágyi szolgáltatások helyett, annak megváltásáért díjat fizettek a földesuraknak. Többször a királyi ház, majd a Hunyadiak és a Rákócziak tulajdona, de közben a szultánok birtoka is volt. A XIV. század végén vám- és váltságjogot kapott. I. Lajos király több oklevelet adott ki, **1378-ban városi rangra emelte.**

1692-ben a törökök, 1705-ben a rácok dúltak fel, de élni akaró lakói ismételten felépítették. A XVIII-XIX. század fordulóján a céhes kisipar virágzott. Jelentős fejlődése a XIX. század végén az iparosodással indult meg. Lakossága a szabadság eszméinek mindenkor híve volt, Dózsa, Rákóczi, Törő Pál felkelésében, az 1848-as szabadságharcban, a Tanácsköztársaság védelmében, századunk munkásmozgalmában egyaránt részt vett.

A város életének legjelentősebb változását a felszabadulás hozta meg. A várost 1944. október 7-én szabadította fel F. G. Kathov vezérőrnagy vezette szovjet gépesített hadtest harcokcsíjai és gyalogsága. Az évszázados elmaradottság leküzdése óriási nehézséget jelentett és jelent ma is.

A hiányokat pótolni szinte emberfelettinek látszó feladat volt. Nem volt könnyű úrrá lenni a kezdeti bizonytalanságokon, nehézségeken. Nem volt könnyű a háború utáni keserves sorsból kiragadni az embert és a mezőtúriakban meglévő természetes értéket a gyors ütemű haladás szolgálatába állítani.

A felszabadulás idején a város agrárjellegű, a tulajdonviszonyokat a kis- és középbirtok jellemezte. A lakosság többsége napszámos és kubi- kos volt. A város csupán kisiparral rendelkezett, az egészségügyi intézmények hálózata fejletlen.

Ma a város jó ütemben fejlődik, gazdaságilag megerősödött, a mezőgazdasági termelőszövetkezetek és az Állami Gazdaság korszerű nagyüzemi termelést folytatnak. Új ipari üzemek telepítésével, a meglévők fejlesztésével rövidesen megoldódik a lakosság teljes foglalkoztatottsága. A lakásellátottság, az ivóvíz és szennyvíz-hálózat, a közut-hálózat ha nem is a szükséges mértékben, de egyre nagyobb ütemben fejlődik. A városnak és vonzáskörzetének ma már megfelelő az egészségügyi, kereskedelmi és közlekedési ellátottsága. Jelentős alsó-, közép- és felsőfokú tanintézményei vannak. Korszerű városi sporttelepe évente többször ad helyet országos és megyei rendezvényeknek. Gyenge tárgyi feltételek mellett is jelentős a közművelődési munka. Messze földön híresek a mezőtúri fazekasok és szövőmesterek termékei mellett a Fémfeldolgozó Szövetkezet és a KONAKTA gyár termékei is.

A város lakossága munkájával naponta bizonyítja, hogy szereti és összenőtt városával. A sokezer társadalmi munkásra - évente több mint 8 millió forint értékben - önkéntes vállalásával cselekvő részesei a városfejlesztésnek.

Az MSZMP Városi Végrehajtó Bizottsága és a Városi Tanács Végrehajtó Bizottsága határozatot hozott az évfordulóról való megemlékezésre, melyhez kértük a megyei párt és állami vezetés segítségét. A határozat többek között rögzíti, hogy a jubileumra 1977-ben kell felkészülni, ezt megelőzően számba kell venni a lehetőségeket. **A város 600 éves jubileumának méltó megünneplése nem öncélú, hanem komplex eszközként kell, hogy segítse politikai, gazdaságpolitikai és társadalompolitikai célkitűzései megvalósítását.**

A jubileumi program főbb eseményei

1978. január 1-én: Ünnepléses keretek között köszönteni kell a 600 éves város lakosságát. /Pl.: falragasz és újság/
1978. augusztus 20-án: Ünnepi tanácsülés, a "Mezőtúr városért", a "Társadalmi Munkáért" és a "600 éves Mezőtúrért" emléklapok átadása.
1978. október 7-én: A város felszabadulásának 34. évfordulója alkalmából politikai nagygyűlés.

Tudományos ülések, kulturális rendezvények

1978. február hónapban: A Mezőgazdasági Könyvhónap megyei megnyitója.
1978. április hónapban: "Ki tud többet Mezőtúrról" című vetélkedő.
1978. június hónapban: Ünnepi Könyvhét országos megnyitója.
Országos Szövetkezeti Dalos-találkozó.
A XVIII. Országos Mezőgazdasági Gépesítési Tanácskozás lebonyolítása.
1978. július hónapban: Szolnok megyei Orvos-Gyógyszerész Napok megrendezése.
1978. augusztus hónapban: "Művészeti Hetek" keretében Mezőtúrról elszármazott népművészek és iparművészek tárlata.
Szakmunkásképző Intézet előtti köztéri szobor leleplezése. /Török J. alkotása/
1978. október hónapban: "Honismereti Napok" megyei megnyitója.

Sportrendezvények

1978. február hónapban: Kézilabda és labdarugó villámtorna a "Túri Kupáért".
1978. május hónapban: Országos vidéki felnőtt és ifjúsági koronglövő bajnokság.
Középiskolások jubileumi tornaversenye.

1978. június hónapban: Nemzetközi ifjúsági labdarugó torna /elődöntők/
 "Falusi dolgozók megyei spartakiádja. /elődöntők/
 Sporttelep köztéri szobrának leleplezése. /Veres Miklós alkotása/.
1978. július hónapban: Országos ifjúsági kajak-kenu bajnokság.
 MHSZ- HM vízimodellezők vidéki bajnoksága.
1978. augusztus hónapban: A kisipari szövetkezetek és a mezőgazdasági termelősövetkezetek megyei spartakiádja.

Létesítmények átadása az évforduló alatt

1978. április 4-re: "Erdei tornapálya" átadása a ligetben.
1978. augusztus 20-ra: A városi sporttelepen 24 x 42 m-es edzőcsarnok átadása.
1978. október 7-re: "Mártírjaink" emlékmű felavatása /Varga M. alkotása/
 "Mezőtúr város története" című könyv kiadása.
1978. november 7-re: 200 férőhelyes óvoda és 800 adagos konyha átadása.

[...]

Mezőtúr V. Tan. it. vb. jkv., 1977. I. k. vö. jel. febr. 14.

1: az ivóvízellátást részletesebben taglalja a Műsz. ov. 1978. márc. 23-i jel. Olvasható a 120. sz. iratnál.

A közúthálózat és a közlekedés vonatkozásában részletesen a fejlődés a Műsz. ov. 1979. jan. 4-i jelentésében érkekehető /122. sz. irat/.

120

1978. március 23.

A VÍZMŰ ÉS A VÁROS IVÓVÍZELLÁTÁSÁNAK HELYZETE

[...]

A víztermelés jelenleg 10 fűrott kútból történik. A város egy napi összes vízfogyasztása 2.655 m³. 22.178 összlakosból 1978. január 1-i helyzetnek megfelelően hálózati vízzel 17.192 fő van ellátva, mely az összlakosság 77,5 %-a.

A vízmű által termelt vízmennyiség 3.283 m³/nap. Ebből lakossági fogyasztás 845 m³, az egy főre jutó vízfogyasztás 49 l/nap.

A hálózatra rákapcsolt lakások száma 4.016 db, mely az összlakásnak, ami 7.671 db, 44,6 %-a.

A városban kiépített víznyomóvezeték hálózat elérte a 78 km-t.

Tározó kapacitásunk egy 100 m³-es magas tározó /hidroglóbusz/ és

2x200 m³-es térszíni tározó.

A város vízművének jelenlegi kapacitása, figyelembe véve a városban folyó építkezések ütemét is, főleg a nyári csúcsfogyasztási időszakban a zavartalan ellátási követelményeknek megfelelni nem tud.

Ezért indokolt a városi vízműrendszer további fejlesztése.

A fejlesztés ki kell terjedjen a víznyerő kapacitás bővítésére, a mélytározás térfogatának növelésére, a fő és elosztó hálózat rekonstrukciójára, valamint magas tározó építésére.

A Városépítési Tervező és Tudományos Intézet a város általános rendezési tervében megszabja a városi vízmű fejlesztésének irányelveit. Ennek alapján készítette el a Mélyépítési Tervező Vállalat a vízműbővítés beruházási programtanulmányát, melynek alapján Mezőtúr város lakosságának zavartalan ivóvíz ellátása, a közintézmények és üzemek vízigénye, előzetes felmérések szerint kielégíthető.

A programtanulmányban végzett számítások alapján 1980-ig 21.600 belterületi lakossal számolva, 150 l/fő/nap vízszükségletet alapul véve, mely 3,249 m³/nap lakossági és 3.138 m³/nap ipari vízigényt számítva 5.000 m³/nap, termelést kell elérjen.

A távlatban további 5.000 m³/nap vízmű kapacitás bővítést kell megvalósítani ahhoz, hogy az ezredfordulóra 23.500 belterületi lakossal számolva, alapul véve a 150 l/nap/fő lakossági ellátás és az intézményi, ipari vízigény ellátása biztosított legyen.

A vízműrekonstrukciót a tanulmányprogram hosszú távon 70.000,- m/Ft-határozta meg, melyből a középtávú [V. ötéves terv] időszakára 26.000,- m/Ft költségszámítás készült.

A város teljes vízigényének megoldásához szükséges rekonstrukciós feladatot az alábbi módon határozza meg a tanulmányprogram:

- 10 db mélyfúrású kút építése az üzemeltetéshez szükséges nyomóvezetékkel és villamosenergia biztosításával;
- a vízműtelep bővítés 2x500 m³-es térszíni tározóval és a hozzá tartozó gépészeti berendezéssel, valamint vastalanító megépítése;
- a vízművet a toronnyal összekötő nyomóvezeték a vezérlő gépészeti berendezések megépítésével;
- magastározó [Víztorony] megépítése 800 m³ ürtartalommal;
- a városi vízműhálózat rekonstrukciója és keresztmetszetének bővítése.

A vízműrekonstrukció összfeladataiból a középtávú terv során megvalósítandó munkákat a városi Tanács az alábbiakban határozta meg:

- 1 db 800 m³-es magastározó [Víztorony] építése,
- a víztoronyt a vízművel összekötő nyomóvezeték megépítése, vezérlő és gépészeti berendezéssel,

- 5 db mélyfúrású kút építése az üzemeltetéshez szükséges nyomóvezeték és villamosenergia hálózat építésével,
- a jelenlegi vízműtelep bővítése 1 db 500 m³-es térszíni tározóval és a hozzá tartozó gépészeti berendezéssel.

A középtávú terv során megoldandó rekonstrukciós munkákból évente az alábbi részletfeladatok kerültek megvalósításra:

1976. évben: egy 700 m³-es acélszerkezetű víztorony tervezési munkája, majd a víztorony alapozása történt meg 1.207,- m/Ft költség felhasználásával.

1977. évben: megtörtént a víztorony építése 11.852,- m/Ft költséggel, megkezdjük a víztorony táplálására szolgáló egyik 300 mm átmérőjű főnyomó vezeték építését, valamint a MÉLYÉPTERV tovább folytatta a vízmű és a térszíni tározó építéséhez szükséges tervezést.

1978. évben: a Víz- és Csatornamű Vállalat kivitelezésével épülni fog 4,8 km főnyomó vezeték, melyhez 2.700,- m/Ft-ot átadtunk a Víz- és Csatornamű Vállalatnak a megvalósítási költség hozzájárulásaként.

Befejezést nyer a víztorony tartozékainak megvalósítása és befejezést nyernek a további tervezési munkák.

Az 1978. évben megvalósítandó feladatok pénzügyi fedezete 5.700,- m/Ft.

A város vízellátásának jelenlegi helyzetére a rekonstrukciós munkák még nincsenek kihatással. Mindaddig, míg a víztermelő egységek [kutak] megépítése meg nem történik, a nyári csúcspozíciós idényben ellegyőzött vízkorlátozást kell elrendelni annak érdekében, hogy a 700 m³-es magas tározó naponta feltölthető legyen az éjszakai órák során. Ezt a szigorítást a többszintes lakóépületek magas szintjein lakó családok zavartalan vízellátása érdekében szükséges eszközölni.

A középtávú tervidőszak során megvalósításra kerülő rekonstrukció után, szervezett korlátozások mellett, a város lakosságának ivóvízellátása megvalósítható.

[...]

Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv., 1978. II. k., műsz. ov. jel. márc. 23.

121

1978. július 26.

"MEZŐTÚR VÁROS DÍSZPOLGÁRA" CÍM ADOMÁNYOZÁSA
BADÁR BALÁZS FAZEKAS MESTERNEK

[...]

Mezőtúr az Alföld második legnagyobb fazekas központja a korszakos munka terén pedig országosan első. A múlt században a méltán híres "Túri korszak" valamennyi család háztartásában nélkülözhetetlen volt. A szá-

zadfordulón száznál is több mester dolgozott és napjainkban is igen jelentős a Fazekasok Népművészeti és Háziiipari Szövetkezet működése. A századforduló legjelentősebb fazekas mestere BADÁR BALÁZS volt, aki 1855. március 6-án született és 81 éves korában 1939. május 14-én halt meg.

Kezdetben Badár Balázs használati edényeket készített, de a későbbiekben több agyagtárgy is bizonyítja, hogy mindig többet, nagyobbab, szebbet, tökéletesebbet akart csinálni mint a többi fazekas mester. Az 1880-as, 1890-es évekre alakult ki Badár Balázs jellegzetes stílusa. Elsősorban díszedényeiről lett nevezetes és első sikerét az 1890-es aradi kiállításon érte el.

Az aradi sikert hazai és külföldi sikerek követték, ilyenek voltak a Milleneumi Kiállítás, Antwerpen, Brüsszel és Párizs századforduló korabeli kiállításai.

Badár Balázs hírnevéssé tette Mezőtúrt, munkájával nagy hatással volt fazekas társaira. Működése a magyar agyagipar századvégi válságának korára esett, amikor is a parasztságnál elterjedt a gyári edények használata és ezért a fazekasoknak más vevőkör után kellett nézniük. Az évtizedek múlása sem homályosította Badár Balázs nevét a fazekastörténelem aranykönyvében.

Mezőtúr városa 1978-ban ünnepli várossá nyilvánításának 600. évfordulóját. A jubileumi évforduló alkalmából Mezőtúr Város Tanácsának 1974. évi 2. sz. Tanácsrendelete értelmében Badár Balázs /1855-1939/ részére javasolja a Végrehajtó Bizottság a "Mezőtúr Város Díszpolgára" cím adományozását.

Kérjük a Tisztelt Városi Tanácsot, hogy az előterjesztéssel kapcsolatosan hozza meg a következő határozatát:

Mezőtúr Város Tanácsa az 1974. évi 2. sz. Tanácsrendelet - Mezőtúr Város Díszpolgára cím adományozása rendjéről - 2. § /1/ bek. alapján, "Mezőtúr Város Díszpolgára" címet adományozza

B A D Á R B A L Á Z S /1855-1939/

mezőtúri fazekas mesternek.

Utasítja a Városi Tanács a Tanács elnökét, hogy az 1974. évi 2. sz. Tanácsrendelet 3. § /1/ bek. a./ pontja alapján Badár Balázs közvetlen leszármazottja részére a dísztokban elhelyezett oklevelet és a város címerével díszített emléklakettet ünnepélyes keretek között adja át.

[...]

Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv., 1978. III. k., a vb. előterjesztése, júl 26.

1979. január 4.

A VÁROS KÖZLEKEDÉSI HELYZETE

[...]

Mezőtúr város bel- és külterületi úthálózatát vizsgálva, beleértve a tanácsi és KPM. utakat, a IV. és V. ötéves tervek során, igen jelentős fejlődésen ment keresztül. Javult az utak burkolatának minősége, átlagos szélessége, növekedett a korszerű utak aránya.

Az elmúlt és a jelen tervidőszakban fő törekvés volt, hogy a már meglévő korszerűtlen útburkolatok a minimális kétforgalmi nyomsváot - a 6 m pályaszélességet - elérjék, a megfelelő teherbírású és korszerű aszfaltburkolattal rendelkezzen.

Mezőtúr város belterületi úthálózata 95 km, ebből 83 km tanácsi, míg a KPM utak hossza 12 km. Az összesen kiépített úthálózat 23 km, ebből tanácsi 11 km. Az ösztanácsi úthoz viszonyítva 13 %-os a kiépítettség, míg a KPM utak kiépítettsége 100 %-os. Célkitűzéseink alapján 1981-ig a város belterületén a tanácsi utak vonatkozásában minden jelentősebb kiépített út [utca] korszerűsítése, illetve aszfaltszönyeggel történő ellátása megoldást nyer. Így kerül sor 1979. évben a Gorkij út, Fóti út - Jókai utca közötti szakaszának, valamint 1980. évben a XVII. utca korszerűsítésére. A KPM szolnoki Közúti Igazgatóság a Dózsa György út aszfaltszönyeggel történő ellátását 1980-as évre tervezi.

A belterületi útjainkon kívül 19 km külterületi kiépített tanácsi úttal rendelkezünk. Az utak burkolatállapota az elmúlt évekhez viszonyítva elfogadható, javult a burkolatok minősége. A város külterületén a tanácsi és KPM utak mellett közel 14 km kiépített saját használatú út van. Ezek az utak részben a Magyar-Mongol Barátság Mg. Tsz., Dózsa Mg. Tsz. tulajdonában, illetve az Állami Gazdaságok kezelésében vannak. Az érintett utakon komoly probléma, hogy az üzemeltetők nem vagy csak kis mértékben végzik el a folyamatos útfenntartási munkákat.

A tanácsi belterületi közúti hálózat fejlesztésével a további célkitűzéseket és feladatokat indokolt meghatározni:

A város belterületén a kiépített úthálózat fejlesztését most már csak új utak építésével lehet biztosítani. Az V. ötéves tervidőszakban azonban ilyen beruházásra költségek csak a lakáskapcsolódó beruházások esetében állanak rendelkezésre.

Új feladatként jelentkezett és jelentkezik a közúti közlekedés biztonságáról szóló 1024/1972. /XI.27./ MT. sz. határozat végrehajtása, amely a kiépített közutak és földutak csatlakozásainak felülvizsgálatát, a sárrázó burkolatok kiépítését szabályozza. A határozat kapcsán a város területén 210 db útcsatlakozás kiépítését kellene elvégezni és megoldani. Jelenleg e munkák elvégzéséhez, a mai árszinten, közel 20-25 millió Ft válna szükségessé. E munkákat 1981-től - megfelelő költségek biztosítása mellett - el kell kezdeni és azokat folyamatosan végezni.

Jelentős feladat városunkban is a közúti forgalomtechnika jó kiala-

kítása és megvalósítása. A forgalomtechnikai munkák végrehajtása városunkban, megyei szinten, jónak értékelhető. A tanácsai utakon 170 db, míg a KPM utakon 115 db korszerű, fényvisszaverős fóliás közúti jelzőtáblák kihelyezésére került sor. Az úthálózatokon évente 2 alkalommal burkolati jelek felfestését végeztetjük el. E munkának minőségi szintjét emelni szükséges. Feladatként jelentkeznek a kijelölt gyalogos átkelőhelyek megvilágítása. E munka elvégzésére - mintegy 80 %-ban - még ez évben sor kerül.

Az állóforgalom megfelelő biztosítására városunkban 7 db kijelölt várakozóhely van kiépítve, mely 96 db személygépkocsi befogadására alkalmas, 1268 m² összterülettel. Figyelembevéve a jelenlegi személygépkocsi állományt és annak rohamos növekedését - a városrendezési tervben meghatározottak figyelembe vételével - indokolt a várakozóhelyek fokozatos létesítése, illetve kiépítése.

A város területén a gyalogjárda kiépítettsége kedvező. Ugyanis az új lakótelepek kivételével, az utcák túlnyomó többsége kétoldali járdával van ellátva. Jelenben a város területén 141 km /107 ezer m²/ szilárdburkolatú járda van kiépítve. Ettől függetlenül azonban jelentkeznek problémák, mivel az 50-60 évvel ezelőtt megépített járdák korszerűtlenek, elhasználódtak és nagymértékű felújításra szorulnak. Ahhoz, hogy a járdakorszerűsítés terén jelentős eredményt tudjunk elérni, szükséges a kötségek biztosítása. A jelenleg rendelkezésre álló összeget már ez évtől koncentrálni kell kezelni, egy-egy utca teljes járdafelújítását kell elvégezni, mivel a város területén szétosztottan végzett javítások a rendelkezésre álló költségeket teljesen szétforgácsolják.

A város helyi tömegközlekedését, az elmúlt évekhez viszonyítva, az utasforgalom nagymértékű felfutása jellemzi. Az utasforgalom növekedésével nem tud lépést tartani a forgalom lebonyolításához szükséges eszközök fejlesztése és bővítése. A Volán 7. sz. Vállalat mezőtúri Üzemegysége jelenleg 10 db autóbuszsal rendelkezik, ebből 8 db induló járatos, 2 db pedig a tartalékokat képezi. A két tartalék buszból 1 db a különjáratok részbeni kielégítését is szolgálja. Az üzemegység autóbusz állomány 4 db régi és 6 db új panorámás IKARUSZ típusból tevődik össze. A város területén jelenleg 7 db helyi járat közlekedik, ezzel a járatszámmal jelenleg a város tömegközlekedése megfelelően el van látva. A rendelkezésre álló autóbuszállomány azonban nem minden esetben tudja kielégíteni az utazási igényeket, elsősorban a pontosság és a járatkimaradások vonatkozásában. Elsődleges probléma az autóbuszok nem megfelelő száma, a még üzemeltetett 4 db IKARUSZ 66-os /farmotoros busz/ autóbuszok rossz műszaki állapota /szinte naponként javításra szorulnak/. Gondot jelent az autóbuszvezetők és a műszaki karbantartó, javító létszám hiánya is.

A helyi járatok közül a menetrendtől való eltérést leginkább az ipar-telepre közlekedő járatoknál tapasztalunk. E problémákat főleg műszaki okok idézik elő és az adott időben, mivel szinte minden busz járatot bonyolít le - beleértve a helyközi járatokat is - csak járatösszevonással tudják a dolgozók közlekedését megoldani.

A fennálló gondokat némileg az 1978. decemberében csereként kapott 1 db panorámás autóbusz beállítása és az 1979. év folyamán felújításra kerülő 2 db 66 típusú autóbusz enyhíteni fogja, azonban a végső megoldás csak az autóbuszok cseréjével és számszerű növelésével érhető el.

A Volán 7. sz. Vállalat mezőtúri Üzemegysége az áru fuvarozást profil szinten a vállalatokkal, szövetkezetekkel kötött éves szerződés alapján végzi. Lakosság részére csak esetenként /vasárnap, ünnepnap/ végez fuvarozást. Jelenleg a lakosság kisebb fuvarozási igényeinek kielégítésére 2 db tehertaxi biztosítanak. 1979. február 1-től egy újabb tehertaxi beállítására kerül sor. A város 4 db személy taxival rendelkezik. Jelen időszakban az ellátottság kielégítő.

Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv., 1979. I. k. műsz. ov. jel. jan. 4.

123

1979. január 8.

A VÁROS 600 ÉVES FENNÁLLÁSÁVAL KAPCSOLATOS PROGRAMOK TELJESÍTÉSE

[..]

A Végrehajtó Bizottság által jóváhagyott programon túl 17 kisebb-nagyobb rendezvényt tartottak a 600 év jegyében. Ezek között is kiemelkedő volt [..] a Magyar Posta Országos Hírlap- és Szakfolyóirat kiállítása, a Tiszántúli Méhész Napok, valamint a Magyar Rádió hétfő délutáni kívánságműsora a 600 év tiszteletére.

Terveinkben 4 létesítmény átadása szerepelt, melyek közül az erdei tornapályát április 4-én ünnepélyes keret között adtuk át a tanulóifjúság számára. A város szinte egész társadalmának összefogása alapján megépült és átadtuk augusztus 20-án a 200 férőhelyes óvodát a 800 adagos konyhával együtt. [..] A bejárat mellett márvány emléktábla hirdeti, hogy a 600 éves város évfordulójának tiszteletére bocsátottuk ezt az intézményt a gyermekek rendelkezésére. Ugyancsak átadtuk a Szabadság téren felépített 41 db tanácsi értékesítésű lakást is. [..] Kérésünk és a Megyei Tanács vezetőinek segítségével előrehozhattuk a városi sportcsarnok megépítését. [..] Gyors intézkedés megtételére volt szükségünk a kivitelezési tervek minél előbbi elkészítése érdekében. Ebben jelentős segítséget nyújtott a Téglá- és Cserépipari Tröszt tervező részlege, akik nagyrészt társadalmi munkában, szakaszosan a kivitelezési tervek rendelkezésünkre bocsátották. Az alapozási munkákat 1978. márciusában tudtuk megkezdeni. Ebből adódóan a legnagyobb erőfeszítések igen komoly társadalmi munka megszervezése mellett sem sikerült a létesítményt 1978-ban rendeltetésének átadni. Nagyon sok segítséget kaptunk a budapesti Béke Tsz-től, a Téglá- és Cserépipari Vállalattól, a Könyvüipari Gépgyártó Vállalattól, a KONTAKTÁ-tól, a Fémfeldolgozó Szövetkezettől és a Vasipari Vállalattól. Az építkezéshez segítséget nyújtott a Dózsa Tsz és az Állami Gazdaság. A létesítményen a befejező munkaszakaszok végzése folyik.

[..]

Mezőtúr V. Tan. it., vb jkv., 1979. I. k., Papp János tanácselnök jelentése a vb-nek, jan. 8.

/A 600 éves évforduló részletes programja a 117. sz. alatt idézett iratban olvasható./

1979. január 31.

AZ 1979. ÉVI KÖLTSÉGVETÉS

[...]

I. Költségvetés:

1./ A Városi Tanács 1979. évi költségvetésének előirányzatát

92.197/m Ft bevétellel és
92.197/m Ft kiadással állapítja meg.

A feladatok költség helyi részletezését a béralapot, a feladatmutatókat, a K/2. számú melléklet szerint, a kötelező mutatókat, a felújítási feladatokat megnevezés szerint a K/3 számú mellékletben foglaltaknak megfelelően jóváhagyja.

Mezőtúr V. Tn. it. tü. jkv., 1979., I. k., 3/1979. /I.31./ T. sz. hat.

1979. június 6.

MEZŐTÚR MUNKAERŐ-MÉRLEGÉNEK ALAKULÁSA 1949 - 1978 KÖZÖTT

Mezőtúr város számított összevont munkaerő mérlege
[Iparfejlesztés előtt]

Megnevezés	1949. év		1960. év		1965. év	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
1. Munkaerőforrás:						
Munkaképes korúak	6.591	6.338	7.152	6.169	6.850	6.250
Idős aktív keresők	900	400	829	398	650	400
Összesen:	7.491	6.738	7.981	6.567	7.500	6.650
			össz.	össz.	össz.	össz.
			14.229	14.548	13.321	13.100
					6.250	1.050
					7.500	14.150
2. Munkaerő felhasználás:						
- ipar	980	320	870	450	950	850
- építőipar	579	120	491	59	550	50
- közlekedés-hírköz.	223	50	368	40	408	50
- kereskedelem	305	300	605	206	470	270
- egyéb nem anyagi	878	300	1.178	1.050	2.734	1.030
Összesen:	2.965	1.090	4.055	3.677	5.482	2.250
- mező-erdő-vízig.	4.279	1.930	6.209	842	4.465	900
Összesen:	7.244	3.020	10.264	2.647	9.947	3.150
					6.250	9.400
					40	+ 100
					9.987	3.250
					6.450	9.700
3. Eljárók-bejárók						
egyenlege (+ -)	-	-	+ 36	+ 4	+ 40	+ 100
Aktív keresők:	7.244	3.020	7.336	2.651	9.987	6.450
					6.450	3.250
4. A foglalkoztatottak aránya a munkaerőforráshoz: %						
	96,7	44,8	72,-	40,4	68,6	86,-
5. Munkaképes nem ker. [munkaerőtartalék]						
	247	3.718	3.965	3.916	4.561	3.400
					1.050	4.450
6. Számításba vehető munkaerő						
	100	1.800	1.900	1.900	2.100	2.000
					500	2.500

Mezőtúr város számított összevont munkaeö mérlege
 [Iparfejlesztés, telepítés után]

Megnevezés	1970. év		1975. év		1978. év				
	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.			
1. Munkaeöforrás:									
Munkaképes korúak	6.750	6.400	13.150	6.900	6.950	13.850	6.940	6.720	13.660
Idős aktív keresők	500	350	850	450	300	750	420	360	780
Összesen:	7.250	6.750	14.000	7.350	7.250	14.600	7.360	7.080	14.440
2. Munkaeö felhasználás:									
- ipar	1.450	1.650	3.100	2.180	2.720	4.900	2.115	2.655	4.770
- építőipar	300	50	350	350	50	400	347	76	423
- közlekedés-hírköz.	340	90	430	370	90	460	437	107	544
- kereskedelem	200	300	500	280	400	680	235	531	766
- egyéb nem anyagi	1.260	1.010	2.270	560	900	1.460	581	1.149	1.730
Összesen:	3.550	3.100	6.650	3.740	4.160	7.900	3.715	4.518	8.233
- mező-erdő-vízg.	2.600	1.000	3.600	3.050	1.000	4.050	3.053	691	3.744
Összesen:	6.150	4.100	10.250	6.790	5.160	11.950	6.768	5.209	11.977
3. Eljárók, bejárók									
egyenlege /+ -/	+ 106	+ 50	156	+ 68	+ 36	+ 104	+ 53	+ 27	+ 80
Összesen:	6.256	4.150	11.406	6.858	5.196	12.054	6.821	5.236	12.057
4. Foglalkoztatottak aránya a munkaeö forráshoz: %	86,3	61,5	81,5	93,3	71,7	82,6	92,7	74,-	83,5
5. Munkaképes nem ker. [munkaeötartalék]	934	2.600	3.534	107	1.672	1.779	139	1.338	1.477
6. Számításba vehető munkaeö	120	1.250	1.370	50	810	860	30	640	670

Mezőtúr V. Tan. ít. tü. jkv., 1979. I. k., a vb ideiglenes bizottságjának jelentése a tü-nek, jan. 6.

126

1979. június 27.

A TÁRSADALMI TULAJDON VÉDELMEÉNEK ALAKULÁSA

[...]

Bűnüldöző szerveink kiemelt feladatuknak tekintették a bűncselekmények megelőzését, visszaszorítását. Ez elmúlt időszakban fokozódott a rendőri szervek bűncselekményt megelőző tevékenysége. Különös figyelmet fordítottak a népgazdaság rendjét sértő, a szocialista gazdálkodási lehetőségeket jogtalan jövedelemszerzésre, harácsolásra felhasználók tevékenységének felderítésére. Fokozódott az e téren kifejtett szignalizációs tevékenységük, és figyelemmel kísérik a megtett intézkedések eredményességét.

A társadalmi tulajdont károsító bűncselekmények körében általános jelenség a sikkasztás, a csalás, a hanyag és a hűtlen kezelés együttes jelentkezése. Az említett bűncselekmények jelentőségét elsődlegesen nem az előfordulásuk számszerűsége, hanem az általuk bekövetkezett jelentős káron túl méginkább az a hátrány adja, amelyet ezek a cselekmények a társadalom közgondolkodására kifejtének.

A fenti megállapítások jellemzők városunkra is. A bűnözés szerkezetét vizsgálva, a városban elkövetett bűncselekményeknek több mint felét a vagyonelleni bűncselekmények teszik ki. A társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett ismertté vált bűncselekmények száma három év összehasonlításában csökkenő tendenciát mutat, s a legalacsonyabb 1977. évben volt. 194 eset fordult elő. A vagyon elleni bűncselekményeken belül nagyobb részaránnyal szerepel a személyek javait károsító bűncselekmények kategóriája, s ez a szám 57-60 % között mozog. Nagymértékben csökkent a társadalmi tulajdont károsító bűncselekmények száma. Ugyancsak jelentősen csökkent a társadalmi tulajdonban okozott kár összegszerűsége is. 1975-ben 75 társadalmi tulajdont károsító bűncselekmény volt, 1976-ban ez a szám 66-ra csökkent, majd 1977-ben újabb jelentős csökkenést mutatva 44-re esett vissza.

A mezőgazdasági termelőszövetkezeteknél hasonló csökkenő a tendencia. Ezt szemlélteti, hogy az 1977-ben felderített 20 lopás, amelyben 24 fő vett részt, 1978-ra 6 lopásra csökkent 6 fő részvételével. A társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett összes bűncselekmények száma is csökkent, 1977-ben 79 fordult elő, míg 1978-ban 59. A kiszabott kártérítési összeg is csökkenő irányt mutat, 69.000,- Ft-ról a múlt évben 24.000,- Ft-ra csökkent.

[...]

Mezőtúr V. Tan. ít. vb jkv., 1979. II. k., ig. ov. jel. jún. 27.

1979. augusztus 11.

A MEZŐGAZDASÁGI ÜZEMEK GAZDÁLKODÁSA

[...]

A mezőgazdasági üzemek gazdálkodását a Városi Pártbizottság Cselekvési Programja alapján kidolgozott középtávú tervek határozzák meg. A cselekvési program a mezőgazdasági termelés évi 4-4,5 %-os, összesen 20-22 %-os növekedését irányozza elő 1976-1980 között. Az időarányos termelésfejlesztés a tervidőszak első három évében - évenként és ágazatonként rendkívül differenciáltan - összességében megvalósult.

1978-ban az 1975-ös bázishoz viszonyítva 11,5 %-os termelésnövelést ért el a városi mezőgazdasága. A tervteljesítést a növénytermesztésben az elemi károk jelentősen fékeztek.

A koratavaszi belvizek évről-évre jelentkeztek. Az elmúlt évben az ár- és belvíz miatt a vetetlen terület több mint 1200 ha volt. Mindhárom évben rendkívüli kedvezőtlen volt az időjárás az egyik fő növényre, a rizsre.

A racionális földhasználatban előrelépés történt, a szántóterület nem csökkent, mintegy 230 tanyahelyet megszüntettek, művelésbe vontak közel 120 ha területtel.

1976. január 1-el megvalósult termelőszövetkezeti egyesülés kedvező hatást gyakorolt a növénytermesztés szerkezetének kialakítására.

Lehetőség nyílt a növények átcsoportosítására az igényüknek legmegfelelőbb talajokra. A kalászosok vetésterülete stabilizálódott. Ezen belül a takarmánybúza területe nőtt, az ősziárpa területe csökkent. Az ipari növények közül a cukorrépa területe állandó az olajos növények területe az 1975. évi bázishoz viszonyítva háromszorosára nőtt. A kukorica vetésterülete átmeneti csökkenés után ez évben ismét emelkedett.

A rizs területe a sorozatos terméskiesés következtében egyharmadára lecsökkent.

A növénytermesztés szerkezete megfelelően igazodik a népgazdasági és piaci igényekhez és a termőhelyi adottságokhoz.

Az egyes kultúrák hozamai 1978-ban elérték, illetve meghaladták a tervidőszak végére előirányzott szintet, ilyenek a búza, ősziárpa. Időarányosan elmarad a tervtől a silókukorica, cukorrépa és legmagasabb a lemaradás a rizsnél.

A műszaki színvonal, a kémiai anyagok felhasználása megfelelően alakult. A kombájnok száma nem növekedett ugyan, de korszerűbb típusokra lett átcserélve és nőtt az áteresztő képesség.

Az öntözésfejlesztés elmaradt, sem kapacitásban, sem területben nem növekedett. Talajmunkákat nagy teljesítményű erőgépekkel végzik, amelyek pl. az elmúlt őszi rendkívüli szárazsága mellett is biztosítani tudták a megfelelő vetőágyat.

Az állattenyésztésben - a szarvasmarha kivételével - általános volt a fejlődés, nőtt a törzsállomány, fokozódott a férőhely kihasználás, emelkedtek a hozam mutatók.

A szarvasmarha létszám 1975. évhez viszonyítva visszaesést mutat, jelentős a termőmódosítással csökkentett létszám.

Az elmúlt három évben a Magyar-Mongol Barátság Termelőszövetkezet végrehajtotta a TBC és brucella mentesítést, a Dózsa Tsz-ben befejezés előtt áll. Az Állami Gazdaság megszüntette fejő tehenészetét, helyette

az adottságának jobban megfelelő húsmarha tartásra tért át. A szarvasmarha ágazatban nem látszik biztosítottak a középtávú terv létszám előirányzatának teljesítése. Az egy tehénre jutó tejtermelés közel 20 %-kal nőtt, de a termelési szint a megyei átlaghoz viszonyítva alacsony.

A sertéstenyésztés alakulása kedvező, a kocaállomány már 1978 végére elérte a tervidőszak végére előirányzott szintet.

A juhászat fejlesztése a tervezettnél dinamikusabb, az 1975. évi 8607 db-ról 14.241 db-ra nőtt.

A vágómarha kivételével az állomány növekedésével párhuzamosan emelkedett az árutermelés. A vágómarha termelésben mutatkozó lemaradást a sertéstartásban jelentkező megnövekedett árukibocsátás ellensúlyozza.

A kisüzemi termelés a tervezett szinttartással szemben számottevően emelkedett. Különösen számottevő a hizottsertés kibocsátás.

A takarmánygazdálkodás helyzete ellentmondásos. Előrelépés van a legelőgazdálkodás korszerűsítésében, a tömegtakarmány hasznosításában. Jelentősek viszont még a betakarítási és tárolási tápanyag veszteségek.

A termelési feltételei tovább javultak, emelkedett a műszaki színvonal, nőtt az erógép, kombájnok teljesítőképessége. A szántóterület 50,7 %-án a termelés rendszerben folyik.

Három év viszonylatában elvégzett beruházások időarányosak. Az V. ötéves tervre tervezett 348 millióból megvalósult 204,5 millió, a beruházás 58,7 %-os. A tervnek megfelelően a gépi beruházásra fordított összeg volt nagyobb, 107,8 millió, az építési 59 millió. Az állatférőhelyek korszerűsítésében alig történt előrelépés.

Javult a mezőgazdasági üzemekben az üzem- és munkaszervezés. Több személyi kérdés rendezést nyert. A szakember mozgás az elmúlt három évben is számottevő volt.

Az üzemek nyereségmutatói mindhárom évben elmaradtak a tervezettől.

Az Állami Gazdaságban és a Magyar-Mongol Barátság Termelészövetkezetben a nagy területen termesztett és évről-évre ismétlődő rizs kiesés komoly gondot okozott. Emiatt a Magyar-Mongol Barátság Tsz az 1977-es gazdasági évet -7098 m/Ft-tal zárta.

1978-ban csökkentette a rizs vetésterületét és sikerült kigazdálkodni a veszteséget, az évet 5 millió nyereséggel zárta. A jövedelem-színvonal a tervezett körüli mértékben növekszik.

Összességében megállapítható, hogy a mezőgazdasági üzemek és a kiegészítő gazdaságok termelése a tervidőszak elmúlt három éve alatt kedvezően alakult, termelési értéküket időarányosan teljesítették. Javult a termelési színvonal, termelési szerkezetük változott, igazodik a népgazdasági és piaci igényekhez.

A kalászos növényeknél jó termésátlagokat értek el, növekszik az olajos növények vetésterülete. Néhány fontos növény - cukorrépa, szálatakarmányok - termésátlagának növelése, a betakarítási veszteségek csökkentése lassúbb a tervezettnél.

Az állattenyésztésben a sertés, juh ágazat dinamikusan fejlődik. A szarvasmarha ágazatban a TBC és brucella mentesítés végrehajtása befejezés előtt áll.

A hozam mutatók azonban alacsonyak, a takarmányozás nem kielégítő. Az állategészségügyi helyzet javult, az elhullások csökkentek, a férő-

helyek korszerűsítése lassú ütemű.

A mezőgazdasági üzemek az előző három év eredményeinek és a középtávú terv 1979. évi célkitűzéseinek figyelembe vételével készítették el az évi terveiket. Már az elmúlt őszt sok gondot okozott a rendkívüli szárazság miatt. Jelentős többletmunkával ugyan, de megfelelő magágyba, időben földbe kerültek az őszi vetések magjai. Csapadékot a vetés továbbra sem kapott, így csak a tél közepén hóolvadás után kelt ki a gabona hiányosan, a repce egy részét még az őszt folyamán a hiányos kelés miatt ki kellett szántani. A téli kelésű gabonát a hó nélküli kemény fagy tovább pusztította, a fagyott talajra hullott csapadék belvízkiárt is okozott. A kipusztulások részleges, vagy teljes mértéke az egész növénytermesztés átrendezését vonta maga után. Ez a feladat gyors intézkedést kívánt az üzemek vezetőitől, szakembereitől és jelentős többletköltség jelentkezett.

Az átrendezést úgy kellett végrehajtani, hogy a kiesések pótlása a pénzügyi egyensúlyt jelentősen ne rontsa.

Az őszi vetésű növényekből az Állami Gazdaságnál 918 ha, a Dózsa Tsz-nél 1847 ha, a Magyar-Mongol Barátság Tsz-nél 1640 ha pusztult ki teljesen. A megmaradt ősziárpa 100 %-ban, búzából közel 700 ha felülvetésre került. A tavaszi és koranyári szárazság tovább rontotta a helyzetet, az amúgy is ritka tőállományú kalászosok csak szerény termésátlagot biztosítottak.

A búza termésátlaga az Állami Gazdaságban 28,8 q/ha, a Dózsa Tsz-ben 28,4 q/ha, a Magyar-Mongol Barátság Tsz-ben 26,5 q/ha. A tervhez viszonyítva az Állami Gazdaságnál 14,2 q, a Dózsa Tsz-nél 11,6 q, a Magyar-Mongol Barátság Tsz-nél 11,5 q kiesést okoz hektáronként.

- Állami Gazdaságban a kifagyás, belvíz és az alacsony termésátlag miatt kiesés 3,6 millió. További kiesés várható lucernából, rizsből, napraforgóból. Növénytermesztésből összesen mintegy 11,5 millió kieséssel számolnak.

A kiesések mérséklésére intézkedési tervet dolgoztak ki. Módosították az 1979. évi tervüket 20-30 %-os költségmegtakarítást irányoztak elő, csökkentik a vásárlásokat, a kipusztult növények helyett más növényeket vetettek, azonban a tavaszi aszály miatt ezek is minimális termést biztosítanak. 200 ha-ral növelik a maglucerna területét, másodvetésként 255 ha silókukoricát vetettek.

Állattenyésztési tervet átdolgozták. A kiesések ellensúlyozására tett intézkedések nyomán mintegy 3 millióval lehet csökkenteni a növénytermesztés kiesését. Így év végére 8-10 millió veszteség várható, ami azt is jelenti, hogy szanalási eljárást kell a gazdaságnál végezni.

- Dózsa Termelőszövetkezetben a növénytermesztés eddigi és még várható kiesése 18,5 millió. A kipusztult területek újrahasznosításából 2,5-3 millió pótolható. Egyéb intézkedések - hízómarha többlet, liba beállítás, toll, többlet pellet értékesítés stb. - következtében mintegy 7 millió plusz bevétel várható. A hátralevő időszakban számottevő kiesés elmaradása esetén a szövetkezet a tervezett nyereség kb. 50 %-át, 6-7 milliót év végén biztosítani tudja.
- Magyar-Mongol Barátság Termelőszövetkezet növénytermesztéséből származó kiesése 28 millió.
A kipusztult területek újrahasznosításából /400 ha napraforgó, 190

ha köles, 250 ha kukorica stb./ mintegy 7,5 milliót pótol. Az állattenyésztés hozza a tervét, esetleg kisebb összegű plusz bevételt biztosít. Az Állami Biztosító által térített összeg 10 millió. Előreláthatóan a fennmaradó kiesés nagysága 10 millió várható év végére, ami a 11 milliós nyereség tervet 1-1,5 millióra csökkenti.

Az 1979-es gazdasági év nehéz helyzetet teremtett a mezőgazdasági üzemekben. A feladatok maradéktalanul csak a kollektívák és a vezetők jól összehangolt és tervszerű munkájával oldhatók meg.

[...]

Mezőtúr V. Tan. it., vb jkv., 1979. III. k., ter. és ellátásfelügyeleti ov. jel. aug. 11.

128

1980. április 23.

A VÁROS VERSENYSPORTJÁNAK HELYZETE

[...]
I.

Versenysportunk jelenlegi helyzete

Városunk versenysportja különösen az elmúlt három évben dinamikusan fejlődött. Ennek ellenére még vannak tartalékaink a szervező, irányító, ellenőrző szakmai munka hatékonyságának növelésében, a korszerű tudományos munka fejlesztésében.

Abból az elvből kell kiindulnunk, hogy az ifjúság fizikai felkészültségének, edzettségének fokozása ma már társadalmi szükséglet, ami elősegítette és elősegíti városunk versenysport-bázisának állandó bővülését.

Az elmúlt időszakban oktatási intézményeink és sportegyesületeink javuló együttműködése biztosította a rendelkezésre álló szellemi és anyagi erőforrásaink célszerű, gazdaságos felhasználását, valamint azt az átmenetet, hogy az iskoláskorúak zökkenőmentesen kerüljenek az aktív versenysport vérkeringésébe.

Feltétlenül meg kell említeni azt a tényt, hogy városunk tömegsportjában a résztvevők száma állandóan emelkedik.

a./ Személyi feltételek

Az eredményesebb működéshez szükséges feltételek a mai igényeknek és elvárásoknak megfelelően évről-évre javultak.

- A sportfelügyelőség gondnokságának létrehozásával, a társadalmi szövetségek hatról kilencre való növekedésével;
- a Honvéd SE-nél függetlenített ügyvezető;
- Honvéd SE-nél 2 fő főfoglalkozású szakedző;
- MAFC SE-nél 2 fő főfoglalkozású edző;
- a HSE 7, MAFC 3, DATE Főiskola 4, Kétpó 1, sportiskola 8, összesen 23 mellékfoglalkozású edző és segédedző és társadalmi edző került beállításra;

- létszámában gyarapodott a szakos testnevelői ellátottság.

b./ Tárgyi feltételek

Az elmúlt években a versenysport céljait is szolgáló létesítmények épültek. Ilyenek mindenek előtt a városi sportcsarnok, a három középiskola pályája, az Újvárosi Általános Iskola - testnevelés tagozatos - jelenleg épülő pályái, valamint a városi sportlétesítményben befejezés előtt álló 2 kézilabdapálya és a felújított skeet lőtér. Nőtt a sportegyesületek, sportiskola, városi sporttelep sportfelszerelésekkel és egyéb szakmai felszerelésekkel való ellátottsága.

Az elmúlt évek gazdasági feltételeinek javítását az 1. számú kimutatás tartalmazza.

c./ Utánpótlás jelenlegi helyzete

Rangos helyen szerepel városunk versenysportágainak utánpótlásnevelése. Ezen a területen valamelyest előre léptünk, de még mindig nem használtuk ki a város iskoláiban rejlő lehetőségeket. Egyrészt a jelenlegi Újvárosi Általános Iskola testneveléstagozatos osztályokba való beiskolázás a többi iskolából nem oldódott meg. Így a tagozatos osztályok kifejezetten az Újvárosi iskola tanulóiból tevődnek össze.

Másrészt kisebb megtorpanások zavarták a városi sportiskola működését, részben edző-cserék, részben az iskolába való beiskolázást. Szemléletbeni változások következtek be az elmúlt 2 évben, amikor az iskolás korúakban, szülőkből, tantestületekben egyre fokozódó igény jelentkezett a fizikai képességek növelése érdekében. Ma már egyre több azoknak a száma, akik felismerik a testnevelés tagozatú iskola, sportiskola szerepét, jelentőségét, a versenysport utánpótlásának szükségességét. Jelenleg sem lehetünk megelégedve a kiválasztás módszerével, a rendszerességgel és az utánpótlás nevelése érdekében tett intézkedések hatékonyságával. Annak ellenére, hogy az 1979-es évben egy egészséges erjedés indult meg iskoláinkban is a testi nevelés fejlesztése, igények felkeltése, a rendszeresebb felkészítő munka érdekében.

Olimpiai sportágak

- 1./ **Atlétika:** Sportiskola és a MAFC szakosztályainak sportolóinak versenyeztetése, rendszeres, tervszerű, a versenynaptári feladatok végrehajtásra kerülnek. Emelkedett a minősített sportolók száma. Herbály Mária serdülő "B" országos versenyen 5. helyezett.
- 2./ **Labdarugás:** NB. II-es bajnokságban a Szabó Lajos SE csapata képes a középmezőnyben szerepelni. Tartalék csapata évek óta 1-3 helyen szerepel. Ifjúsági és serdülő csapataik már gyengébb teljesítményt hoznak. Oka elsősorban a kiválasztásban és az edzések igényesebb szakmai munkájának hiányából származik. DATE Főiskola labdarugó csapata jelenleg a területi bajnokság első helyezettje.
- 3./ **Uzás:** Mindössze 2 év óta működő szakosztály. Ennek ellenére az 56 igazolt - elsősorban serdülő korú - versenyzőjével már ez évben versenyeken indulnak. Ebben a sportágban igen lelkes, következetes felkészítő munka folyik.
- 4./ **Sportlövészet:** A szakosztály sportolóinak eredményei biztatóak.

Utánpótlásuk egyre jobb. Egyéniben Bondor István országos második, csapatban szintén második helyezést értek el. Ez a sportág fejlesztése igényli egy jól felkészült edző beállítását.

- 5./ **Ökölvívás:** A MAFC SE szakosztálya. Hullámzó eredményességgel szerepel. Néhány - elsősorban serdülő korú - versenyzővel ismételten jól szerepelnek. A szakosztálynál a fegyelmi és szakmai munka javítását kell szorgalmazni.

Nem olimpiai sportágak

- 1./ **Kézilabda:** A MAFC szakosztálya a megyei bajnokságba 2 női és 2 férfi csapattal szerepel, váltakozó sikerrel. A fegyelem megszilárdítása érdekében tett intézkedések következtében számos fiatal került mind a női, mind a férfi csapatba.
- 2./ **Röplabda:** A DATE Főiskola csapata az elmúlt évben osztályozón keresztül NB. II-be került. A szakosztály vezetése az új, megnövekedett feladatoknak igyekszik eleget tenni. Remény van arra, hogy az NB. II. bajnokságban megállják helyüket.
- 3./ **Asztalitenisz:** A DATE Főiskola szakosztálya. Az NB. III. osztályban az első négy között szerepelnek. A szakosztályban folyó szakmai munka jó. A csapat képes egy-két éven belül NB. II-be jutni.
- 4./ **Kosárlabda:** A DATE Főiskola szakosztálya. Jelenleg megyei I. osztályban szerepelnek. A szakosztály utánpótlása - ifi és két serdülő csapat - biztosíték arra, hogy két-három éven belül az NB. II-be kerüljenek. Csapatuk az első három között szerepel.
- 5./ **Teke:** A Honvéd Szabó Lajos SE szakosztálya. Az NB. III. osztály középmezőnyében szerepelnek. Az elmúlt időszakban utánpótlása sokat javult.
- 6./ **Tenisz:** A Honvéd Szabó Lajos SE szakosztálya, 60 fős versenyzőgárdája van. A női és férfi csapatuk NB. III-ban szerepel a középmezőnyben. Utánpótlásuk igen jó.
- 7./ **Természetjárás:** A MAFC SE szakosztálya 100 fős. Csoportjaik egyre több túrán vesznek részt. Jelenleg több üzemből folyik újabb csoportok létrehozásának szervezése.

[...]

Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv., 1980. II. k., sportfelügyelői jel. ápr. 23.

1980. szeptember 29.

A FIATALOK KULTURÁLIS, MŰVELŐDÉSI ÉS SZÓRAKOZÁSI LEHETŐSÉGEI, AZ IFJÚSÁGI KLUBOK TEVÉKENYSÉGE

[...]

A Minisztertanács 2010/1972 /VI.5./ sz. határozata megszabta a fiatalok művelődésének, szabadidős tevékenységük feltételeinek javítását. A hozott intézkedések, de kiváltképpen az MSZMP. KB. közművelődési határozata hatására az illetékes szervek és intézmények figyelme jobban irányul az ifjúság kulturális nevelésére. A határozat végrehajtását szolgáló intézkedések jobb feltételeket teremtettek a KISZ és más mozgalmi szervek, valamint intézmények által kezdeményezett kulturális akciók megvalósításához, a fiatalok mozgósításához. Erősödött az ifjúság nevelésében érdekelt szervek, intézmények együttműködése. Ezt legtöbb esetben együttműködési megállapodásokban rögzítették.

Az ifjúság jelenléte városunk társadalmi, gazdasági életében igen jelentős.

Az aktív keresők 30 %-a fiatal. Középiskolákban 682 fő, szakmunkás-képző intézetben 427 fő, főiskolán 250 fő tanul nappali tagozaton az 1981-82-es tanévben.

1. Tanácsi és társadalmi szervek tevékenysége

A tanácsi testületek az elmúlt években tervszerűen foglalkoztak a fiatalok kulturális tevékenységének kérdéseivel, a termelés és szabadidő összefüggéseivel, a szocialista életmód alakulásával, a sokoldalú személyiség-fejlesztés feladataival. A Városi Tanács VB. is több alkalommal tárgyalta az Ifjúsági Törvény-ből eredő tanácsi feladatokat. A határozatok megjelölték a közművelődési intézmények tennivalóit is, melyek számára évek óta kiemelt feladat az ifjúság kulturális nevelése.

A tanácsi irányító, koordináló munkát hatékonyan segíti a Megyei Közművelődési Bizottság, mely a fiatalok nevelésének ügyét megkülönböztetett módon kezeli. Állásfoglalásaikat, javaslataikat osztályunk teljes mértékben figyelembe véve érvényesíti.

Támogatja munkánkat a Megyei Tanács VB. Művelődésügyi Osztálya közvetlen irányításával működő Megyei Ifjúsági Klubtanács, amely a Városi Klubtanácson keresztül jut érvényre, elsősorban az ifjúsági klubok tartalmi munkájában.

A tanácsi irányítás erősödése kedvezően hatott a társszervekkel való együttműködésre is.

A KISZ Városi Bizottságával a közösen szervezett akciókon, rendezvényeken túlmenően a folyamatos munkakapcsolat is erősödött.

Megnyilvánul ez a klubmozgalom irányításában, a pályázatok kidolgozásában, a klub tevékenység értékelésében.

Közös terv alapján történik az ifjúsági klubvezetőképzés is.

A Hazafias Népfront Városi Bizottsága kezdeményező módon segíti az olvasómozgalmak, az olvasótáborok szervezését.

Az utóbbi 4 évben 9 olvasótáborot szerveztek fiataloknak Mezőúron és

Bánhorvátiban.

Jelentős a honismereti mozgalom tartalmi gazdagításához és hatókörének bővítéséhez nyújtott támogatás is.

A szakszervezetek főként a munkásművelődés, kiemelten a szocialista brigádmozgalom fejlesztése terén nyújtanak hathatós segítséget. A munkásfiatalok mozgósítása, aktivizálása eredményeit mutatják az "Alkotó emberért" pályázat sikerei.

Közreműködnek a szakszervezetek a vállalati művelődési bizottságok megalakításában és működtetésében is.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Városi Szervezete kiterjesztette hatáskörét az ifjúsági klubokra, az ifjúsági szocialista brigádokra, a szakmunkástanulókra is.

Pozitív folyamat az előadói gárda fokozatos fiatalítása, a DATE. Mg. Gépészeti Főiskola, valamint a pályakezdő értelmiségiek bevonása a tudományos ismeretterjesztő munkába.

2. Tartalmi munka

A fiatalok körében folyó kulturális nevelőmunka tartalma összességében a szocialista nevelést, tudatformálást szolgálja.

E vonatkozásban első helyen áll a **politikai, világnézetű nevelés**. A művelődő közösségekben, csoportokban tervszerű és irányított ez a tevékenység. Általános tapasztalat, hogy a fiatalok politikai érdeklődése, közéleti aktivitása növekedett.

A szocialista erkölcsi szemlélet erősítését a családi életre nevelés is segíti. A fiatalokat érdekli és foglalkoztatja a család helye, szerepe a szocialista társadalomban, a családalapításra való felkészülés egészségügyi és erkölcsi kérdései.

A tudati fejlődést a társadalmilag rendezett névadóünnepségek és házasságkötések száma is jelzi. /melléklet/

A szocialista hazafiságra és internacionalizmusra nevelést jól elősegítik a megfelelő témájú előadások, vetélkedők, kiállítások, filmvetítések, klubfoglalkozások, kirándulások. A fiatalok nagy tömegét mozgósították a NDSZF. 60. évfordulójához kapcsolódó politikai akciók, pályázatok.

Aktivizáló hatásúak a Forradalmi Ifjúsági Napok közművelődési rendezvény sorozatai is.

Az internacionalista szemléletet erősítette a kubai VIT-re történt felkészülés. A "Köszöntünk VIT - köszöntünk Havanna" c. komplex vetélkedőben több száz fiatal ismerkedett meg Kuba történetével és mai életével, a világifjúsági találkozók eszmei tartalmával.

A moszkvai olimpiával kapcsolatban is több előadást, vetélkedőt szerveztek és lebonyolították a városi sportpályán a "klubolimpiát".

A Magyar Tanácsköztársaság 60. évfordulójának megünneplésében lelkesedéssel vettek részt, nem csupán ünnepnek tekintve az évfordulót, hanem történelmi, politikai emlékeztetőnek is. Általában elmondhatjuk, hogy nincs olyan politikai rendezvény, ahol a fiatalok megjelenésükkel aktív közreműködésükkel ne vennének részt.

A munkára nevelés a fiatalság részére komplex társadalmi feladat.

Előadások, pályázatok tudatosítják a társadalmilag értékes munka jelentőségét, a dolgozó emberek megbecsülését. Ifjúsági klubjaink sikerrel vettek részt az 1977. évi "Értünk éltek, s élnek" pályázatban, amely a múlt hagyományainak feltárása mellett a mai munkások életének megismerését is elősegítette.

Az esztétikai nevelés közművelődési intézményeinkben rendszeres és változatos, hatóköre a fiatalok többségére kiterjed. Fokozódott az érdeklődés a különböző művészeti ágak iránt. Növekedett a színházba, hangversenyre járó fiatalok száma. Az amatőr, öntevékeny művészeti mozgalomban - részben aktív közreműködőként, részben pedig befogadóként - magas a fiatalok aránya.

Első helyen áll a kórusmozgalom de jelentős a bábegyüttes, a citerazenekarok tevékenysége is.

Eredményes az iskolák és a közművelődési intézmények együttműködése. A kétévenként megrendezésre kerülő Verseghy Diáknapok mindig hoznak mezőtúri sikereket. Az 1980-ban lezajlott "Művészet és ifjúság" c. rendezvény alapján 3 csoport megyei versenyre, kettő pedig az országosra is eljutott.

E rendezvényeket növekvő színvonal és nagy érdeklődés jellemzi. Ürvedetes tény, hogy az utóbbi időben a szakmunkástanulók is szép eredményeket értek el a művészeti mozgalomban /ifjúsági munkáskórus, irodalmi színpad, citerazenekar/.

3. A közművelődési intézmények tevékenysége

A Városi Művelődési Központ a tartalom és forma differenciálásával éves munkatervben külön szerepelteti az ifjúsággal kapcsolatos feladatokat.

Számos TIT. előadást, vetélkedőt, filmvetítést, kirándulást, kiállítást szerveznek számukra.

Kifejezetten a fiataloknak külön is rendeznek színházi előadásokat, hangversenyeket, szórakoztató műsorokat.

A tartós művelődési közösségek egy részét csak fiatalok látogatják. Ezek mellett jó néhány csoportban található fiatalok.

Így pl. a képzőművészeti kör 80 %-a, a Petőfi énekkar 50 %-a fiatal /20, 30 fős létszámmal./

A tanfolyamok látogatóinak egy része szintén ifjú. Az intézményekben működő 6 szakkörnek, 12 művészeti csoportnak és 20 klubnak, tehát összesen 38 tartós művelődési közösségnek 1052 tagja van, amelyeknek 35-40 %-a fiatal.

Az ifjúság művelődési, szórakozási lehetőségeinek biztosítása érdekében az intézmény szoros munkakapcsolatban áll a KISZ. Városi Bizottságával, a KISZ alapszervezetekkel, a városban működő ifjúsági klubokkal.

Az ifjúsági klubokat és a képtői klubkönyvtárat módszertanilag is segíti.

Elsősorban objektív okok miatt nem tudja kielégíteni a Művelődési Központ az ifjúság könnyűzenei és táncos programok iránti igényét. A hátrányos helyzetben levő cigány fiatalokkal egyre tervszerűbben foglalkoznak.

A Városi Könyvtár-ban a vizsgált időszakban a fiataloknak szervezett rendezvények száma és köre gyarapodott és nyitottabb lett.

Igen sok fiatal vonzanak a hagyományos rendezvények:

Költészet Napja, Ünnepi Könyvhét, Politikai Könyvnapok, illetve az ezzel kapcsolatos író - olvasó találkozók. Különbféle tanácskozások, rendezvények irodalmi órák, zenei foglalkozások, szavaló és prózamondó versenyek, vetélkedők színtere a Városi Könyvtár.

Népszerűek az évenként visszatérő olvasópályázatok. Jelenleg az Olvasó Ifjúság akció keretében a könyv és ifjúság akciót szervezik a KISZ-szel közösen.

A 14 és 30 év közötti olvasók aránya 44-45 % az összes olvasókhöz viszonyítva.

Eredményesen szervezik 4 év óta a HNF. bizottságával és a Városi Művelődési Központtal közösen az olvasótáborokat Mezőtúron és Bánhorvátiban /cigánytanulók, szakmunkástanulók, munkásfiatalok, szocialista brigádtagok számára./

Ezek a 10 napos programok a közművelődési rendezvények szinte valamennyi formáját tartalmazzák.

A könyvtár zenei részlegét főként fiatalok veszik igénybe. A gazdag hanglemeztárat a zenei tájékoztatást szolgáló kézikönyvtárral és folyóiratgyűjteménnyel egészítették ki. Itt működik a Zenebarátok Köre, valamint a Magnós Klub. A fiatalok is szívesen látogatják az Országos Világjárók Baráti Körének vetített képekkel színesített előadásait. A Városi Könyvtár működteti a szakmunkástanulók ifjúsági klubját, valamint a Művelődési Központtal közösen a fiatal utazók klubját.

A filmszínházak sajátos lehetőségeik felhasználásával segítik a fiatalok kulturált szórakoztatását. Nagy figyelmet fordítanak a szocialista tartalmú magas művészi értékű filmek propagálásáról.

A film segítségével történő nevelés, ízlésformálás céljait szolgálják a különféle adciók rendezvények.

Sikeresek voltak az Ifjúsági filmnapok. A Városi Művelődési Központban filmklub is működik.

Az ifjúsági klubok

Az 1971-72-es években ugrásszerűen megnőtt városunkban az ifjúsági klubok száma.

Volt időszak, amikor 18 ifjúsági klub is működött. Ezek legtöbb része a fiatalok keze munkája nyomán alakult ki pincéből, háznyíláson kívüli raktárhelyiségekből, romos épületekből. A közművelődési alapról, ÁIB. juttatásokból, a "Kiváló és aranykoszorús" ifjúsági klub címmel járó pénzjutalmakból, az egyes gazdasági egységek támogatásából a berendezés és felszerelés szinte minden ifjúsági klubban megfelelő.

Ebben az időszakban a Szolnok Megyei Néplap egy cikkében a "klubok városának" nevezte Mezőtúrt, ahol az ifjúsági klubok a politikai, világnézeti, erkölcsi, esztétikai nevelés fórumai. Az ifjúsági klubok szervezeti- működési feltételei tehát kialakultak, a fiatalok érdeklődése, a klubmozgalom művelődéspolitikai hatékonysága csökkent.

Ezt az igen bonyolult problémát elemezve több okot is felsoroltak a megkérdőjelezett fiatalok.

- A régi alapító tagok "kiöregedtek", megházasodtak, lakás és családi gondjaik lekötik őket.
- A mostani fiatalok a "kész" klubokban nem tudják magukat aktívan bevetni. Nem találják meg a kellő kapcsolatot a 25-30 évesekkel. Generációs problémák mutatkoznak.
- Az iskolai klubokban évről-évre újul a tagság egy része. Velük mindig előlről kell kezdeni, mire egy jó közösség összekovácsoló-

dik, már szét is szóródnak.

- Az üzemi, gazdasági egységek ifjúsági klubjai nem nyitottak a kívülállók számára. Ezek látogatottsága gyér a váltott műszak és a lakásuktól való távolság miatt. /KAEV, FFK./

Jelenleg Kétpó-val együtt 16 működési engedéllyel rendelkező ifjúsági klub van nyilvántartásba véve.

/Közben több megszűnt, mások pedig létrejöttek./ Tartalmi munkájukat, éves programjuk kialakítását a Városi Ifjúsági Klubtanács 9 tagja irányítja. Egy előadó a Városi Művelődési Központban az ifjúság nevelésének segítségével van megbízva. A 16 ifjúsági klub egyharmadában "klubvezetői működési engedéllyel" rendelkező klubvezető irányít. /Megyei szinten 25 %./

Ez a kép néhány évvel ezelőtt kedvezőbb volt. Az ifjúsági klubvezetők 50 %-a rendelkezett az előírt vizsgával, a fluktuáció következtében számuk lecsökkent.

A klubvezetők többsége társadalmi munkában dolgozik, 3 fő kap némi tiszteletdíjat.

Erkölcsi és anyagi megbecsülésük nem kielégítő, pedig az ifjúság kulturális nevelésében kulcsszerepet töltenek be. A legtöbb ifjúsági klub önfenntartó, az évi tagdíjból gazdálkodnak. A fenntartók a helyiség és a fűtés-világítás biztosításán kívül egyebet nem tudnak vállalni.

A Városi Népi Ellenőrző Bizottság 1980. június 12 - július 4-ig vizsgálatot tartott az ifjúsági klubokban.

Tárgyi felszereltségüket 75 %-ban kielégítőnek találta. Tartalmi munkában kiemelkedően jól dolgoznak, véleményük szerint és a Városi Művelődési Központ, Városi Könyvtár, a Fémfeldolgozó Szövetkezet és a Magyar-Mongol Barátság Tsz által fenntartott klubok.

Rendezvények átlagos megoszlása:

politikai jellegű	18 %
ismeretterjesztő	32 %
baráti találkozó	14 %
kirándulás	8 %
zenés, szórakoztató r.	28 %

A vizsgálat nem találta kielégítőnek a látogatottságot, a klubok egymással való kapcsolatát, egyes klubok nyitvatartási idejét. A hozott határozati javaslatok végrehajtása ügyében szakosztályunk megtette a szükséges intézkedéseket.

Problémák

A legnagyobb gondot a fiatalság egy részének igénytelensége okozza. Ezek szabadidejüket inkább a kocsmákban töltik, semmiféle kulturális meghívást, ajánlást nem fogadnak el. A gazdasági egységek egy részében nem fordítanak gondot a szabadidő kulturált eltöltésének szervezésére.

Jogos a fiatalok panasza a szórakozási lehetőségek szűkös választéka miatt. Hiányzik városunkból a szeszmentes, zenés szórakozó hely, az ifjúsági part stb.

Erre nagyobb gondot kellene fordítani a vendéglátó egységeknek is, mert az időnként itt-ott megrendezésre kerülő discó nem elégíti ki az igényeket.

Voltak már közös kezdeményezéseink, azonban az ital hiánya miatt a fiatalság nem látogatta e rendezvényeket.

Sajnos az is előfordult, hogy nagyobb beat-koncertek alkalmával renitens viselkedésükkel botrányt keltettek - főleg a zenekarral érkező "slepp", emiatt rendőri beavatkozást kellett kérni.

[...]

Mezőtúr V. Tan. it. vb jkv., 1980. IV. k., műv. ov. jel. szept. 29.

1: ÁIB = Állami Ifjúsági Bizottság.

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

Mutatónk összeállításakor a kötet anyagában való tájékozódás megkönnyítésére törekedtünk. Ennek értelmében feladatunknak azt tartottuk, hogy - az elaprózódás veszélyének elkerülésével - csak a fontosabb, történetileg súlyosabb témákat, neveket tüntessük fel. Ahol erre lehetőség nyílt, csupán az idézett dokumentum egészének tartalmára vonatkozó tárgymutatózást alkalmaztuk. Más helyeken több, azonos témájú szemelvényt egy helyre vontunk össze. Ebben az esetben is megtartottuk természetesen a "szóidézet" elvét, tehát ugyanazon témát tartalmazó dokumentumok összevonásával egy helyen, de az eredeti kifejezések pontos jelölésével adtuk meg az adott tárgyra vonatkozó iratok számát.

Nem vettük be a mutatóba a jelzetekben, jegyzetekben és a Függelékben szereplő neveket, témákat.

áb-ok: 76. 127.

ÁBC árúház: 118.

dr. Ábrahám János: 9.

Ady Endre Tszcs: 45.

ÁFÉSZ: 113.

AKÖV, 7. sz.: 111.

Állami Biztosító: 83.

alkoholelvonó szakrendelés: 105

Állami Gazdaság: 92. 123. 127.

államosítás: 4. 27.

állattenyésztés: 57. 80. 87. 127.

Alkotmány: 41. 46.

Alkotmány Tsz: 90. 92. 95. 96. 100. 102.

gr. Almássy: 41.

általános rendezési terv /városi/: 93.

anya- és csecsemővédelem: 105.

Asztalosipari Ktsz: 101. 111. 113.

atlétika: 128.

Belügyminisztérium: 17.

Bercsényi Tsz: 41. 45. 65. 87.

Berczeli Gyula: 76. 78. 86.

Berényi Zoltánné: 76.

beruházás: 87.

Boldog Andrásné: 29.

Bondor István: 128.

Boros Lajos: 29. 76.

Boros Pál: 29.

bölcsőde: 32. 78.

Busi Gyuláné: 76.

cédulaház: 34.

cigányok helyzete: 92.

ciklusprogram: 118.

Cipész Ktsz: 101. 111.

Csabai Wagner József: 78. 86.

Csatári Ferenc: 23.

Csipes János: 76.

cukorjegy: 47.

Badár Balázs: 121.

Balogh Andrásné: 76.

Balog Gáspár: 29.

Balogh István: 29.

G. Balogh István: 29.

BARNEVÁL: 111.

beadás, begyűjtés: 4. 14. 21. 46. 51. 52. 58. 59.

Bartha József: 29.

Becső és Szakértő Bizottság: 29.

Begyűjtési Minisztérium: 60.

Béke park: 80.

Béke Tsz: 65. 87. 90. 96. 100. 102. 104. 123.

belterületi határ: 93.

id. Darin Antal: 29.

DATE SE: 128.

Debreczeni András: 29. 98.

DÉFOSZ: 39.

Derecskei Sándor: 76.

Dobogó-épület: 19.

Dózsa Cipőipari Ktsz: 108. 111.

Dózsa Tsz: 41. 123. 127.

Egészségház, egészségügy: 29. 49. 76. 92. 104. 105. 117. 118.

Egyed János: 76.

- élelmiszerpiac: 13.
 életszínvonal: 61. 118.
 Előkészítő Bizottság: 29.
 Előre Tsz: 65.
 Elzet Fémpipari Művek: 108.
 emlékmű /1848-as/: 23.
 Építési Bizottság: 29.
 építési tilalmak: 93.
 Építőipari Ktsz: 74. 101. 111.
 113. 118.
 Erdei István: 1.
 Erdei Sándor: 29.
 Erzsébet-liget: 85.
 Ezüstkalász Tsz: 87.
- Farkas Andrásné: 76.
 Farkas Györgyné: 76.
 Fási János: 31. 29.
 Fási Mihály: 29.
 fásítás: 10. 80. 94.
 Fazekasok Népművészeti Házi-
 ipari Szövetkezete: 74. 118.
 felvásárlás: 102.
 Fémfeldolgozó Ktsz: 108. 111.
 123.
 Fényképész Ktsz: 113.
 filmszínházak: 129.
 finomlisztjegy: 47.
 Fodrász Ktsz: 53.
 dr. Folkmann: 19.
 Fóti úti 48-as Kaszinó: 54.
 Forradalmi Tanács: 72.
 Forradalmi Munkás-Paraszt Kor-
 mány: 72.
 dr. Földessy: 19.
 földingatlanok visszajuttatása:
 77.
 Földművesszövetkezet: 66. 83.
 101.
 fuvarszolgáltatás: 3.
 Füstös István: 76.
- Győzelem Tsz: 87.
 gyümölcsstermesztés: 80.
- hadbavonultak támogatása: 4.
 Haladás Tszcs: 41. 45. 65.
 Harcos Tsz: 87.
 br. Harkányi: 41.
 Hazafias Népfront: 129.
 Háziipari Ktsz: 53.
 Hegedűs Antal: 76.
 Hegyi István: 64.
 Herbály András: 86.
 Herbály Imre: 29.
 Herbály Mária: 128.
 Hodos Albert: 46. 76.
 Hodos János: 23. 26. 29.
 Hortobágy - Berettyó - csatorna:
 93. 118.
 Honvédelmi Minisztérium: 19.
 Hunyadi Tsz: 87.
- ifjúságpolitika, ifjúsági klubok:
 118. 129.
 igazoló bizottság: 2.
 igazoló választmány: 29.
 infláció: 5. 6. 11.
 ipari növénytermelés: 80.
 iparosítás, iparterület, ipari
 üzemek: 25. 53. 101. 108. 111.
 115. 118.
 iskolák, iskolaegészségügy: 6. 12.
 27. 50. 54. 72. 78. 93. 103.
 105. 128.
 izraelita templom: 98.
 Jakab Istvánné: 76.
 Jéggyár: 44. 53.
 dr. Jelinek Károly: 9. 15. 19.
 juhtenyésztés: 80.
- Kádár István: 29.
 Kalocsai Béla: 41.
 Kávási Lajos: 29.
 Kávási Sándor: 78. 86.
 képviselőtestület, képviselőtestü-
 leti bizottságok: 3. 4. 10. 29.
 Kerékgyártó Sándor: 29.
 Kerek Sándor: 27. 29.
 kereskedelmi áb: 76.
 Keresztes Károly: 55.
 Kétpó: 128.
 Kinizsi Tsz: 87.
- gazdasági építőmunka: 118.
 Gazdasági Főtanács: 3.
 GELKA: 113.
 Géppálya, gépparkállomány:
 65. 66.
 Gerő Ernő: 32. 52. 52.
 Gorkij Tszcs: 45. 65. 66.
 Gőz- és Kádfürdő: 44. 53.
 Guba Jánosné: 29.
 gyógyító megelőzés, gyógyszer-
 tári ellátás: 105. 117.

- KIOSZ: 101. 113.
 Kisiparosok: 62. 72. 82. 101.
 Cs. Kiss Ferenc: 29.
 KISZÖV: 101.
 K.M.É.M.: 17.
 Napcsek Béla: 76.
 kollektív szerződés: 16.
 kommunális fejlődés: 114. 118.
 Kommunista Ifjúsági Szövetség:
 129.
 KONTAKTA: 118. 123.
 Kórház, kórházi bizottság: 9.
 15. 19. 29. 36. 49. 105. 117.
 Korom Gyula: 29.
 Korom Kálmán: 23.
 Kossuth tér: 85.
 Kossuth Tsz: 80.
 Kovács István: 51.
 Kovács Lajos: 29.
 Kovács Gábor: 76.
 Kozák Antalné: 76.
 Kőbányai Textilművek: 108.
 költségvetések, zárszámadások,
 tervek: 14. 20. 28. 30. 33.
 34. 35. 38. 46. 51. 63. 68.
 69. 71. 79. 106. 109. 112.
 116. 124.
 Költségvetési Üzem: 113.
 Könyvüipari Alkatrészgyártó és
 Ellátó Vállalat: 108. 111.
 Körzeti Rendelőintézet: 105.
 Körzeti Szakirányú Tanoncisko-
 la: 22.
 Köteles Sándor: 29.
 Közegészségügyi - Járványügyi
 Szolgálat: 105.
 köz- és közellátási intézmé-
 nyek: 93.
 középiskolák: 54. 78.
 Közlekedés: 93. 118. 122.
 közmunkák: 16. 34.
 közműellátás: 93.
 Központi Orvosi Rendelő: 49.
 közüzemek átszervezése; közüze-
 mi bizottság: 29. 44.
 Községgazdálkodási Vállalat:
 74. 92.
 KPM Szolnoki Közúti Igazgató-
 ság: 122.
 Ktsz-ek: 101.
 kulturotthon, Városi Művelődési
 Központ: 78. 86. 98. 129.
 Kunsági Cipész Ktsz: 113.
 külterületi iskolák: 50. 103.
 Lábbelikészítő Ktsz: 53. 74.
 lakásállomány, lakásfejlesztés, la-
 káshelyzet, lakóterületek: 88. 91.
 107. 115. 118.
 Lenin: 52.
 Lenin Tsz: 65.
 Lévai József: 29. 76.
 Lévai Tamás: 128.
 lótenyésztés: 80.
 magánkisipar: 101.
 Magda László: 29.
 Magyar Gyapjúfonó és Szövőgyár:
 111.
 Magyar Köztársaság: 8.
 Magyar-Mongol Barátság Tsz: 90.
 96. 100. 102. 127.
 Magyar Pál: 76.
 Magyar Szabadságharcos Szövetség:
 37.
 Magyar Szovjet Társaság: 37.
 Március 15. Tsz: 87.
 Medveczki István: 29.
 MDP: 26. 29. 31. 36. 51. 72.
 megyei tanács /vb ép. o. ip. o.
 mg. o./: 49. 101. 111. 129.
 méhészkör: 10.
 MÉH Vállalat: 92.
 Mérleg: 44.
 mentőszolgálat: 105.
 mezőgazdaság; mezőgazdasági ab,
 mezőgazdasági bizottság: 29.
 mérnöki hivatal: 21.
 Mezőgazdasági Felszerelésgyártó
 Ktsz: 53.
 mezőgazdasági szövetkezet: 101.
 Mezőtúri Szabad Szakszervezetek:
 4. 29.
 Mezőtúr 600 éves évfordulója: 119.
 123.
 Mezőtúri MAFC: 37. 128.
 minisztériumi ipar: 101.
 MINSZ: 37.
 MNDSZ: 32. 37.
 Molnár Ernő: 98.
 Molnár György: 29.
 Molnár János: 76.
 Molnár Lajos: 29.
 Molnár Mihály: 76.
 Molotov úti kiserdő: 85.
 munkaegység: 87.
 MSZMP: 118. 129.
 munkaerőhelyzet, munkaerőmérleg,
 munkanélküliség, munkaügy: 16.
 17. 18. 25. 81. 92. 125.

- munkástanács: 75.
 múzeum: 24.
 művelődési feladatok: 118.
 művelődésügyi áb: 76.
- L. Nagy András: 23.
 dr. Nagy Elemér: 72.
 Nagy Imre: 56.
 V. Nagy Sándor: 76.
 napközi otthon: 54.
 Németh András: 29.
 Németh Ferencné: 29.
 Németh István: 29. 76.
 Nemibeteg gondozó Intézet: 105.
 Népjóléti Minisztérium: 19.
 Nemzeti Bizottság: 2.
 Nemzeti Parasztpárt: 27. 29.
 népművelés: 92.
 növénytermesztés: 80. 87. 127.
 Nyitrai Gábor: 29.
 nyugdíj jogosultság, nyugdíjvá-
 lasztmány: 4. 29.
 oktatásügy: 50. 84. 92. 96.
 októberi események /1956/: 72.
 onkológiai szakrendelés: 105.
 osztályidegenek eltávolítása:
 64.
 OTP: 89.
 óvodák: 54. 78. 118.
 öntözéses gazdálkodás: 80.
 öregek napközi otthona, öregek-
 ről történő gondoskodás: 90.
 99.
- Őri Zoltán: 29. 76.
 Papp Béláné: 76.
 Papp János: 123.
 Papp József: 64. 73.
 Papp Sándorné: 76.
 parkosítás: 85. 94.
 pártközi munkaügyi bizottság:
 17.
 Patyolat Vállalat: 60. 113.
 pedagógusok szakszervezete: 78.
 pénzügyi áb; pénzügyi gazdasági
 bizottság: 29. 76.
 Petőfi Tsz: 65. 80. 90. 96.
 100. 102.
 Pető Sándor: 76.
 persbitérium: 1. 4.
- Rajk László: 40. 72.
 Rákóczi Tszcs: 41. 65. 66.
 Rákosi Mátyás: 31. 41. 51. 80.
 Rédei László: 76.
 rendelőintézet: 105.
 rendőrség: 10. 72.
 rét- legelőgazdálkodás: 80.
 Roszik Pál: 29.
 Ruházat Ktsz: 53. 74. 108. 111.
 113.
- Ságvári park: 85.
 Salánki István: 76.
 Sallai Tsz: 65. 66. 80. 90. 96.
 100. 102.
 Schwarc Géza: 76.
 Seres Antal: 29.
 Seres Ferenc: 29.
 sertés tenyésztés: 80.
 Soltész Gábor: 76.
 Sólyom István: 76.
 Sörös Sándor: 29.
 Spitzer József: 76.
 sport, sportfeladatok, sportis-
 kola: 118. 128.
 Stefánia-szülőotthon: 19.
 Suba István: 64. 98.
 Sütőipari Vállalat: 53.
- Szabad Föld Tszcs: 53.
 Szabad Nép Tszcs: 60. 65. 80.
 Szabadság Tszcs: 41. 45.
 szabálysértés: 93.
 Szabó István: 29.
 Szabó Istvánné: 29.
 Szabó Lajos SE: 178.
 Ny. Szabó Sándor: 29.
 szakorvosi rendelőintézet: 105.
 szakszervezet: 4. 17. 129.
 Szalai András: 40.
 Számvizsgáló Bizottság: 29.
 dr. Szappanos Zsigmond: 76.
 Szarka András: 29.
 szarvasmarha tenyésztés: 80.
 Szász-féle malom: 60.
 Szegedi Imre: 16.
 Szentesi János: 98.
 Szerémi János: 76.
 szeszfőzde: 44. 53.
 Szilágyi István: 76.
 Szin László: 76.
 szociális bizottság, szociális el-
 látás, szociális gondozás, szoci-

- ális intézmények, Szociális
 Otthon, szociálpolitikai
 csoport: 29. 70. 97. 104.
 105. 117.
- szolgáltatások: 113. 118.
 Szonda Lajosné: 76.
 Szőke István: 22.
 Szőke Györgyi: 22.
 Szőnyegszövő Háziipari Szövet-
 kezet: 53. 74. 104.
 Szűcs Árpád: 76.
 dr. Szűcs Károly: 76.
 Szűcs László: 72.
 Szőnyi Tibor: 40.
 szükségkórház: 19.
- Takács Sándor: 29. 76.
 takarmánygazdálkodás, talajerő-
 gazdálkodás: 80.
 tanács megalakulása, tanácsvá-
 lasztás, áb-ok: 42. 43. 46.
 66. 76. 104. 117. 118.
 tanácsai vállalat: 101.
 Tánicsics Tsz: 45.
 dr. Tanka Gyula: 29.
 társadalmi tulajdon védelme:
 126.
 Téglá- és Cserépipari Tröszt
 Vállalat, téglagyár: 17. 93.
 115. 123.
 tejforgalmazás: 13.
 temetőfenntartás: 4.
 Temetkezési Vállalat: 53.
 Tempó Ktsz: 113.
 termelészövetkezetek: 48. 57.
 61. 64. 65. 66. 72. 75. 87.
 95. 96. 100. 127.
 Tessedik Tsz: 87.
 testnevelés és sportegészség-
 ügy, tömegsport: 37. 105.
 dr. Thóresz Ede: 19. 36.
 TIT: 129.
 Cs. Tóth Ferenc: 23.
 Tóth Lajos: 29.
 K. Tóth Lajos: 29.
 Tóth Mihály: 76.
 B. Tóth Sándor: 29.
 Törő Pál Tsz: 65. 66. 80.
 tsz-ből kilépők: 59.
 Tuzsony Menyhért: 29.
 Tüdőgondozó Intézet: 105.
 tüzelőellátás: 73.
 TÚZÉP: 93.
- Ugray alapítvány: 15.
 Új Barázda Tsz: 87.
 Új Élet Tsz: 65. 90. 95. 96. 100.
 102.
 Új Halmal Tsz: 87.
 Új Reménység Tsz: 80. 90. 92. 96.
 100. 102.
 USA: 55.
 úttörőmozgalom: 37.
 üdülőtérület: 115.
 ügysztyályok: 46.
 üzemegészségügy, üzemi létesítmé-
 nyek: 93. 105.
- vágóhíd: 44. 53.
 Várady József: 3. 15. 24. 25.
 Várady Lajos: 23.
 Varga Antal: 46.
 Városfejlesztési program, Város-
 építő Tervező és Tudományos In-
 tézet, városszerkezet: 115. 120.
 városi könyvtár: 110. 129.
 városi tanács, vb: 44. 59. 64. 66.
 72. 75. 94. 117. 129.
 Városgazdálkodási Vállalat: 113.
 Városi Munkásbetegotthon: 36.
 városi pártbizottság: 111. 127.
 Vásárhelyi Gábor: 29.
 vásártér: 34.
 Vass András: 29.
 Vas Zoltán Tszcs: 45.
 Vasipari Javító és Alkatrészyártó
 Vállalat: 74. 101. 113. 123.
 Vatikán: 55.
 Véha Károly: 29.
 vendéglátás: 118.
 versenykihívás
 /Kunszentmártontól/: 39.
 Villamos és Géptechnikai Cikkek
 Gyára: VILLEGÉP Vállalat: 74.
 108. 111.
 Villamosszigetelő Műanyaggyár:
 108.
 Villamosüzem: 26.
 vízellátás, Víz és Csatornamű Vél-
 lalat, víztorony: 21. 67. 107.
 113. 118. 120.
 VOLÁN 7. sz.: 118. 122.
 Vörös Csillag Tszcs: 45.
 Vörös Hadserég: 1. 72.
 Vörös Október Tsz: 90. 96. 100.
 102.
 Wallfisch-féle ház: 99.

Zalka Máté Tszcs: 45.
zárszámadás: 100.
Zornek Henrik: 76.
zöldségtermesztés: 80.

Zöldmező Tsz: 80.
zöldterületek: 93.
zsírbeszolgáltatás, zsír jegy: 4.
21.

F Ü G G E L É K

Mezőtúr Közigazgatásának vezetői: /1972-től Egyetemi Főiskolai Kar/:

Polgármesterek: /1944-1950./:

Dr. Vigh Pál
Dr. Patkós István

Erdei István
Németh János
Bányai Lajos
Kalocsai Béla

Fiúgimnázium

/Dózsa György Mezőgazdasági Szakközépiskola/ igazgatói:

VB elnökök: /1950-1971./:

Kalocsai Béla
Papp József
Takács Sándor
Lévai Zsigmond

Patkós János
Németh János
Hőgye Sándor
Őri Zoltán
Ádám Sándor
Izsó Gyuláné
Dr. Györffy Györgyné

Tanácselnökök /1971-..../:

Lévai Zsigmond
Gyenes Gyula
Papp János

Teleki Blanka Gimnázium és Szakközépiskola Igazgatói:

Besse Gyula
Sárközi Aladár
Berényi Zoltánné dr. Antal
Ida
Babinszky Pál

Református elnökjelöltek:

Marjay Károly
Veress Sándor
Szabó Dániel
Achs Károly
Dévai József
Perjési Sándor

Ipari Szakmunkásképző Iskola Igazgatói:

Korom Gyula
Molnár János
Busi Mihály

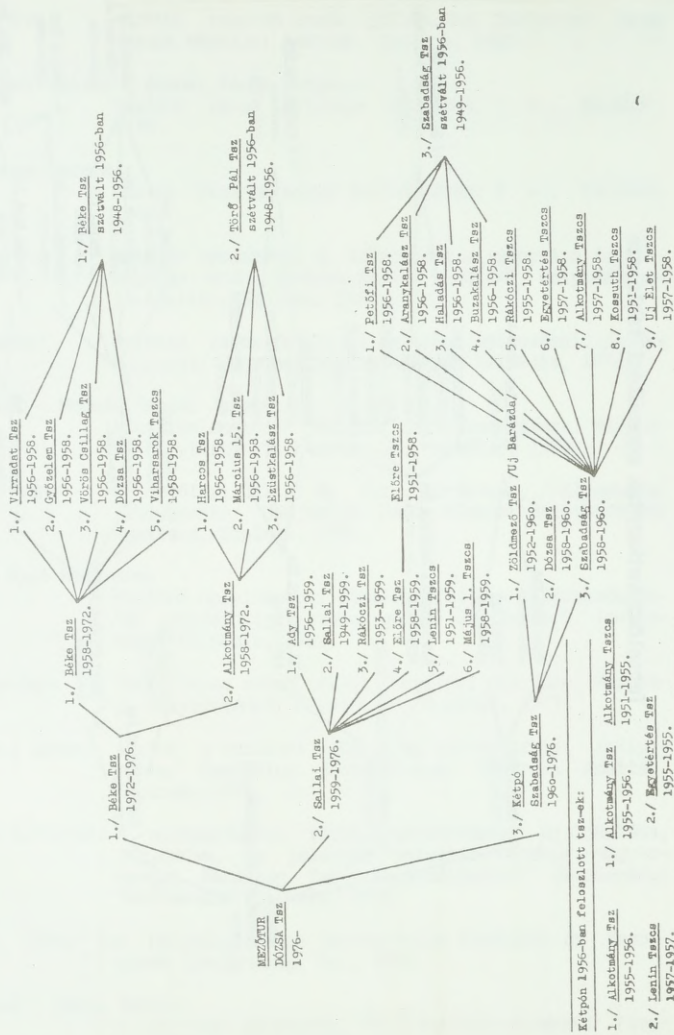
A főiskola igazgatói

/1960-1972/: Felsőfokú Mezőgazdasági Gépészműszaki:
Helyes Endre
Gál Mihály
Mikes József
Zalai Géza
Madarász Dániel

Kereskedelmi Szakmunkásképző Iskola Igazgatói:

Balogh Eszter
Takács Józsefné

Tennelődözővetkezetek egyesülési táblázata

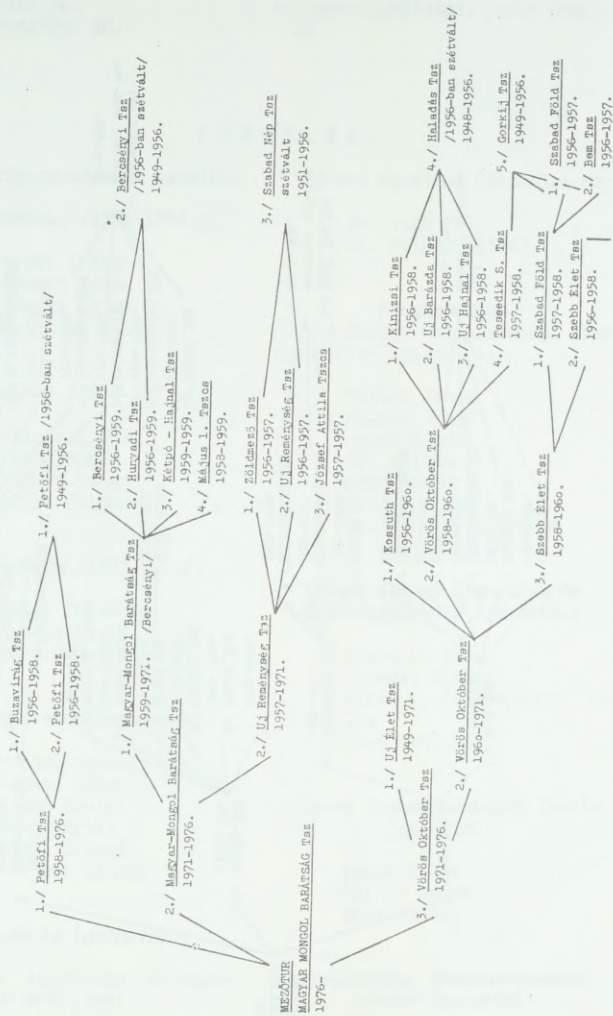


Kétből 1956-ban feloszlott egyesület:

- 1./ Alkotmány Téz 1955-1956.
- 2./ Kéretértes Téz 1957-1958.

II.

Termelőszövetkezetek egyesülési táblázata



- Fetész TSZ-ből vált ki 1956-ban

AJÁNLÓ BIBLIOGRÁFIA

- Ballók László: A mezőtúri tűzoltóság története, Mezőtúri Helytörténeti Füzetek 8., Mezőtúr, 1986.
- Bathó Imréné: Mezőtúr fazekas ipara, pályamunka, Damjanich János Múzeum Néprajzi Adattár, Szolnok, 1965.
- Bodoki Fodor Zoltán - Bodoki Fodor Zsigmond: Mezőtúr város története 1896-1944. I. k., Mezőtúr. 1978.
- Bottka János /szerk./: Adatok Szolnok megye történetéhez, I. k., Szolnok, 1980.
- Biró Imréné: Mezőtúr népesedési és települési viszonyai a felszabadulás után, Szolnok Megyei Levéltár, Helytörténeti Adattár, Szolnok, 1984.
- Furka Angéla: Mezőtúr város földrajzi neveinek változásai, /szakdolgozat/ Jászberényi Tanítóképző Főiskola, 1976.
- Füstös Jenő - Molnár Sándor /szerk./: Visszaemlékezések Mezőtúr felszabadulására, Mezőtúri Helytörténeti Füzetek, 6., Mezőtúr, 1984.
- Gombás István: A mezőtúri Sallai Mg. Tsz. története, /pályamunka/ /pályamunka/ Damjanich János Múzeum Helytörténeti Adattára, Szolnok, 1985.
- Kardosné Nyul Magdolna: Mezőtúr helyismereti bibliográfiája a felszabadulástól napjainkig, /szakdolgozat/ Jászberényi Tanítóképző Főiskola, 1980.
- Kávási Sándor: Túri Vásár sátor nélkül, Mezőtúri dallamok, Mezőtúri Helytörténeti Füzetek 2., Mezőtúr, 1977.
- Kolozsvári János: Adatok a mezőtúri kubikosság történetéhez, /pályamunka/ Damjanich János Múzeum, Néprajzi Adattár, Szolnok, 1978.
- Madarász Istvánné: A mezőgazdasági termelészövetkezetek kialakulása, fejlődése, és jelenlegi helyzete /Mezőtúr Magyar-Mongol Barátság Tsz./ /szakdolgozat/, Jászberényi Tanítóképző Főiskola, 1975.
- Mezőtúri "Béke" Tsz, Földművelésügyi Minisztérium Kísérleti és Propaganda Igazgatóság, Bp., 1955.
- Nagy János - Sánta Sándor: A mezőtúri méhészkör, Mezőtúri Helytörténeti Füzetek 10., Mezőtúr, 1987.
- Nagy Lajos: A Magyar-Mongol Barátság Termelészövetkezet krónikája, Mezőtúri Helytörténeti Füzetek 1., Mezőtúr, 1975.

- Nagy Molnár Miklós /szerk./:
Mezőtúr helye az Alföld népi kulturájában, Szolnok Megyei Múzeumok tudományos tanácskozásai, Szolnok, 1987. március 7-8.
- Pap Sándor /szerk./:
Tudományos közlemények a Mezőtúri Kórház 25 éves jubileuma alkalmából, Mezőtúr, 1975.
- Petrák Katalin /szerk./:
Közös úton. /Visszaemlékezések a mezőgazdasági termelészövetkezeti mozgalom kialakulásának és fejlődésének Szolnok megyei történetére/, Szolnok, 1980.
- Sánta Gyuláné:
Adalékok a mezőtúri Dózsa György Gimnázium és Szakközépiskola fejlődésének történetéhez a felszabadulástól napjainkig /szakdolgozat/, Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged, 1975.
- Szilágyi Ferenc /szerk./:
A túri Alma Mater, Emlékkönyv a Mezőtúri Dózsa György Gimnázium és Szakközépiskola fennállásának 450. évfordulójára, Bp., 1980.
- Varga Lajos:
Túri vásár, Mezőtúri Helytörténeti Füzetek 5., Mezőtúr, 1983.
- Veress Gyuláné:
Mezőgazdaságunk fejlődése a felszabadulás után a Sallai Mg. Tsz. eredményeinek tükrében /Mezőtúr/, /szakdolgozat/ Juhász Gyula Tanárképző Főiskola, Szeged, é. n.

A DOKUMENTUMOK SORSZÁM SZERINTI CÍMJEGYZÉKE

I. 1944 - 1948

1. A Vörös Hadsereg szerepe az új élet megindításában.
2. A nemzeti bizottság és az igazoló bizottság megalakulása
3. Fuvarszolgáltatások körüli nehézségek
4. A városi képviselőtestület a szabad szakszervezetek követeléseiről
5. A téglá és cserépanyagok árának emelkedése
6. Mezőgazdasági népiskolák államosítása
7. Telkek árainak megállapítása
8. A magyar Köztársaság kikiáltásának ünneplése
9. Közkórház létesítése
10. Fásítás elrendelése
11. Telekárak újabb megállapítása
12. Külterületi iskolák fenntartásának akadálya
13. A mindennapos élelmiszerpiac rendszeresítése és a tej szabad forgalmának biztosítása
14. A város 1946/1947. évi költségvetése
15. Városi Kórház létesítése
16. Közmunkák szervezése Mezőtúron
17. Intézkedési terv a városban mutatkozó munkanélküliség enyhítésére.
18. A kőműves iparban mutatkozó munkanélküliség megszüntetésének terve
19. Tisztiorvosi beszámoló a szükségkórházról
20. Mezőtúr 1947/48. évi költségvetése
21. Hiányosságok a közellátásban és a mérnöki hivatal munkájában
22. Körzeti szakirányú tanonciskola létesítése
23. Határozat az 1848-as emlékmű felállításáról
24. Városi múzeum létesítése
25. Mezőtúr iparának elősegítése
26. A villamosüzem jó munkájának méltatása
27. Az iskolák államosításának támogatása
28. 1944-45. évi, valamint 1946. január 1-től július 31-ig terjedő

költségvetési évek zárszámadásai

29. Képviselőtestületi bizottságok újjáalakítása
30. A város 1949. évi költségvetése
31. Felhívás Rákosi Mátyás beszédének meghallgatására
32. Bölcsőde létesítése

II. 1949 - 1956.

33. A város 1947/48. évi háztartási alap és beruházási alap zárszámadása és az 1948. év végi vagyonkimutatása
34. Közmunkaszerzésre előirányzott összeg felhasználása
35. A tervgazdaság jegyében összeállított 1950. évi költségvetés tárgyalása
36. A városi kórháznak tüdőosztállyal való bővítése
37. Sport- és szociális egyesületek 1950. évi támogatása
38. A városi háztartási alap 1950. évi költségvetése
39. Kunszentmárton község terménybegyűjtési versenykihívásának elfogadása
40. Rajk László és társai perének mezőtúri visszhangja
41. Az Alkotmány jelentőségének méltatása hatálybalépésének első évfordulóján
42. Mezőtúr közigazgatásának átszervezése
43. A tanácsválasztások előkészítése
44. A városi közüzemek állami vállalattá alakítása Mezőtúron
45. A termelészövetkezetek 1950. évi zárszámadása
46. A begyűjtési helyzet, a tanács megalakulásának jelentősége és a költségvetés értékelése
47. Cukor- és finomlisztjegy bevezetése
48. A mezőgazdasági termelészövetkezeti mozgalom gyors ütemű fejlesztése
49. Az egészségügyi hálózat fejlődése
50. A város oktatásügyének helyzete
51. Fokozott begyűjtési feladatok - költségvetési hiány
52. A parasztsággal kapcsolatos politika kérdései
53. A város ipari üzemei munkájának első értékelése
54. A középiskolai beiskolázások, valamint az óvodák helyzete

55. Intézkedések a hittan oktatása ellen
56. Nagy Imre kormányának új mezőgazdasági politikája
57. A város termelészövetkezeteinek 1953. évi állattenyésztési tervteljesítése
58. Jelentés az állatbeadások teljesítéséről
59. Hivatalok mulasztásai a termelészövetkezetekből kilépett parasztok ügyeinek intézésében
60. Patyolat Vállalat Mezőtúri Kirendeltségének létesítése
61. A lakosság életszínvonalának emelkedése 1952 és 1953 között
62. A kisiparosok létszámának alakulása
63. Az 1954. évi zárszámadás
64. A "kulákok és osztályidegenek" eltávolítása a szövetkezetektől és vállalatoktól
65. Kimutatás a géppállomás és a mezőgazdasági termelészövetkezetek gépparkjáról
66. A mezőgazdasági termelészövetkezetek megerősítése
67. A Mezőtúri Vízmű víztornyának helykijelölése
68. Az 1955. évi zárszámadás előterjesztése
69. Az 1956. évi tanácsi költségvetés
70. Jelentés a Szociális Otthonban gondozottak ellátásáról
71. Mezőtúr 1958. évi költségvetése
72. Mezőtúr helyzete az 1956. október 23-át követő napokban
73. Spekuláció és tüzelőellátási nehézségek 1956 késő ősztől

III. 1957 - 1960

74. A vállalatok és kisipari szövetkezetek 1956. évi tevékenysége
75. A gazdasági konszolidációval kapcsolatos célkitűzések
76. Tanácsi állandóbizottságok újjáalakítása
77. Ingatlanok, földek visszaadásának helyzete
78. A művelődésügyi helyzet értékelése
79. A város 1958. évi költségvetése
80. Irányelvek városunk mezőgazdasági fejlődéséhez az 1958-as évre
81. Jelentés a városi munkaerőhelyzetről
82. Javaslat a kisiparosok számának növelésére
83. Jelentés a Mezőtúri Földművesszövetkezet 1958. évi munkájáról

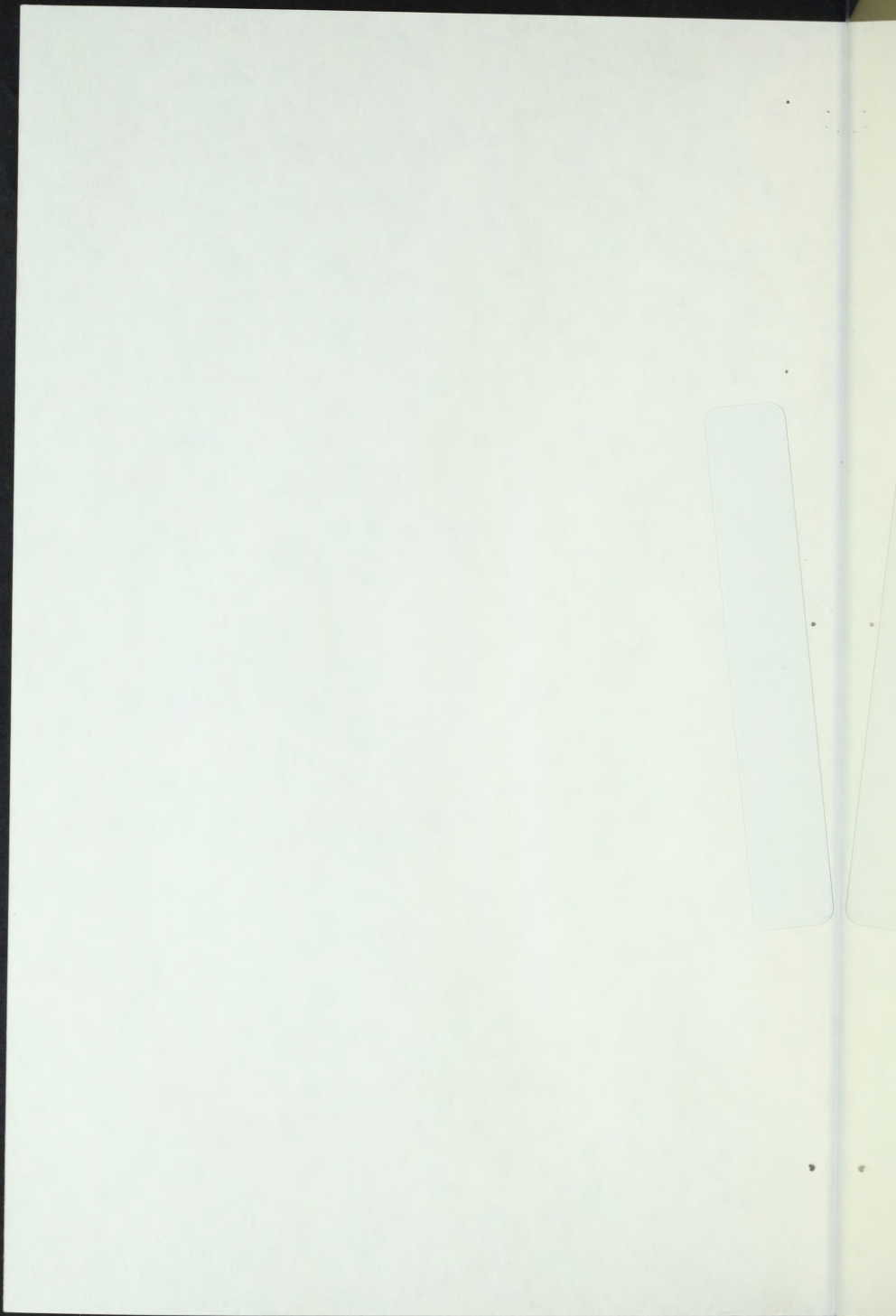
84. Jelentés az oktató-nevelő munkáról
85. Mezőtúr parkosítása
86. Beszámoló-jelentés a mezőtúri városi Művelődési Ház 1959. évi munkájáról
87. A mezőgazdasági termelészövetkezetek fejlődése
88. Állami erőből történő lakásfejlesztés 1960-ban
89. Beszámoló az Országos Takarékpénztár mezőtúri fiókja munkájáról

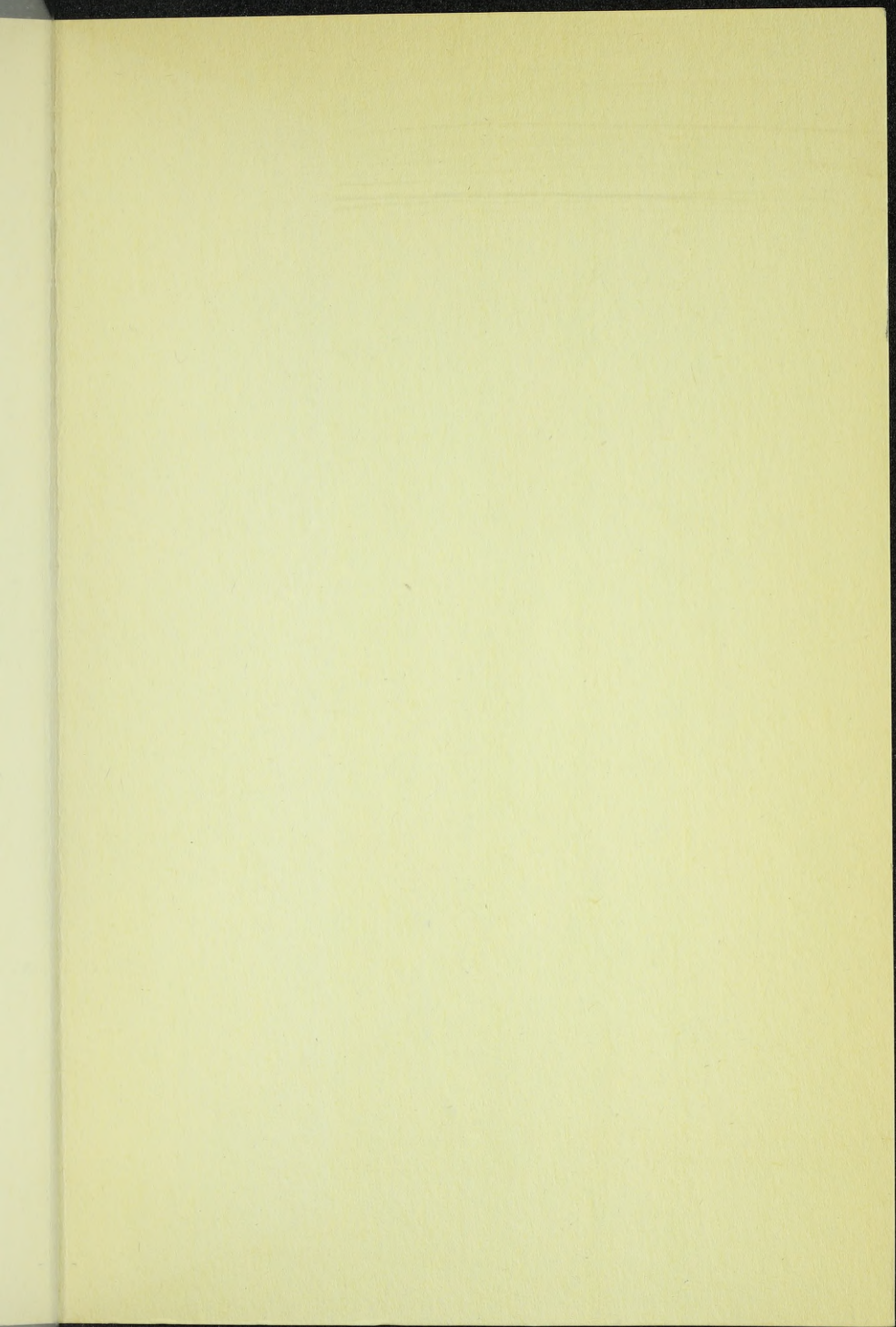
IV. 1961 - 1980

90. Társadalmi gondoskodás az örekegről
91. Lakáshelyzet alakulása 1958-1962 között
92. Intézkedési terv a cigányok helyzetének javításáról
93. Mezőtúr általános rendezési terve
94. A város parkosítása és a belterületek fásítása
95. A gyenge mezőgazdasági termelészövetkezetek megkülönböztetett állami támogatása
96. Jelentés a mezőgazdasági termelészövetkezeti tagok oktatási helyzetéről
97. Jelentés a Szociális Otthon helyzetéről
98. Az izraelita templom megvásárlása kulturális célra
99. Az öregek napközi otthonának megszervezése
100. A mezőgazdasági termelészövetkezetek 1965. évi zárszámadásainak alakulásáról
101. Az 1965. évi iparpolitikai terv végrehajtása és az 1966. évi tervből adódó feladatok
102. Az 1966. évi felvásárlási tervek teljesítéséről és a további feladatokról
103. Külterületi iskolák /5. és 6. sz./ összevonása
104. A szociális gondozás helyzete /segélyezések, közgyógyellátás, szociális intézetekbe történő beutalás/
105. Mezőtúr egészségügyi és szociálpolitikai 10 éves távlati terve
106. Mezőtúr 1968. évi költségvetése
107. Lakás- és vízellátási helyzet 1968-ban
108. Üzemek bővítésének és budapesti üzemek Mezőtúrra telepítésének előzetes terve

109. Mezőtúr 1970. évi költségvetése
110. Kimutatás a városi könyvtár helyzetéről, munkájáról
111. Mezőtúr iparosítása
112. A város 1971-1975. évi középtávú pénzügyi terve és 1971. évi költségvetése
113. Lakossági szolgáltatások alakulása 1971-ig
114. Mezőtúr kommunális fejlődése az 1966-1970. években
115. A város távlati fejlesztési programja
116. Mezőtúr 1975. évi költségvetése
117. A gyógyító-megelőző intézmények szervezeti és gazdasági átszervezése
118. A városi tanács 1977-1980. évi ciklusprogramja
119. Mezőtúr városi rangú településsé nyilvánításának 600. éves ünnepi programja
120. A vízmű és a város ivóvízellátásának helyzete
121. "Mezőtúr város díszpolgára" cím adományozása Badár Balázs fazekas mesternek
122. A város közlekedési helyzete
123. A város 600 éves fennállásával kapcsolatos programok teljesítése
124. Az 1979. évi költségvetés
125. Mezőtúr munkaerőmérlegének alakulása 1949-1978 között
126. A társadalmi tulajdon védelmének alakulása
127. A mezőgazdasági üzemek gazdálkodása
128. A város versenysportjának helyzete
129. A fiatalok kulturális, művelődési és szórakozási lehetőségei, az ifjúsági klubok tevékenysége







2964-3

100, - Ft